

HRVATSKI SABOR

Klasa: 021-12/09-09/28

Urbroj: 65-09-02

Zagreb, 8. srpnja 2009.

**ZASTUPNICAMA I ZASTUPNICIMA
HRVATSKOGA SABORA**

**PREDSJEDNICAMA I PREDSJEDNICIMA
RADNIH TIJELA**

Na temelju članka 32. stavak 1. podstavak 3. Poslovnika Hrvatskoga sabora u prilogu upućujem *Izvešće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije, zapažanjima koja su značajna za razvoj energetskeg tržišta i javnih usluga u energetskeg sektoru, analizi energetskeg sektora, te ostvarenje proračuna Agencije za 2008. godinu* koje je Hrvatskom saboru, sukladno članku 25. Zakona o regulaciji energetskeg djelatnosti (Narodne novine, broj 177/04 i 76/07), dostavila Hrvatska energetska regulatorna agencija, aktom od 8. srpnja 2009. godine.

PREDSJEDNIK

Luka Bebić

**Hrvatska energetska
regulatorna agencija**

Financijski izvještaji i
Izvešće neovisnog revizora za godinu
koja je završila
31. prosinca 2008.

SADRŽAJ

IZJAVA O ODGOVORNOSTI PREDSDJEDNIKA UPRAVNOG VIJEĆA	3
IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA OSNIVAČU HRVATSKE ENERGETSKE REGULATORNE AGENCIJE	4
IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA	6
IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA (NASTAVAK)	7
IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA (NASTAVAK)	8
BILANCA	9
BILANCA (NASTAVAK)	10
BILANCA (NASTAVAK)	11
BILANCA (NASTAVAK)	12
BILANCA (NASTAVAK)	13
BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE	14
1. Opći podaci o Agenciji	14
2. Sažetak značajnih računovodstvenih politika	16
3. Upravljanje financijskim rizikom	20
4. Prihodi po posebnim propisima od ostalih izvora	21
5. Doprinosi za zdravstveno osiguranje	21
6. Doprinosi za zapošljavanje	21
7. Službena putovanja	22
8. Stručno usavršavanje zaposlenika	22
9. Naknade troškova članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično	22
10. Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	23
11. Energija	23
12. Sitni inventar i auto gume	23
13. Usluge telefona, pošte i prijevoza	24
14. Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	24
15. Komunalne usluge	24
16. Zakupnine i najamnine	25
17. Intelektualne i osobne usluge	25
18. Ostale usluge	25
19. Premije osiguranja	26
20. Članarine	26
21. Amortizacija	26
22. Bankarske usluge i usluge platnog prometa	26
23. Neproizvedena dugotrajna imovina	27
24. Proizvedena dugotrajna imovina	28
25. Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	29
26. Novac u banci i blagajni	29
27. Potraživanja od zaposlenih	29
28. Potraživanja od kupaca	30
29. Obveze za plaće – neto	30
30. Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	30
31. Obveze za doprinose iz plaća	31
32. Obveze za doprinose na plaće	31
33. Naknade troškova članovima predstavničkih i izvršnih tijela, povjerenstava i slično	31
34. Obveze prema dobavljačima u zemlji	32
35. Vlastiti izvori	32
36. Događaji nakon datuma bilance	32

IZJAVA O ODGOVORNOSTI PREDSJEDNIKA UPRAVNOG VIJEĆA

Temeljem Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, predsjednik upravnog vijeća, kao zakonski zastupnik Hrvatske energetske regulatorne agencije, odgovoran je za objektivnost i realnost financijskih izvještaja. Financijski izvještaji sastavljaju se za poslovnu godinu koja je jednaka kalendarskoj. Financijskim izvještajima smatraju se Bilanca, Izvještaj o prihodima i rashodima i Bilješke uz financijske izvještaje.

Financijski izvještaji Agencije temelje se na računovodstvenim načelima točnosti, istinitosti i pouzdanosti.

Pri izradi financijskih izvještaja predsjednik upravnog vijeća ima odgovornost:

- donositi odluke i procjene koje su razumne i razborite,
- dosljedno primjenjivati Uredbu o računovodstvu neprofitnih organizacija,
- navesti da li se Uredba o računovodstvenu primjenjuje, a svako značajno odstupanje dužna je objaviti i objasniti u financijskim izvještajima.

Predsjednik upravnog vijeća je odgovoran za ispravno vođenje računovodstvenih evidencija koje prikazuju, s razumnom točnošću, u svako doba, financijski položaj Agencije.

Predsjednik upravnog vijeća je odgovoran za poduzimanje razumnih mjera u cilju očuvanja imovine Agencije te u sprečavanju i otkrivanju prijevara i ostalih nepravilnosti.

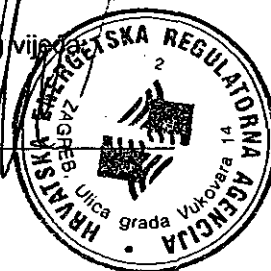
Predsjednik upravnog vijeća ima odgovornost podnijeti Hrvatskom saboru svoj godišnji izvještaj, zajedno s financijskim izvještajima.

Predsjednik upravnog vijeća je odobrio izdavanje financijskih izvještaja na stranicama od 7. do 32. na dan 28.02.2009. godine, što se potvrđuje potpisom.

Hrvatska energetska regulatorna agencija
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Predsjednik upravnog vijeća

Tomislav Galić

IZVJEŠĆE NEOVISNOG REVIZORA OSNIVAČU HRVATSKE ENERGETSKE REGULATORNE AGENCIJE

Obavili smo reviziju priloženih financijskih izvještaja HRVATSKE ENERGETSKE REGULATORNE AGENCIJE, Ulica grada Vukovara 14, Zagreb ("Agencija"), koja uključuju bilancu na 31. prosinca 2008. godine, račun prihoda i rashoda, te sažetak značajnih računovodstvenih politika i ostalih objašnjavajućih bilježaka.

Odgovornost predsjednika upravnog vijeća za financijske izvještaje

Predsjednik upravnog vijeća je odgovoran za sastavljanje i objektivan prikaz ovih financijskih izvještaja u skladu sa Uredbom o računovodstvu neprofitnih organizacija. Odgovornost predsjednika upravnog vijeća uključuje:

- Utvrđivanje, uvođenje i održavanje internih kontrola relevantnih za sastavljanje i fer prezentaciju financijskih izvještaja u kojima neće biti značajnih pogrešnih prikazivanja uzrokovanih prijevarom ili pogreškom;
- Stvaranje razumnih računovodstvenih procjena u danim okolnostima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost izraziti mišljenje o tim financijskim izvještajima na osnovi obavljene revizije. Reviziju smo obavili sukladno Međunarodnim revizijskim standardima. Ti standardi zahtijevaju pridržavanje revizora etičkih pravila te planiranje i provođenje revizije kako bi se steklo razumno uvjerenje o tome da u financijskim izvještajima nema značajnih pogrešnih prikazivanja.

Revizija uključuje obavljanje postupaka radi pribavljanja revizijskih dokaza o iznosima i objavama prikazanima u financijskim izvještajima. Odabir postupaka, uključujući i procjenu rizika značajnih pogrešnih prikazivanja u financijskim izvještajima zbog prijevara ili pogreška, ovisi o prosudbi revizora. Pri procjenjivanju tih rizika, revizor razmatra interne kontrole relevantne za klijentovo sastavljanje i fer prikazivanje financijskih izvještaja kako bi odredio revizorske postupke koji su odgovarajući u danim okolnostima, ali ne i za izražavanje mišljenja o učinkovitosti internih kontrola Agencije. Revizija također uključuje ocjenjivanje prikladnosti primijenjenih računovodstvenih politika i razboritosti računovodstvenih procjena predsjednika upravnog vijeća, kao i ocjenu cjelokupnog prikaza financijskih izvještaja. Vjerujemo da su nam pribavljeni revizijski dokazi dostatni i prikladni za osiguravanje osnove za izražavanje našeg mišljenja.

Mišljenje

Prema našem mišljenju financijski izvještaji daju istinit i fer prikaz financijskog položaja Hrvatske energetske regulatorne agencije na 31. prosinca 2008. godine, rezultate njena poslovanja za godinu tada završenu, sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija.

Zagreb, 23.06.2009. godine

Andreja Sekušak, dipl.oec.

Ovlašteni revizor

Mr.sc. Dragan Rudan

Direktor

RUDAN d.o.o.
za porezno savjetovanje i reviziju
ZAGREB, Ilica 213

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA

Izraženo u kunama

Opis	Bilješke	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
PRIHODI		25.034.115	0
PRIHODI OD PRODAJE ROBA I PRUŽANJA USLUGA		0	0
PRIHODI OD PRODAJE ROBA I PRUŽANJA USLUGA		0	0
Prihodi od prodaje roba		0	0
Prihodi od pružanja usluga		0	0
PRIHODI OD ČLANARINA I ČLANSKIH DOPRINOSA		0	0
PRIHODI OD ČLANARINA I ČLANSKIH DOPRINOSA		0	0
Članarine		0	0
Članski doprinosi		0	0
PRIHODI PO POSEBNIM PROPISIMA		24.535.825	0
PRIHODI PO POSEBNIM PROPISIMA		24.535.825	0
Prihodi po posebnim propisima iz proračuna		0	0
Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	4	24.535.825	0
PRIHODI OD IMOVINE		72.724	0
PRIHODI OD FINANCIJSKE IMOVINE		42.866	0
Prihodi od kamata za dane zajmove		0	0
Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima		0	0
Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju		41.438	0
Prihodi od zateznih kamata		0	0
Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika		1.428	0
Prihodi od dividendi		0	0
Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima		0	0
Ostali prihodi od financijske imovine		0	0
PRIHODI OD NEFINANCIJSKE IMOVINE		29.858	0
Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine		29.858	0
Ostali prihodi od nefinancijske imovine		0	0
PRIHODI OD DONACIJA		0	0
PRIHODI OD DONACIJA IZ PRORAČUNA		0	0
Prihodi od donacija iz državnog proračuna		0	0
Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave		0	0
PRIHODI OD INOZEMNIH VLADA I MEĐUNARODNIH ORGANIZACIJA		0	0
Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija		0	0
PRIHODI OD TRGOVAČKIH DRUŠTAVA I OSTALIH PRAVNIH OSOBA		0	0
Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba		0	0
PRIHODI OD GRAĐANA I KUĆANSTAVA		0	0
Prihodi od građana i kućanstava		0	0
OSTALI PRIHODI OD DONACIJA		0	0
Ostali prihodi od donacija		0	0
OSTALI PRIHODI		425.566	0
PRIHODI OD NAKANDE ŠTETE I REFUNDACIJA		381.301	0
Prihodi od naknade šteta		3.250	0
Prihod od refundacija		378.051	0
PRIHODI OD PRODAJE DUGOTRAJNE IMOVINE		0	0
Prihodi od prodaje dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine		0	0
OSTALI NESPOMENUTI PRIHODI		44.265	0
Otpis obveza		0	0
Naplaćena otpisana potraživanja		0	0
Ostali nespomenuti prihodi		44.265	0

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA (NASTAVAK)

Izraženo u kunama

Opis	Bilješke	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
RASHODI		17.464.224	0
RASHODI ZA ZAPOSLENE		9.210.216	0
PLAĆE		7.712.306	
Plaće za redovan rad		7.662.808	
Plaće u naravi		49.498	
Plaće za prekovremeni rad		0	
Plaće za posebne uvjete rada		0	
OSTALI RASHODI ZA ZAPOSLENE		163.452	
Ostali rashodi za zaposlene		163.452	
DOPRINOSI NA PLAĆE		1.334.458	
Doprinosi za zdravstveno osiguranje	5	1.203.349	
Doprinosi za zapošljavanje	6	131.109	
MATERIJALNI RASHODI		7.630.660	0
NAKANDE TROŠKOVA ZAPOSLENIMA		1.504.786	0
Službena putovanja	7	556.363	
Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život		232.869	
Stručno usavršavanje zaposlenika	8	715.554	
NAKANDE TROŠKOVA ČLANOVIMA U PREDSTAVNIČKIM I IZVRŠNIM TIJELIMA, POVJERENSTVIMA I SLIČNO		41.945	0
Naknade troškova članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično	9	41.945	
NAKANDE TROŠKOVA VOLONTERIMA		0	0
Naknade troškova volonterima			
RASHODI ZA MATERIJAL I ENERGIJU		866.529	0
Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	10	219.261	
Materijal i sirovine		0	
Energija	11	302.182	
Sitni inventar i auto gume	12	345.086	
RASHODI ZA USLUGE		4.943.355	0
Usluge telefona, pošte i prijevoza	13	770.332	
Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	14	436.822	
Usluge promidžbe i informiranja		11.296	
Komunalne usluge	15	704.392	
Zakupnine i najamnine	16	826.203	
Zdravstvene i veterinarske usluge		47.250	
Intelektualne i osobne usluge	17	1.889.812	
Računalne usluge		0	
Ostale usluge	18	257.248	
OSTALI NESPOMENUTI RASHODI POSLOVANJA		274.045	0
Premije osiguranja	19	108.629	
Reprezentacija		117.622	
Članarine	20	42.011	
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja		5.783	
RASHODI AMORTIZACIJE		576.484	0
AMORTIZACIJA		576.484	
Amortizacija	21	576.484	

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA (NASTAVAK)

Izraženo u kunama

Opis	Bilješke	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
FINANCIJSKI RASHODI		21.694	0
KAMATE ZA IZDANE VRIJEDNOSNE PAPIRE		0	
Kamate za izdane mjenice		0	
KAMATE ZA PRIMLJENE KREDITE I ZAJMOVE		0	
Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora		0	
Kamate za primljene robne i ostale zajmove		0	
Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove		0	
OSTALI FINANCIJSKI RASHODI		21.694	
Bankarske usluge i usluge platnog prometa	22	18.482	
Negativne tečajne razlike i valutna klauzula		1.892	
Zatezne kamate		880	
Ostali nespomenuti financijski rashodi		440	
DONACIJE		0	0
TEKUĆE DONACIJE		0	
Tekuće donacije		0	
Stipendije		0	
KAPITALNE DONACIJE		0	
Kapitalne donacije		0	
OSTALI RASHODI		25.170	0
KAZNE, PENALI I NAKNADE ŠTETA		20.100	
Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama		20.100	
Penali, ležarine i drugo		0	
Naknade šteta zaposlenicima		0	
Ugovorene kazne i ostale naknade šteta		0	
OSTALI NESPOMENUTI RASHODI		5.070	
Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine		0	
Otpisana potraživanja		0	
Ostali nespomenuti rashodi		5.070	
Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja		0	
Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja		0	
POVEĆANJE ZALIHA PROIZVODNJE I GOTOVIH PROIZVODA		0	
SMANJENJE ZALIHA PROIZVODNJE I GOTOVIH PROIZVODA		0	
UKUPNI RASHODI POSLOVANJA		17.464.224	0
VIŠAK PRIHODA POSLOVANJA		7.569.891	0
MANJAK PRIHODA POSLOVANJA			
Višak prihoda – preneseni		33.843.010	
Manjak prihoda – preneseni		0	
VIŠAK PRIHODA I PRIMITAKA RASPOLOŽIV U SLJEDEĆEM RAZDOBLJU		41.412.901	0
MANJAK PRIHODA I PRIMITAKA ZA POKRIĆE U SLJEDEĆEM RAZDOBLJU		0	
DODATNI PODACI			
Stanje novčanih sredstava na početku godine		31.723.548	
Ukupni priljevi na novčane račune i blagajne		19.131.454	
Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni		49.378.165	
Stanje novčanih sredstava na kraju godine		1.476.837	
Prosječan broj zaposlenih na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)		43	
Prosječan broj zaposlenih na osnovi sati rada (cijeli broj)		38	

Popratne bilješke pod brojem 1. do 36. u nastavku čine sastavni dio ovih financijskih izvještaja.

BILANCA

Opis	Bilješke	Izraženo u kunama	
		31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
IMOVINA		56.585.557	38.450.327
NEFINANCIJSKA IMOVINA		44.140.478	1.561.420
NEPROIZVEDENA DUGOTRAJNA IMOVINA	23	158.914	233.752
MATERIJALNA IMOVINA - PRIRODNA BOGATSTVA		0	0
Zemljište		0	0
Rudna bogatstva		0	0
Ostala prirodna materijalna imovina		0	0
NEMATERIJALNA IMOVINA		473.096	463.177
Patenti		0	0
Koncesije		0	0
Licence		473.096	463.177
Ostala prava		0	0
Goodwill		0	0
Osnivački izdaci		0	0
Izdaci za razvoj		0	0
Ostala nematerijalna imovina		0	0
Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine		314.182	229.425
PROIZVEDENA DUGOTRAJNA IMOVINA	24	43.886.856	1.310.651
GRAĐEVINSKI OBJEKTI		42.285.906	0
Stambeni objekti		0	0
Poslovni objekti		42.285.906	0
Ostali građevinski objekti		0	0
POSTROJENJA I OPREMA		3.796.463	2.715.605
Uredska oprema i namještaj		2.587.528	2.464.698
Komunikacijska oprema		540.118	122.909
Oprema za održavanje i zaštitu		470.695	24.807
Medicinska i laboratorijska oprema		0	0
Instrumenti, uređaji i strojevi		899	899
Sportska i glazbena oprema		0	0
Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene		197.223	102.292
PRIJEVOZNA SREDSTVA		0	0
Prijevozna sredstva u cestovnom prometu		0	0
Ostala prijevozna sredstva		0	0
KNJIGE, UMJETNIČKA DJELA I OSTALE IZLOŽBENE VRIJEDNOSTI		11.407	0
Knjige u knjižnicama		0	0
Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)		0	0
Muzejski izložci i predmeti prirodnih rijetkosti		0	0
Ostale nespomenute izložbene vrijednosti		11.407	0
VIŠEGODIŠNJI NASADI I OSNOVNO STADO		0	0
Višegodišnji nasadi		0	0
Osnovno stado		0	0
NEMATERIJALNA PROIZVEDENA IMOVINA		65.338	65.338
Ulaganja u računalne programe		65.338	65.338
Umjetnička, literarna i znanstvena djela		0	0
Ostala nematerijalna proizvedena imovina		0	0
Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine		2.272.258	1.470.292

BILANCA (NASTAVAK)

Izraženo u kunama

Opis	Bilješke	Izraženo u kunama	
		31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
PLEMENITI METALI I OSTALE POHRANJENE VRIJEDNOSTI		94.709	17.017
PLEMENITI METALI I OSTALE POHRANJENE VRIJEDNOSTI		94.709	17.017
Plemeniti metali i drago kamenje		0	0
Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	25	94.709	17.017
SITNI INVENTAR		0	0
Zalihe sitnog inventara		0	0
Sitni inventar u uporabi		343.952	0
Ispravak vrijednosti sitnog inventara		343.952	0
NEFINANCIJSKA IMOVINA U PRIPREMI		0	0
Građevinski objekti u pripremi		0	0
Postrojenja i oprema u pripremi		0	0
Prijevozna sredstva u pripremi		0	0
VIŠEGODIŠNJI NASADI I OSNOVNO STADO U PRIPREMI		0	0
Višegodišnji nasadi u pripremi		0	0
Osnovno stado u pripremi		0	0
Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi		0	0
Ostala nefinancijska imovina u pripremi		0	0
PROIZVEDENA KRATKOTRAJNA IMOVINA		0	0
ZALIHE ZA OBAVLJANJE DJELATNOSTI		0	0
Zalihe za preraspodjelu drugima		0	0
Zalihe materijala za redovne potrebe		0	0
Zalihe rezervnih dijelova		0	0
Zalihe materijala za posebne potrebe		0	0
PROIZVODNJA I PROIZVODI		0	0
Proizvodnja u tijeku		0	0
Gotovi proizvodi		0	0
Roba za daljnju prodaju		0	0
FINANCIJSKA IMOVINA		12.445.079	36.888.906
NOVAC U BANCI I BLAGAJNI	26	1.476.837	31.723.548
NOVAC U BANCI		1.469.403	31.693.931
Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka		1.469.403	31.693.931
Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka		0	0
Prijelazni račun		0	0
Izdvojena novčana sredstva		0	0
Novac u blagajni		7.434	29.617
Vrijednosnice u blagajni		0	0
DEPOZITI, JAMČEVNI POLOZI I POTRAŽIVANJA OD ZAPOSLENIH TE ZA VIŠE PLAĆENE POREZE I OSTALO		55.230	55.258
DEPOZITI U BANKAMA I OSTALIM FINANCIJSKIM INSTITUCIJAMA		0	0
Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama		0	0
Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama		0	0
Jamčevni polozi		0	0
Potraživanja od zaposlenih	27	20.284	5.251
POTRAŽIVANJA ZA VIŠE PLAĆENE POREZE I DOPRINOSE		0	0
Potraživanje za više plaćene poreze		0	0
Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika		0	0
Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe		0	0
Potraživanja za više plaćene ostale poreze		0	0
Potraživanja za više plaćene doprinose		0	0

BILANCA (NASTAVAK)

Opis	Bilješke	Izraženo u kunama	
		31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
OSTALA POTRAŽIVANJA		34.946	50.007
Potraživanja za naknade koje se refundiraju		6.812	0
Potraživanja za naknade štete		0	0
Potraživanja za predujmove		17.422	21.146
Ostala nespomenuta potraživanja		10.712	28.861
ZAJMOVI		0	0
Zajmovi građanima i kućanstvima		0	0
Zajmovi poduzetnicima		0	0
Zajmovi ostalim subjektima		0	0
Ispravak vrijednosti danih zajmova		0	0
VRIJEDNOSNI PAPIRI		0	0
ČEKOVI		0	0
Čekovi-tuzemni		0	0
Čekovi-inozemni		0	0
KOMERCIJALNI I BLAGAJNIČKI ZAPISI		0	0
Komercijalni i blagajnički zapisi – tuzemni		0	0
Komercijalni i blagajnički zapisi – inozemni		0	0
MJENICE		0	0
Mjenice – tuzemne		0	0
Mjenice – inozemne		0	0
OBVEZNICE		0	0
Obveznice – tuzemne		0	0
Obveznice – inozemne		0	0
OPCIJE I DRUGI FINANCIJSKI DERIVATI		0	0
Opcije i drugi financijski derivati – tuzemni		0	0
Opcije i drugi financijski derivati – inozemni		0	0
OSTALI VRIJEDNOSNI PAPIRI		0	0
Ostali tuzemni vrijednosni papiri		0	0
Ostali inozemni vrijednosni papiri		0	0
Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira		0	0
DIONICE I UDJELI U GLAVNICI		0	0
DIONICE I UDJELI U GLAVNICI BANAKA I OSTALIH FINANCIJSKIH INSTITUCIJA		0	0
Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija		0	0
Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija		0	0
DIONICE I UDJELI U GLAVNICI TRGOVAČKIH DRUŠTAVA		0	0
Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava		0	0
Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava		0	0
Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici		0	0
POTRAŽIVANJA ZA PRIHODE POSLOVANJA		10.907.785	4.901.114
Potraživanja od kupaca	28	10.907.785	4.901.114
Potraživanja za članarine i članske doprinose		0	0
Potraživanja za prihode po posebnim propisima		0	0
POTRAŽIVANJA ZA PRIHODE OD IMOVINE		0	0
Potraživanja za prihode od financijske imovine		0	0
Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine		0	0
Ostala nespomenuta potraživanja		0	0
Ispravak vrijednosti potraživanja		0	0
RASHODI BUDUĆIH RAZDOBLJA I NEDOSPJELA NAPLATA PRIHODA		5.227	208.986
Rashodi budućih razdoblja		5.227	208.986
Nedospjela naplata prihoda		0	0

BILANCA (NASTAVAK)

Opis	Bilješke	Izraženo u kunama	
		31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
OBVEZE I VLASTITI IZVORI		56.585.557	38.450.327
OBVEZE		14.086.781	3.045.897
OBVEZE ZA RASHODE POSLOVANJA		13.562.205	1.287.826
OBVEZE ZA ZAPOSLENE		775.408	698.561
Obveze za plaće – neto	29	413.516	361.231
Obveze za naknade plaća – neto		0	0
Obveze za plaće u naravi		2.651	3.381
Obveze za porez i prirez na dohodak iz plaća	30	117.527	111.762
Obveze za doprinose iz plaća	31	128.381	114.911
Obveze za doprinose na plaće	32	110.833	99.776
Ostale obveze za zaposlene		2.500	7.500
OBVEZE ZA MATERIJALNE RASHODE		12.721.154	355.298
Naknade troškova zaposlenima		0	0
Naknade troškova članovima predstavničkih i izvršnih tijela, povjerenstava i slično	33	9.125	0
Naknade troškova volonterima		0	0
Obveze prema dobavljačima u zemlji	34	12.712.029	355.298
Obveze prema dobavljačima u inozemstvu		0	0
Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja		0	0
OBVEZE ZA FINACIJSKE RASHODE		0	0
Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire		0	0
Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove		0	0
Obveze za ostale financijske rashode		0	0
Obveze za prikupljena sredstva pomoći		0	0
Obveze za kazne, penale i naknade šteta		0	0
OSTALE TEKUĆE OBVEZE		65.643	233.967
Obveze za poreze		0	0
Obveze za porez na dodanu vrijednost		29.581	116.870
Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze		36.062	117.097
OBVEZE ZA VRIJEDNOSNE PAPIRE		0	0
OBVEZE ZA ČEKOVE		0	0
Obveze za čekove – tuzemne		0	0
Obveze za čekove – inozemne		0	0
OBVEZE ZA MJENICE		0	0
Obveze za mjenice – tuzemne		0	0
Obveze za mjenice – inozemne		0	0
Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire		0	0
OBVEZE ZA KREDITE I ZAJMOVE		0	0
OBVEZE ZA KREDITE BANAKA I OSTALIH KREDITORA		0	0
Obveze za kredite banaka u zemlji		0	0
Obveze za kredite iz inozemstva		0	0
OBVEZE ZA ROBNE I OSTALE ZAJMOVE		0	0
Obveze za zajmove u zemlji		0	0
Obveze za zajmove iz inozemstva		0	0
Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove		0	0

BILANCA (NASTAVAK)

Opis	Bilješke	Izraženo u kunama	
		31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
ODGOĐENO PLAĆANJE RASHODA I PRIHODI BUDUĆIH RAZDOBLJA		524.576	1.758.071
Odgođeno plaćanje rashoda		0	0
NAPLAĆENI PRIHODI BUDUĆIH RAZDOBLJA		524.576	1.758.071
Unaprijed plaćeni prihodi		0	0
Odgođeno priznavanje prihoda		524.576	1.758.071
VLASTITI IZVORI	35	42.498.776	35.404.430
VLASTITI IZVORI		1.085.875	1.561.420
Vlastiti izvori		1.085.875	1.561.420
Revalorizacijska rezerva		0	0
REZULTAT POSLOVANJA		41.412.901	33.843.010
VIŠAK/MANJAK PRIHODA		41.412.901	33.843.010
Višak prihoda		41.412.901	33.843.010
Manjak prihoda		0	0

BILJEŠKE UZ FINACIJSKE IZVJEŠTAJE**1. OPĆI PODACI O AGENCIJI**

Hrvatska energetska regulatorna agencija osnovana je 2004. godine Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti kao samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova, radi uspostave i provođenja regulacije energetske djelatnosti. Osnivač Agencije je Republika Hrvatska, a osnivačka prava ostvaruje Vlada Republike Hrvatske. Agencija za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru.

Agencijom upravlja predsjednik upravnog vijeća. Predsjednika upravnog vijeća i članove upravnog vijeća imenuje Hrvatski sabor na prijedlog Vlade Republike Hrvatske na vrijeme od pet godina, s mogućnošću još jednog imenovanja.

Sjedište Agencije nalazi se na adresi Ulica grada Vukovara 14 u Zagrebu.

Skraćeni naziv: HERA

Sjedište: Zagreb, Ulica grada Vukovara 14, Republika Hrvatska

Matični broj subjekta: 01624482

Osnivač: Republika Hrvatska

Osnivačka prava: Vlada Republike Hrvatske

Članovi upravnog vijeća su:

Tomo Galić, predsjednik

Darko Pavlović, član

Dubravka Štefanec, članica

doc. dr. sc. Eraldo Banovac, član

prof. dr. sc. Ante Marušić, član

Djelokrug rada Agencije:

- davanje mišljenja Ministarstvu o tarifnom sustavu za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, naknadi za poticanje obnovljivih izvora i kogeneracije te naknadi za naslijeđene troškove,
- davanje mišljenja Ministarstvu na prijedlog iznosa naknade za organiziranje tržišta električne energije,
- nadzor nad primjenom svih tarifnih sustava i propisanih naknada,
- davanje mišljenja Ministarstvu o općim uvjetima za opskrbu energijom,
- davanje mišljenja Ministarstvu na postupke i kriterije za odobrenje i izgradnju proizvodnih objekata,
- organizacija i provedba postupka natječaja za izgradnju proizvodnih objekata,
- davanje mišljenja ili suglasnosti na prijedloge propisa u energetskom sektoru za koje je ovlaštena Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti i zakonima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti,

- nadzor nad energetske subjektima, sukladno odredbama Zakona o energiji i zakonima kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti,
- nadzor kvalitete usluge energetske subjekata,
- objavljivanje obavijesti i podataka o energetske učinkovitosti i korištenju energije,
- sudjelovanje u definiranju energetske politike,
- suradnja s ministarstvima i nadležnim inspekcijama sukladno posebnim zakonima,
- prikupljanje i obrada podataka u vezi s djelatnostima energetske subjekata,
- podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka,
- rješavanje sporova u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti, a posebno u vezi s:
  - odbijanjem priključka na prijenosnu mrežu/transportni sustav,
  - određivanjem naknade za priključak i za korištenje prijenosne mreže/transportnog sustava.
- donosi odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja za izgradnju proizvodnih objekata snage do 50 MW, sukladno odredbi članka 10. Zakona o tržištu električne energije ("Narodne novine", br. 177/04) i
- daje prijedlog Vladi Republike Hrvatske o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja za izgradnju proizvodnih objekata snage 50 MW i veće,
- donosi metodologije za:
  - tarifne sustave, bez visine tarifnih stavaka,
  - utvrđivanje naknade za priključak na prijenosnu i distribucijsku mrežu, te povećanje priključne snage,
  - pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu,
  - pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinovodnom sustavu,
  - pristup skladištenju prirodnog plina, količini plina u plinovodu i drugim pomoćnim uslugama u plinovodnom sustavu.
- izdaje:
  - dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, te privremeno i trajno oduzima dozvole,
  - rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača, te privremeno i trajno oduzima rješenja.

Ostali podaci

Matični broj: 01624482
 Vlasnički status: državno
 Žiro računi: Hrvatska poštanska banka d.d. 2390001-1100027703
 Broj zaposlenih: 43
 Poslovna godina: 2008

Srednji tečaj domicilne valute Hrvatske Narodne Banke na dan 31.12.2008. godine:

Na dan 31. prosinca 2008.		Na dan 31. prosinca 2007.	
EUR	7,324425 kuna za 1 EUR	EUR	7,325131 kuna za 1 EUR

2. SAŽETAK ZNAČAJNIH RAČUNOVODSTVENIH POLITIKA

Slijedi prikaz značajnih računovodstvenih politika koje su proizašle iz odredbi Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija koja je stupila na snagu 01. siječnja 2008. godine. Ove računovodstvene politike dosljedno su primjenjivane za poslovnu 2008. godinu sukladno Uredbi.

Osnove sastavljanja

Financijski izvještaji Agencije sastavljeni su za 2008. godinu sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 10/08). Uspredni podaci za 2007. godinu sačinjeni su sukladno Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija (NN 112/03) i Pravilniku o knjigovodstvu i računskom planu neprofitnih organizacija NN 20/94 i 40/94). Obzirom da su podaci o prihodima i rashodima za 2007. godinu neusporedivi sa prihodima i rashodima u 2008. godini, izvješće o prihodima i rashodima nema usporedne podatke.

Temeljem poglavlja IV. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, Agencija vodi svoje poslovne knjige koristeći propisani Računski plan.

Temeljne računovodstvene pretpostavke

Poslovanje na neograničeno vrijeme - osnivač nije unaprijed odredio vremensko razdoblje funkcioniranja Agencije.

Načelo dosljednosti - pretpostavlja dosljednu primjenu računovodstvenih politika iz razdoblja u razdoblje, tj. obvezuje poduzetnika dosljedno prikazivanje financijskih rezultata primjenjujući preuzete računovodstvene politike.

Načelo priznavanja promjene u trenutku nastanka - znači da se prihodi i rashodi utvrđuju i priznaju u trenutku nastanka, odnosno poslovni rezultat utvrđuje se sučeljavanjem prihoda i rashoda.

Načelo izražavanja u novčanim vrijednostima - čestica temeljnih financijskih izvještaja (imovina, izvori, obveze, rashodi, prihodi i financijski rezultat izražavaju se u novčanim jedinicama kao zajedničkoj mjeri vrijednosti.

Načelo potpunosti - sva poslovna aktivnost koja se odvija u jednom sustavu, mora se navesti u financijsko - računovodstvenom izvještaju.

Vremensko razdoblje - svi financijsko - računovodstveni izvještaji moraju sadržavati vremensko obilježje na koje se odnose.

Promjena računovodstvenih politika može uslijediti ako to zahtjeva zakon. U tom slučaju iz bilježaka, uz temeljne financijske izvještaje, treba se vidjeti obrazloženje potreba promjene računovodstvene politike uz kvantifikaciju učinaka tih promjena.

Imovina, obveze i vlastiti izvori

Imovina, obveze i vlastiti izvori određuju financijski položaj Agencije.

Imovina jesu resursi koje Agencija kontrolira kao rezultat prošlih događaja i od kojih se očekuju buduće koristi u obavljanju djelatnosti.

Obveze jesu neizmirena dugovanja proizašla iz prošlih događaja, za čiju namiru se očekuje odljev resursa.

Imovina se klasificira po svojoj vrsti, trajnosti i funkciji u obavljanju djelatnosti. Obveze se klasificiraju prema namjeni i ročnosti.

Vlastiti izvori jesu ostatak vrijednosti imovine nakon odbitka svih obveza.

Imovina i obveze iskazuju se po računovodstvenom načelu nastanka događaja.

Tuđa imovina prati se u izvanbilančnoj evidenciji.

Imovina se početno iskazuje po trošku nabave (nabavnoj vrijednosti) odnosno, po procijenjenoj vrijednosti.

Dugotrajna imovina je financijska i nefinancijska imovina čiji je vijek uporabe duži od jedne godine i koja duže od jedne godine zadržava isti pojavni oblik.

Dugotrajna nefinancijska materijalna imovina čiji je pojedinačni trošak nabave (nabavna vrijednost) niži od 2.000,00 kuna može se otpisati jednokratno, stavljanjem u upotrebu, uz obvezu pojedinačnog ili skupnog praćenja u korisnom vijeku upotrebe.

Kratkotrajna nefinancijska imovina je imovina namijenjena obavljanju djelatnosti ili daljnjoj prodaji u roku kraćem od godinu dana.

Trošak nabave (nabavnu vrijednost) nefinancijske imovine čini kupovna cijena uvećana za carine, nepovratne poreze na promet, troškove prijevoza i sve druge troškove koji se mogu izravno dodati troškovima nabave i osposobljavanja za početak uporabe.

Vrijednost pojedinog predmeta dugotrajne nefinancijske imovine ispravlja se linearnom metodom u korisnom vijeku uporabe. Iznimno, vrijednosti zemljišta, obnovljivih prirodnih bogatstava, knjiga, umjetničkih djela i ostalih izložbenih vrijednosti te plemenitih metala i ostalih pohranjenih vrijednosti u pravilu se ne ispravljaju. Osnovica za ispravak vrijednosti dugotrajne imovine jest njen početni ili revalorizirani trošak nabave (nabavna vrijednost) odnosno procijenjena vrijednost.

Agencija revalorizira dugotrajnu imovinu primjenom koeficijenta porasta cijena proizvođača industrijskih proizvoda ako je inflacija mjerena istim koeficijentom u prethodne tri godine kumulativno veća od 30%.

Učinak revalorizacije dugotrajne imovine pripisuje se vlastitim izvorima.

Primijenjene godišnje stope su kako slijedi:

Naziv sredstva ili skupine sredstva	Vijek trajanja	Godišnja stopa (%)
GRAĐEVINSKI OBJEKTI		
Od betona, metala, kamena i opeke	80	1,25
POSTROJENJA I OPREMA		
Računala i računalna oprema	4	25
Uredski namještaj	8	12,5
Ostala uredska oprema	5	20
Komunikacijska oprema	5	20
Komunikacijski uređaji	5	20
Pokretni komunikacijski uređaji	2	50
Oprema za održavanje i zaštitu	5	20
Instrumenti, uređaji i strojevi	8	12,5
Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	5	20
NEMATERIJALNA PROIZVEDENA IMOVINA		
Ulaganja u računalne programe	4	25
NEPROIZVEDENA NEMATERIJALNA IMOVINA		
Patenti, koncesije, licence, pravo korištenja tuđih sredstava, višegodišnji zakup i slično	prema trajanju iz ugovora	

Trošak amortizacije evidentira se od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem je sredstvo dugotrajne materijalne imovine stavljeno u upotrebu.

Prihodi i rashodi

Prihodi i rashodi priznaju se uz primjenu računovodstvenog načela nastanka događaja. Računovodstveno načelo nastanka događaja znači da se:

- recipročni prihodi (prihodi na temelju isporučenih dobara i usluga) priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da se mogu izmjeriti neovisno o naplati,
- nerekipročni prihodi (donacije, članarine, pomoći, doprinosi i ostali slični prihodi) priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose pod uvjetom da su raspoloživi (naplaćeni) najkasnije do trenutka predočavanja financijskih izvještaja za isto razdoblje,
- rashodi priznaju u izvještajnom razdoblju na koje se odnose neovisno o plaćanju,
- rashodi za utrošak kratkotrajne nefinancijske imovine priznaju se u trenutku stvarnog utroška odnosno prodaje i

- troškovi nabave dugotrajne imovine kapitaliziraju, a u rashode priznaju tijekom korisnog vijeka uporabe.

Prihod je povećanje ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala tijekom izvještajnog razdoblja u obliku pritjecanja imovine bez istodobnog povećanja obveza ili smanjenja obveza bez istodobnog odljeva imovine.

Rashodi su umanjena ekonomskih koristi ili uslužnog potencijala u obliku smanjenja imovine ili povećanja obveza bez istodobnog povećanja financijske imovine.

Porezni propisi

Agencija podliježe poreznim propisima:

- porez na dohodak
- porez na dodanu vrijednost

Upotreba računskog plana

Agencija vodi računovodstvo prema računskom planu propisanim od strane Vlade Republike Hrvatske.. Osnovni sadržaj računskog plana nalazi se u prilogu ovih politika i predstavljaju njezin sastavni dio, a analitička evidencija i razrada računskog plana uslijediti će prema potrebama samog korištenja u poslovnoj godini.

Usporedni podaci

Zbog značajnih promjena Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija, nisu mogući usporedni podaci u izvješću prihoda i rashoda, te se za izvještajnu 2008. godinu ne prikazuju.

Događaji nakon datuma bilance

Događaji nakon datuma bilance su oni događaji koji imaju povoljne ili nepovoljne posljedice, a koji su nastali između datuma bilance i datuma na koji je odobreno izdavanje financijskih izvještaja.

Razlikuju se događaji nakon datuma bilance koji zahtijevaju usklađivanje i oni događaji koji ne zahtijevaju usklađivanje.

Ključne računovodstvene procjene

Procjene se kontinuirano vrednuju i zasnivaju se na iskustvu i drugim čimbenicima, uključujući očekivanja budućih događaja za koje se smatra da su prihvatljiva pod postojećim okolnostima. Agencija izrađuje procjene i stvara pretpostavke vezane za budućnost. Proizašle računovodstvene procjene su, po definiciji, u njetkim slučajevima izjednačene sa stvarnim rezultatima.

3. UPRAVLJANJE FINACIJSKIM RIZIKOM

Čimbenici financijskog rizika

Agencija nema aktivnosti koje bi ju značajno izlagale raznim financijskim rizicima: valutnom riziku, kreditnom riziku i riziku likvidnosti.

(a) Valutni rizik

Agencija je neznatno izloženo riziku promjene tečajeva inozemnih valuta, prvenstveno eura (EUR). Rizik poslovanja u stranim valutama proizlazi iz financijske imovine i obveza.

(b) Kreditni rizik

Agencija nema dugoročne obveze prema bankama, koje bi mogle dovesti do kreditnog rizika.

(c) Rizik likvidnosti

Razborito upravljanje rizikom likvidnosti podrazumijeva održavanje dostatne količine novca, osiguravanje raspoloživosti financijskih sredstava i sposobnost podmirenja svih obveza. Agencija redovito prati razinu dostupnih izvora novčanih sredstava.

4. PRIHODI PO POSEBNIM PROPISIMA OD OSTALIH IZVORA

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Prihodi od nafte i naftnih derivata	12.198.573	
Prihodi od električne energije	4.054.752	
Prihodi od plina	3.690.496	
Ostali prihodi 0,06%	1.972.738	
Prihodi od naplaćenih potraživanja iz prethodnih godina	1.233.495	
Prihodi od naknada za obavljanje energetske djelatnosti - Dozvola	788.750	
Prihodi od toplinske energije	597.021	
UKUPNO	24.535.825	0

5. DOPRINOSI ZA ZDRAVSTVENO OSIGURANJE

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Doprinosi za obvezno ZO 15%	1.156.847	
Posebni doprinosi za ZO 20% - službeni put u inozemstvo	7.941	
Poseban doprinos ZO - ozljede na radu 0,5%	38.561	
UKUPNO	1.203.349	0

6. DOPRINOSI ZA ZAPOSŁJAVANJE

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Doprinosi za zapošljavanje na plaće 1,6%	123.397	
Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom 0,10%	7.712	
UKUPNO	131.109	0

7. SLUŽBENA PUTOVANJA

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinao 2008	siječanj - prosinao 2007
Naknade za smještaj na službenom putu u inozemstvu	240.532	
Dnevnice za službeni put u inozemstvu	177.917	
Naknade za smještaj na službenom putu u zemlji	49.124	
Naknade za prijevoz na službenom putu u inozemstvu	30.982	
Dnevnice za službeni put u zemlji	21.653	
Korištenje privatnog automobila u službene svrhe	16.544	
Naknade za prijevoz na službenom putu u zemlji	12.312	
Ostali rashodi za službena putovanja (parking, vize, ulaznice i dr.)	7.299	
UKUPNO	556.363	0

8. STRUČNO USAVRŠAVANJE ZAPOSLENIKA

Izraženo u kunama

	Siječanj - prosinao 2008	Siječanj - prosinao 2007
Tečajevi i stručni ispiti	432.421	
Seminari, savjetovanja i simpoziji	283.133	
UKUPNO	715.554	0

9. NAKNADE TROŠKOVA ČLANOVIMA U PREDSTAVNIČKIM I IZVRŠNIM TIJELIMA, POVJERENSTVIMA I SLIČNO

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinao 2008	siječanj - prosinao 2007
Naknade troškova članova savjeta (zaštita potrošača, regulatorni poslovi) i upravnog vijeća - neto	20.683	
Naknade troškova članova savjeta (zaštita potrošača, regulatorni poslovi) i upravnog vijeća- porez 25% i prirez	8.496	
Naknade troškova članova savjeta (zaštita potrošača, regulatorni poslovi) i upravnog vijeća- doprinosi MIO 20%	7.295	
Naknade troškova članova savjeta (zaštita potrošača, regulatorni poslovi) i upravnog vijeća- doprinosi ZO 20%	5.471	
UKUPNO	41.945	0

10. UREDSKI MATERIJAL I OSTALI MATERIJALNI RASHODI

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Literatura (publikacije, časopisi, glasila i ostalo)	44.158	
Uredski materijal	42.977	
Uredski materijal - toneri	40.084	
Knjige	33.885	
Materijal za higijenske potrebe i njegu (potrošni materijal)	21.174	
Ostali materijal za potrebe redovnog poslovanja (elektrotehnički, elektronički i ostali potrošni materijal)	18.538	
Uredski materijal - fotokopirni aparat	18.154	
Materijal i sredstva za čišćenje i održavanje	291	
UKUPNO	219.261	0

11. ENERGIJA

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Toplinska energija	118.949	
Električna energija	117.890	
Gorivo za automobile	65.343	
UKUPNO	302.182	0

12. SITNI INVENTAR I AUTO GUME

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Sitan inventar (elektrotehnika, elektronika, software, opreme, namještaj Janaf itd.)	343.952	
Auto gume	1.134	
UKUPNO	345.086	0

13. USLUGE TELEFONA, POŠTE I PRIJEVOZA

	Izraženo u kunama	
	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Avio prijevoz	382.221	
Usluge telefona, mobitela i telefaksa	238.462	
Ostale usluge za komunikaciju i prijevoz	59.926	
Poštarina i drugi poštanski troškovi	48.485	
Usluge interneta	41.088	
Taxi i rent-a-car prijevoz	150	
UKUPNO	770.332	0

14. USLUGE TEKUĆEG I INVESTICIJSKOG ODRŽAVANJA

	Izraženo u kunama	
	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Usluge tekućeg i investicijskog održavanja građevinskih objekata	159.267	
Usluge tekućeg i investicijskog održavanja postrojenja i opreme	155.405	
Usluge tekućeg i investicijskog održavanja prijevoznih sredstava	79.550	
Ostale usluge tekućeg i investicijskog održavanja	42.600	
UKUPNO	436.822	0

15. KOMUNALNE USLUGE

	Izraženo u kunama	
	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Usluge čuvanja imovine i osoba	295.529	
Usluge čišćenja, pranja i sl.	207.415	
Komunalna i slivna vodna naknada	111.635	
Opskrba vodom i voda za piće (negazirana)	44.561	
Iznošenje i odvoz smeća	34.321	
Deratizacija i dezinfekcija	7.173	
Ostale komunalne usluge	3.758	
UKUPNO	704.392	0

16. ZAKUPNINE I NAJAMNINE

	Izraženo u kunama	
	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Najam poslovnog prostora - Koturaška	614.120	
Ostale najamnine i zakupnine (automobili i dr.)	203.393	
Najam garaže	5.640	
Najam interneta	3.050	
UKUPNO	826.203	0

17. INTELEKTUALNE I OSOBNE USLUGE

	Izraženo u kunama	
	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Znanstvenoistraživačke usluge	1.383.005	
Ostale intelektual.usluge	201.541	
Ostale intelektualne usluge - prijevod teksta	186.282	
Revizorske usluge	48.800	
Usluge agencija i studentskog servisa	39.911	
Ugovori o djelu (neto, porez i prirez, doprinos)	14.844	
Usluge odvjetnika i savjetovanja	13.202	
Ugovor o djelu - doprinos za ZO 15%	2.227	
UKUPNO	1.889.812	0

18. OSTALE USLUGE

	Izraženo u kunama	
	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Oglašavanje	145.287	
Uređenje prostora	33.434	
Grafičarske i tiskarske usluge, usluge kopiranja i uvezivanja i sl.	30.871	
Usluge pri registraciji prijevoznih sredstava	27.902	
Ostale nespomenute usluge	15.722	
Usluge parkiranja automobila, cestarine nevezane uz PN	3.957	
Film i izrada fotografija	75	
UKUPNO	257.248	0

19. PREMIJE OSIGURANJA

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Premije osiguranja prijevoznih sredstava	51.616	
Premije osiguranja zaposlenih	49.204	
Premije osiguranja ostale imovine	7.809	
UKUPNO	108.629	0

20. ČLANARINE

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Međunarodne članarine	33.990	
Tuzemne članarine	8.021	
UKUPNO	42.011	0

21. AMORTIZACIJA

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Amortizacija građevinskih objekata	388.040	
Amortizacija opreme za održavanje i zaštitu	76.137	
Amortizacija komunikacijskih uređaja	67.287	
Amortizacija računala i računalne opreme	17.876	
Amortizacija ostale uredske opreme	13.742	
Amortizacija alata, uređaja i opreme za ostale namjene	8.064	
Amortizacija uredskog namještaja	5.338	
UKUPNO	576.484	0

22. BANKARSKÉ USLUGE I USLUGE PLATNOG PROMETA

Izraženo u kunama

	siječanj - prosinac 2008	siječanj - prosinac 2007
Usluge banaka	12.089	
Usluge platnog prometa	6.209	
Bankarske usluge i usluge platnog prometa	183	
UKUPNO	18.481	0

23. NEPROIZVEDENA DUGOTRAJNA IMOVINA

Izraženo u kunama

	Licence	Ukupno
Nabavna vrijednost		
Na dan 31. prosinca 2007.	463.177	463.177
Povećanja	9.919	9.919
Na dan 31. prosinca 2008.	473.096	473.096
Ispravak vrijednosti		
Na dan 31. prosinca 2007.	(229.425)	(229.425)
Ispravak vrijednosti razdoblja	(84.757)	(84.757)
Na dan 31. prosinca 2008.	(314.182)	(314.182)
Neto knjigovodstvena vrijednost		
Na dan 31. prosinca 2007.	233.752	233.752
Na dan 31. prosinca 2008.	158.914	158.914

24. PROIZVEDENA DUGOTRAJNA IMOVINA

Izraženo u kunama

	Poslovni objekti	Uredska oprema i namještaj	Komunikacijska oprema	Oprema za održavanje i zaštitu	Instrumenti, uređaji i strojevi	Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	Ostale nespomenute izložbene vrijednosti	Ulaganja u računalne programe	Ukupno
Nabavna vrijednost									
Na dan 31. prosinca 2007.	0	2.464.698	122.909	24.808	899	102.292	0	65.338	2.780.944
Povećanja	42.285.906	269.186	425.226	456.822	0	94.931	11.407	0	43.543.478
Smanjenja	0	(146.356)	(8.017)	(10.934)	0	0	0	0	(165.306)
Na dan 31. prosinca 2008.	42.285.906	2.587.528	540.118	470.696	899	197.223	11.407	65.338	46.159.115
Ispravak vrijednosti									
Na dan 31. prosinca 2007.	0	(1.355.794)	(38.540)	(5.191)	(524)	(34.186)	0	(36.057)	(1.470.293)
Ispravak vrijednosti razdoblja	0	(332.769)	(16.811)	(2.289)	(180)	(16.922)	0	(8.652)	(377.623)
Amortizacija razdoblja	388.040	(36.956)	(67.287)	(76.137)	0	(8.064)	0	0	(576.484)
Smanjenja	0	152.141	0	0	0	0	0	0	152.141
Na dan 31. prosinca 2008.	(388.040)	(1.573.378)	(122.639)	(83.617)	(704)	(59.172)	0	(44.709)	(2.272.259)
Neto knjigovodstvena vrijednost									
Na dan 31. prosinca 2007.	0	1.108.904	84.369	19.617	375	68.106	0	29.281	1.310.651
Na dan 31. prosinca 2008.	41.897.866	1.014.150	417.479	387.079	195	138.051	11.407	20.629	43.886.856

25. POHRANJENE KNJIGE, UMJETNIČKA DJELA I SLIČNE VRIJEDNOSTI

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Pohranjene knjige	17.018	17.018
Pohranjena dijela likovnih umjetnika	77.691	0
UKUPNO	94.709	17.018

26. NOVAC U BANCII BLAGAJNI

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Novac u banci - kune	1.399.537	31.649.585
Novac u banci - strana valuta	69.866	44.347
Novac u blagajni - kune	7.434	29.617
UKUPNO	1.476.837	31.723.549

27. POTRAŽIVANJA OD ZAPOSLENIH

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Potraživanja za službena putovanja	10.021	0
Ostala potraživanja od zaposlenih	6.706	0
Potraživanja od zaposlenih za primitke u naravi	3.367	5.251
Potraživanja za danu gotovinu	190	0
UKUPNO	20.284	5.251

28. POTRAŽIVANJA OD KUPACA

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Potraživanja od kupaca - nafta i naftni derivati	5.257.348	2.749.742
Potraživanja od kupaca - električna energija	2.144.413	324
Potraživanja od kupaca - plin	1.722.428	10.246
Potraživanja od kupaca - ostali prihodi 0,06%	1.003.104	304.154
Nenaplaćen potraživanja od kupaca iz ranijih godina	527.084	1.758.071
Potraživanja od kupaca - toplinska energija	216.870	67.409
Potraživanja od kupaca - dozvole	115	11.168
Ostala potraživanja od kupaca	36.423	0
UKUPNO	10.907.785	4.901.114

29. OBVEZE ZA PLAĆE – NETO

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Obveze za plaće - neto	402.179	347.853
Obveze za obustave	11.337	13.378
UKUPNO	413.516	361.231

30. OBVEZE ZA POREZ I PRIREZ NA DOHODAK IZ PLAĆA

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Porez na dohodak iz plaća	101.241	95.442
Prerez porezu na dohodak iz plaća	16.286	16.320
UKUPNO	117.527	111.762

31. OBVEZE ZA DOPRINOSE IZ PLAĆA

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Doprinosi za MIO na temelju generacijske solidarnosti	96.286	88.734
Doprinosi za MIO na temelji individualne kapitalizirane štednje	32.095	26.177
UKUPNO	128.381	114.911

32. OBVEZE ZA DOPRINOSE NA PLAĆE

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Doprinosi za obvezno zdravstveno osiguranje	96.286	86.183
Doprinosi za zapošljavanje	10.271	9.193
Poseban doprinos za ozljede na radu	3.210	2.873
Poseban doprinos za zapošljavanje osoba s invaliditetom	641	1.149
Doprinosi za zdravstveno osiguranje na službenom putu u inozemstvu	425	378
UKUPNO	110.833	99.776

33. NAKNADE TROŠKOVA ČLANOVIMA PREDSTAVNIČKIH I IZVRŠNIH TIJELA, POVJERENSTAVA I SLIČNO

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Obveze za drugi dohodak - neto	4.475	0
Obveze za porez i prirez iz drugog dohotka	1.873	0
Obveze za doprinose iz drugog dohotka	1.587	0
Obveze za doprinose na drugi dohodak	1.190	0
UKUPNO	9.125	0

34. OBVEZE PREMA DOBAVLJAČIMA U ZEMLJI

Izraženo u kunama

	31. prosinac 2008	31. prosinac 2007
Dobavljači u zemlji	12.710.133	260.737
Dobavljači građani - neto	950	0
Dobavljači građani - porez i prirez	369	0
Dobavljači građani - doprinosi iz drugog dohotka	330	0
Dobavljači građani - doprinosi na drugi dohodak	247	0
Neplaćene obveze prema dobavljačima iz prethodnih razdoblja	0	94.561
UKUPNO	12.712.029	355.298

35. VLASTITI IZVORI

Izraženo u kunama

	Vlastiti izvori od osnivača – neproizvedena i proizvedena dugotrajna imovina	Vlastiti izvori od osnivača - višak prihoda	Višak/manjak prihoda	Ukupno
Stanje na dan 31. prosinca 2007.	1.561.420	33.843.010	0	35.404.430
Ispravak vrijednosti razdoblja i prodaja dugotrajne imovine	(475.545)	0	0	(475.545)
Višak prihoda 2008. godine	0	0	7.569.891	7.569.891
Raspored viška prihoda	0	7.569.891	(7.569.891)	0
Stanje na dan 31. prosinca 2008.	1.085.875	41.412.901	0	42.498.776

36. DOGAĐAJI NAKON DATUMA BILANCE

Od dana bilance pa do dana sastavljanja ovih financijskih izvještaja, upravi Agencije nije poznat niti jedan značajniji događaj vezan uz poslovanje Agencije koji bi se trebao objaviti.

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Klasa: 400-05/09-01/05
Urbroj: 371-06/09-03
Zagreb, 7. srpnja 2009.

REPUBLIKA HRVATSKA
61 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primitljeno: 08-07-2009		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/09-09/28	65	
Uručbeni broj:	Prih.	Vrij.
371-09-01	4	GD

HRVATSKI SABOR
Trg sv. Marka 6
10000 Zagreb

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Trg sv. Marka 2
10000 Zagreb

Predmet: - Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu
- Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu
- dostavlja se

Člankom 25. stavak 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", broj 117/04 i 76/07) propisano je da je Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: Agencija) dužna jedanput godišnje podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o svom radu, a osobito o zapažanjima koja su značajna za razvoj energetske tržišta i javnih usluga u energetske sektoru, analizi energetske sektora te ostvarenju proračuna Agencije za prethodnu godinu.

Predsjednik Upravnog vijeća Agencije dana 6. srpnja 2009. donio je Odluku o donošenju Ostvarenja proračuna Agencije za 2008. godinu, klasa: 400-05/09-01/05, urbroj: 371-06/09-01.

Slijedom navedenog, a sukladno članku 25. stavak 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, ("Narodne novine", broj 117/04 i 76/07) dostavljamo vam Godišnje izvješće za 2008. godinu i Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu, zajedno s Financijskim izvješćem za 2008. godinu, koje sadrži bilancu, izvještaj o prihodima i rashodima i bilješke uz financijska izvješća, Izvještajem neovisnog revizora i financijskim izvještajem za godinu koja je završila 31. prosinca 2008. godine, te Odluku o donošenju Ostvarenja proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu.

S poštovanjem,

predsjednik Upravnog vijeća
Tomo Galović dipl.ing.

Prilozi:

- Godišnje izvješće za 2008. godinu
- Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu
- Financijska izvješća za 2008. godinu:
  - o Bilanca
  - o Izvještaj o prihodima i rashodima
  - o Bilješke uz financijska izvješća
- Izvještaj neovisnog revizora i financijski izvještaj za godinu koja je završila 31. prosinca 2008. godine
- Odluka o donošenju Ostvarenja proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu

REPUBLIKA HRVATSKA
HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA
Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb

Klasa: 400-05/09-01/05
Urbroj: 341-06/09-01

Zagreb, 06. srpnja 2009.

Na temelju članka 25. stavak 1. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", broj 117/04 i 76/07) i članka 32. Statuta Hrvatske energetske regulatorne agencije ("Narodne novine", broj 117/04 i 137/08) Predsjednik Upravnog vijeća Hrvatske energetske regulatorne agencije donio je

ODLUKU

1. Donosi se Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu koje će se uputiti u daljnji postupak Hrvatskom saboru.
2. Ova odluka stupa na snagu danom donošenja.

Predsjednik Upravnog vijeća

Tomo Galić, dipl.ing.

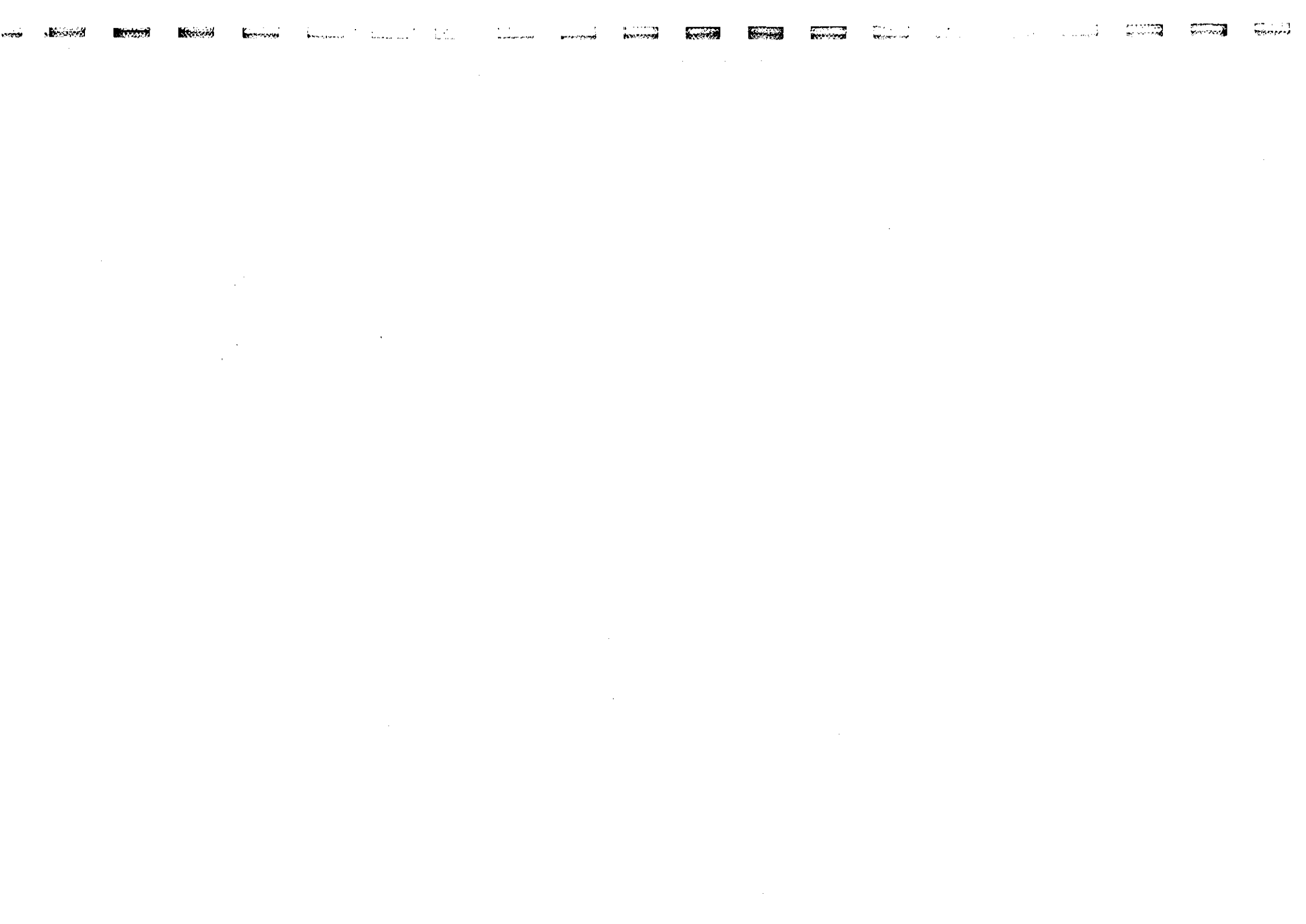

Republika Hrvatska

Hrvatska energetska regulatorna agencija

GODIŠNJE IZVJEŠĆE
ZA 2008. GODINU

Zagreb, srpanj 2009.

Sadržaj

1	UVOD	1
2	SAŽETAK I ZNAČAJNIJI DOGAĐAJI U 2008. GODINI	2
2.1	Pregled osnovne organizacijske strukture i ovlasti HERA-e	2
2.2	Značajniji događaji na tržištu energije	5
2.2.1	Električna energija	5
2.2.2	Prirodni plin	7
2.2.3	Nafta i naftni derivati	9
2.2.4	Toplinska energija	10
2.3	Značajniji događaji iz područja rada HERA-e	11
2.3.1	Električna energija	11
2.3.2	Prirodni plin	12
2.3.3	Nafta i naftni derivati	12
2.3.4	Toplinska energija	13
2.3.5	Međunarodna suradnja	13
3	REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE	15
3.1	Regulirane djelatnosti	15
3.1.1	Prijenosni i distribucijski sustav	15
3.1.2	Prekogrančni kapaciteti i upravljanje zagušenjima	17
3.1.3	Regulacija prijenosa i distribucije	22
3.1.3.1	Tarife za korištenje prijenosne i distribucijske mreže	22
3.1.3.2	Kvaliteta opskrbe električnom energijom	24
3.1.4	Razdvajanje djelatnosti	29
3.2	Razvoj tržišta električne energije	30
3.2.1	Trgovanje električnom energijom	30
3.2.2	Uravnoteženje elektroenergetskog sustava	37
3.2.3	Opskrba električnom energijom	39
3.2.3.1	Osnovne značajke potrošnje električne energije	39
3.2.3.2	Cijene električne energije za krajnje kupce	42
3.2.3.3	Zaštita kupaca	48
3.3	Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije	49
4	REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA PRIRODNOG PLINA	52
4.1	Regulirane djelatnosti	52
4.1.1	Transportni sustav	52
4.1.2	Sustav skladišta plina	55
4.1.3	Distribucijski sustavi	56
4.1.4	Razdvajanje djelatnosti	58
4.2	Razvoj tržišta prirodnog plina	63
4.2.1	Bilanca prirodnog plina	63
4.2.2	Opskrba plinom i krajnja potrošnja plina	64
4.2.3	Kvaliteta opskrbe plinom	66
4.2.4	Zaštita kupaca	67
4.2.5	Otvaranje tržišta plina	68
4.2.6	Cijene prirodnog plina	68

5 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA NAFTE I NAFTNIH DERIVATA.....	74
5.1 Regulirane djelatnosti.....	74
5.1.1 Transport nafte naftovodom	74
5.2 Razvoj tržišta nafte i naftnih derivata	76
5.2.1 Skladištenje nafte i naftnih derivata	76
5.2.2 Proizvodnja naftnih derivata i trgovina naftnim derivatima.....	77
6 SEKTOR TOPLINSKE ENERGIJE.....	80
6.1 Općenito o sektoru toplinske energije.....	80
6.2 Zakonodavni okvir sektora toplinske energije.....	82
6.3 Cijene toplinske energije	83
6.4 Aktivnosti u sektoru toplinske energije	89
6.5 Zaštita kupaca	90
7 SIGURNOST OPSKRBE	92
7.1 Sigurnost opskrbe električnom energijom.....	92
7.2 Sigurnost opskrbe prirodnim plinom.....	94
7.3 Sigurnost opskrbe naftom i naftnim derivatima.....	96
8 OBVEZA JAVNE USLUGE	98
8.1 Električna energija.....	98
8.2 Prirodni plin	98
9 POPIS TABLICA I SLIKA	100
9.1 Popis tablica.....	100
9.2 Popis slika	102
10 DODATAK – DOZVOLE ZA OBAVLJANJE ENERGETSKE DJELATNOSTI... 104	

1 UVOD

Poštovani,

Pred Vama je Izvješće o radu Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu. Njegov sadržaj čini pregled najznačajnijih događaja na tržištu energije, stanje reguliranih energetske djelatnosti i razvoj tržišta električne energije, prirodnog plina, nafte i naftnih derivata u Republici Hrvatskoj. Ono donosi osvrt na sigurnost opskrbe električnom energijom i prirodnim plinom kao i način uređenja obveze javne usluge opskrbe električnom energijom i prirodnim plinom. U Izvješću je dan i prikaz najznačajnijih aktivnosti Hrvatske energetske regulatorne agencije u obavljanju propisanih poslova.

U sklopu pristupnih pregovora Republike Hrvatske Europskoj uniji, Poglavlje 15 – Energetika, nastavljen je proces prijenosa pravne stečevine (*acquis communautaire*) Europske Unije u hrvatsko zakonodavstvo donošenjem novih zakonskih i podzakonskih propisa.

U Republici Hrvatskoj u tijeku je proces restrukturiranja i liberalizacije energetske sektora, sukladno zahtjevima hrvatskog zakonodavstva u sektoru energetike, a koje je usklađeno sa zakonodavstvom Europske unije. Značajan napredak procesa restrukturiranja i liberalizacije, pored ostalog, ostvaren je donošenjem visina tarifnih stavki za sve regulirane energetske djelatnosti sukladno tarifnim sustavima. Pripremom i donošenjem planova razvoja i izgradnje prijenosnih i distribucijskih sustava stvorene su pretpostavke za daljnji razvoj mrežne infrastrukture u Republici Hrvatskoj.

Važnom se nametnula i tema o sigurnosti opskrbe električnom energijom i prirodnim plinom za sve kupce. Na sigurnost opskrbe utjecali su i globalni negativni trendovi na svjetskom energetske tržištu tijekom 2008. godine. Stoga je, uvažavajući zahtjeve sigurnosti opskrbe energijom i složenost procesa otvaranja tržišta energije, nužno voditi brigu o izgradnji novih energetske objekata za proizvodnju električne i toplinske energije, skladišnih kapaciteta prirodnog plina, nafte i naftnih derivata, terminala za ukapljeni prirodni plin, prijenosnih sustava i novih dobavnih pravaca.

Izgradnjom novih prijenosnih energetske kapaciteta koji prijenosne sustave Republike Hrvatske povezuju s prijenosnim sustavima susjednih država, stvaraju se temeljni uvjeti za razvoj konkurentnog tržišta energije i unapređenje sigurnosti opskrbe energijom u Republici Hrvatskoj i u regiji.

Hrvatska energetska regulatorna agencija nastavila je s jačanjem administrativnih, stručnih i organizacijskih kapaciteta kako bi što efikasnije i razvidnije izvršavala svoje obveze. Snažna i neovisna Hrvatska energetska regulatorna agencija od ključne je važnosti za daljnji razvoj energetske tržišta u Republici Hrvatskoj.

Predsjednik Upravnog vijeća

Tomo Galić, dipl. ing.

2 SAŽETAK I ZNAČAJNIJI DOGAĐAJI U 2008. GODINI

2.1 Pregled osnovne organizacijske strukture i ovlasti HERA-e

Prema Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 177/04 i 76/07), Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: HERA) dužna je jedanput godišnje podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o svom radu, a osobito o:

- zapažanjima koja su značajna za razvoj energetskog tržišta i javnih usluga u energetskom sektoru,
- analizi energetskog sektora,
- o rezultatima praćenja izvršenja obveza energetskih subjekata iz članka 10. stavka 2. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti i
- ostvarenju proračuna HERA-e za prethodnu godinu.

Nakon prihvatanja izvješća HERA ga je dužna objaviti u glasilu HERA-e ili na internetskoj stranici HERA-e na hrvatskom jeziku i u prijevodu na engleski jezik.

HERA je osnovana 2004. Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti kao samostalna, neovisna i neprofitna javna ustanova, radi uspostave i provođenja regulacije energetske djelatnosti u sektoru električne energije, toplinske energije, plina te sektoru nafte i naftnih derivata.

Temeljem Odluke Vlade Republike Hrvatske o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 155/08 i 50/09) sredstva za financiranje rada HERA-e osiguravaju se iz sljedećih izvora:

- naknada u iznosu 0,06% od ukupnoga godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetski subjekti s osnove obavljanja energetske djelatnosti temeljem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti,
- jednokratnih uplata za rad HERA-e, i to naknada za izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, naknada za stjecanje statusa povlaštenog proizvođača i naknada za rješavanje žalbi, prigovora i zahtjeva.

Sukladno odredbi članka 7. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, HERA za svoj rad odgovara Hrvatskom saboru.

Nadzor nad zakonitošću rada HERA-e i općih akata obavlja Ministarstvo gospodarstva, rada i poduzetništva (u daljnjem tekstu: Ministarstvo).

Nadzor nad financijskim poslovanjem HERA-e obavlja Ministarstvo financija.

Zakonodavni okvir

Zakonodavni okvir za obavljanje poslova iz nadležnosti HERA-e definiran je sljedećim propisima:

1. Zakon o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 177/04 i 76/07),
2. Zakon o energiji („Narodne novine“, br. 68/01, 177/04, 76/07 i 152/08),
3. Zakon o tržištu električne energije („Narodne novine“, br. 177/04, 76/07 i 152/08),
4. Zakon o tržištu plina („Narodne novine“, br. 40/07 i 152/08),

5. Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 42/05),
6. Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 57/06),
7. Zakon o biogorivima za prijevoz („Narodne novine“, br. 65/09),
8. Zakon o potvrđivanju Ugovora o energetske zajednici („Narodne novine – Međunarodni ugovori“, br. 6/06 i 9/06),
9. Zakon o općem upravnom postupku („Narodne novine“, br. 53/91 i 103/96),
10. Pravilnik o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 118/07),
11. Odluka o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 155/08 i 50/09),
12. Uredba o razdoblju za koje se izdaje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti („Narodne novine“, br. 50/09) te
13. ostali podzakonski propisi donijeti temeljem Zakona o energiji i drugih zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetske djelatnosti.

Djelatnost HERA-e

Djelatnost HERA-e propisana je Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti i obuhvaća naročito sljedeće poslove:

1. izdavanje dozvola za obavljanje energetske djelatnosti,
2. izdavanje rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača,
3. donošenje tarifnih sustava, bez visine tarifnih stavki,
4. donošenje tarifnog sustava za transport nafte naftovodom,
5. donošenje odluke o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom
6. donošenje metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu,
7. donošenje pravilnika o naknadi za priključenje na mrežu/sustav i za povećanje priključne snage,
8. davanje mišljenja ili suglasnosti na pravila i propise u energetske sektoru,
9. praćenje prekograničnih kapaciteta i upravljanje zagušenjima,
10. obavljanje poslova nadzora (nad primjenom tarifnih sustava i svih propisanih naknada, kvalitetom usluge energetske subjekata i dr.),
11. zaštita potrošača,
12. rješavanje sporova u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti,
13. suradnja s ministarstvima i nadležnim inspekcijama,
14. podnošenje zahtjeva za pokretanje prekršajnih postupaka i
15. ostali poslovi.

Poslovi HERA-e su od posebnog interesa za Republiku Hrvatsku, a HERA ih obavlja na temelju javne ovlasti.

Rad HERA-e je javan te HERA sve poslove obavlja uz osiguranje primjene načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti u radu.

Organizacija HERA-e

Organizacijski okvir za rad i djelovanje HERA-e razrađen je u Statutu HERA-e („Narodne novine“, br. 99/07 i 137/08). Istim se omogućava efikasno obavljanje stručnog rada iz nadležnosti HERA-e.

HERA ima Upravno vijeće i stručne službe.

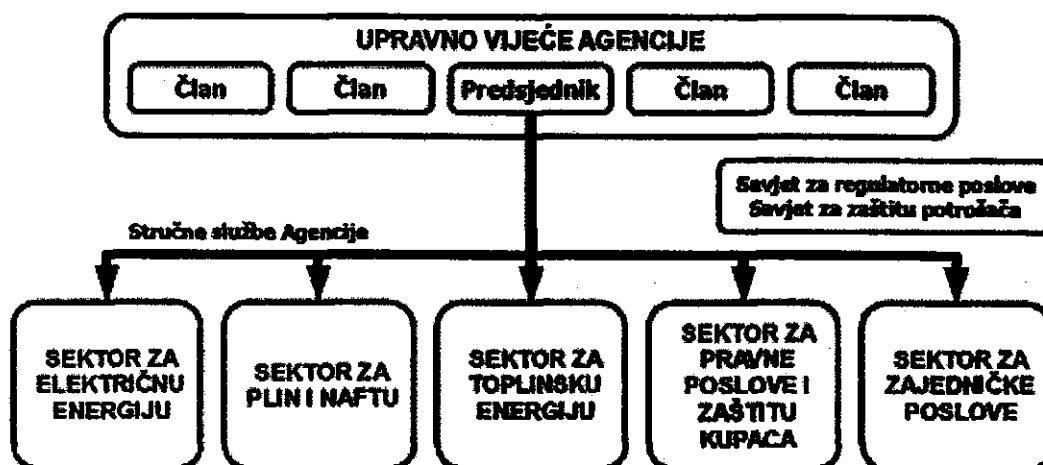
HERA-om upravlja predsjednik Upravnog vijeća.

Upravno vijeće i predsjednik Upravnog vijeća obavljaju poslove na temelju javnih ovlasti. U stručnim službama obavljaju se stručni, administrativni i tehnički poslovi za potrebe HERA-e.

Osnovne organizacijske jedinice stručnih službi su:

- Sektor za električnu energiju,
- Sektor za plin i naftu,
- Sektor za toplinsku energiju,
- Sektor za pravne poslove i zaštitu kupaca te
- Sektor za zajedničke poslove.

Organizacijska shema HERA-e prikazana je na slici 2.1.1.

Slika 2.1.1. Organizacijska shema HERA-e

Sektorom rukovode direktori koje imenuje predsjednik Upravnog vijeća na temelju javnog natječaja na vrijeme od četiri godine, s mogućnošću ponovnog izbora.

Direktori sektora vode stručni rad HERA-e, a za svoj rad odgovaraju predsjedniku Upravnog vijeća.

Tijekom 2008. HERA je zaposlila osam novih radnika tako da na dan 31. prosinca 2008. ima ukupno 43 radnika, a na dan 1. srpnja 2009. 48 radnika.

Tijekom 2008. održano je 19 sjednica Upravnog vijeća HERA-e na kojima je razmatrano ukupno 267 točaka dnevnog reda.

Sve odluke Upravnog vijeća redovito se objavljuju se na internetskoj stranici HERA-e.

Zaštita kupaca

HERA u okviru svoje nadležnosti aktivno sudjeluje u području zaštite kupaca na više načina, i to:

- kroz provođenje nadzora nad energetskim subjektima, nadzora nad kvalitetom usluga energetskih subjekata te putem prikupljanja i obrade podataka u vezi s djelatnostima energetskih subjekata u području zaštite potrošača, sukladno odredbama Zakona o energiji i zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetskih djelatnosti, te kroz suradnju s ministarstvima i nadležnim inspekcijama, sukladno posebnim zakonima;
- putem Savjeta za zaštitu potrošača, čiji članovi su i predstavnici udruga za zaštitu potrošača, a koji donosi preporuke i mišljenja o mjerama za zaštitu potrošača u provođenju sustava regulacije energetskih djelatnosti, prati problematiku zaštite potrošača, važeće propise i njihove učinke na zaštitu potrošača, očituje se o zakonskim i

podzakonskim propisima koji se odnose na zaštitu potrošača te daje inicijativu za promjenu propisa iz područja zaštite potrošača;

- rješavanjem pojedinačnih žalbi i prigovora kupaca, a temeljem javnih ovlasti na temelju Zakona o regulaciji energetske djelatnosti.

Zaštitu svojih prava kupci energije pokreću pred HERA-om putem žalbi, prigovora te predstavki i ostalih podnesaka na rad energetske subjektata iz područja električne energije, toplinske energije, prirodnog plina i nafte.

Odluka HERA-e u rješavanju sporova pokrenutih pred HERA-om je konačna i protiv nje nezadovoljna strana može pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske.

Tijekom 2008. u HERA-i je zaprimljeno ukupno 106 žalbi i prigovora kupaca energije, a nije pokrenut niti jedan upravni spor protiv odluke HERA-e.

2.2 Značajniji događaji na tržištu energije

2.2.1 Električna energija

Zakonodavni okvir

Uređenje elektroenergetskog sektora Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji, Zakonu o tržištu električne energije, Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti te podzakonskim propisima koji su donijeti u prethodnom razdoblju temeljem navedenih Zakona.

Što se tiče važnijih promjena zakonodavnog okvira u 2008. koje se odnose na područje električne energije treba istaknuti da su donijeti Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energiji („Narodne novine“, br. 152/08), Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije („Narodne novine“, br. 152/08) te Dopuna Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu („Narodne novine“, br. 90/08).

Trgovanje električnom energijom

Na području trgovanja električnom energijom u Republici Hrvatskoj tijekom 2008. nije bilo značajnijih promjena u odnosu na 2007.

Što se tiče proizvodnje električne energije, energetske subjekt HEP Proizvodnja d.o.o. koja upravlja s 89% proizvodnih kapaciteta, tijekom 2008. proizvela je 86% ukupne električne energije u Republici Hrvatskoj. HERA je tijekom 2008. izdala tri nove dozvole za proizvodnju električne energije, a u sva tri slučaja se radilo o proizvođačima električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

Ukupna potrošnja električne energije hrvatskog elektroenergetskog sustava iznosila je približno 18 TWh. Domaća proizvodnja zadovoljila je 63% potreba za energijom. Razmjenom je dobiveno 20%, a 17% energije dobiveno je iz NE Krško. Hrvatska elektroprivreda d.d. (u daljnjem tekstu: HEP d.d.) je 50% suvlasnik NE Krško te raspolaže s 338 MW. Najveći udio u proizvedenoj električnoj energiji imaju termoelektre s udjelom 53,4%, zatim slijede hidroelektre s 46,2% te vjetroelektre s udjelom od 0,4%.

HERA je tijekom 2008. produžila pet i izdala četiri nove dozvole za energetske djelatnost trgovanja posredovanja i zastupanja na tržištu energije.

Vezano uz zakonodavni okvir, Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o energiji iz 2008. i Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije iz 2008. uvodi se nova energetska djelatnost „trgovina električnom energijom“ koju obavlja trgovac električnom energijom – energetski subjekt koji kupuje i prodaje električnu energiju, isključujući prodaju električne energije kupcu. Uvedena je i obveza suglasnosti HERA-e na Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava i na Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta.

HERA je u prosincu 2008. dala suglasnost na novi Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta. Njime su otklonjeni nedostaci dosadašnjih Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći koja nisu bila u potpunosti usklađena s Uredbom (EZ) br. 1228/2003 i pripadajućim smjernicama za upravljanje zagušenjima.

Dopunom Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu propisuje se jedinična cijena električne energije uravnoteženja za obračun električne energije povlaštenim kupcima koji nisu u propisanom roku pronašli svog opskrbljivača. U srpnju 2009. HERA je donijela još jednu dopunu navedene Metodologije kojom se ova cijena još razvidnije definira.

Opskrba električnom energijom

Prema Zakonu o tržištu električne energije, od 1. srpnja 2008. svi kupci električne energije mogu slobodno izabrati svog opskrbljivača električnom energijom, odnosno stječu status povlaštenog kupca. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu električne energije iz 2008. propisano je da je HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. (u daljnjem tekstu: HEP ODS) kao energetski subjekt koji obavlja poslove operatora distribucijskog sustava dužan obavljati i poslove opskrbljivača tarifnih kupaca u smislu obveze pružanja javne usluge. Povlaštenu kupac iz kategorije kućanstva, koji ne želi koristiti pravo povlaštenog kupca ili ne uspije pronaći opskrbljivača, ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca. Mali kupac dužan je do 30. lipnja 2009. izabrati svog opskrbljivača i s istim sklopiti ugovor o opskrbi, a u tom razdoblju ima pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca. Do kraja 2008. svi kupci na visokom naponu, veliki dio kupaca na srednjem naponu te dio malih kupaca sklopili su ugovor o opskrbi s opskrbljivačem povlaštenih kupaca prema tržišnim kriterijima, što čini 33% ukupne električne energije isporučene kupcima.

Infrastruktura prijenosne i distribucijske mreže

U 2008. HEP-Operator prijenosnog sustava (u daljnjem tekstu: HEP-OPS) i HEP ODS izradili su prijedloge trogodišnjih planova razvoja i izgradnje prijenosne i distribucijske mreže za razdoblje od 2008. do 2010. na koje je HERA dala suglasnost.

Započeta je izgradnja dalekovoda 400 kV Ernestinovo–Pečuh (Pecs) kao jednog od najznačajnijih elektroenergetskih objekata u prijenosnoj mreži, ukupne duljine 86,4 km, prijenosnog kapaciteta 2x1100 MW, s planiranim završetkom izgradnje do 2010. Izgradnjom ovog dalekovoda znatno će se povećati prekogranični kapaciteti i mogućnost razmjene električne energije u regiji.

Regulacija i razdvajanje djelatnosti

U 2008. po prvi puta su primijenjene tarifne metodologije donijete krajem 2006. te su određene visine tarifnih stavki za djelatnosti:

- proizvodnje električne energije za tarifne kupce,

- prijenosa električne energije,
- distribucije električne energije i
- opskrbe električnom energijom tarifnih kupaca.

U sklopu praćenja razdvajanja djelatnosti HEP-OPS je dostavio HERA-i Godišnje izvješće o provedbi Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-OPS-a, u razdoblju lipanj 2007. - lipanj 2008. Godišnje izvješće je objavljeno na internetskoj stranici HEP-OPS-a <http://ops.hep.hr/ops/dokument>.

HEP ODS je također HERA-i dostavio Izvješće za 2008. o provedbi Programa za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP ODS-a. Izvješće je objavljeno na internetskoj stranici HEP ODS-a <http://www.hep.hr/ods/propisi>.

Sigurnost opskrbe

Tijekom 2008. nastavljeno je s aktivnostima na izgradnji HE „Lešće“ snage 42 MW i dodatnog kogeneracijskog kombi plinskog postrojenja na lokaciji TE-TO Zagreb („Blok L“) električne snage 100 MW. Za novo kogeneracijsko plinsko-parno postrojenje TE „Sisak C“ električne snage 230 MW radilo se na izradi projektne dokumentacije. Nastavljen je rad na revitalizaciji više hidroelektrana čime će se do 2011. osigurati dodatnih 130 MW proizvodnih kapaciteta. Započeta je gradnja vjetroelektrana ukupne snage oko 50 MW.

U prosincu 2008. donijet je Zakon o učinkovitom korištenju energije u neposrednoj potrošnji („Narodne novine“, br. 152/08) kojim se uređuje područje učinkovitog korištenja energije u neposrednoj potrošnji. Njime se propisuje donošenje planova, programa i mjera za poboljšanje energetske učinkovitosti te njihovo provođenje. Posebno se uređuju djelatnosti energetske usluga i energetske preglede kao i obveze javnog sektora, energetske subjekata i velikih potrošača te prava potrošača u primjeni mjera energetske učinkovitosti. Svrha navedenog Zakona je ostvarivanje ciljeva održivog energetske razvoja: smanjenje negativnih utjecaja na okoliš u energetske sektoru, poboljšanje sigurnosti opskrbe energijom, zadovoljavanje potreba potrošača energije i ispunjavanje međunarodnih obveza Republike Hrvatske na području smanjenja emisija stakleničkih plinova poticanjem primjene mjera energetske učinkovitosti u sektorima neposredne potrošnje energije.

U 2008. započeta je prilagodba i nadogradnja Strategije energetske razvoja Republike Hrvatske sa svrhom razvoja hrvatske energetske sektora u razdoblju do 2020. U listopadu 2008. predstavljen je Nacrt prilagodbe i nadogradnje Strategije energetske razvoja Republike Hrvatske. U 2009. Vlada Republike Hrvatske uputila je Strategiju na usvajanje u Hrvatski sabor.

2.2.2 Prirodni plin

Zakonodavni okvir

Uređenje plinskog sektora Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji, Zakonu o tržištu plina, Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti te podzakonskim propisima koji su donijeti u prethodnom razdoblju temeljem navedenih Zakona.

U 2008. donijeti su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, br. 152/08), Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom („Narodne novine“, br. 112/08) i Tarifni sustav za skladištenje prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 151/08). Osim toga, donijeti su Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o energiji („Narodne novine“, br. 152/08), Odluka o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine“, br. 142/08), Odluka o visini tarifnih stavki

za transport prirodnog plina za 2009. („Narodne novine“, br. 154/08), Odluka o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki i Tarifnom sustavu za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 86/08 i 90/08), Odluka o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 154/08) i Odluka o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 154/08).

Tijekom 2008. nastavljena je izrada niza podzakonskih propisa koji proizlaze iz odredbi Zakona o tržištu plina. U travnju 2009. donijeti su: Opći uvjeti za opskrbu prirodnim plinom („Narodne novine“, br. 43/09), Pravilnik o organizaciji tržišta prirodnog plina („Narodne novine“, br. 50/09), Mrežna pravila transportnog sustava („Narodne novine“, br. 50/09), Mrežna pravila plinskog distribucijskog sustava („Narodne novine“, br. 50/09) i Pravila korištenja sustava skladišta plina („Narodne novine“, br. 50/09).

Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina

Osnovni razlozi za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina su potreba poboljšanja pravnog okvira za primjenu novog modela tržišta plina, odnosno, primjenu novih podzakonskih propisa iz područja plina. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina obuhvaća sljedeće:

- definiranje izraza i cjelovitog sadržajnog obuhvata energetske djelatnosti u sektoru plina i sudionika na tržištu plina,
- uvođenje bilančne skupine i voditelja bilančne skupine, s ciljem planiranja potreba za plinom članova bilančne skupine i uravnoteženja količine plina koja se predaje i preuzima iz transportnog sustava na dnevnoj osnovi,
- uvođenje operatora tržišta plina, radi organiziranja tržišta plina i komercijalnog uravnoteženja plinskog sustava,
- propisivanje dužnosti i prava trgovca plinom te
- definiranje operativne zalihe radi uravnoteženja transportnog sustava i/ili sigurnosti opskrbe plinom.

Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom

Sigurnost opskrbe je područje koje je u Zakonu o tržištu plina uređeno u skladu s Direktivom Vijeća 2004/67/EZ, od 26. travnja 2004. o mjerama za osiguranje sigurnosti opskrbe prirodnim plinom. S tim u vezi Vlada Republike Hrvatske je 30. rujna 2008. donijela Uredbu o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom. Uredbom se propisuju mjere za osiguranje pouzdane i učinkovite opskrbe prirodnim plinom, kriteriji i načini određivanja dovoljne količine prirodnog plina za osiguranje pouzdane opskrbe prirodnim plinom zaštićenih kupaca, redosljed smanjenja ili obustave opskrbe prirodnim plinom pojedinim kategorijama kupaca u slučaju kriznog stanja te sadržaj izvješća opskrbljivača plinom o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom. Mjere za osiguranje pouzdane i učinkovite opskrbe prirodnim plinom, predviđene Uredbom, mogu se podijeliti u tri skupine: dugoročne mjere, mjere koje se planiraju i provode na godišnjoj razini, zbog prepoznavanja i otklanjanja razloga koji bi mogli dovesti do kriznih stanja, te interventne mjere u slučaju nastanka krizne situacije koja nije mogla biti predviđena niti spriječena. Radi postupanja u kriznom stanju, sukladno Uredbi, proizvođač plina, operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava i operator sustava skladišta plina dužni su, svaki u svojoj djelatnosti, izraditi plan za krizna stanja. Dok navedene planove za krizna stanja ne odobri nadležni ministar, mjere otklanjanja kriznog stanja utvrđene Uredbom provode se prema Operativnom planu koji se nalazi u prilogu Uredbe.

Tarifni sustav za skladištenje prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki

Tarifni sustav za skladištenje prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki donijet je po prvi put u Republici Hrvatskoj, a temelji se na odredbama Zakona o energiji, Zakona o regulaciji energetske djelatnosti i Zakona o tržištu plina. Tarifnim sustavom za skladištenje prirodnog plina određuje se cijena skladištenja prirodnog plina za korisnike sustava skladišta plina na godišnjoj razini. Primjenom tarifnog sustava cijena skladištenja prirodnog plina određuje se na razvidan i nepristran način, čime korisnik dobiva veću razinu zaštite, a posredno i veću kvalitetu usluge. Isto tako, osigurani su preduvjeti za razvoj sustava skladišta plina u Republici Hrvatskoj.

Tarifnim sustavom, odnosno metodologijom za utvrđivanje tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina, određuje se:

- formula i elementi za određivanje iznosa dozvoljenog prihoda operatora sustava skladišta plina,
- podaci, dokumenti i ostale podloge koje se koriste za utvrđivanje troškova te utvrđivanje iznosa dozvoljenog prihoda operatora sustava skladišta plina,
- alokacija dozvoljenog prihoda na usluge zakupa i korištenja kapaciteta radnog volumena, kapaciteta utiskivanja i kapaciteta povlačenja za sustav skladišta plina,
- način, elementi i kriteriji za izračun tarifnih stavki za usluge zakupa i korištenja kapaciteta radnog volumena, kapaciteta utiskivanja i kapaciteta povlačenja za sustav skladišta plina i
- postupak podnošenja prijedloga za utvrđivanje visine tarifnih stavki za skladištenje plina.

Značajke novog Tarifnog sustava za skladištenje prirodnog plina su sljedeće:

- kao metoda regulacije koristi se metoda priznatih troškova poslovanja,
- dozvoljeni prihod operatora sustava skladišta plina uključuje operativne troškove poslovanja, amortizaciju reguliranih sredstava i prinos od reguliranih sredstava,
- definirane su tri tarifne stavke za skladištenje plina, i to tarifna stavka za zakup radnog volumena (T_{rv}), tarifna stavka za zakup i korištenje dnevnog kapaciteta utiskivanja plina u radni volumen (T_v) i tarifna stavka za zakup i korištenje dnevnog kapaciteta povlačenja plina iz radnog volumena (T_p) i
- operator sustava skladišta plina predlaže tarifne stavke na način da očekivani ukupni prihod ne prelazi iznos dozvoljenog prihoda.

Tarifni sustav je stupio na snagu 1. siječnja 2009., a dužan ga je primjenjivati energetske subjekt koji obavlja energetske djelatnosti skladištenja plina.

2.2.3 Nafta i naftni derivati

Zakonodavni okvir

Tržište nafte i naftnih derivata, odnosno pripadajuće energetske djelatnosti, reguliraju Zakon o energiji, Zakon o regulaciji energetske djelatnosti i Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata. Pod naftnim derivatima, kako ih definira Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata, razumijevaju se: motorni benzini, benzini za zrakoplove, dizelska goriva, plinska ulja, loživa ulja, brodska goriva, gorivo za mlazne motore, petroleji, bitumeni, naftni koks i ukapljeni naftni plin (UNP). Osim toga, Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata prepoznaje korištenje biogoriva kao dodatak naftnim derivatima.

U svrhu poboljšanja sigurnosti opskrbe na hrvatskom tržištu nafte i naftnih derivata, u 2008. donijeti su sljedeći propisi:

- Plan intervencije u slučaju izvanrednog poremećaja opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 68/08),
- Odluka o osnivanju Stručnog povjerenstva za praćenje redovite opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 68/08) i
- Rješenje o imenovanju predsjednika, zamjenika predsjednika i članova Stručnog povjerenstva za praćenje redovite opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 92/08).

U 2008. donijet je i Pravilnik o organizaciji, nadzoru i prikupljanju naknade za financiranje rada HANDA-e i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 3/08) kojim se utvrđuje sadržaj, način i rokovi dostave podataka te način obračuna i rokovi uplate naknade za financiranje Hrvatske agencije za obvezne zalihe nafte i naftnih derivata (u daljnjem tekstu: HANDA) i obveznih zaliha nafte i naftnih derivata.

Izrađen je i usvojen Program stvaranja preduvjeta i aktivnosti HANDA-e s ciljem osiguranja 90-dnevnih obveznih zaliha nafte i naftnih derivata do 31. srpnja 2012. Istovremeno s radom na dugoročnom rješavanju pitanja skladišnog prostora, započelo se i s fizičkim formiranjem zaliha.

Naftne kompanije iz Rumunjske, Republike Srbije i Republike Hrvatske potpisale su početkom 2008. sporazum o osnivanju Projektne razvojne kompanije koja će raditi na promociji projekta Paneuropskog naftovoda (u daljnjem tekstu: PEOP) od Constanze (Rumunjska) do Trsta (Republika Italija).

2.2.4 Toplinska energija

Zakonodavni okvir

Uređenje sektora toplinske energije Republike Hrvatske temelji se na Zakonu o energiji, Zakonu o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom, Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti te podzakonskim propisima koji su donijeti u prethodnom razdoblju temeljem navedenih Zakona.

U 2008. sukladno odredbama Zakona o energiji HERA je donijela Dopunu Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 65/07 i 154/08).

U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 154/08) (u daljnjem tekstu: Odluka o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008.).

U studenom 2008. ministar gospodarstva, rada i poduzetništva donio je Pravilnik o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju („Narodne novine“, br. 139/08 i 18/09).

Tarifni sustav za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki

Dopunom Tarifnog sustava za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki omogućeno je da dvije godine od dana stupanja na snagu te Dopune poslovni potrošači III. kategorije iz Odluke o visini tarifnih

stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom (»Narodne novine«, br. 115/07 i 127/07) pripadaju tarifnoj grupi kućanstva na centraliziranom toplinskom sustavu odnosno kućanstva na područnim toplanama (zasebnim kotlovnica).

Odluka o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008.

Odlukom o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. u gradovima Zagrebu, Osijeku, Sisku, Velikoj Gorici, Zapešiću, Samoboru, Karlovcu, Slavonskom Brodu, Splitu, Varaždinu, Rijeci, Virovitici, Vinkovcima, Vukovaru i Požegi određena je visina tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, koja važi od 1. siječnja 2009.

Pravilnik o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju

Pravilnikom o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju propisuje se ugradnja uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije, uređaja za regulaciju odavanja topline i uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije, te propisuje modeli raspodjele i obračuna troškova za isporučenu toplinsku energiju na zajedničkom mjerilu toplinske energije kupcima toplinske energije koji su vlasnici posebnih dijelova objekta koji predstavljaju samostalnu uporabnu cjelinu, a toplinsku energiju registriraju putem uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije ili mjere putem zasebnog uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije.

2.3 Značajniji događaji iz područja rada HERA-e

2.3.1 Električna energija

Na području električne energije tijekom 2008. aktivnost HERA-e uglavnom je bila usmjerena na:

- Analizu trogodišnjih planova razvoja i izgradnje prijenosne i distribucijske mreže za razdoblje od 2008. do 2010.,
- Analizu prijedloga iznosa visina tarifnih stavki za djelatnosti:
  - proizvodnje električne energije za tarifne kupce,
  - prijenosa električne energije,
  - distribucije električne energije i
  - opskrbe električnom energijom tarifnih kupaca,
- Praćenje pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova te usklađenost režima dodjele kapaciteta s Uredbom (EZ) br. 1228/2003 i pripadajućim smjernicama. U tom smislu HERA je dala i suglasnost na novi Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta. U cilju rješavanja zagušenja na regionalnoj razini HERA je HEP-OPS-u dala suglasnost za potpisivanje Memoranduma o razumijevanju za provedbu zajedničkih procedura upravljanja zagušenjima i uspostavu dražbenog ureda jugoistočne Europe,
- Prikupljanje i obradu podataka u vezi s djelatnostima energetske subjekata u svrhu nadzora nad razdvajanjem energetske djelatnosti i nad kvalitetom usluga energetske subjekata,
- Izdavanje 10 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti,

- Izdavanje tri rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije i
- Rješavanje ukupno 132 predmeta, prigovora i žalbi kupaca na rad energetske subjekata, a posebno onih koji su vezani za priključenje i naknade za priključenje.

U 2008. HERA je donijela Dopunu Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu.

U okviru suradnje s ministarstvima i nadležnim inspekcijama HERA je u 2008. dala mišljenje na prijedloge podzakonskih propisa od kojih treba izdvojiti mišljenja HERA-e o:

- Nacrtu Prilagodbe i nadogradnje strategije energetskog razvoja Republike Hrvatske,
- Prijedlogu izmjena i dopuna Tarifnog sustava za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije,
- Prijedlogu Uredbe o izmjeni Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije i
- Nacrtu Nacionalne liste pokazatelja.

2.3.2 Prirodni plin

Aktivnosti HERA-e u sektoru plina tijekom 2008. bile su sljedeće:

- izrada i donošenje Tarifnog sustava za skladištenje prirodnog plina,
- davanje mišljenja na prijedlog Uredbe o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom,
- izrada prijedloga Pravilnika o organizaciji tržišta prirodnog plina,
- izrada prijedloga Mrežnih pravila plinskog distribucijskog sustava,
- davanje mišljenja na prijedloge visine tarifnih stavki za djelatnosti:
  - transport prirodnog plina (jedno mišljenje),
  - distribucija plina (33 mišljenja) i
  - opskrba plinom (33 mišljenja).
- izrada prijedloga visine tarifnih stavki za djelatnosti:
  - distribucija plina (12 prijedloga) i
  - opskrba plinom (36 prijedloga).
- izdavanje 19 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, od čega je jedna dozvola izdana za skladištenje prirodnog plina, tri dozvole za distribuciju plina i 15 dozvola za opskrbu plinom,
- produženje dvije dozvole za obavljanje energetske djelatnosti distribucije plina i
- prijenos jedne dozvole za obavljanje energetske djelatnosti distribucije plina.

U razdoblju od 1. siječnja 2009. do 30. lipnja 2009. ukupno je izdano devet dozvola za obavljanje energetske djelatnosti, a produženo pet dozvola.

Osim navedenog, HERA je tijekom 2008. počela s izradom preostala dva propisa koja se odnose na sektor plina - Pravilnika o naknadi za priključenje na plinski distribucijski ili transportni sustav i za povećanje priključnog kapaciteta te Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja prirodnog plina u plinskom sustavu, a čije se donošenje očekuje u drugoj polovici 2009.

2.3.3 Nafta i naftni derivati

Aktivnosti HERA-e u sektoru nafte i naftnih derivata tijekom 2008. bile su sljedeće:

- izdavanje 32 dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, od čega je jedna dozvola izdana za proizvodnju naftnih derivata, pet dozvola za skladištenje nafte i naftnih

derivata, jedna dozvola za trgovinu na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP) i 25 dozvola za transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom,

- produženje sedam dozvola za trgovinu na veliko naftnim derivatima i četiri dozvole za skladištenje nafte i naftnih derivata i
- izdavanje rješenja o prestanku važenja jedne dozvole za obavljanje energetske djelatnosti transporta nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom.

U razdoblju od 1. siječnja 2009. do 30. lipnja 2009. ukupno su izdane 23 dozvole za obavljanje energetske djelatnosti, a produžene 43 dozvole.

2.3.4 Toplinska energija

Tijekom 2008. HERA je u sektoru toplinske energije, a u vezi s postupanjem energetske djelatnosti subjekata te zaštitom kupaca toplinske energije, po zahtjevima Ministarstva, Državnog inspektorata, tijela uprave i samouprave, energetske djelatnosti subjekata, žalbama, prigovorima i zahtjevima kupaca, te po predstavkama pravnih i fizičkih osoba, dala više prijedloga, mišljenja, očitovanja, te donijela odgovarajuća rješenja.

Tijekom 2008. HERA je izdala i produžila ukupno 13 dozvola za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

Na dan 1. srpnja 2009. stanje dozvola bilo je sljedeće: 22 dozvole za proizvodnju, 17 dozvola za distribuciju i 23 dozvole za opskrbu toplinskom energijom.

Ostali predmeti HERA-e iz područja toplinske energije tijekom 2008. prema vrstama bili su: žalbe, prigovori i ostali zahtjevi kupaca, zahtjevi Ministarstva za mišljenje o prijedlozima visine tarifnih stavki, te zahtjevi energetske djelatnosti subjekata i nadležnih državnih tijela za mišljenje i očitovanje HERA-e.

Sukladno odredbama Zakona o energiji, tijekom 2008. donijeta je Odluka o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. kojom je energetskim subjektima koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom u Republici Hrvatskoj određena visina tarifnih stavki. Visinu tarifnih stavki iz Odluke o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. energetski subjekti bili su dužni primijeniti od 1. siječnja 2009.

Budući da je na temelju Odluke o visini tarifnih stavki iz prosinca 2008. od 1. siječnja 2009. započela primjena nove visine tarifnih stavki, HERA je tijekom prvog dijela 2009. provela nadzor nad primjenom tarifnog sustava i visine tarifnih stavki kod svih energetske djelatnosti subjekata za proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom u Republici Hrvatskoj. O nalazima iz nadzora primjene tarifnog sustava i visine tarifnih stavki donijeta su mišljenja koja su objavljena na internetskoj stranici HERA-e.

2.3.5 Međunarodna suradnja

Od svog osnivanja 2005. godine HERA ostvaruje aktivnu međunarodnu suradnju kako s regulatorima iz država u regiji, tako i s regulatorima zemalja članica Europske unije, a najveći dio suradnje odvija se kroz članstvo u udruženjima regulatornih tijela na europskoj razini, odnosno razini europskih regija te rad u stručnim radnim skupinama tih udruženja.

U okviru međunarodne suradnje u 2008. godini posebno treba istaknuti sudjelovanje HERA-e u radu Regulatornog odbora Energetske zajednice zemalja jugoistočne Europe – ECRB (engl. *Energy Community Regulatory Board*) te radnim skupinama ECRB-a: EWG (engl. *Electricity Working Group*), CWG (engl. *Customer Working Group*), CAO IG (engl. *Coordinated Auction Office Implementation Group*) i GWG (*Gas Working Group*).

HERA je 2008. godine postala promatrač u radnim skupinama Europskog udruženja regulatora za električnu energiju i plin – ERGEG (engl. *European Regulatory Group for Electricity and Gas*).

HERA je također sudjelovala u radu Mediteranskog udruženja regulatora za električnu energiju i plin - MEDREG (engl. *Mediterranean Working Group on Electricity and Natural Gas*), a njeni predstavnici aktivni su članovi stalnih radnih skupina o institucionalnim pitanjima, električnoj energiji, plinu i okolišu, obnovljivim izvorima energije i energetske učinkovitosti.

Od samog osnivanja Hrvatske energetske regulatorne agencije predstavnici HERA-e članovi su stalnih odbora za izdavanje dozvola, tarife i odbora predsjednika, kao i radnih skupina za pravnu regulativu i plin (engl. *Licensing Committee, Tariff Committee, Chairmen Committee, Legal Regulation Working Group, Gas Working Group*) Udruženja regionalnih energetskih regulatora ERRA (engl. *Energy Regulators Regional Association*).

Europska komisija o radu HERA-e

Krajem listopada 2008., u sklopu pristupnih pregovora Republike Hrvatske Europskoj uniji u Poglavlju 15. – Energetika, Izaslanstvo stručnjaka Europske komisije ispred Europske unije posjetilo je HEP OPS, Hrvatskog operatora tržišta energije (u daljnjem tekstu: HROTE), Ministarstvo i HERA-u radi uvida u implementaciju i usklađenost hrvatskog zakonodavstva u sektoru energetike s pravnom stečevinom (*acquis communautaire*) Europske unije.

U svome izvješću Izaslanstvo stručnjaka je navelo da je zadovoljno napretkom koji je Republika Hrvatska ostvarila u odnosu na provedbu pravne stečevine (*acquis communautaire*) vezanog za područje energetike te da je uspostavljen snažan zakonodavni i institucionalni okvir na ključnim područjima u sektoru energetike, kao što su regulacija tržišta, operativno funkcioniranje i pozitivni propisi.

Predstavnici Izaslanstva stručnjaka izrazili su zadovoljstvo posjetom i, između ostalog, ocijenili da je HERA snažno, neovisno i u stručnom i u organizacijskom smislu dobro osposobljeno regulatorno tijelo od ključne važnosti u energetskom sektoru Republike Hrvatske. Također je ocijenjeno da je HERA efikasna i produktivna organizacija sa čvrstim institucionalnim i zakonskim temeljima i učinkovitom organizacijskom strukturom te je pozitivno ocijenjeno da je HERA usredotočena na glavna područja svoje odgovornosti.

Predstavnici Izaslanstva stručnjaka dali su snažnu preporuku da HERA pored potpune ovlasti u izradi tarifnih sustava preuzme i potpune ovlasti u određivanju cijena za obavljanje reguliranih energetskih djelatnosti.

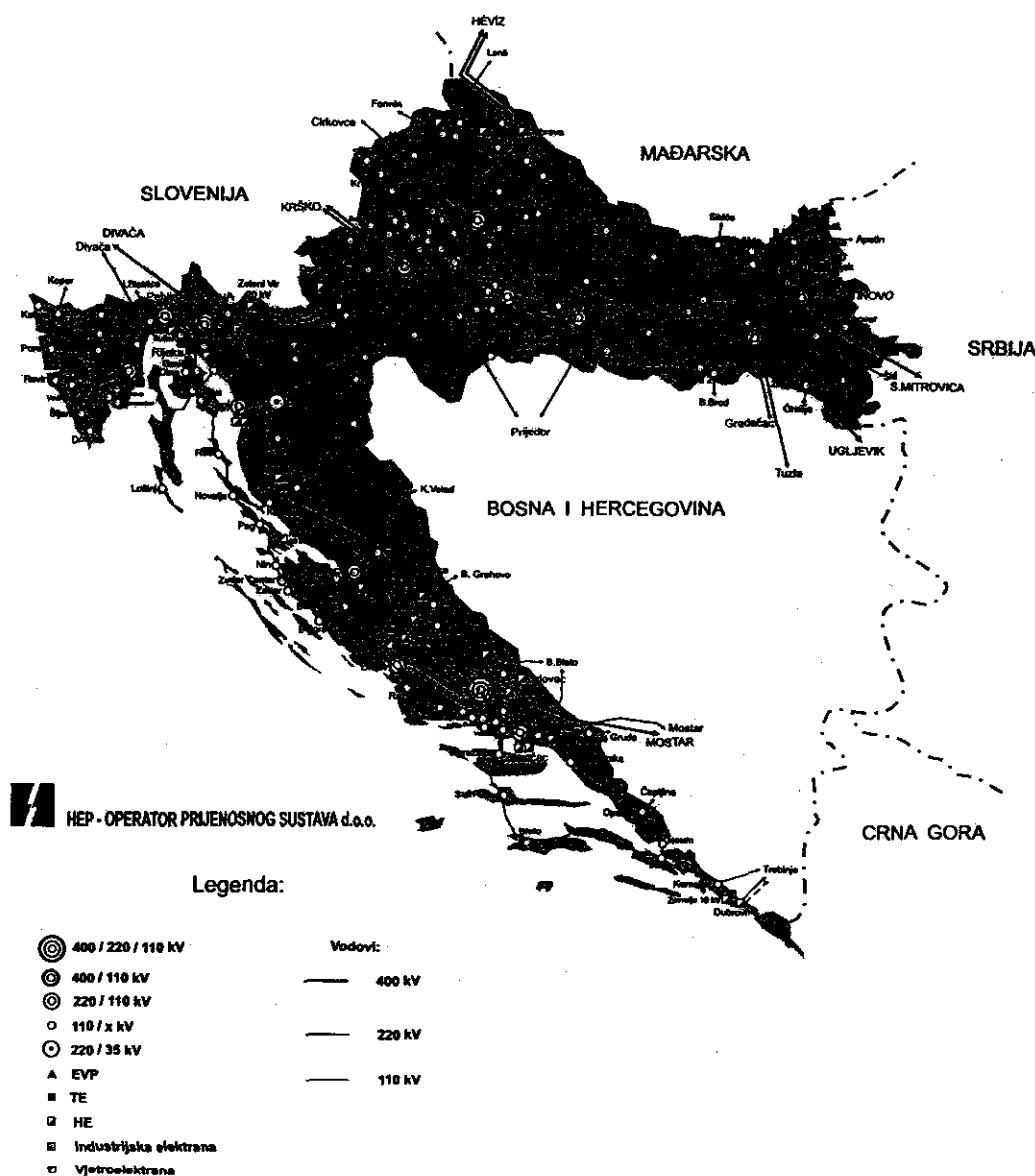
Također, istaknuto je da postoje područja gdje se očekuje daljnji napredak, koja su u izvješću posebno naznačena.

3 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA ELEKTRIČNE ENERGIJE

3.1 Regulirane djelatnosti

3.1.1 Prijenosni i distribucijski sustav

Prijenos i distribucija električne energije su regulirane djelatnosti koje se obavljaju kao javne usluge. U Republici Hrvatskoj postoji jedan operator prijenosnog sustava - HEP-OPS. HEP-OPS je nadležan za sigurnost i pouzdanost rada elektroenergetskog sustava te ispravnu koordinaciju sustava proizvodnje, prijenosa i distribucije. Prijenosna elektroenergetska mreža i proizvodni objekti za čiju sigurnost je nadležan HEP-OPS prikazana je na slici 3.1.1.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.1. Shema prijenosne mreže i proizvodnih objekata hrvatskog elektroenergetskog sustava

Osnovni podaci o prijenosnoj mreži dani su u tablici 3.1.1.

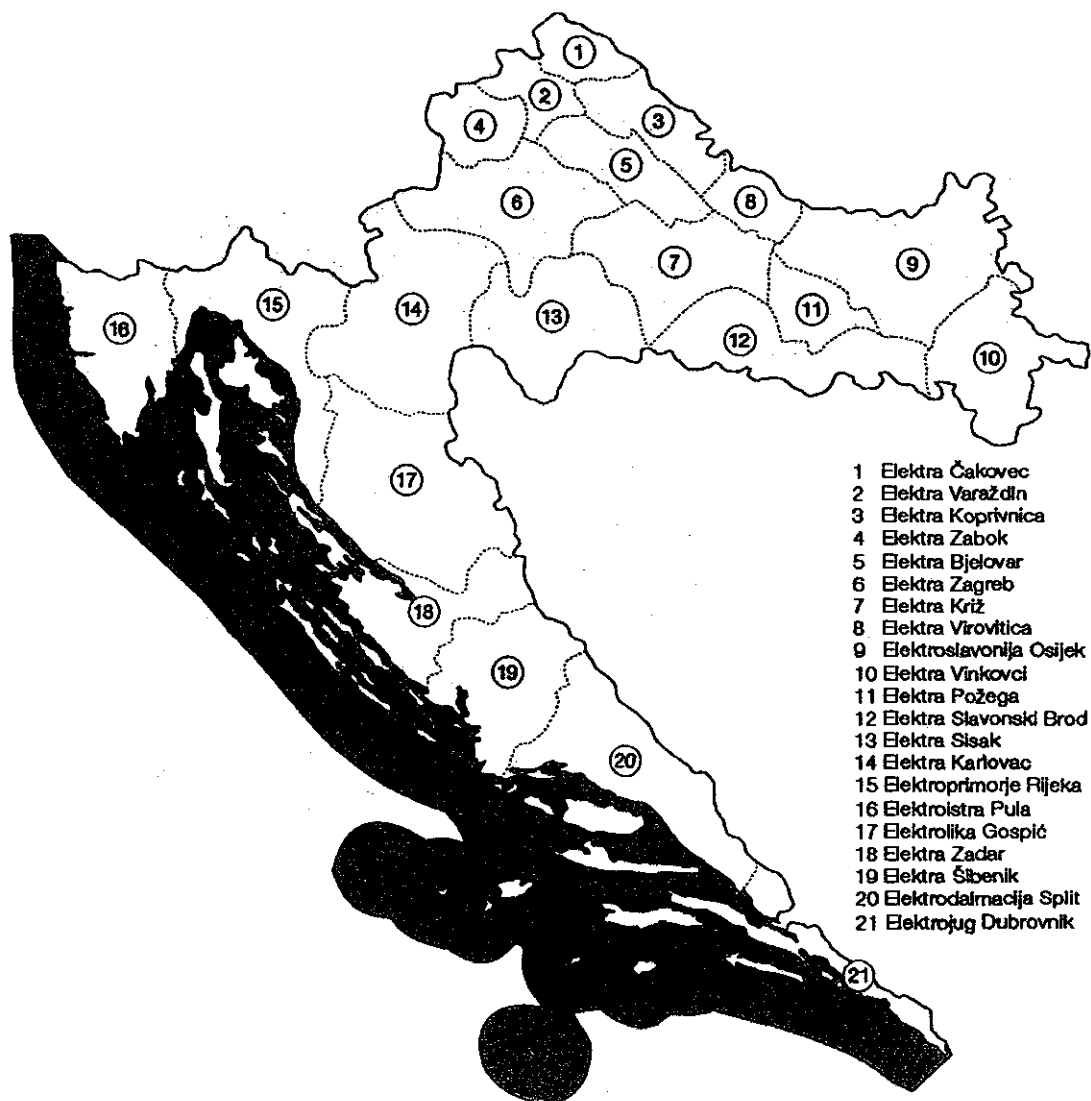
Tablica 3.1.1. Temeljni podaci o prijenosnoj mreži, stanje na dan 31. 12. 2008.

Podaci o prijenosnoj mreži	2007.	2008.	2009.	2010.	UKUPNO
Duljina vodova [km]	1.159	1.144	4.634	184	7.121
Transformatorske stanice [kom.]	5	6	106	-	117
Instalirana snaga [MVA]	4.100	2.100	4.903	-	11.103

Izvor: HEP-OPS

U skladu sa Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti HERA posebice prati rokove u kojima operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava izvode popravke i priključke te prati objektivne, razvidne i nepristrane uvjete i tarife za priključenje novih proizvođača električne energije.

HEP ODS je jedini operator distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj. Na slici 3.1.2. prikazano je teritorijalno ustrojstvo 21 distribucijskog područja HEP ODS-a.

Izvor: HEP ODS

Slika 3.1.2. Distribucijska područja HEP ODS-a

U tablicama 3.1.2., 3.1.3. i 3.1.4. prikazane su osnovne značajke distribucijske mreže HEP ODS-a.

Tablica 3.1.2. Duljine vodova po naponskim razinama u 2008.

Naponska razina	Duljina [km]
Vodovi 110 kV	139,7
Vodovi 35 i 30 kV	4.713,6
Vodovi 20 kV	4.686,9
Vodovi 10 kV	30.053,3
Mreža 0,4 kV	60.472,6
Kućni priključci	29.459,9
Ukupno	129.526,0

Izvor: HEP ODS

Tablica 3.1.3. Transformatorske stanice po naponskim razinama u 2008.

Naponska razina	Vlastite	Zajedničke	Ukupno
Trafostanice 110/ 30 i 110/35 kV	0	27	7
Trafostanice 110/35(30)/10(20) kV	2	29	31
Trafostanice 110/10(20) kV	8	34	42
Trafostanice 35(30)/10(20) kV	327	23	350
Trafostanice 20/0,4 kV	3.188	275	3.463
Trafostanice 10/0,4 kV	20.782	2.006	22.788

Izvor: HEP ODS

Tablica 3.1.4. Transformatori po naponskim razinama u 2008.

Naponska razina	Instalirana snaga [MVA]	Broj
Transformatori 110 kV	126,0	76
Transformatori 30 i 35 kV	64,6	693
Transformatori 20 kV	860,0	3.070
Transformatori 10 kV	6.325,0	21.751
Ukupno	7.375,6	25.590

Izvor: HEP ODS

3.1.2 Prekogranični kapaciteti i upravljanje zagušenjima

U skladu sa Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti, a u suradnji s regulatornim tijelima susjednih država s kojima postoje veze elektroenergetskih sustava, HERA posebice prati pravila o vođenju i raspodjeli kapaciteta spojnih vodova. U skladu s navedenim, HEP-OPS je tijekom 2008. HERA-i mjesečno dostavljao rezultate dodjele prekograničnih prijenosnih kapaciteta koji su prikazani u ovom Godišnjem izvješću.

Način i uvjeti vođenja i raspodjele kapaciteta prekograničnih spojnih vodova u Republici Hrvatskoj uređeni su Pravilima o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći, koje je krajem 2006. donio HEP-OPS, a primjenjuju se od 1. siječnja 2007. Navedena Pravila objavljena su na internetskoj stranici HEP-OPS-a.

Sukladno Pravilima o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći, prijenosni kapacitet dodjeljuje se na periodičnoj dodjeli, dražbi te bilateralnoj dodjeli. Na periodičnoj dodjeli raspoloživi kapacitet se bez naplate dodjeljuje za razdoblje u trajanju od jedne godine, pola godine i tri mjeseca. Na dražbi se raspoloživi prijenosni kapacitet nudi s razdobljem dodjele u trajanju od jednog mjeseca i od jednog dana. Na bilateralnoj dodjeli prijenosni kapacitet se nudi za razdoblje dodjele od dijela mjeseca, jednog dana i dijela dana. Prema navedenim Pravilima nije predviđeno sekundarno tržište dodijeljenim kapacitetima.

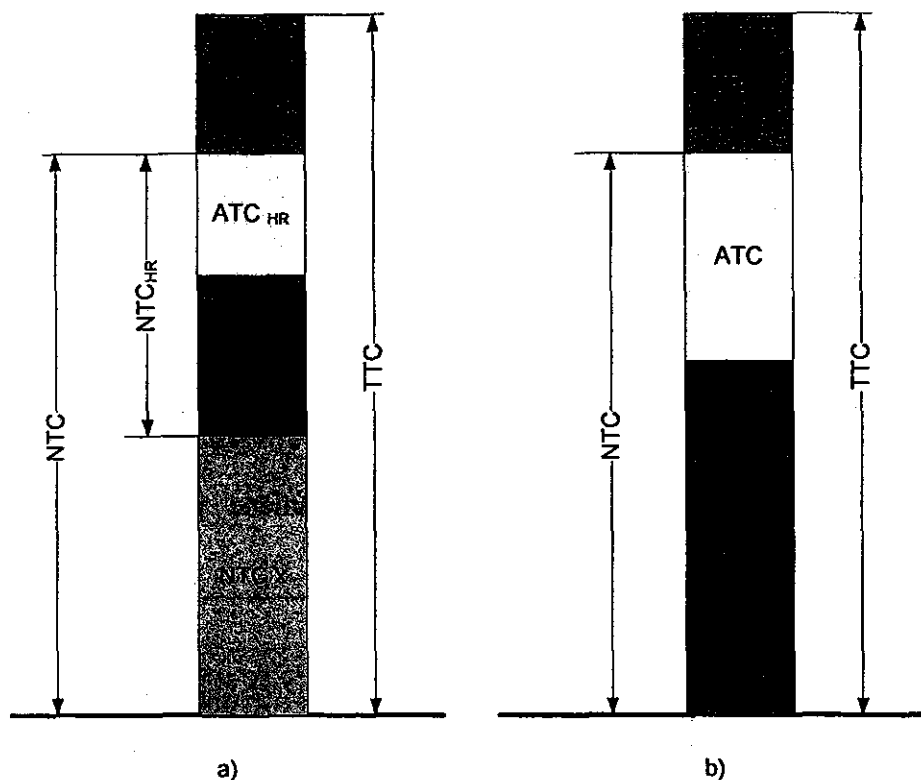
HERA je u prosincu 2008. dala suglasnost na novi Pravilnik o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta. Njime su otklonjeni nedostaci dosadašnjih Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći koja nisu bila u potpunosti usklađena s Uredbom (EZ) br. 1228/2003 i pripadajućim smjernicama za upravljanje zagušenjima. Usklađenost Pravilnika s navedenim dokumentima očituje se u sljedećem:

- uvedena je tržišna dodjela prekograničnog prijenosnog kapaciteta za sva vremenska razdoblja (godišnja, mjesečna, dnevna i unutar dnevna),
- ukinuta je mogućnost davanja prednosti pri dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta, odnosno ukinuta je mogućnost netržišne dodjele i
- uvedena je mogućnost prijenosa prava na dodijeljeni kapacitet između sudionika.

HEP-OPS jednom mjesečno provodi mjesečne dražbe za svoj dio prijenosnoga kapaciteta na granici sa Republikom Srbijom, Republikom Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom. Na granici s Republikom Mađarskom jednom mjesečno provode se bilateralne dražbe HEP-OPS-a i MAVIR-a (mađarski operator prijenosnog sustava) za sav prijenosni kapacitet. Na slici 3.1.3.a prikazano je načelo dodjele prekograničnog prijenosnog kapaciteta za granice sa Republikom Srbijom, Republikom Slovenijom te Bosnom i Hercegovinom. Hrvatski dio raspoloživog prijenosnog kapaciteta za dražbu (ATC_{HR}) određuje se kao ukupni prijenosni kapacitet (TTC) koji je utvrđen u suglasnosti sa susjednim operatorom prijenosnoga sustava, umanjen za granicu pouzdanosti prijenosa (TRM), umanjen za neto prijenosni kapacitet koji pripada susjednom operatoru prijenosnog sustava (NTC_x) i umanjen za prethodno dodijeljeni kapacitet (AAC_{HR}).

Načelo dodjele na bilateralnim dražbama prikazano je na slici 3.1.3.b. Na dražbi se dodjeljuje raspoloživi kapacitet (ATC) koji se određuje kao ukupni prijenosni kapacitet (TTC) umanjen za granicu pouzdanosti prijenosa (TRM) i umanjen za prethodno dodijeljeni kapacitet (AAC).

Prosječne vrijednosti zimskih i ljetnih vrijednosti prekograničnog neto kapaciteta NTC (engl. *Net Transfer Capacity*) za 2007. i 2008. prikazane su u tablici 3.1.5. Zimske vrijednosti odnose se na siječanj, veljaču, ožujak, listopad, studeni i prosinac, dok se ljetne vrijednosti odnose na travanj, svibanj, lipanj, srpanj, kolovoz i rujanj. Međunarodne oznake pojedinih država su HR (Republika Hrvatska), SI (Republika Slovenija), HU (Republika Mađarska), BA (Bosna i Hercegovina) i RS (Republika Srbija).

Slika 3.1.3. Načela određivanja prekograničnih prijenosnih kapaciteta

Tablica 3.1.5. Prosječne zimske i ljetne vrijednosti NTC po granicama za 2007. i 2008. [MW]

Zimske vrijednosti					Ljetne vrijednosti				
Smjer		2007.	2008.	Promjena	Smjer		2007.	2008.	Promjena
HR	→ BA	473	488	3%	HR	→ BA	462	463	0%
HR	→ SI	892	850	-5%	HR	→ SI	900	783	-13%
HR	→ RS	317	225	-29%	HR	→ RS	208	200	-4%
HR	→ HU	267	400	50%	HR	→ HU	233	300	29%
Izvoz		1.948	1.963	1%	Izvoz		1.803	1.747	-3%

Izvor: HEP-OPS

Ukupan zbroj prosječnih vrijednosti NTC-a za uvoz u 2008. iznosio je 4.843 MW, dok je za izvoz taj zbroj bio 3.695 MW.

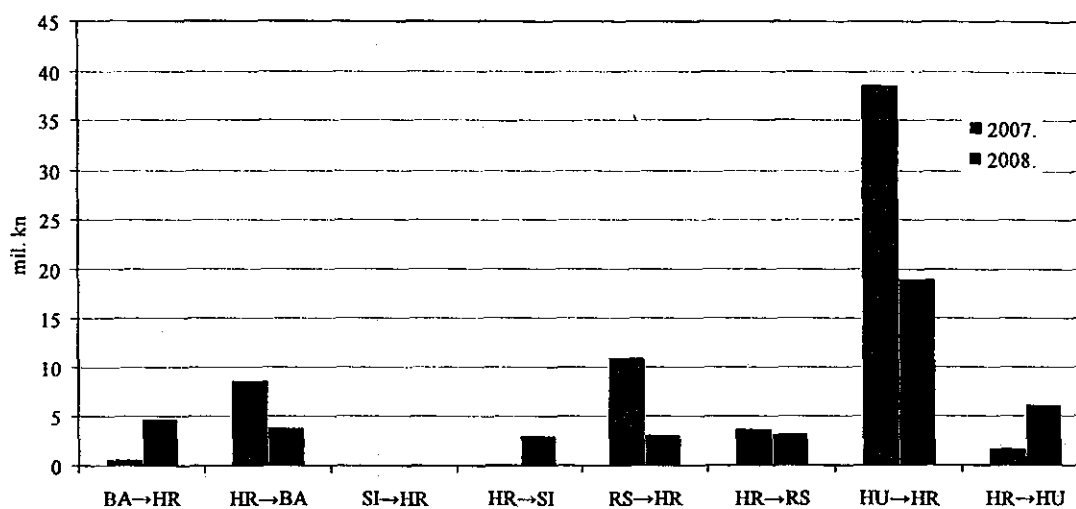
Prijenosni kapaciteti dodijeljeni na periodičnoj godišnjoj dodjeli za 2008. prikazani su u tablici 3.1.6.

Tablica 3.1.6. Kapaciteti dodijeljeni na godišnjoj razini po granicama za 2008.

			Kapaciteti (MW)	Dodijeljeno (MW)	Energetski sistem
HR	←	BA	175	175	HEP Trgovina d.o.o.
HR	→	BA	175	175	HEP Trgovina d.o.o.
HR	←	SI	300	300	HEP Trgovina d.o.o.
HR	→	SI	300	300	HEP Trgovina d.o.o.
HR	←	RS	50	50	HEP Trgovina d.o.o.
HR	→	RS	50	50	HEP Trgovina d.o.o.
HR	←	HU	225	225	HEP Trgovina d.o.o.
HR	→	HU	100	100	HEP Trgovina d.o.o.

Izvor: HEP-OPS

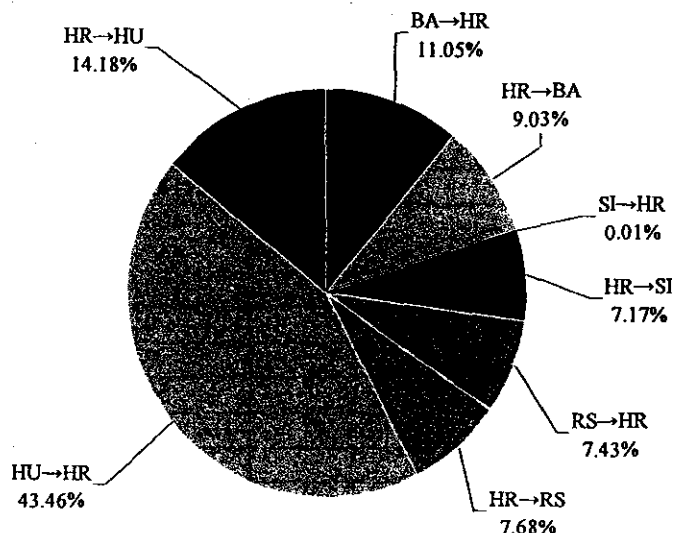
Prihodi HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2007. i 2008. prikazani su na slici 3.1.4.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.4. Prihodi HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2007. i 2008.

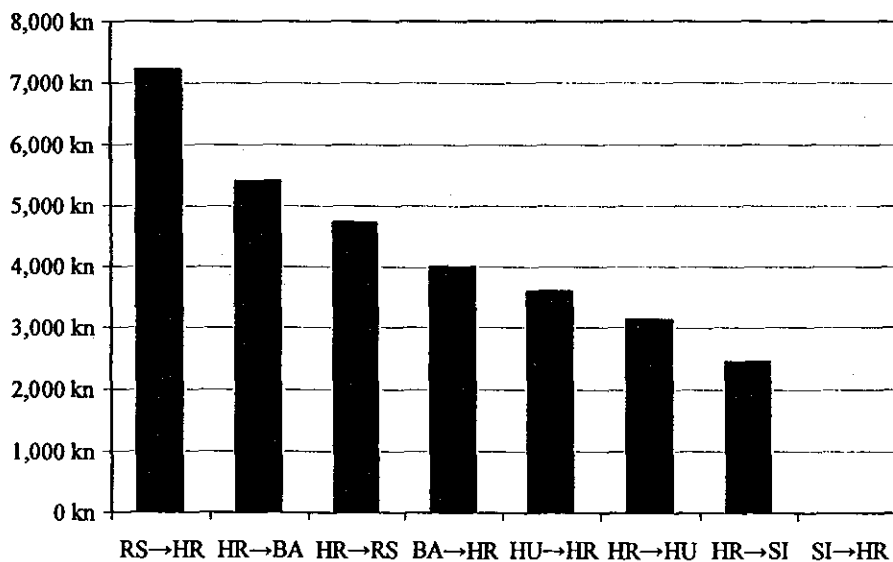
Ukupni prihod HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi u 2008. iznosio je 42,7 mil. kn. Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2008. prikazana je na slici 3.1.5.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.5. Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prienosne kapacitete po granicama tijekom 2008.

Prosječne postignute cijene jednog MW po granicama na dražbama tijekom 2008. prikazane su na slici 3.1.6.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.1.6. Prosječne postignute cijene jednog MW po granicama na dražbama tijekom 2008.

Popis sudionika i dodijeljeni kapaciteti na dražbama po granicama za 2008. prikazani su tablicama 3.1.7. i 3.1.8.

Tablica 3.1.7. Popis sudionika i dodijeljeni kapaciteti na dražbama za granice prema Republici Sloveniji, Republici Srbiji te Bosni i Hercegovini za 2008. [MW]

Sudionik na dražbi	Uvoz	Izvoz	Ukupno
ATEL HRVATSKA d.o.o.	27	98	125
EFT Hrvatska d.o.o.	220	710	930
EZPADA d.o.o.	180	100	280
HEP Trgovina d.o.o.	468	350	818
HSE ADRIA d.o.o.	565	60	625
GEN-I d.o.o.	185	227	412
KORLEA d.o.o.	0	0	0
LUMIUS d.o.o.	0	65	65
MEGAPLAN d.o.o.	55	90	145
VERBUND - APT d.o.o.	0	0	0
RE ENERGIJA d.o.o.	35	13	48
HEP d.d.	761	1.004	1.765
Ukupno	2.496	2.717	5.213

Izvor: HEP-OPS

Tablica 3.1.8. Popis sudionika i dodijeljeni kapacitet na bilateralnim dražbama za granicu prema Republici Mađarskoj za 2008. [MW]

Sudionik na dražbi	Uvoz	Izvoz	Ukupno
D-ENERGIA	47	0	47
E-CAP	20	115	135
EFT	110	410	520
EON	5	110	115
EZPADAH	540	460	1.000
HEP d.d.	550	2.500	3.050
IGET ZAGREB	0	85	85
LUMIUS	0	116	116
RE-HUN	0	130	130
RUDNAP	220	375	595
ATEL ENERGIA	30	40	70
HSE	10	640	650
EDFHUN	167	0	167
HSE	40	120	160
GEN-I BP	0	5	5
STATKRH	0	15	15
CEZ	15	0	15
MASZ	0	5	5
Ukupno	1.754	5.126	6.880

Izvor: HEP-OPS

3.1.3 Regulacija prijenosa i distribucije

3.1.3.1 Tarife za korištenje prijenosne i distribucijske mreže

U lipnju 2008. HERA je temeljem Zakona o energiji dala mišljenje na prijedlog visine tarifnih stavki za energetske djelatnosti prijenosa i distribucije električne energije. Odluku o visini tarifnih stavki koja je stupila na snagu 1. srpnja 2008. donijela je Vlada Republike Hrvatske. Tablica 3.1.9. daje prikaz prosječnih cijena za prijenos i distribuciju po polugodištima po kategorijama kupaca, kao i postotnu promjenu. Iznosi prosječnih cijena određeni su prema

realiziranim prihodima po kategorijama kupaca, dobivenim primjenom odgovarajućih tarifnih stavki iz tarifnih sustava, te ostvarenoj potrošnji električne energije.

Tablica 3.1.9. Ostvarena prosječna cijena za prijenos i distribuciju po polugodištima za 2008.

Kupci na visokom naponu	5,1	5,5	7,8	-	-	-
Kupci na srednjem naponu	6,9	7,0	1,4	7,2	13,1	81,9
Kupci na NN - poduzetništvo	6,7	7,6	13,4	21,9	22,7	3,7
Kupci na NN - kućanstva	5,2	7,4	42,3	23,8	20,4	-14,3
Prosjeak svih kupaca	6,0	7,3	21,7	18,4	18,4	0,0

Metoda koja se koristi za utvrđivanje troškova operatora mreže u Tarifnom sustavu za prijenos električne energije, bez visine tarifnih stavki i Tarifnom sustavu za distribuciju električne energije, bez visine tarifnih stavki, koje je HERA donijela u prosincu 2006., je metoda priznatih troškova. Osnovne značajke metode priznatih troškova su:

- priznavanje opravdanih troškova poslovanja energetskom subjektu,
- priznavanje razumnog roka povrata uloženi sredstava energetskom subjektu,
- pridjeljivanje (alokacija) troškova korisnicima razmjerno iznosu u kojem ih izazivaju i
- trajanje regulatornog razdoblja od godinu dana.

Jedan od bitnih čimbenika i preduvjeta za mogućnost primjene ove metode je plan ulaganja u razvoj mreža u budućem regulatornom razdoblju.

Sukladno tome, temeljem Zakona o regulaciji energetskih djelatnosti, a nakon analize s tehničkog i ekonomsko-financijskog aspekta, HERA je u svibnju 2008. dala suglasnost HEP-OPS-u i HEP ODS-u na prijedloge Trogodišnjeg plana razvoja i izgradnje prijenosne mreže za razdoblje 2008. - 2010. i Trogodišnjeg plana razvoja i izgradnje distribucijske mreže za razdoblje 2008. - 2010.

Tablice 3.1.10. i 3.1.11. daju prikaz ostvarenih investicija HEP-OPS-a i HEP ODS-a u razdoblju 2005.-2008.

Tablica 3.1.10. Prikaz ostvarenih investicija HEP-OPS-a u razdoblju 2005.-2008.

Priprema investicija	10,9	8,3	11,4	16,9
Zamjene i rekonstrukcije	58,9	59,4	129,0	151,9
Revitalizacije	0,0	0,0	-	0,5
Sanacije i obnove	12,0	24,0	10,6	3,1
Novi objekti	281,4	224,4	169,3	180,6
Ostala imovina	31,2	46,9	16,7	2,6
Ukupno	394,4	363,0	337,0	355,6

Izvor: HEP-OPS

Tablica 3.1.11. Prikaz ostvarenih investicija HEP ODS-a u razdoblju 2005.-2008.

Priprema investicija	25,2	13,2	19,6	26,3
Zamjene i rekonstrukcije	251,2	218,0	225,3	121,2
Revitalizacije	13,4	4,6	4,3	2,7
Sanacije i obnove	73,4	72,4	101,8	68,6
Novi objekti	252,3	231,4	267,2	153,5
Ostale investicije	212,8	163,5	157,1	118,2
Elektroenergetski uvjeti i priključenje	427,9	560,7	597,0	608,5
Razvoj	2,2	0,0	0,0	0,0
Ukupno	1.258,5	1.263,8	1.372,3	1.099,0

Izvor: HEP ODS

HEP-OPS je u 2008. investirao 355,6 milijuna kuna, dok je razina investicija u HEP ODS-u bila 1.099,0 milijuna kuna, pri tome na ime elektroenergetskih uvjeta i priključenja investirano je 608,5 milijuna kuna.

Pregled značajnijih kapitalnih objekata HEP-OPS-a puštenih u pogon 2008. dan je u tablici 3.1.12.

Tablica 3.1.12. Pregled značajnijih kapitalnih objekata HEP-OPS-a puštenih u pogon 2008.

Naziv objekta
Novi dalekovod 2x220 kV Plomin-Vodnjan (u pogonu pod 110 kV)
Nova trafostanica 110/x kV Buzet
Dalekovodi Pazin-Butoniga-Buzet-Buje pušteni u pogon pod 110 kV
Novi dalekovod 2x110 kV Pračno-Kostajnica (u pogonu pod 35 kV)
Rekonstruirana trafostanica 110/35/10 kV Zabok
Novi dalekovod DV 110 kV Plomin-Dubrova

Izvor: HEP-OPS

3.1.3.2 Kvaliteta opskrbe električnom energijom

Kvaliteta opskrbe električnom energijom definira se i prati s obzirom na:

- pouzdanost napajanja,
- kvalitetu napona i
- kvalitetu usluga korisnicima mreže na mjestu preuzimanja, odnosno, predaje električne energije.

Pouzdanost napajanja definira se kao sposobnost mreže da osigura stalnost napajanja električnom energijom u određenom vremenskom razdoblju, a iskazuje se pokazateljima broja i trajanja prekida napajanja.

Kvaliteta napona definira se kao stalnost fizikalnih značajki napona u odnosu na normirane vrijednosti (efektivna vrijednost, frekvencija, valni oblik, simetričnost faznih vrijednosti napona i dr.).

Tijekom 2008. HEP-OPS zadovoljio je praktički sve potrebe hrvatskih kupaca za električnom energijom, bez značajnijih poremećaja u opskrbnom sustavu te unutar propisanih granica normiranih tehničkih vrijednosti napona i frekvencije. Tablica 3.1.13. prikazuje prekide

isporuke električne energije i njihovo trajanje te procijenjenu neisporučenu električnu energiju u mreži HEP-OPS-a u 2008.

Tablica 3.1.13. Prekidi i trajanje prekida isporuke električne energije HEP-OPS-a u 2008.

Broj prekidnih događaja	Ukupno trajanje prekida (min)	Prosječno trajanje prekida (min)
131	4.844	666,3

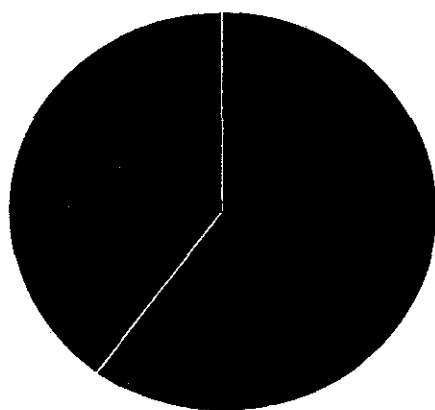
Izvor: HEP ODS

HEP ODS uspostavio je početkom 2006. u svim distribucijskim područjima sustav za praćenje prekida napajanja, ručnim upisivanjem u program DISPO svih prekida duljih od 3 minute, do razine pogonskog ureda kao najniže organizacijske jedinice u HEP ODS-u.

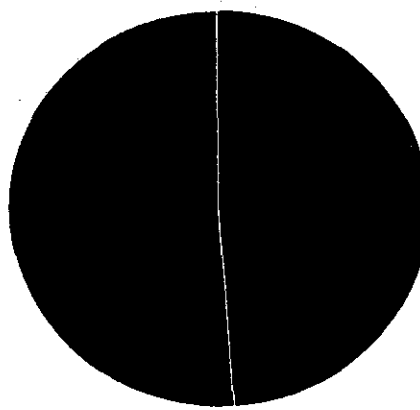
Pokazatelji pouzdanosti napajanja koji se sustavno prate su pokazatelj prosječnog godišnjeg broja prekida po kupcu SAIFI (engl. *System Average Interruption Frequency Index*) i pokazatelj prosječnog ukupnog godišnjeg trajanja prekida po kupcu SAIDI (engl. *System Average Interruption Duration Index*).

Program omogućuje analizu upisanih prekida i njihovu statističku obradu temeljem kojih su dobiveni pokazatelji pouzdanosti napajanja. Planirani prekidi uzrokovani su otklanjanjem posljedica kvara, redovitim održavanjem, izgradnjom objekata i mreže, otklanjanjem posljedica kvara uzrokovano višom silom, otklanjanjem posljedica kvara uzrokovano djelovanjem trećih, održavanjem postrojenja trećih, izgradnjom objekata i mreže trećih te prekidima u napojnoj mreži. Prisilni prekidi uzrokovani su kvarovima u distribucijskoj mreži, kvarovima uzrokovanim djelovanjem trećih, višom silom te prekidima u napojnoj mreži.

Slika 3.1.7. prikazuje iznose pokazatelja pouzdanosti napajanja za 2008., dok slika 3.1.8. prikazuje trend kretanja pokazatelja pouzdanosti napajanja u HEP ODS-u od 2006. do 2008.

a) SAIFI

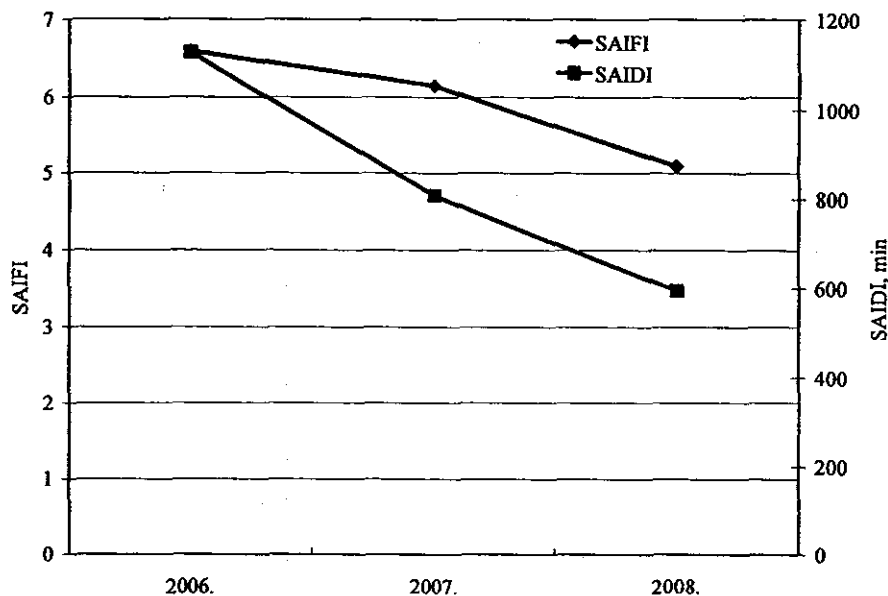

b) SAIDI

Izvor: HEP ODS

Slika 3.1.7. Pokazatelji pouzdanosti napajanja u HEP ODS-u za 2008.

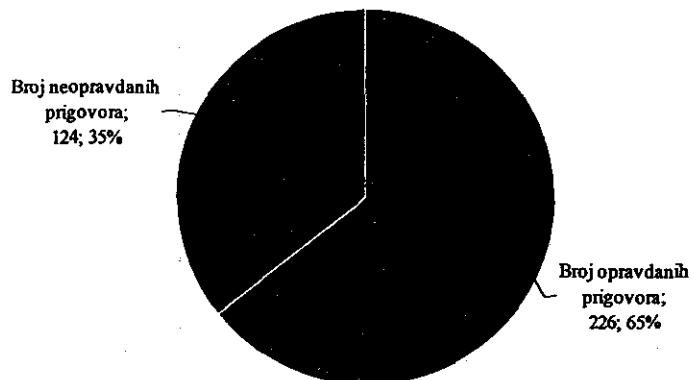
U cilju uspostave sustavnog praćenja kvalitete napona HEP ODS je tijekom 2008. provodio na razinama distribucijskih područja provjeru kvalitete napona i sustavno vodio evidencije o prigovorima na kvalitetu napona.

Izvor: HEP ODS

Slika 3.1.8. Trend kretanja pokazatelja pouzdanosti napajanja u HEP ODS-u od 2006. do 2008.

Slika 3.1.9. prikazuje statistiku prigovora na kvalitetu napona u distribucijskoj mreži HEP-ODS-a u 2008. Od ukupno 2.282.998 mjernih mjesta u distribucijskoj mreži HEP ODS-a, na kvalitetu napona pristiglo je ukupno 350 prigovora, što čini 0,02% u odnosu na ukupan broj mjernih mjesta. Opravdanih prigovora bilo je 226 ili 0,01% u odnosu na ukupan broj mjernih mjesta.

Izvor: HEP ODS

Slika 3.1.9. Prigovori na kvalitetu napona u distribucijskoj mreži HEP ODS-a u 2008.

Kvaliteta usluga ocjenjuje se razinom prigovora korisnika mreže na obavljanje usluga i pravodobnost izvršenja usluga iz područja priključenja korisnika na mrežu, korištenja mreže te opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom.

HEP ODS osim energetske djelatnosti distribucije električne energije obavlja i djelatnost opskrbe električne energije tarifnih kupaca kao javnu uslugu po reguliranim uvjetima.

HEP ODS razvrstava usluge u djelatnosti distribucije i opskrbe električnom energijom u sljedeće kategorije:

1. Kvaliteta usluga u djelatnosti distribucije električne energije,
2. Kvaliteta mjernih usluga u djelatnosti distribucije električne energije,
3. Kvaliteta usluga u djelatnosti opskrbe električnom energijom,

4. Ostale prideljive usluge i
5. Praćenje kvalitete poslovnog ponašanja.

Statistika izdanih prethodnih elektroenergetskih suglasnosti i elektroenergetskih suglasnosti te prosječan broj dana izdavanja u HEP ODS-u u 2008. prikazani su u tablici 3.1.14.

Tablica 3.1.14. *Izdane prethodne elektroenergetske suglasnosti i elektroenergetske suglasnosti te prosječan broj dana izdavanja u HEP ODS-u u 2008.*

Vrsta suglasnosti	Broj suglasnosti	Prosječan broj dana izdavanja
PEES	34.983	26,08
EES - novi kupci	47.154	28,26
EES - priključak gradilišta	2.430	12,53
EES - privremeni priključak	665	5,23

Izvor: HEP ODS

U tablici 3.1.15. prikazana je statistika ugovaranja opskrbe električnom energijom HEP ODS-a u 2008.

Tablica 3.1.15. *Ugovaranje opskrbe električnom energijom HEP ODS-a u 2008.*

Kategorija potrošnje	Broj sklopljenih ugovora	Broj prigovora na postupak ugovaranja	
		Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	113.709	78	27
Poduzetništvo	24.968	58	28
Ukupno	138.677	136	55
Udio prigovora u broju sklopljenih ugovora		0,10%	0,04%

Izvor: HEP ODS

U tablici 3.1.16. prikazana je statistika obračuna i izdavanje računa u HEP ODS-u u 2008.

Tablica 3.1.16. *Obračun i izdavanje računa HEP ODS-a u 2008.*

Kategorija potrošnje	Broj izdanih računa	Prigovori na račun i rate		Prigovori na obračun	
		Zaprimljeno	Usvojeno	Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	30.647.084	116.574	95.214	24.808	19.640
Poduzetništvo	2.107.352	15.017	11.304	6.371	5.480
Ukupno	32.754.436	131.591	106.518	31.179	25.120
Udio prigovora u broju izdanih računima		0,40%	0,33%	0,10%	0,076%

Izvor: HEP ODS

U tablici 3.1.17. prikazana je statistika naplate potraživanja redovitim postupkom HEP ODS-a u 2008.

Tablica 3.1.17. Naplata potraživanja redovitim postupkom HEP ODS-a u 2008.

Kategorija potrošnje	Broj plaćenih računa bez opomene	Broj prigovora na redoviti postupak naplate	
		Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	18.829.208	13.968	2.852
Poduzetništvo	1.526.154	1.531	770
Ukupno	20.355.362	15.499	3.622
Udio prigovora u broju plaćenih računa bez opomene		0,08%	0,02%

Izvor: HEP ODS

U tablici 3.1.18. prikazana je statistika odgovora na pitanja, zahtjeve i prigovore kupaca HEP ODS-a u 2008.

Tablica 3.1.18. Odgovori na pitanja, zahtjeve i prigovore kupaca HEP ODS-u u 2008.

Kategorija potrošnje	Broj pitanja, zahtjeva i prigovora kupaca	Broj odgovora u zakonskom roku
Kućanstva	1.019.792	893.840
Poduzetništvo	67.725	58.180
Ukupno	1.087.517	952.020
Udio u ukupnom broju pitanja, zahtjeva i prigovora kupaca		88%

Izvor: HEP ODS

U tablici 3.1.19. prikazana je statistika nestandardnih usluga obračuna i izdavanja računa HEP ODS-a u 2008.

Tablica 3.1.19. Nestandardne usluge obračuna i izdavanja računa HEP ODS-a u 2008.

Kategorija potrošnje	Broj nestandardnih usluga obračuna i izdavanja računa				Broj prigovora na nestandardne usluge obračuna i izdavanja računa	
	Izvanredni obračun	Samo-očitavanje	Duplikat uplatnica i ovjerenih računa	Ukupno	Zaprimljeno	Usvojeno
Kućanstva	377.669	178.880	11.937	568.486	2.910	2.608
Poduzetništvo	3.243	-	2.178	5.421	256	34
Ukupno	380.912	178.880	14.115	573.907	3.166	2.642
Udio	66,3%	31,2%	2,5%	100,0%	0,6%	0,5%

Izvor: HEP ODS

U tablici 3.1.20. prikazana je statistika naplate potraživanja nestandardnim postupkom (slanjem opomene) HEP ODS-a u 2008.

Tablica 3.1.20. Naplata potraživanja nestandardnim postupkom (slanjem opomene) HEP ODS-a u 2008.

HEP ODS-a	Broj poslanih opomena	Broj naplata	Broj opomena koje nisu naplaćene
Kućanstva	1.428.480	10.637	2.947
Poduzetništvo	385.596	5.376	729
Ukupno	1.814.076	16.013	3.676
Udio u broju poslanih opomena za neplaćanje		0,88%	0,20%

Izvor: HEP ODS

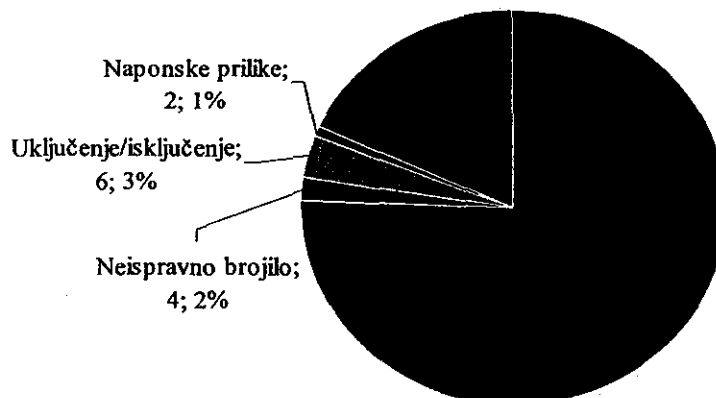
Povjerenstvo za reklamacije potrošača pri HEP ODS-u ukupno je održalo 71 sjednicu, a podaci o njihovom radu predloženi su u tablici 3.1.21. Od ukupno 192 reklamacije koje su rješavane na Povjerenstvu za reklamacije potrošača pri HEP ODS-u, 54 ih je usvojeno, dok ih je 138 odbijeno.

Tablica 3.1.21. Analiza rada Povjerenstva za reklamacije potrošača pri HEP ODS-u u 2008.

Ukupno	Usvojeno	Odbijeno
71	192	54
		138

Izvor: HEP ODS

Struktura reklamacija je predložena na slici 3.1.10.

Izvor: HEP ODS

Slika 3.1.10. Udjeli pojedinih vrsta reklamacija potrošača rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača

3.1.4 Razdvajanje djelatnosti

Unutar HEP Grupe provedeno je pravno razdvajanje između pojedinih energetske djelatnosti, osim u dijelu koji se odnosi na obavljanje djelatnosti HEP ODS. Zakon o tržištu električne energije HEP ODS-u omogućava obavljanje djelatnosti distribucije električne energije i opskrbe električnom energijom u dijelu koji se odnosi na kupce u sustavu obveze javne usluge, odnosno, kućanstva i malo poduzetništvo.

Neovisnost, razvidnost i nepristranost rada reguliranih subjekata, HEP-OPS-a i HEP ODS-a, zajamčena je i nadzorom njihovih poslovnih aktivnosti koje obavlja HERA. HEP-OPS i HEP ODS dužni su od HERA-e tražiti suglasnost za pojedine aktivnosti te joj podnositi izvješća o svom radu.

Zakon o tržištu električne energije propisuje da operator prijenosnog sustava i operator distribucijskog sustava donose program kojim se utvrđuju uvjeti, pravila, ustroj i metodologija radi osiguranja načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti s ciljem nadziranja uvjeta iz Zakona o tržištu električne energije.

Operator prijenosnog i operator distribucijskog sustava dužni su podnijeti godišnje izvješće o provedenom programu HERA-i i javno ga objaviti na svojoj internetskoj stranici.

Temeljem navedenih zakonskih obveza HEP-OPS donio je Program za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP-OPS-a te je osnovao Povjerenstvo za praćenje i nadziranje Programa. Povjerenstvo je u 2008. usvojilo Godišnje izvješće o provedbi Programa u razdoblju lipanj 2007. – lipanj 2008. koje je dostavilo HERA-i i objavilo ga na internetskoj stranici HEP-OPS-a (<http://www.hep.hr/ops>). U navedenom Godišnjem izvješću navedene su konkretne mjere koje su poduzete kako bi se osigurala načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti kao i mjere te aktivnosti koje će poduzeti u skladu s Programom, a još nisu poduzete ili njihovi rezultati nisu na zadovoljavajućoj razini.

Temeljem zakonskih obveza HEP ODS je također donio Program za osiguranje i primjenu načela razvidnosti, objektivnosti i nepristranosti rada HEP ODS-a te osnovao Povjerenstvo za njegovo praćenje i nadziranje koje nadzire Program od 1. siječnja 2008.

Povjerenstvo je donijelo Godišnje izvješće o provedbi Programa u 2008. i objavilo ga na internetskoj stranici HEP ODS-a (<http://www.hep.hr/ods>). Zaključci tog Godišnjeg izvješća su da su primjene načela iz Programa na zadovoljavajućoj razini i da nema potrebe za njegovim izmjenama i dopunama. Nadalje, zaključak je da bi u narednom razdoblju naročitu pozornost trebalo posvetiti mjernim podacima, odnosno zaštiti mjernih podataka.

HEP ODS na svojoj internetskoj stranici (<http://www.hep.hr/ods>) objavljuje obavijesti vezane uz tarifne modele, cijene električne energije, upute o izračunu potrošnje, planirane radove, savjete za racionalno korištenje električne energije i slično. Na istoj internetskoj adresi također su dostupni svi zakonski i podzakonski propisi te interni propisi HEP-a d.d. i HEP ODS-a koji se odnose na kupce električne energije kao i godišnja izvješća HEP ODS-a sa svim podacima i pokazateljima poslovanja u prethodnoj godini.

3.2 Razvoj tržišta električne energije

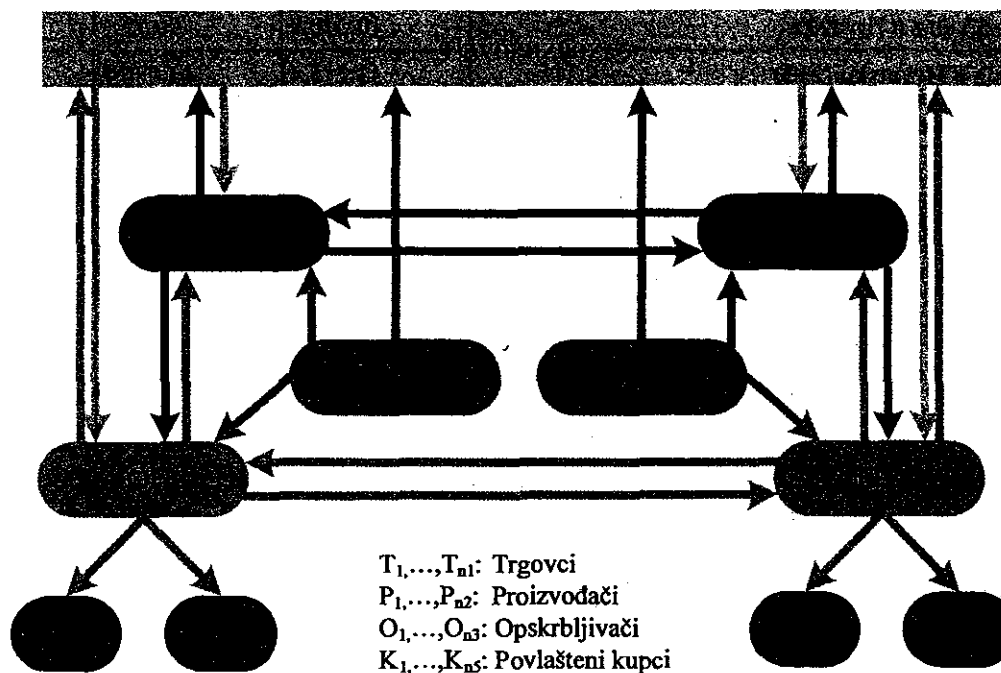
3.2.1 Trgovanje električnom energijom

Tržište električne energije u Republici Hrvatskoj uređeno je Zakonom o tržištu električne energije i sljedećim podzakonskim propisima:

- Pravilima djelovanja tržišta električne energije („Narodne novine“, br. 135/06), kojima se uređuju međusobni odnosi između sudionika na tržištu električne energije;
- Metodologijom za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu („Narodne novine“, br.133/06 i 90/08), čija svrha je omogućavanje ugovaranja usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava između operatora prijenosnog sustava i pružatelja usluge uravnoteženja, utvrđivanje okvira za određivanje referentne cijene električne energije uravnoteženja te utvrđivanje cijene električne energije uravnoteženja subjektima odgovornim za odstupanje;
- Pravilima o uravnoteženju elektroenergetskog sustava („Narodne novine“, br.133/06), koja određuju subjekte odgovorne za odstupanje, pružatelje usluge uravnoteženja elektroenergetskog sustava, njihove odnose s operatorom prijenosnog sustava, operatorom tržišta te način obračuna električne energije uravnoteženja i

- Pravilnikom o dodjeli i korištenju prekograničnih prijenosnih kapaciteta, kojim se uređuju način i uvjeti dodjele te korištenja prekograničnih kapaciteta (Pravilnik je donijet krajem 2008. s primjenom od 1. siječnja 2009., dok su tijekom 2008. na snazi bila Pravila o dodjeli i korištenju prekogranične prijenosne moći).

Hrvatski model tržišta električne energije prikazan je na slici 3.2.1.

Slika 3.2.1. Model tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj

U hrvatskom modelu tržišta električne energije proizvođač može prodati električnu energiju proizvedenu u vlastitim proizvodnim objektima trgovcu i opskrbljivaču. Opskrbljivač može kupiti električnu energiju od proizvođača, trgovca ili drugog opskrbljivača, a može prodati električnu energiju povlaštenim kupcima prema ugovorenim odnosima ili tarifnim kupcima na regulirani način, trgovcu ili drugom opskrbljivaču.

Trgovac može kupiti električnu energiju od proizvođača, opskrbljivača ili drugog trgovca, a može prodati električnu energiju opskrbljivaču ili drugom trgovcu.

Povlašteni kupac može slobodno izabrati svog opskrbljivača s kojim sklapa ugovor o opskrbi povlaštenog kupca.

Proizvođač, opskrbljivač i trgovac koji želi sudjelovati u postupcima i aktivnostima na tržištu električne energije obavezan je s HROTE-om sklopiti sporazum kojim se reguliraju prava i obveze između tržišnog sudionika i HROTE-a.

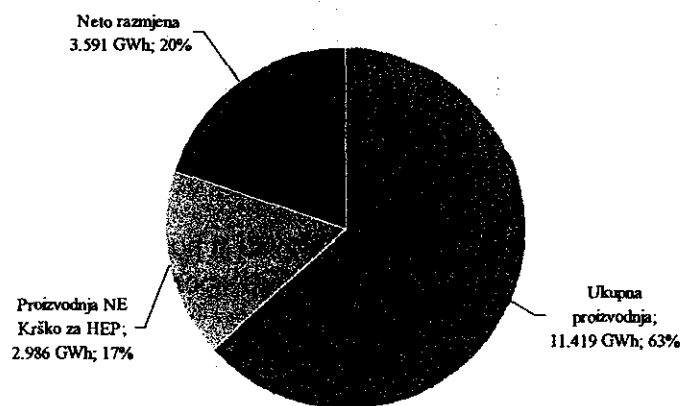
U tablici 3.2.1. dani su glavni elementi elektroenergetske bilance Republike Hrvatske za 2008., ali i za prethodne dvije godine. Prikazani su podaci o ukupnoj proizvodnji električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske (uključujući i preuzetu energiju iz industrijskih elektrana i vjetroelektrana te proizvodnju preuzetu neposredno u distribucijsku mrežu), proizvodnji iz nuklearne elektrane Krško (u dijelu za HEP d.d.), uvozu i izvozu električne energije te ukupnoj potrošnji (s gubicima) u Republici Hrvatskoj.

Tablica 3.2.1. Elektroenergetska bilanca hrvatskog elektroenergetskog sustava za 2008. [MWh]

	2006	2007	2008
1. Ukupna proizvodnja ¹	11.566,2	11.268,6	11.418,8
2. Proizvodnja NE Krško za HEP d.d.	2.644,5	2.713,9	2.985,8
3. Ostali ulaz u Hrvatsku	10.570,9	9.172,3	9.258,5
4. Ulaz u Hrvatsku (2+3)	13.215,4	11.886,2	12.244,3
5. Ukupna dobava (1+4)	24.781,6	23.154,8	23.663,1
6. Izlaz iz Hrvatske	7.593,2	5.525,1	5.667,3
7. Ukupna potrošnja (5-6)	17.188,4	17.629,7	17.995,8
8. Neposredna dobava na distribucijskoj mreži	443,3	374,8	394,9
9. Gubici u prijenosnoj mreži	544,0	547,1	483,8
10. Konzum prijenosa (7-8-9)	16.201,1	16.707,8	17.117,1
11. Izravni kupci	947,4	919,7	978,6
12. Crpni rad (RHE Velebit) i ostala vlastita potrošnja	221,0	272,0	192,9
13. Isporuka distribuciji (10-11-12)	15.032,7	15.516,1	15.945,6
14. Tranzit (min(4,6))	7.593,2	5.525,1	5.667,3
15. Gubici prijenosa [%] (100x9/(10+9+14))	2,2%	2,4%	2,1%

Izvor: HEP-OPS

Na slici 3.2.2. prikazana je struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava. Najveći dio ukupne potrošnje u 2008. (17.996 GWh, tablica 3.2.1.) pokriven je iz domaće proizvodnje koja je iznosila 11.419 GWh. Proizvodnja NE Krško za potrebe HEP-a d.d. iznosila je 2.986 GWh, dok je neto razmjena („Ostali ulaz u Hrvatsku“ - „Izlaz iz Hrvatske“) iznosila 3.591 GWh.

Izvor: HEP-OPS

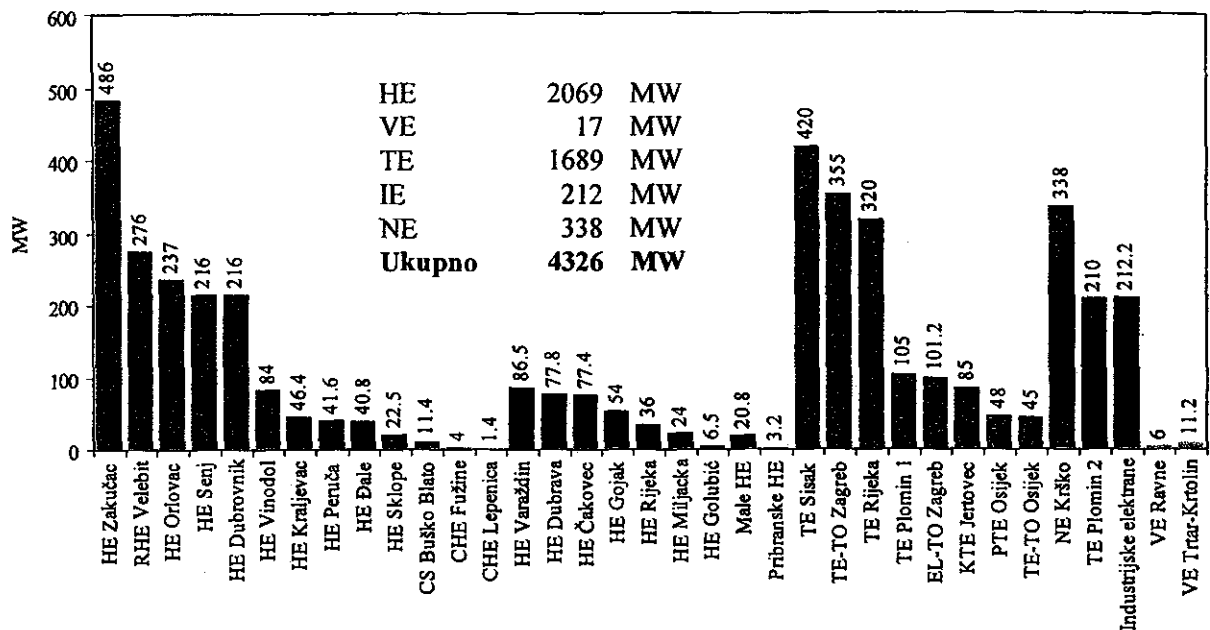
Slika 3.2.2. Struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava u 2008.

Kapaciteti za proizvodnju električne energije za potrebe kupaca u Republici Hrvatskoj obuhvaćaju hidroelektrane, termoelektrane (lož ulje, prirodni plin i ugljen), industrijske elektrane, male HE, vjetroelektrane, sunčane elektrane i ostale elektrane. Raspoložive snage

¹ Uključujući preuzetu energiju iz industrijskih elektrana i vjetroelektrana, te proizvodnju preuzetu neposredno u distribucijsku mrežu

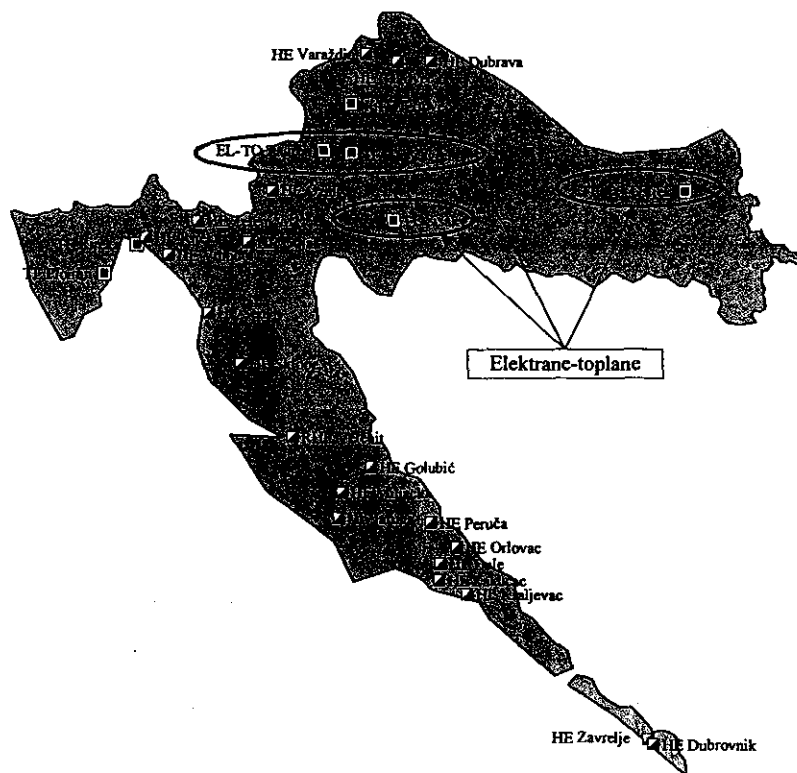
proizvodnih objekata prikazane su na slici 3.2.3. NE Krško, čijih je 50% proizvodnih kapaciteta na raspolaganju HEP-u d.d., nalazi se na teritoriju Republike Slovenije.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.3. Raspoložive snage proizvodnih objekata u 2008.

Elektrane HEP Proizvodnje d.o.o. prikazane su na slici 3.2.4.

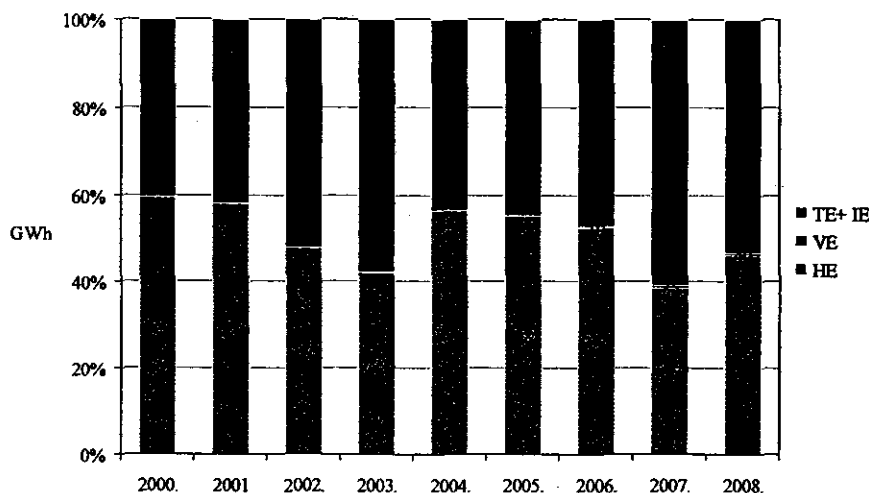

Izvor: HEP Proizvodnja d.o.o.

Slika 3.2.4. Prostorni raspored elektrana HEP Proizvodnje d.o.o. u 2008.

Proizvodnja električne energije u 2008. iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske (11.419 GWh) sastojala se iz proizvodnje iz hidroelektrana (46,2%), termoelektrana i industrijskih elektrana (53,4%) te vjetroelektrana (0,4%).

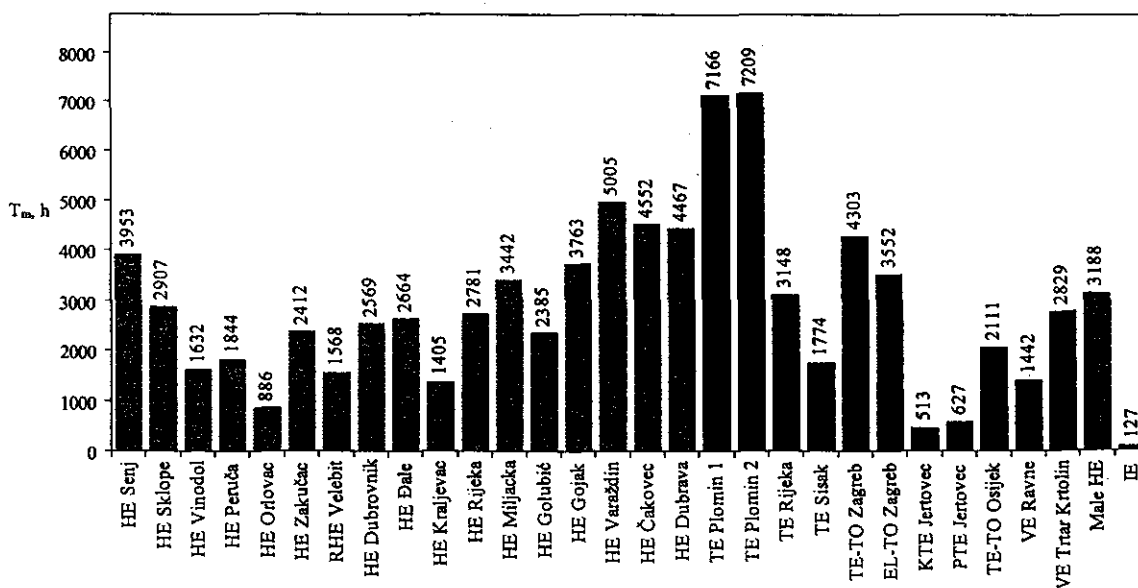
Struktura proizvodnje električne energije iz elektrana na području teritorija Republike Hrvatske predočena je na slici 3.2.5.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.5. Proizvodnja električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u razdoblju od 2000. do 2008.

Trajanje vršnog opterećenja elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u 2008. prikazano je na slici 3.2.6. Najdulje trajanje vršnog opterećenja imale su elektrane TE Plomin 2 (7.209 h) i TE Plomin 1 (7.166 h). Od hidroelektrana najdulje trajanje vršnog opterećenja imale su HE Varaždin (5.005 h), HE Čakovec (4.552 h) i HE Dubrava (4.467). Vjetroelektrana VE Trtar Krtolin imala je dva puta dulje trajanje vršnog opterećenja (2.829 h) od VE Ravne (1.442 h). Industrijske elektrane gotovo da nisu isporučivale električnu energiju u sustav. Njihovo trajanje vršnog opterećenja bilo je 127 sati.

Izvor: HEP-OPS

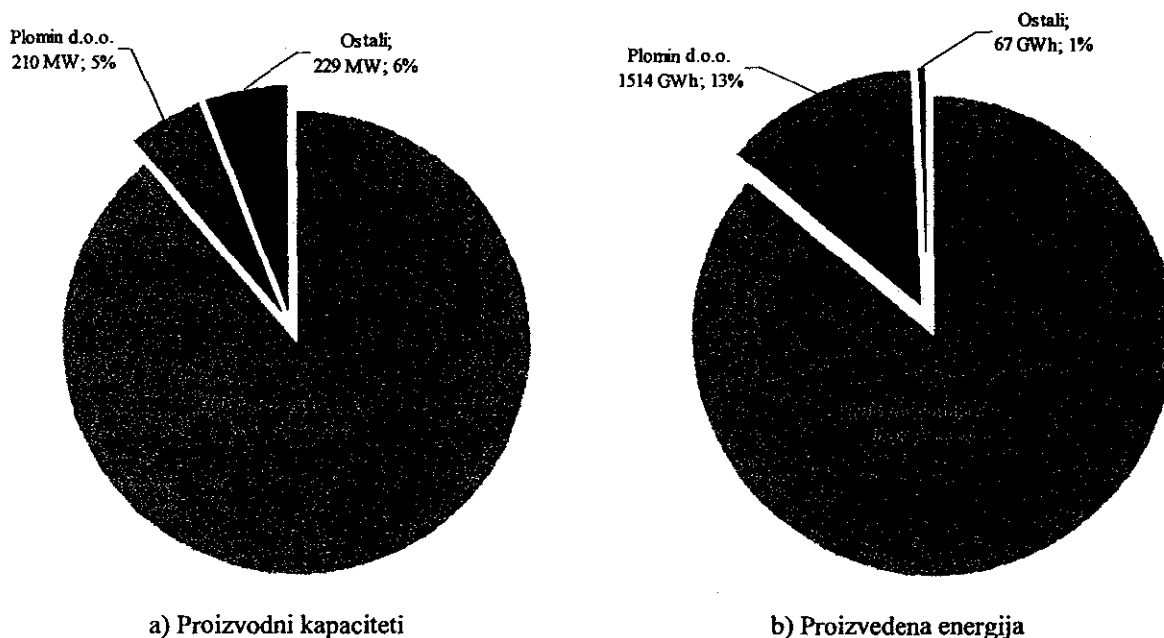
Slika 3.2.6. Trajanje vršnog opterećenja elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u 2008.

U tablici 3.2.2. dan je popis energetskih subjekata koji imaju dozvolu za proizvodnju električne energije.

Tablica 3.2.2. Popis energetskih subjekata za proizvodnju električne energije

Redni broj	Ime subjekta	Datum izdavanja dozvole	Broj subjekata
1.	HEP Proizvodnja d.o.o.	10. 12. 2003.	15
2.	TE Plomin d.o.o.	11. 12. 2003.	15
3.	INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d.	13. 12. 2003.	15
4.	Adria Wind Power d.o.o.	28. 03. 2007.	5
5.	Valalta d.o.o.	26. 06. 2007.	5
6.	EKO d.o.o.	05. 12. 2007.	5
7.	Vjetroelektrana Trtar - Krtolin d.o.o.	07. 01. 2008.	5
8.	Hidro-Watt d.o.o.	10. 01. 2008.	5
9.	TUDIĆ ELEKTRO CENTAR d.o.o.	10. 07. 2008.	5

Na slici 3.2.7. prikazani su udjeli u proizvodnim kapacitetima i proizvodnji električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske po energetskim subjektima u 2008. Daleko najveći udio ima HEP-Proizvodnja d.o.o., s udjelom od 89% u proizvodnim kapacitetima i 86% u proizvedenoj energiji. TE Plomin d.o.o. sudjeluje s 5% u proizvodnim kapacitetima i 13% u proizvedenoj energiji.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.7. Udjeli proizvodnih kapaciteta i proizvodnje električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske po energetskim subjektima u 2008.

Herfindahl-Hirschmanov indeks (HHI) koncentracije proizvodnih kapaciteta na teritoriju Republike Hrvatske iznosi 0,80, dok HHI koncentracije proizvodnje električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske iznosi 0,76.

Nastupanje na tržištu električne energije u Republici Hrvatskoj energetski subjekt može započeti nakon ishoda EIC (engl. ETSO Identification Code) oznake, sklapanja ugovora o energiji uravnoteženja s HEP-OPS-om te, naposljetku, potpisivanja sporazuma s HROTE-om

o reguliranju međusobnih odnosa na tržištu električne energije. U tablici 3.2.3. navedeni su energetski subjekti koji su ispunili sve uvjete za nastupanje na tržištu električne energije.

Tablica 3.2.3. Popis energetskih subjekata koji su ispunili uvjete za nastupanje na tržištu električne energije, stanje na dan 31. prosinca 2008.

Redni broj	Naziv tržišnog sudionika	EIC oznaka	Vrsta dozvole
1.	Atel Hrvatska d.o.o.	31X-ATEL-HR---F	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
2.	EFT HRVATSKA d.o.o.	31X-EFT-HR---C	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
3.	EZPADA d.o.o.	31XEZPADA-HR--4	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
4.	GEN-I Zagreb d.o.o.	31X-ISTRABENZ--C	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
5.	HEP d.d.	31X-HEP-DD----9	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
6.	HEP ODS	31X-HEP-ODS---6	Opskrba električnom energijom
7.	HEP-Opskrba d.o.o.	31XHEP-OPSKRBA-S	Opskrba električnom energijom
8.	HEP-Trgovina d.o.o.	31XHEP-TRADE---M	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
9.	HSE Adria d.o.o.	31X-HSE-ADR-HR-Z	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
10.	INTERENERGO d.o.o.	31X-INTEREN-HR-7	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
11.	KORLEA d.o.o.	31XKORLEA----H	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
12.	KORLEA d.o.o.	31XKORLEA----H	Opskrba električnom energijom
13.	Lumius d.o.o.	31X-LUMIUS-HR--F	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
14.	MEGAPLAN d.o.o.	31X-MEGAPLAN---9	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
15.	MONTMONTAŽA d.d.	31XMONTMONTAZA-5	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
16.	RE Energija d.o.o.	31X-RE-ENERGIJAY	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
17.	RUDNAP energija d.o.o.	31X-RUDNAP-HR--L	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
18.	TLM d.d.	31X-TLM-HR----L	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije
19.	VERBUND - Austrian Power Trading d.o.o.	31X-APT-HR----O	Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije

Izvor: HROTE

Hrvatsko tržište električne energije zasniva se na bilateralnoj trgovini. U tablicama 3.2.4. i 3.2.5. prikazani su ukupni iznosi prodane električne energije na hrvatskom tržištu električne energije, prema iznosima iz ugovornih rasporeda tržišnih sudionika. Budući da ugovorni rasporedi moraju biti uravnoteženi, prikazani iznosi ujedno predstavljaju i ukupnu kupovinu električne energije na hrvatskom tržištu električne energije.

Tablica 3.2.4. *Smjer prodane električne energije na hrvatskom tržištu u 2008., prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika*

Smjer prodaje	Energija [MWh]
Trgovci → Opskrbljivači	15.545.686
Trgovci → HEP-OPS d.o.o. (za pokrivanje gubitaka)	570.077
Trgovci → HEP ODS d.o.o (za pokrivanje gubitaka)	1.710.636
Opskrbljivači → Kupci	15.545.686

Izvor: HROTE

Tablica 3.2.5. *Ukupna trgovina električnom energijom u 2008., prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika*

Tržišni sudionik	Energija [MWh]
Atel Hrvatska d.o.o.	310.736
EFT HRVATSKA d.o.o.	1.419.762
EZPADA d.o.o.	248.217
GEN-I Zagreb d.o.o.	248.644
HEP d.d.	878.400
HEP-Opskrba d.o.o.	15.545.686
HEP-Trgovina d.o.o.	18.441.106
HSE Adria d.o.o.	406.647
INTERENERGO d.o.o.	1.354
KORLEA d.o.o.	542.268
Lumius d.o.o.	44.160
MEGAPLAN d.o.o.	69.206
MONTMONTAŽA d.d.	3.600
RE Energija d.o.o.	50.721
RUDNAP energija d.o.o.	62.014
TLM d.d.	878.400
VERBUND - Austrian Power Trading d.o.o.	60
Ukupno	39.150.981

Izvor: HROTE

3.2.2 Uravnoteženje elektroenergetskog sustava

Stabilan pogon elektroenergetskog sustava zahtijeva stalnu ravnotežu između potrošnje i proizvodnje električne energije. Zbog mnogih razloga, tijekom pogona elektroenergetskog sustava dolazi do neravnoteže koja se mora rješavati što bliže realnom vremenu. Neravnoteža može biti uzrokovana pogreškama u predviđanju potrošnje i proizvodnje te kvarovima i ispadima iz pogona pojedinih dijelova elektroenergetskog sustava. Zbog navedenih razloga, za uravnoteženje sustava zadužen je operator prijenosnog sustava. U Republici Hrvatskoj je HEP-OPS odgovoran za uravnoteženje sustava i, sukladno tome, donošenju Pravila o uravnoteženju elektroenergetskog sustava, uz prethodnu suglasnost HERA-e.

U hrvatskom modelu tržišta, svrha mehanizama uravnoteženja je penalizacija odstupanja između ostvarenja (ostvarena isporuka odnosno ostvareno preuzimanje električne energije) i iznosa u ugovornom rasporedu subjekata odgovornih za odstupanje, koji se na taj način potiču na dostavljanje realnih ugovornih rasporeda.

Subjekti odgovorni za odstupanje odnosno proizvođači, opskrbljivači i trgovci, sklapaju s HEP-OPS-om ugovor o energiji uravnoteženja koji sadrži i financijsko jamstvo za pokriće troškova energije uravnoteženja.

Do 13:00 sati u danu trgovanja, na temelju dostavljenih ugovornih rasporeda proizvođača, opskrbljivača i trgovaca, HROTE izrađuje tržišni plan isporuke. U slučaju potrebe ispravaka HROTE od tržišnih sudionika traži ispravak ugovornih rasporeda. Do 13:30 sati u danu trgovanja tržišni sudionik dužan je dostaviti ispravljeni ugovorni raspored. Do 14:45 sati HEP-OPS izrađuje plan rada sustava za dan isporuke. Do 15:45 sati HEP-OPS usklađuje program razmjene hrvatskog elektroenergetskog sustava sa susjednim operatorima prijenosnih sustava. Tržišni sudionik može tražiti izmjenu ugovornog rasporeda od HEP-OPS-a tri puta u danu isporuke, a najkasnije dva sata prije razdoblja na koje se izmjena odnosi. Razdoblja su od 00:00 do 08:00 sati, od 08:00- do 16:00 sati od 16:00 do 24:00 sata. HEP-OPS izvješćuje HROTE o svim izmjenama ugovornog rasporeda, odobrenim tijekom dana isporuke, do 12:00 sati sljedećeg radnog dana. Temeljem dostavljenih izmjena HROTE izrađuje ugovorni raspored za tržišnog sudionika temeljem kojega se obračunava energija uravnoteženja.

HROTE obračunava energiju uravnoteženja na temelju ugovornih rasporeda i obračunskih mjernih podataka koje mu dostavljaju HEP-OPS i HEP ODS, dok HEP-OPS izdaje račun za energiju uravnoteženja.

Cijene odstupanja određuju se prema Metodologiji za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu koju donosi HERA.

Pozitivna odstupanja (manjak energije) u promatranom obračunskom razdoblju uravnoteženja (jedan sat) naplaćuju se po jediničnoj cijeni C_p . Za negativna odstupanja (višak energije) subjekti odgovorni za odstupanje ne dobivaju nikakvu naknadu. Cijena C_p određuje se iz referentne cijene C_r , koja je srednja vrijednost cijene bazne energije na Europskoj burzi električne energije u Leipzigu. HEP-OPS na svojoj internetskoj stranici (<http://www.hep.hr/ops>) javno objavljuje jedinične cijene energije uravnoteženja. Tablica 3.2.6. prikazuje cijene C_r i C_p za 2008. po mjesecima.

Tablica 3.2.6. Cijene električne energije uravnoteženja za 2008. zaokružene na cijeli broj

Mjesec	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.
C_r [€/MWh]	57	59	53	67	56	73	70	62	88	86	64	55
C_r [kn/MWh]	410	433	387	490	408	531	505	442	628	615	454	400
C_p [kn/MWh] (od 0 do 6 h)	308	325	290	368	306	398	379	332	471	461	341	300
C_p [kn/MWh] (od 6 do 17 h i od 23 do 24 h)	615	649	581	735	612	796	758	663	941	923	681	599
C_p [kn/MWh] (od 17 do 23 h)	738	779	697	882	734	955	909	796	1130	1107	818	719

Ostvarenje ugovornog rasporeda opskrbljivača čiji kupci nemaju mjerila za pohranjivanje podataka o energiji u vremenskom razdoblju određuje se pomoću nadomjesnih dijagrama opterećenja. Do početka njihove primjene, koristi se jedinstveni nadomjesni dijagram opterećenja, objavljen na internetskoj stranici HEP-OPS-a (<http://www.hep.hr/ops>). HERA je

dala pozitivno mišljenje na privremenu primjenu jedinstvenog nadomjesnog dijagrama opterećenja te je istaknula potrebu daljnjih aktivnosti određivanja vjerodostojnih nadomjesnih dijagrama opterećenja. HEP ODS je u prosincu 2006. pokrenuo postupak istraživanja dijagrama opterećenja karakterističnih skupina kupaca te je 23. prosinca 2008. HEP-OPS-u dostavio Prijedlog nadomjesnih krivulja opterećenja karakterističnih skupina kupaca i pravila za njihovo korištenje.

3.2.3 Opskrba električnom energijom

3.2.3.1 Osnovne značajke potrošnje električne energije

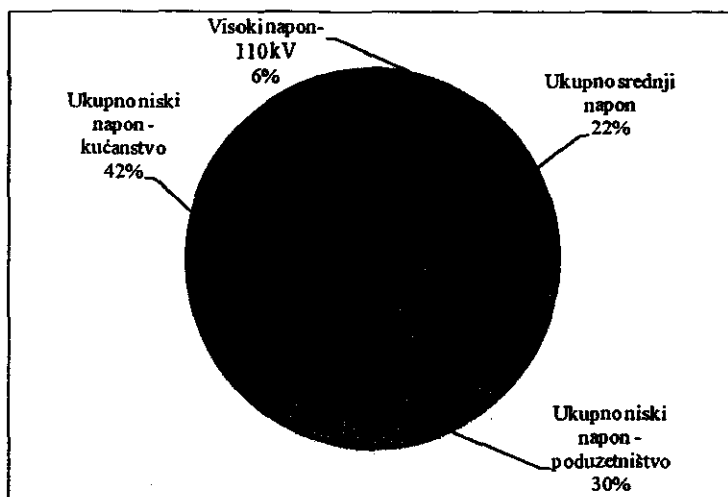
Podaci o broju mjernih mjesta, prodaji, prosječnoj prodaji po jednom mjernom mjestu te udjelima pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije prikazani su u tablici 3.2.7.

Postotna struktura prodaje električne energije prikazana je na slici 3.2.8.

Tablica 3.2.7. Broj mjernih mjesta te prodaja, prosječna prodaja i udio prodaje električne energije po kategorijama potrošnje u 2008.

Kategorija potrošnje	Broj mjernih mjesta	Prodaja [MWh]	Prodaja po mjernom mjestu [kWh]	Udio u ukupnoj prodaji [%]
Visoki napon - 110 kV	29	978,600	33,744,828	6
Srednji napon - 35 kV	74	426,263	5,760,311	3
Srednji napon - 10(20) kV	1,905	3,066,416	1,609,667	19
Ukupno srednji napon	1,979	3,492,679	1,764,871	22
Ukupno visoki i srednji napon	2,008	4,471,279	2,226,733	28
Niski napon-poduzetništvo (plavi)	52,328	331,300	6,331	2
Niski napon-poduzetništvo (bijeli)	117,903	1,419,311	12,038	9
Niski napon-poduzetništvo (crveni)	14,647	2,529,296	172,684	16
Niski napon-poduzetništvo (narančasti)		240		0
Niski napon-javna rasvjeta (žuti)	20,136	444,277	22,064	3
Ukupno niski napon - poduzetništvo	205,014	4,724,424	23,044	30
Niski napon-kućanstvo (plavi)	789,917	1,817,993	2,301	11
Niski napon-kućanstvo (bijeli)	1,257,592	4,882,635	3,883	31
Niski napon-kućanstvo (narančasti)		154		0
Niski napon-kućanstvo (crni)	3,139	11,146	3,551	0
Ukupno niski napon - kućanstvo	2,050,648	6,711,928	3,273	42
Ukupno niski napon	2,255,662	11,436,352	5,070	72
Sveukupno	2,257,670	15,907,631		100

Izvor: HEP ODS

Izvor: HEP ODS

Slika 3.2.8. Udjeli pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije

Nabava i prodaja električne energije za HEP ODS te pripadajući gubici u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2008. prikazani su u tablici 3.2.8.

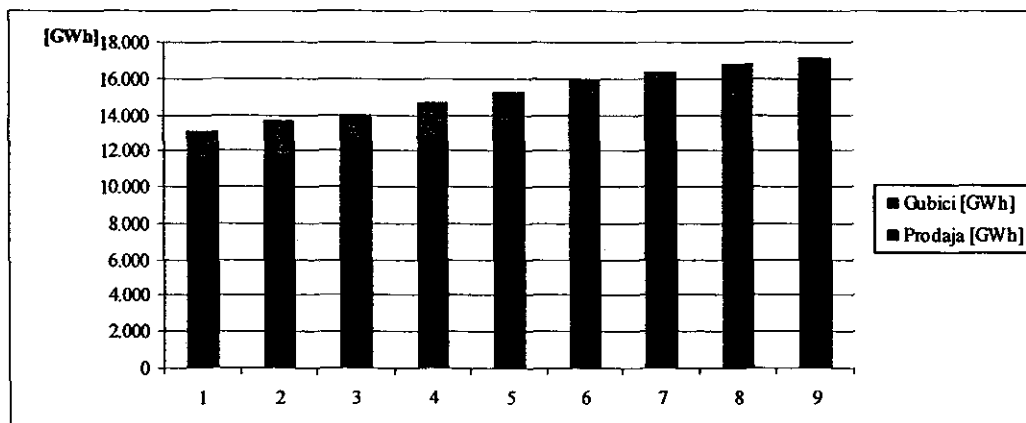
Tablica 3.2.8. Nabava, prodaja i gubici električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2008.

	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.
	13.135	13.734	14.022	14.737	15.329	15.942	16.423	16.811	17.130
	11.712	11.901	12.615	12.854	13.692	14.372	15.059	15.158	15.907
	1.423	1.833	1.407	1.883	1.637	1.571	1.365	1.653	1.223
	10,8	13,3	10,0	12,8	10,7	9,9	8,3	9,8	7,2

Izvor: HEP ODS

Prosječni godišnji porast nabave električne energije u razdoblju od 2000. do 2008. iznosio je 3,38%, dok je prosječni godišnji porast prodaje električne energije u istom razdoblju iznosio 3,90%.

Prikaz nabave odnosno zbroja prodaje električne energije i pripadajućih gubitaka u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2008. predočen je na slici 3.2.9.

Izvor: HEP ODS

Slika 3.2.9. Nabava odnosno zbroj prodaje i gubitaka električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2008.

Od 2007. europska statistička organizacija Eurostat koristi novi način praćenja prosječnih cijena električne energije, definiran po razredima potrošnje na način prikazan u tablicama 3.2.9. i 3.2.10.

Tablica 3.2.9. Razredi potrošnje za kućanstva

Razred potrošnje	Najniža potrošnja [kWh/g.]	Najviša potrošnja [kWh/g.]
Da - vrlo mala kućanstva		< 1.000
Db - mala kućanstva	1.000	< 2.500
Dc - srednja kućanstva	2.500	< 5.000
Dd - velika kućanstva	5.000	< 15.000
De - vrlo velika kućanstva	≥ 15.000	

Izvor: Eurostat

Tablica 3.2.10. Razredi potrošnje za poduzetništvo

Razred potrošnje	Najniža potrošnja [MWh/g.]	Najviša potrošnja [MWh/g.]
Ia		< 20
Ib	20	< 500
Ic	500	< 2.000
Id	2.000	< 20.000
Ie	20.000	< 70.000
If	70.000	≤ 150.000

Izvor: Eurostat

U tablici 3.2.11. dane su indikativne vršne snage za poduzetništvo prema procjeni HERA-e.

Tablica 3.2.11. Indikativne vršne snage za poduzetništvo

Razred potrošnje	Donja vrijednost [kW]	Gornja vrijednost [kW]
Ia	5	20
Ib	10	350
Ic	200	1.500
Id	800	10.000
Ie	5.000	25.000
If	15.000	50.000

U tablicama 3.2.12. i 3.2.13. dana je razdioba kupaca s obzirom na njihovu potrošnju i broj, a prema razredima potrošnje definiranim metodologijom Eurostata.

Tablica 3.2.12. Razredi potrošnje za kućanstva

Razred potrošnje	Potrošnja [%]	Kupci [%]
Da	3,0	27,8
Db	12,9	23,5
Dc	32,4	28,1
Dd	45,7	19,6
De	6,0	1,0

Izvor: HEP ODS

Najveći udio prodane električne energije otpada na razrede Dd (velika kućanstva) i Dc (srednja kućanstva). Što se tiče broja kupaca (mjernih mjesta), najveći udio je u razredima Dc (srednja kućanstva) te Da (vrlo mala kućanstva).

Tablica 3.2.13. Razredi potrošnje za poduzetništvo na niskom i srednjem naponu

Razred potrošnje	Poduzetništvo na niskom naponu		Poduzetništvo na srednjem naponu	
	Potrošnja [%]	Kupci [%]	Potrošnja [%]	Kupci [%]
Ia	18,5	79,0		9,2
Ib	56,9	20,5	4,9	38,5
Ic	17,9	0,4	19,5	30,8
Id	6,7	0,1	64,1	20,9
Ie			11,5	0,6

Izvor: HEP ODS

U kategoriji poduzetništvo na niskom naponu daleko najveći udio prodane električne energije je u razredu potrošnje Ib, dok je daleko najveći udio broja kupaca u razredu izrazito malog poduzetništva, tj. Ia.

Kod kupaca na srednjem naponu najviše električne energije se prodaje u razredu potrošnje Id, dok najveći broj kupaca (mjernih mjesta) obuhvaća razrede potrošnje Ib, te nešto manje Ic.

3.2.3.2 Cijene električne energije za krajnje kupce

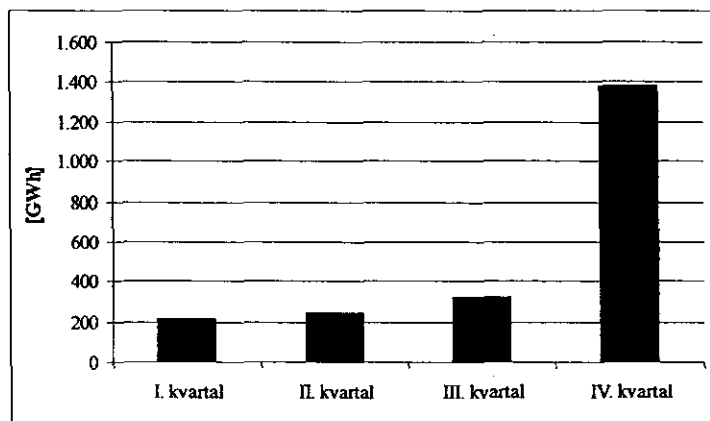
Cijene električne energije u Republici Hrvatskoj

Za djelatnost opskrbe električnom u Republici Hrvatskoj u 2008. četiri pravne osobe su imale dozvolu, i to:

- HEP ODS,
- HEP Opskrba d.o.o.,
- Korlea d.o.o. i
- HEP Toplinarstvo d.o.o.

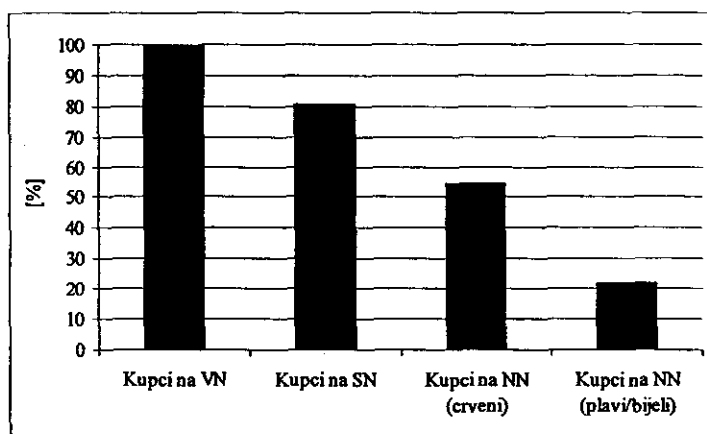
Tijekom 2008. svi kupci na visokom naponu i značajan broj kupaca na srednjem naponu sklopili su ugovore o opskrbi, odnosno iskoristili su svoj povlašten položaj. Na narednim slikama dan je pregled prodaje električne energije povlaštenim kupcima, po tromjesečjima 2008. te udio pojedinih kategorija kupaca (u odnosu na njihovu ukupnu potrošnju) koji su u prosincu 2008. nabavljali električnu energiju putem opskrbljivača na tržištu.

Na slici 3.2.10. prikazana je prodana električna energija kupcima po kvartalima u 2008., dok su na slici 3.2.11. predočeni postotni udjeli pojedinih kategorija kupaca na tržištu u potrošnji električne energije u prosincu 2008.

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.10. Električna energija prodana povlaštenim kupcima, po tromjesečjima 2008. [GWh]

Izvor: HEP-OPS

Slika 3.2.11. Udjeli pojedinih kategorija kupaca na tržištu, u odnosu na ukupnu potrošnju i kategorije kupaca, u prosincu 2008.

Prosječne ukupne prodajne cijene za kupce po tarifnim kategorijama u razdoblju 2005. - 2008. dane su u tablici 3.2.14. Sve cijene su određene temeljem tarifnih stavaka iz tada važećih tarifnih sustava za regulirane elektroenergetske djelatnosti. U tablici 3.2.15. prikazane su prosječne cijene električne energije (bez naknade za korištenje mreže) za povlaštene kupce, po tromjesečjima 2008.

Tablica 3.2.14. Prosječne ukupne prodajne cijene za krajnje kupce u razdoblju 2005.- 2008. [kn/kWh]

Kategorija kupaca	2005.	2006.	2007.	2008. (1-6.)	2008. (7-12.)
Kupci na visokom naponu	0,31	0,31	0,31	0,30	0,35
Kupci na srednjem naponu	0,43	0,45	0,45	0,44	0,54
Kupci na NN - poduzetništvo, bez javne rasvjete	0,57	0,59	0,59	0,59	0,70
Kupci na NN - javna rasvjeta	0,47	0,49	0,49	0,49	0,60
Kupci na NN - poduzetništvo ukupno	0,56	0,58	0,58	0,58	0,69
Kupci na NN - kućanstva	0,56	0,58	0,58	0,58	0,70
Ukupno kupci na NN	0,56	0,58	0,58	0,58	0,70
Ukupno tarifni kupci	0,52	0,54	0,54	0,54	0,64

Izvor: HEP ODS

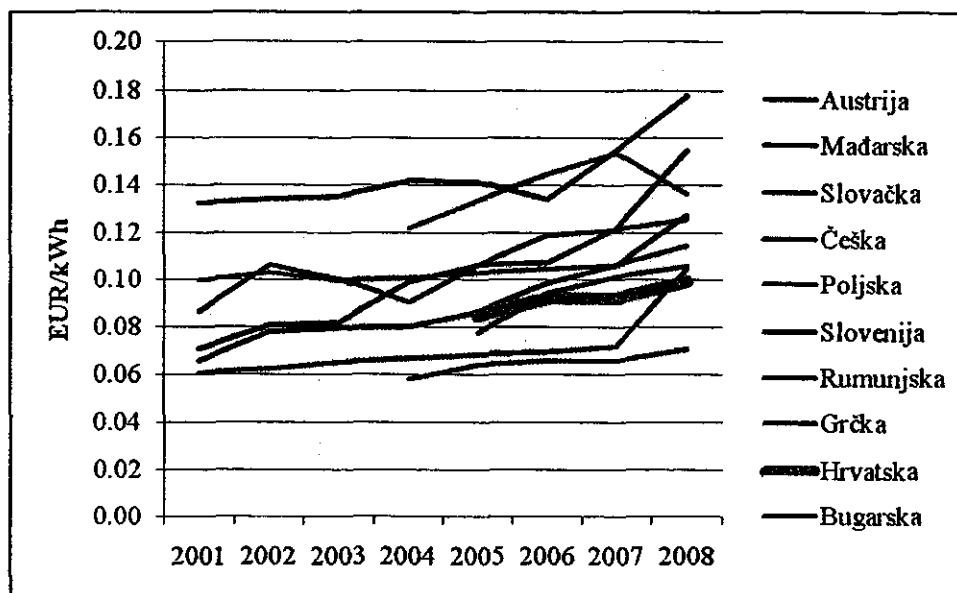
Tablica 3.2.15. Prosječne cijene električne energije za povlaštene kupce u 2008. [kn/kWh]

Tromjesečje	Cijena
I.	0,320
II.	0,279
III.	0,304
IV.	0,377

Izvor: HEP-OPS

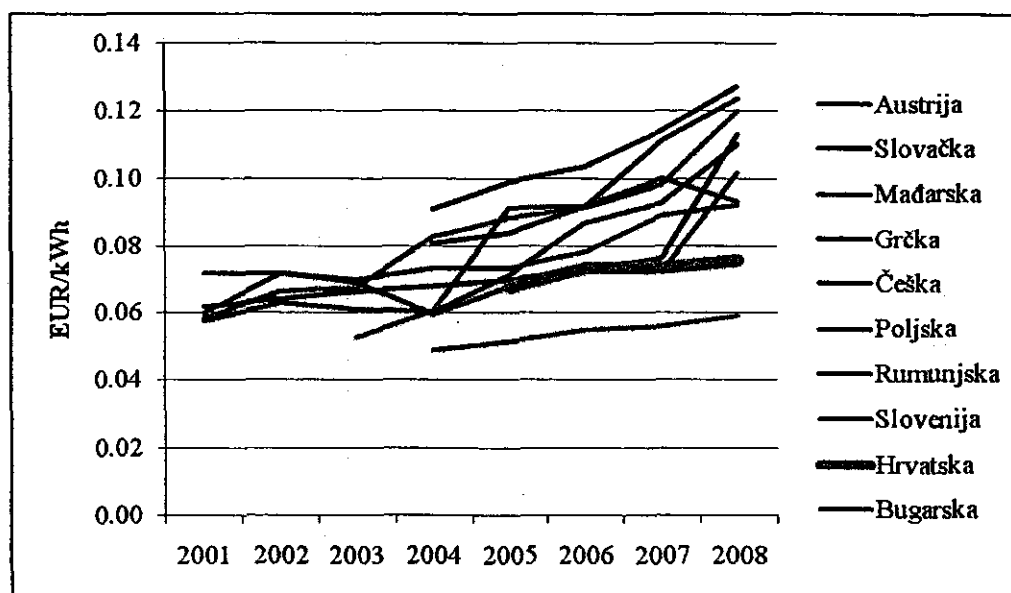
Cijene električne energije u europskim državama

Na slikama 3.2.12. i 3.2.13. prikazan je trend porasta ukupnih cijena električne energije (uključuju i naknade za korištenje mreže) u zemljama Europske unije, za kupce kategorija kućanstva i poduzetništvo. Za neke godine podaci nisu bili dostupni.

Izvor: Eurostat

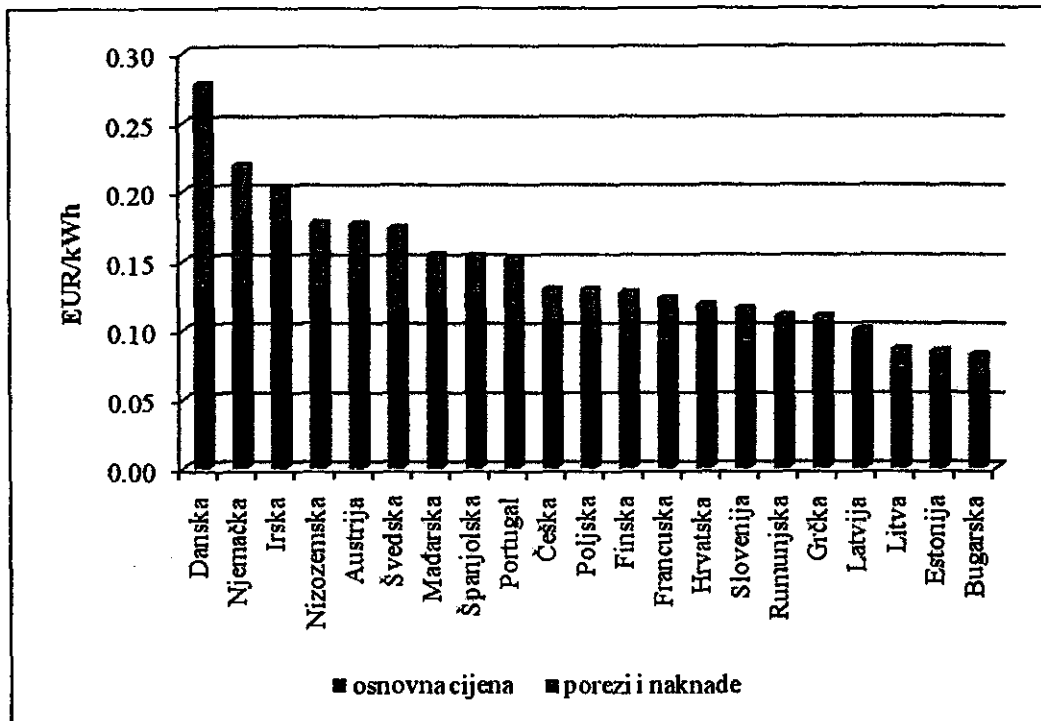
Slika 3.2.12. Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije kućanstva Dc, od 2001. do 2008., s porezima i naknadama

Izvor: Eurostat

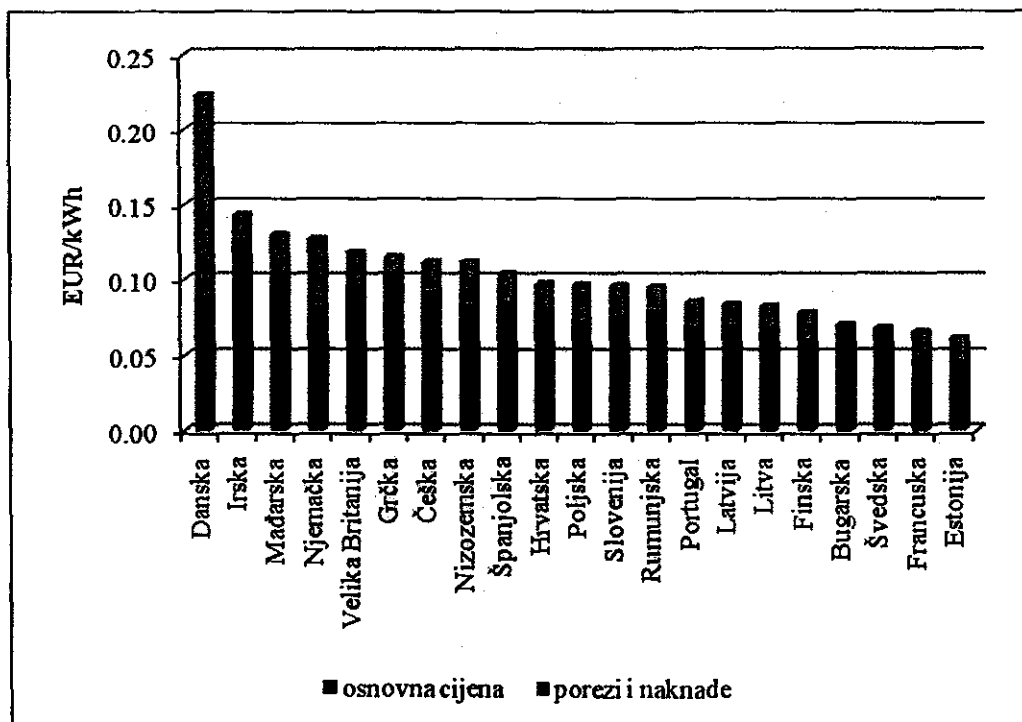
Slika 3.2.13. Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije poduzetništvo Id, od 2001. do 2008., s porezima i naknadama

Prosječne ukupne cijene električne energije u drugom polugodištu 2008. u državama Europske unije i Republici Hrvatskoj za kućanstva iz razreda potrošnje Dc te poduzetništvo iz razreda Id prikazane su na slikama 3.2.14. i 3.2.15. Cijene su dane s porezima i drugim naknadama.

Izvor: Eurostat

Slika 3.2.14. Ukupna cijena električne energije za kućanstva kategorije Dc, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2008.

Izvor: Eurostat

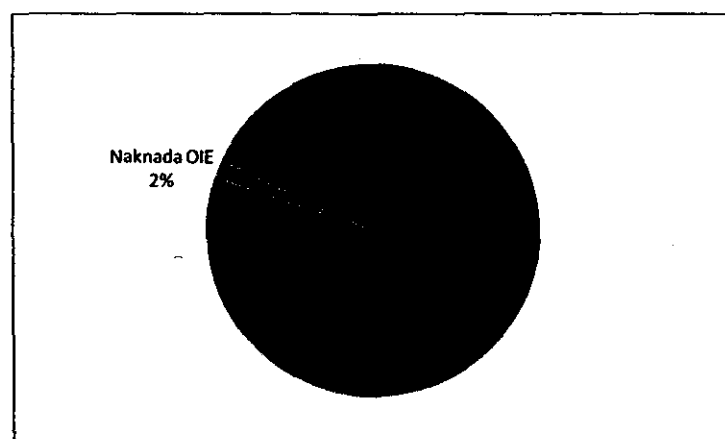
Slika 3.2.15. Ukupna cijena električne energije za poduzetništvo kategorije Id, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2008.

Cijene električne energije za karakteristične kupce u Republici Hrvatskoj

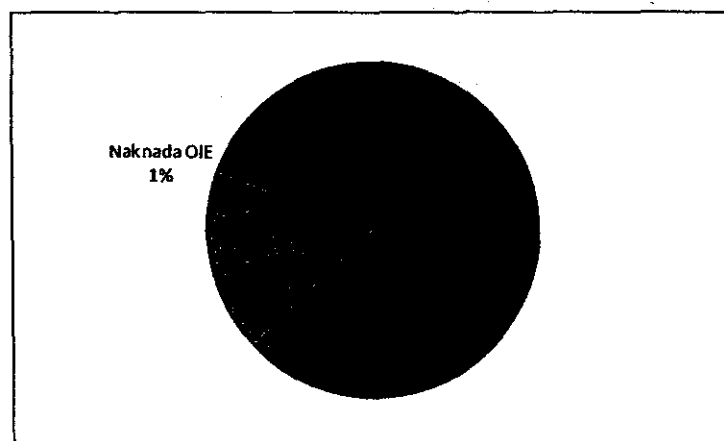
U tablici 3.2.16. dane su značajke tipičnih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj, po kategorijama potrošnje. Za te kupce na slikama od 3.2.16. do 3.2.20. predočena je struktura ukupne cijene po pojedinim sastavnim elementima.

Tablica 3.2.16. Značajke tipičnih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj

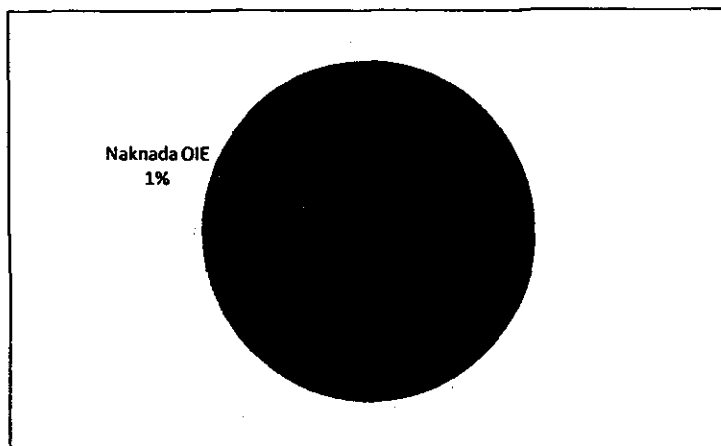
Vrsta kupca	Oznaka	God. potrošnja [MWh]	Vršno opter. [MW]	Dan/noć	Kategorija po tarifnim sustavima
Vrlo velika industrija	If	100.000	15	60/40	VN
Velika industrija	Ie	24.000	4	60/40	SN (35 kV)
Srednja industrija	Id	2.000	0,5	65/35	SN (10 kV)
Srednje poduzetništvo	Ib	150	0,05	70/30	NN (crveni)
Srednja kućanstva	Dc	3,5		70/30	kućanstva (bijeli)

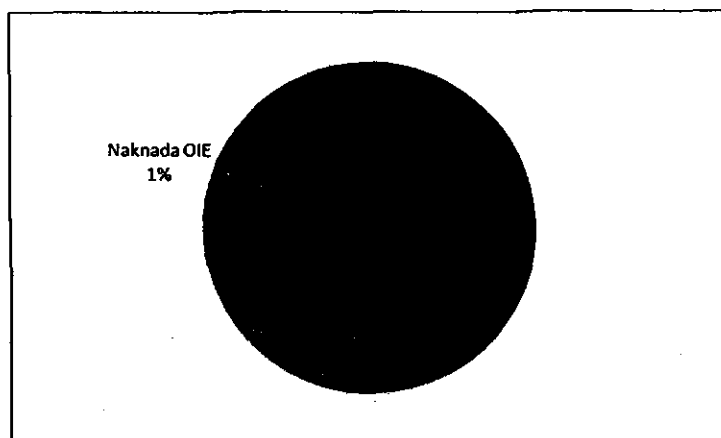
Slika 3.2.16. Struktura cijene za kupca iz razreda If, drugo polugodište 2008.

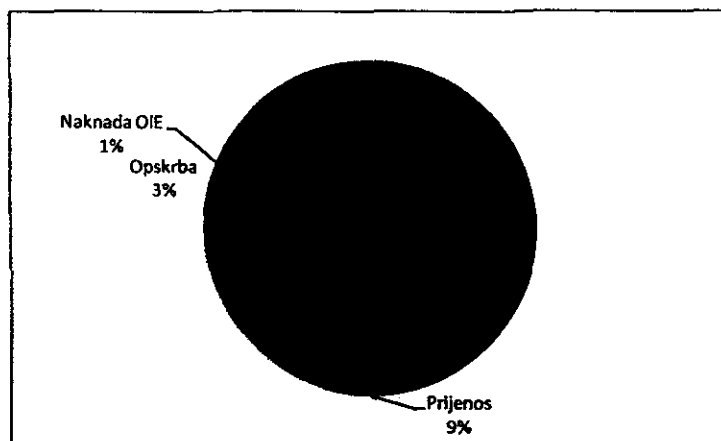
Slika 3.2.17. Struktura cijene za kupca iz razreda Ie, drugo polugodište 2008.

Slika 3.2.18. Struktura cijene za kupca iz razreda Id, drugo polugodište 2008.

Slika 3.2.19. Struktura cijene za kupca iz razreda Ib, drugo polugodište 2008.

Slika 3.2.20. Struktura cijene za kupca iz razreda Dc (kućanstva), drugo polugodište 2008.

3.2.3.3 Zaštita kupaca

HERA je tijekom 2008. iz područja električne energije zaprimila ukupno 132 podneska, od kojih je u 2008. riješeno 125 ili 95%. Predmeti iz područja električne energije prikazani su u tablici 3.2.17.

Tablica 3.2.17. Predmeti iz područja električne energije u 2008.

Ops	Broj	Procent
Žalbe i prigovori	84	63,6
Traži se mišljenje, tumačenje ili uputa HERA-e	25	18,9
Zahtjev za suglasnost/odobrenje HERA-e	7	5,3
HERA-i na znanje	7	5,3
Traži se izvještaj, upitnik ili dostava podataka HERA-e	3	2,3
HERA-i dostavljen izvještaj ili upitnik/podaci	6	4,6
Ukupno	132	100

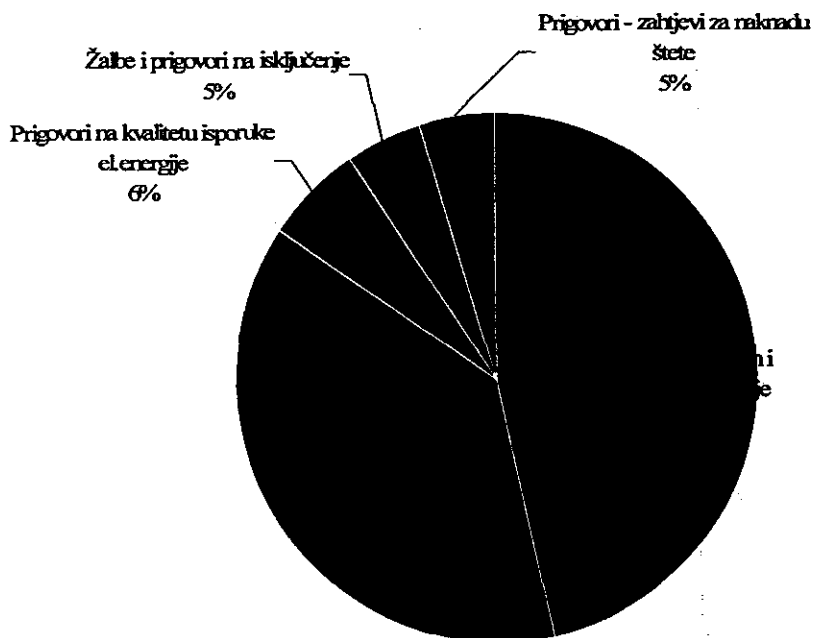
HERA je tijekom 2008. zaprimila 84 žalbe i prigovora, od kojih se jedna odnosi na rad HEP-OPS-a, dok ih se 83 odnosi na rad HEP ODS-a. Statistika zaprimljenih žalbi i prigovora prikazana je u tablici 3.2.18.

Tablica 3.2.18. Skupine žalbi i prigovora iz područja električne energije u 2008.

Broj	Opis	Broj	Procent
1.	Prigovori vezani uz obračun i korištenje električne energije		46%
1.1.	Prigovori na neovlašteno korištenje električne energije - prekoračenje snage	5	
1.2.	Prigovori na neovlašteno korištenje električne energije - energija	9	
1.3.	Prigovori na obračun potrošnje električne energije	25	
2.	Prigovori na kvalitetu isporuke električne energije		6%
2.1.	Prigovori na stalnost isporuke	5	
2.2.	Prigovori na kvalitetu napona	0	
2.3.	Prigovori na kvalitetu usluga	0	
3.	Žalbe vezane uz priključenje		38%
3.1.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje PEES u postupku ishodaenja lokacijske dozvole	2	
3.2.	Žalbe na uvjete iz izdane PEES	12	
3.3.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje PEES	5	
3.4.	Žalbe na neispunjavanje odredbi ugovora o priključenju na mrežu	3	
3.5.	Žalbe na naknadu za ugovor o priključenju	5	
3.6.	Žalbe na uvjete iz izdane EES	4	
3.7.	Žalbe na odbijanje zahtjeva za izdavanje EES	1	
4.	Žalbe i prigovori na isključenje		5%
4.1.	Žalbe na isključenje s elektroenergetske mreže	3	
4.2.	Prigovori na obustavu isporuke električne energije	1	
5.	Prigovori - zahtjevi za naknadu štete	4	5%
	Ukupno	84	100%

Slika 3.2.21. prikazuje udjele žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama u ukupno izjavljenim prigovorima iz područja električne energije koje je HERA zaprimila u 2008.

Slika 3.2.21. Udjeli žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama iz područja električne energije u 2008.

Od 83 žalbe i prigovora na rad HEP ODS-a, jedna je općenita, dok se ostale odnose na pojedina distribucijska područja.

Od zaprimljenih žalbi i prigovora HERA nije bila nadležna u 35 predmeta, odnosno 42%. Tablica 3.2.19. prikazuje žalbe i prigovore iz područja električne energije u 2008. za koje HERA nije bila nadležna.

Tablica 3.2.19. Žalbe i prigovori iz područja električne energije u 2008. za koje HERA nije bila nadležna.

Kategorija žalbe	Broj žalbi	Broj prigovora
Prigovori na obračun potrošnje električne energije	20	57
Prigovori na kvalitetu isporuke el.energije - stalnost isporuke	2	6
Žalbe na neovlašteno korištenje električne energije - energija	4	11
Žalbe na neovlašteno korištenje električne energije - prekoračenje snage	5	14
Žalbe na neispunjavanje odredbi ugovora o priključenju	1	3
Prigovori - zahtjevi za naknadu štete	3	9
UKUPNO	35	100

3.3 Proizvodnja električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije

U Republici Hrvatskoj postoji sustav poticaja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i proizvodnje energije u visoko-účinkovitim kogeneracijskim postrojenjima.

Taj sustav je uveden 2007., a uređen je sljedećim podzakonskim propisima:

- Tarifnim sustavom za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, br. 33/07),
- Pravilnikom o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, br. 67/07),

- Pravilnikom o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije („Narodne novine“, br. 67/07),
- Uredbom o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, br. 33/07, 133/07 i 155/08) te
- Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije čija se proizvodnja potiče („Narodne novine“, br. 33/07).

HEROTE otkupljuje električnu energiju od povlaštenih proizvođača, odnosno, iz postrojenja za koje je proizvođač stekao povlašteni status te je proporcionalno raspodjeljuje opskrbljivačima za prodaju na domaćem tržištu po prosječnoj tržišnoj cijeni. Svi kupci plaćaju svojem opskrbljivaču ugovorenu cijenu električne energije kao i naknadu za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije.

HERA izdaje pravnim i fizičkim osobama rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije. Tablica 3.3.1. prikazuje broj izdanih rješenja tijekom 2008.

Tablica 3.3.1. Izdana rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije tijekom 2008.

Vrsta postrojenja	Broj rješenja		Snaga, MW/kW	
	Ukupno	Strana	Ukupno	Strana
Sunčane elektrane	2	1	19 kW	7,14 kW
Hidroelektrane	-	2	-	30 kW
Vjetroelektrane	4	0	63,6 MW	-
Ukupno	6	3	63,619 MW	37,14 kW

Uredbom o minimalnom udjelu električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije, čija se proizvodnja potiče, određuju se ciljevi Republike Hrvatske u proizvodnji električne energije iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja. Kao cilj koji treba postići određena je vrijednost minimalnog udjela električne energije proizvedene iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije u ukupnoj potrošnji električne energije. Uredba se ne primjenjuje na hidroelektrane instalirane snage veće od 10 MW te na električnu energiju proizvedenu u kogeneracijskim postrojenjima u kategoriji javnih toplana koja proizvode električnu i toplinsku energiju radi opskrbe kupaca, a ne za vlastite potrebe.

Cilj je do 31. prosinca 2010. ostvariti:

- minimalni udio električne energije proizvedene iz postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije čija se proizvodnja potiče od 5,8% u ukupnoj potrošnji električne energije te
- minimalni udio električne energije proizvedene iz kogeneracijskih postrojenja čija se proizvodnja potiče i isporučene u prienosnu odnosno distribucijsku mrežu od 2,0% u ukupnoj potrošnji električne energije.

Naknada za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije se počela naplaćivati kupcima 1. srpnja 2007., temeljem Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Prema Uredbi iz 2007., naknada za poticanje iznosi 0,0089 kn/kWh za 2007.; 0,0198 kn/kWh za 2008.; 0,0271 kn/kWh za 2009. i 0,0350 kn/kWh za 2010. Pregled naknada, cijena i proizvodnje dan je u tablici 3.3.2.

Unatoč velikom interesu za poticaje od strane investitora, mali je broj postrojenja tijekom 2007. i 2008. ugovorio otkup s HEROTE-om i/ili počeo s radom. Stoga su naknade zadržane na

razini iz 2007. Uredbom o izmjeni Uredbe o naknadama za poticanje proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije („Narodne novine“, br. 133/07 i 155/08).

Tablica 3.3.2. Pregled cijena i proizvodnje iz povlaštenih postrojenja

Godina	2007. ²	2008.	2009.	2010.
Iznos naknade predviđen Uredbom iz 2007. [kn/kWh]	0.0089	0,0198	0,0271	0,035
Iznos naknade [kn/kWh]	0.0089	0.0089	-	-
Snaga postrojenja koja su stekla status povlaštenog proizvođača i početa s radom tijekom godine [MW]	5,95	11,23714	-	-
Kumulativna snaga postrojenja u sustavu poticaja (na kraju godine) [MW]	5,95	17,18714	-	-
Predviđena prodaja električne energije kupcima ³ [GWh]	7.683	15.827	16.302	16.791
Energija proizvedena u povlaštenim postrojenjima [MWh]	0,477	38,064	-	-

² Sustav poticaja uređen je tek krajem lipnja 2007., stoga se razmatra samo razdoblje od srpnja do prosinca 2007. godine

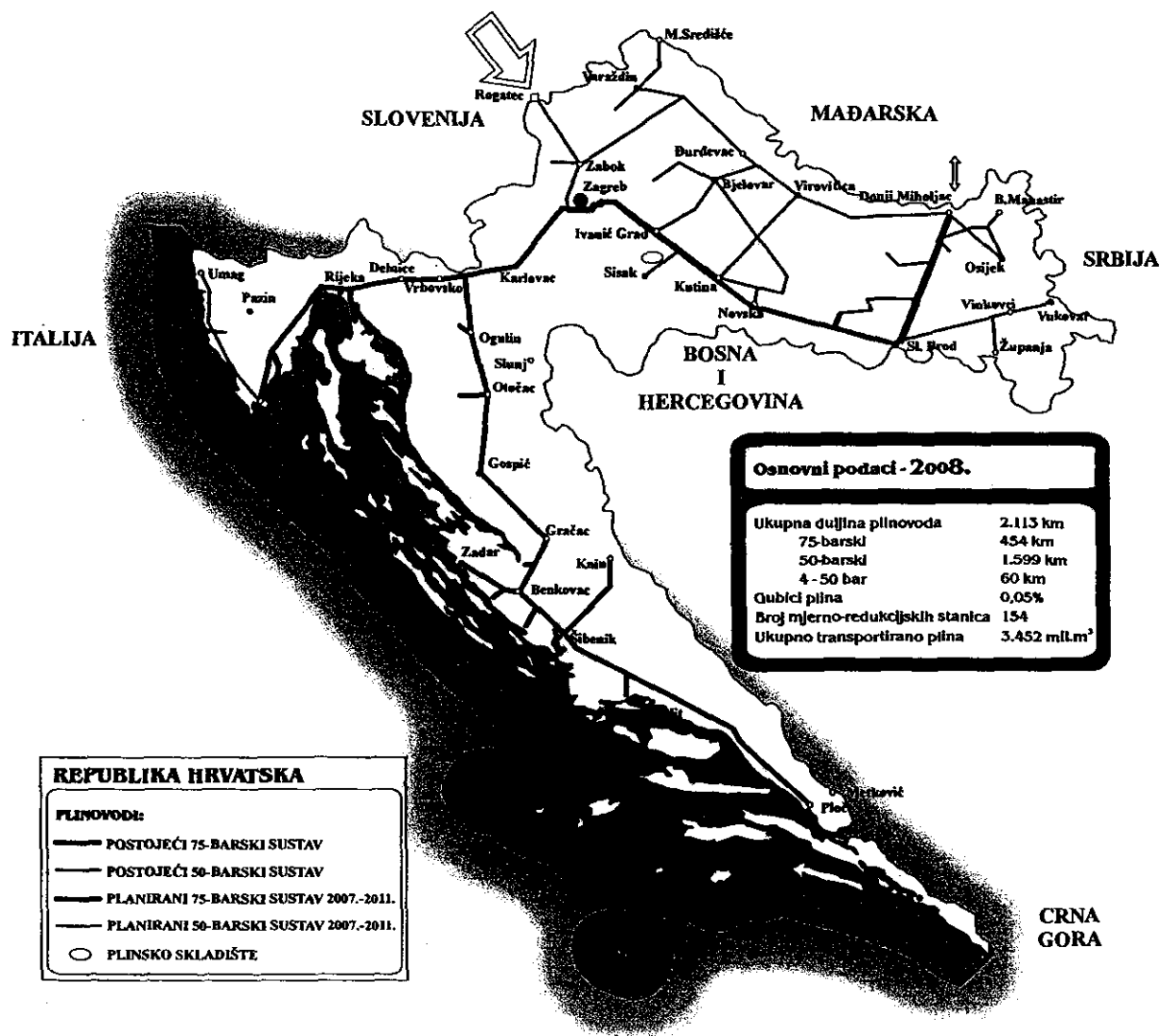
³ Pretpostavljen je porast potrošnje od 3%.

4 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA PRIRODNOG PLINA

4.1 Regulirane djelatnosti

4.1.1 Transportni sustav

Transport prirodnog plina je regulirana energetska djelatnost koja se obavlja kao javna usluga. Operator plinskog transportnog sustava Republike Hrvatske je energetski subjekt Plinacro d.o.o. koji je u vlasništvu Republike Hrvatske. Plinacro d.o.o. upravlja mrežom magistralnih i regionalnih plinovoda kojom se prirodni plin iz domaće proizvodnje (sjeverni dio kontinentalne Hrvatske i sjeverni Jadran) i iz uvoza (dobavni transportni pravac preko Slovenije (Rogatec–Zabok) transportira do izlaznih mjerno-redukcijskih stanica na kojima se predaje u distribucijske sustave i krajnjim (industrijskim) kupcima koji su izravno priključeni na transportni sustav. Mreža magistralnih i regionalnih plinovoda prikazana je na slici 4.1.1.

Slika 4.1.1. Postojeći i planirani plinsko-transportni sustav Republike Hrvatske

Plinacro d.o.o. svojom infrastrukturom upravlja kroz četiri regije transporta plina: Regija transporta plina „Istočna Hrvatska“ (sa sjedištem u Donjem Miholjcu), Regija transporta plina „Središnja Hrvatska“ (sa sjedištem u Popovači), Regija transporta plina „Sjeverna Hrvatska“ (sa sjedištem u Zaboku) i Regija transporta plina „Zapadna Hrvatska“ (sa sjedištem u Rijeci).

Ukupna duljina plinskog transportnog sustava u Republici Hrvatskoj na kraju 2008. iznosila je 2.113 km, od čega je 454 km plinovoda radnog tlaka 75 bar, 1.599 km plinovoda radnog tlaka 50 bar i 60 km plinovoda radnog tlaka 4-50 bar. U sklopu plinskog transportnog sustava nalazi se 19 ulaznih mjernih stanica, 154 mjerno-redukcijskih stanica, 11 mjernih stanica i 257 mjernih linija. Isto tako, u sklopu plinskog transportnog sustava je i nacionalni dispečerski centar, odnosno, komunikacijski sustav veza i centar daljinskog nadzora i upravljanja plinskim transportnim sustavom.

Operator transportnog sustava, s ciljem upravljanja kapacitetima i zagušenjima u transportnom sustavu, provodi analizu zahtjeva korisnika za pristup transportnom sustavu te izvodi proračune tehničkih, rezerviranih i slobodnih kapaciteta transportnog sustava. U svrhu nadzora nad korištenjem ugovorenih kapaciteta transportnog sustava analizira se i uspoređuje najavljeni i ostvareni protok prirodnog plina. U 2008. kapaciteti transportnog sustava bili su dostatni za zadovoljenje svih potreba korisnika transportnog sustava. Zagušenja kapaciteta nije bilo. Uravnoteženje transportnog sustava obavlja se na dnevnoj osnovi, korištenjem operativne akumulacije i podzemnog skladišta plina Okoli (u daljnjem tekstu: PSP Okoli).

Investicijske aktivnosti Plinacra d.o.o. u 2008. odvijale su se sukladno Planu razvoja, izgradnje i modernizacije plinskoga transportnog sustava Republike Hrvatske od 2002. do 2011. - drugi ulagački ciklus od 2007. do 2011. Aktivnosti su obuhvaćale pripreme za izgradnju magistralnih plinovoda Bosiljevo-Split i Vodnjan-Umag te dovršetak preostalih objekata prvog razvojno-ulagačkog ciklusa, regionalnih plinovoda Nova Kapela-Požega, Bjelovar-Sveti Ivan Žabno, Dobrovac-Omanovac i Varaždin-Čakovec-Šenkovec. Završena je izgradnja I. dijela plinovodnog sustava Like i Dalmacije (od OPČS Podrebar do BS-2 Josipdol, odvojni plinovod za MRS Ogulin, te MRS Ogulin) te je obavljen tehnički pregled. Radovi na izgradnji magistralnog plinovoda Bosiljevo-Split započeli su u studenom 2007., a isti se, uz plinovod Split-Ploče, smatra okosnicom plinovodnog sustava Like i Dalmacije te ključnim objektom drugoga razvojno-ulagačkog ciklusa tijekom kojeg će biti uloženo 443 mil. eura, čime će se sadašnji godišnji kapacitet transportnog sustava od oko pet mlrd. m³ povećati na preko 10 mlrd. m³ prirodnog plina.

Za II. i III. dio plinovodnog sustava u 2008. ishodene su lokacijske dozvole, a u postupku je bilo i ishodenje građevinskih dozvola za II. i III. dio plinovodnog sustava. Odstupanja od planiranog ulaganja u skupini regionalnih plinovoda uglavnom su bila uzrokovana problemima u izradi i prihvaćanju Studije utjecaja na okoliš za plinovod Vodnjan-Umag. Za regionalni plinovod Kutina-Dobrovac i Kukuljanovo-Omišalj došlo je do odstupanja od planiranog ulaganja zbog problema u izradi i prihvaćanju Studije utjecaja na okoliš, a slijedom toga i u ishodenju lokacijske dozvole.

Vezano uz interkonekcijski plinovod Hrvatska-Mađarska, Plinacro d.o.o. i mađarski operator transportnog sustava Földgázszállító Zrt. (u daljnjem tekstu: FGSZ) potpisali su 3. srpnja 2008. pismo namjere o izgradnji interkonekcijskog plinovoda Slobodnica-Donji Miholjac-Dravaszerdahely-Varosföld. U okviru razvojnih projekata intenzivne aktivnosti vođene su i u pogledu moguće realizacije Jonsko-jadranskog plinovoda (Ionian-Adriatic Pipeline - IAP) kojim bi se omogućilo povezivanje hrvatskog plinskog sustava s najavljenim projektom Transjadranskog plinovoda (Trans Adriatic Pipeline - TAP).

Prema podacima Plinacra d.o.o., ukupno transportirane količine prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008. iznosile su 3.452.227.615 m³, što je 2,7% više u odnosu na ukupno transportirane količine u 2007. Ukupni gubici prirodnog plina u transportnom sustavu u 2008.

iznosili su 0,05%. Najveća dnevna količina transportiranog plina tijekom mjeseci vršnog opterećenja iznosila je 13.537.198 m³/dan, tijekom mjeseci srednjeg opterećenja 12.212.415 m³/dan, a tijekom mjeseci osnovnog opterećenja 6.616.509 m³/dan. Najveći ostvareni satni protok plina u transportnom sustavu u 2008. iznosio je 682.000 m³/h. Ukupni tehnički kapacitet svih ulaza u transportni sustav, na dan 31. prosinca 2008., iznosio je 740.000 m³/h. Prema dostavljenim podacima od Plinacra d.o.o., tehnički kapaciteti utvrđeni su za tri ulaza u transportni sustav: Rogatec - 210.000 m³/h, Terminal Pula - 290.000 m³/h i PSP Okoli - 240.000 m³/h. Najveći satni protok plina na razini pojedinih ulaza u transportni sustav u 2008. ostvaren je na ulazu PSP Okoli i to u iznosu 237.402 m³/h. Za sva tri izlaza iz transportnog sustava, na dan 31. prosinca 2008., ukupni tehnički kapacitet iznosio je 1.603.000 m³/h. Prema dostavljenim podacima od Plinacra d.o.o., tehnički kapaciteti utvrđeni su za tri grupe izlaza iz transportnog sustava: distribucijski sustavi - 825.000 m³/h, krajnji kupci izravno priključeni na transportni sustav - 618.000 m³/h i PSP Okoli - 160.000 m³/h. Najveći satni protok plina na razini pojedinih izlaza iz transportnog sustava u 2008. ostvaren je na izlazu u distribucijske sustave, i to u iznosu 473.781 m³/h.

Cijena transporta prirodnog plina određuje se Tarifnim sustavom za transport prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 32/06 i 3/07). Tarifnim sustavom su određene tri tarifne stavke koje se odnose na transport prirodnog plina u mjesecima vršnog, srednjeg i osnovnog opterećenja. Visinu tarifnih stavki određuje Vlada Republike Hrvatske i ona je jednaka za sve korisnike transportnog sustava. Tablica 4.1.1. prikazuje visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2008. i 2009.

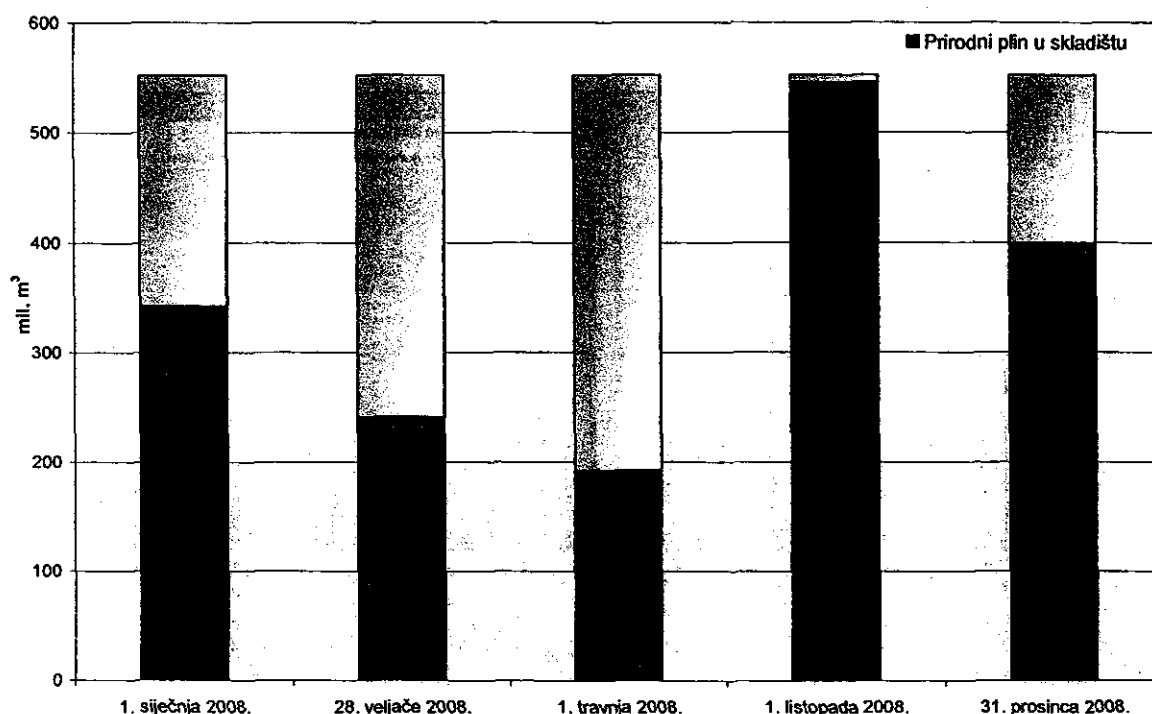
Tablica 4.1.1. Visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2008. i 2009.

<i>razdoblje transporta</i>	Odluka Vlade RH (NN 14/08) - na snazi od 1. ožujka 2008.	Odluka Vlade RH (NN 154/08) - na snazi od 1. siječnja 2009.
mjeseci vršnog opterećenja (siječanj, veljača, studeni i prosinac)	$T_{\text{vršno}} = 4,99 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$	$T_{\text{vršno}} = 5,16 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$
mjeseci srednjeg opterećenja (ožujak, travanj, svibanj, lipanj, rujanj i listopad)	$T_{\text{srednje}} = 4,16 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$	$T_{\text{srednje}} = 4,30 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$
mjeseci osnovnog opterećenja (srpanj i kolovoz)	$T_{\text{osnovno}} = 2,49 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$	$T_{\text{osnovno}} = 2,58 \text{ kn po Sm}^3 \text{ po danu}$

Cijena transporta prirodnog plina utvrđuje se prema prethodno zakupljenom i stvarnom korištenju kapaciteta transportnog sustava pojedinog korisnika u godini. Prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2008. za opskrbljivače plinom krajnjih kupaca priključenih na distribucijski sustav iznosila je 0,192 kn/m³, što je 26,3% više u odnosu na prosječnu cijenu transporta za opskrbljivače plinom u 2007. Prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2008. za 27 krajnjih kupaca izravno priključenih na transportni sustav iznosila je 0,150 kn/m³, što je 31,6% više u odnosu na prosječnu cijenu transporta za krajnje kupce izravno priključene na transportni sustav u 2007. Ukupna prosječna cijena transporta prirodnog plina u 2008. za sve korisnike transportnog sustava iznosila je 0,168 kn/m³, što je 30,2% više u odnosu na ukupnu prosječnu cijenu transporta prirodnog plina u 2007.

4.1.2 Sustav skladišta plina

Skladištenje prirodnog plina je regulirana energetska djelatnost koja se obavlja kao javna usluga. Operator sustava skladišta plina u Republici Hrvatskoj u 2008. bio je energetski subjekt INA-INDUSTRIJA NAFTE d.d. (u daljnjem tekstu: INA d.d.). Za skladištenje prirodnog plina koristi se PSP Okoli, čiji je zemljopisni položaj prikazan na slici 4.1.1. Prema podacima INE d.d., radni volumen PSP Okoli u 2008. iznosio je 553 mil. m³. Dnevni kapacitet povlačenja iznosio je 5,76 mil. m³/dan, a dnevni kapacitet utiskivanja 3,84 mil. m³/dan. Tijekom 2008. u PSP Okoli je ukupno utisnuto 365 mil. m³, a povučeno je 308 mil. m³ prirodnog plina. Stanje zaliha prirodnog plina u PSP Okoli na određene dane tijekom 2008. prikazano je na slici 4.1.2.

Slika 4.1.2. Stanje zaliha prirodnog plina u PSP Okoli na određene dane u 2008.

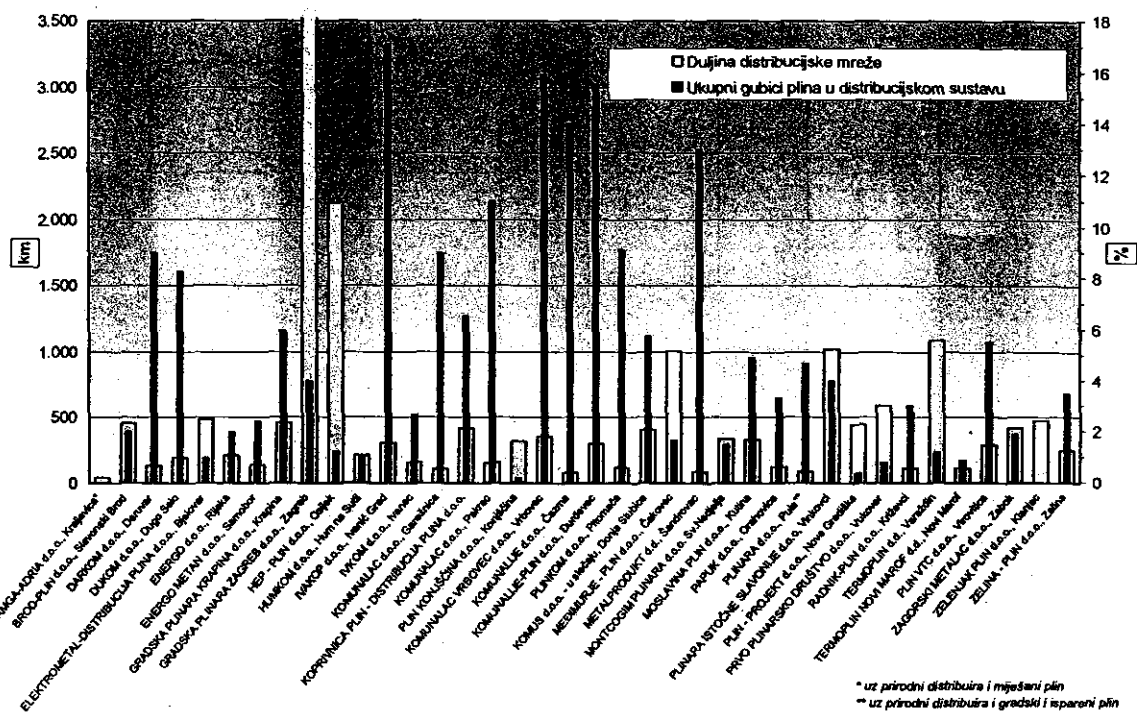
Cijena skladištenja prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od početka rada PSP Okoli do 2008. (uključujući 2008.) bila je dio dobavne cijene prirodnog plina po kojoj je INA d.d. prodavala prirodni plin distributerima plina i krajnjim kupcima priključenima na transportni sustav. Cijena skladištenja prirodnog plina utvrđuje se na temelju Tarifnog sustava za skladištenje prirodnog plina, koji je stupio na snagu 1. siječnja 2009. Nadalje, Vlada Republike Hrvatske je u lipnju 2009. donijela Odluku o visini tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina („Narodne novine“, br. 73/09). Tablica 4.1.2. prikazuje visine tarifnih stavki prema navedenoj Odluci.

Tablica 4.1.2. Visine tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina

T_{rv} - tarifna stavka za zakup radnog volumena	$T_{rv} = 8,77$ kn/MWh
T_u - tarifna stavka za zakup i korištenje dnevnog kapaciteta utiskivanja plina u radni volumen	$T_u = 270,65$ kn/MWh/dan
T_p - tarifna stavka za zakup i korištenje dnevnog kapaciteta povlačenja plina iz radnog volumena	$T_p = 195,41$ kn/MWh/dan

4.1.3 Distribucijski sustavi

Distribucija plina je regulirana energetska djelatnost koja se obavlja kao javna usluga. Distribuciju plina u Republici Hrvatskoj u 2008. obavljalo je 38 energetskih subjekata⁴. Ukupne distribuirane količine plina u 2008. iznosile su 1.320 mil. m³, od čega je prirodnog plina distribuirano 1.309 mil. m³, što je 7,4% više u odnosu na distribuirane količine prirodnog plina u 2007. Od ukupne količine distribuiranog plina korisnicima tarifne grupe kućanstvo distribuirano je 713 mil. m³ (54%), a korisnicima tarifne grupe poduzetništvo 607 mil. m³ (46%) plina. Ukupan broj korisnika distribucijskih sustava u 2008. iznosio je 598.536, od čega je 557.904 korisnika tarifne grupe kućanstvo, a 40.632 korisnika tarifne grupe poduzetništvo. Od ukupnog broja korisnika tarifne grupe poduzetništvo u 2008. bilo je 40.512 korisnika s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³ i 120 korisnika s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³.

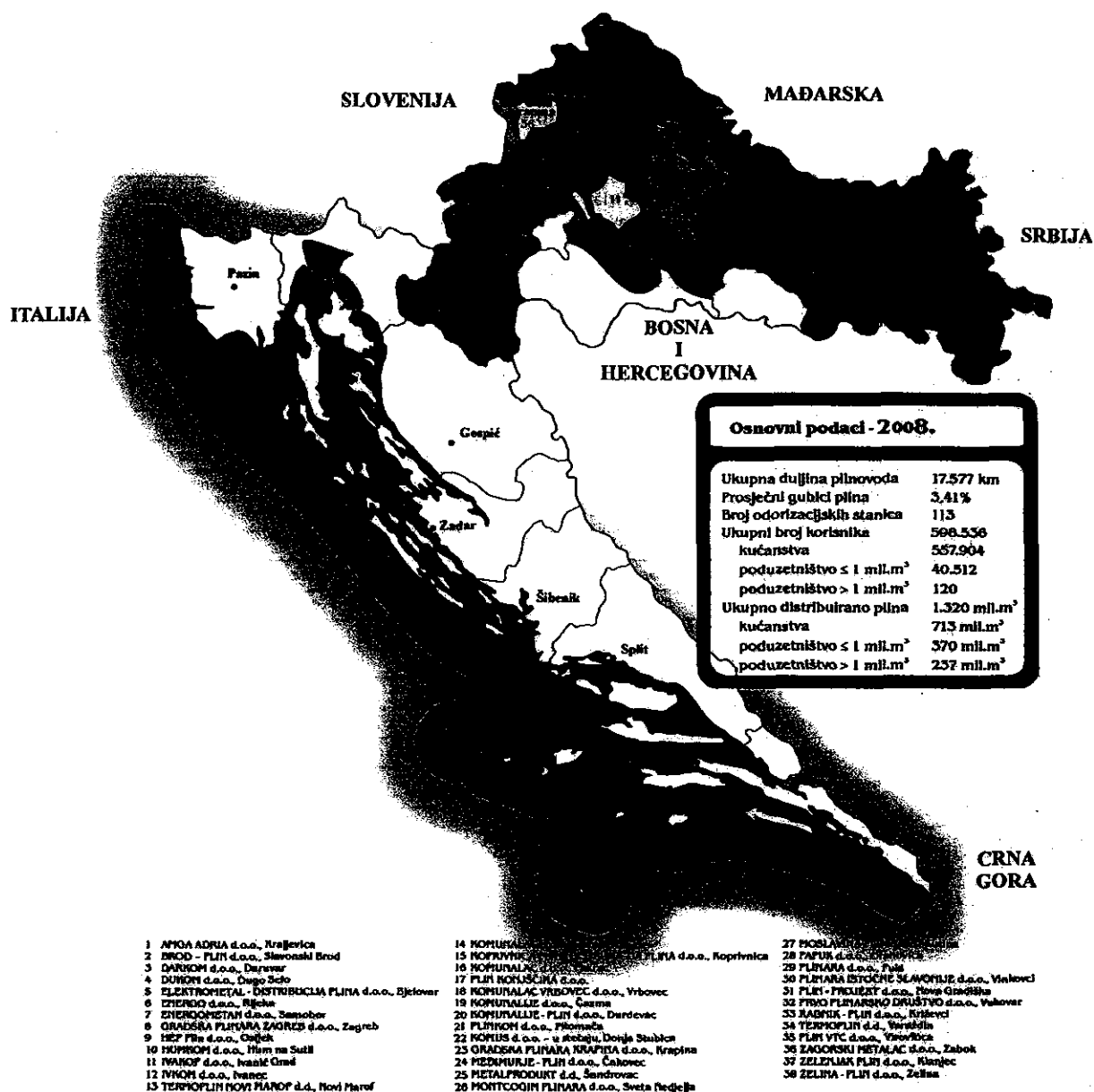
Slika 4.1.3. Usporedba duljine distribucijske mreže i gubitaka plina po operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2008.

Ukupna duljina distribucijske mreže u Republici Hrvatskoj na kraju 2008. iznosila je 17.577 km, što je 0,9% više u odnosu na ukupnu duljinu distribucijske mreže u 2007. Prosječni gubici plina u distribucijskoj mreži iznosili su 3,4%⁵. Usporedbu duljine distribucijske mreže i gubitaka plina po pojedinim operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2008. prikazuje slika 4.1.3., a zemljopisni raspored distribucijskih područja operatora distribucijskog sustava u 2008. prikazuje slika 4.1.4.

⁴ Uključujući energetski subjekt Amga-Adria d.o.o., Kraljevica, koja uz prirodni plin distribuira i miješani plin te energetski subjekt Plinara d.o.o., Pula koja uz prirodni plin distribuira i gradski i ispareni plin.

⁵ Prosjek je ponderiran prema distribuiranim količinama plina pojedinih operatora distribucijskog sustava.

Slika 4.1.4. Raspored distribucijskih područja operatora distribucijskog sustava i osnovni podaci o energetskej djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2008.

Cijena distribucije plina za korisnike distribucijskih sustava (kućanstva i poduzetništvo) do 2007. nije bila određena zasebno, nego je bila sastavni dio prodajne cijene plina za krajnjeg kupca i bila je izražavana kao „distributivna naknada“. U tom razdoblju prodajna cijena plina za krajnje kupce određivala se na način propisan Zakonom o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“, br. 26/03, 82/04 i 172/04). U ožujku 2007. HERA je donijela Tarifni sustav za distribuciju prirodnog plina, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 34/07 i 47/07). Slijedom toga, donijeta je prva Odluka o visini tarifnih stavki za distribuciju plina („Narodne novine“, br. 116/07) za energetski subjekt Energo d.o.o. iz Rijeke. Do kraja 2007. i u prvom dijelu 2008. zaprimljeni su prijedlozi visine tarifnih stavki za distribuciju plina većine operatora distribucijskog sustava. U srpnju 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki za distribuciju plina („Narodne novine“, br. 86/08 i 90/08) kojom je određena visina tarifnih stavki za 30 operatora distribucijskog sustava. U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki za distribuciju plina („Narodne novine“, br. 154/08) kojom je određena visina tarifnih stavki za svih 38

operatora distribucijskog sustava koji djeluju u Republici Hrvatskoj. Visine tarifnih stavki po operatorima distribucijskog sustava prema navedenim Odlukama prikazane su u tablici 4.1.3.

Tablica 4.1.3. Visine tarifnih stavki za distribuciju plina po operatorima distribucijskog sustava, za tarifne modele (bez PDV-a)

R.b.	Naziv operatora distribucijskog sustava	Odluka Vlade RH (NN 86/08 i 90/08) - na snazi od 1. kolovoza 2008.			Odluka Vlade RH (NN 154/08) - na snazi od 1. siječnja 2009.		
		Kućanstvo	Poduzetništvo ≤ 1.000.000 m ³	Poduzetništvo > 1.000.000 m ³	Kućanstvo	Poduzetništvo ≤ 1.000.000 m ³	Poduzetništvo > 1.000.000 m ³
1	AMGA-ADRIA d.o.o., Kraljevica*	-	-	-	0,558	0,558	0,558
2	BROD-PLIN d.o.o., Slavonski Brod	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32
3	DARKOM d.o.o., Daruvar	-	-	-	0,31	0,30	0,30
4	DUKOM d.o.o., Dugo Selo	-	-	-	0,44	0,56	0,56
5	ELEKTROMETAL d.d., Bjelovar	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36
6	ENERGO d.o.o., Rijeka	0,558	0,558	0,558	0,558	0,558	0,558
7	ENERGO METAN d.o.o., Samobor	-	-	-	0,36	0,36	0,00
8	GRADSKA PLINARA KRAPINA d.o.o., Krapina	0,39	0,39	0,00	0,39	0,39	0,00
9	GRADSKA PLINARA ZAGREB d.o.o., Zagreb	0,305	0,35	0,35	0,305	0,35	0,35
10	HEP - PLIN d.o.o., Osijek	0,27	0,27	0,27	0,30	0,30	0,30
11	HUMKOM d.o.o., Hum na Sutli	0,36	0,36	0,00	0,39	0,39	0,00
12	IVAKOP d.o.o., Ivanić Grad	0,36	0,56	0,00	0,36	0,56	0,00
13	IVKOM d.o.o., Ivanec	0,26	0,26	0,00	0,30	0,30	0,00
14	KOMUNALAC d.o.o., Garešnica	-	-	-	0,51	0,51	0,00
15	KOMUNALAC d.o.o., Koprivnica	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36	0,36
16	KOMUNALAC d.o.o., Pakrac	-	-	-	0,34	0,34	0,34
17	KOMUNALAC KONJŠČINA d.o.o., Konjščina	0,506	0,506	0,00	0,506	0,506	0,00
18	KOMUNALAC VRBOVEC d.o.o., Vrbovec	0,47	0,49	0,34	0,47	0,49	0,34
19	KOMUNALIJE d.o.o., Čazma	-	-	-	0,48	0,48	0,00
20	KOMUNALIJE d.o.o., Đurđevac	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32	0,32
21	KOMUNALNO PITOMAČA d.o.o., Pitomača	0,35	0,35	0,00	0,35	0,35	0,00
22	KOMUS d.o.o. - u stečaju, Donja Stubica	0,395	0,395	0,00	0,395	0,395	0,00
23	MEDIMURJE - PLIN d.o.o., Čakovec	0,245	0,245	0,245	0,30	0,30	0,30
24	METALPRODUKT d.d., Šandrovac	-	-	-	0,30	0,30	0,30
25	MONTCOGIM-PLINARA d.o.o., Sv.Nedjelja	0,52	0,34	0,34	0,52	0,34	0,34
26	MOSLAVINA PLIN d.o.o., Kutina	0,46	0,46	0,00	0,46	0,46	0,00
27	PAPUK d.o.o., Oraševica	0,23	0,21	0,21	0,30	0,30	0,30
28	PLINARA d.o.o., Pula**	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56	0,56
29	PLINARA ISTOČNE SLAVONIJE d.o.o., Vinkovci	0,36	0,34	0,34	0,36	0,34	0,34
30	PLIN - PROJEKT d.o.o., Nova Gradiška	0,47	0,55	0,55	0,47	0,55	0,55
31	PRVO PLINARSKO DRUŠTVO d.o.o., Vukovar	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34
32	RADNIK d.d., Križevci	0,43	0,41	0,00	0,43	0,41	0,00
33	TERMOPLIN d.d., Varaždin	0,26	0,26	0,26	0,30	0,30	0,30
34	TERMOPLIN NOVI MAROF d.d., Novi Marof	0,345	0,345	0,345	0,345	0,345	0,345
35	VIRKOM d.o.o., Virovitica	0,35	0,35	0,00	0,35	0,35	0,00
36	ZAGORSKI METALAC d.o.o., Zabok	0,44	0,30	0,30	0,44	0,30	0,30
37	ZELENJAK d.o.o., Klanjec	0,34	0,34	0,00	0,34	0,34	0,00
38	ZELINSKE KOMUNALIJE d.o.o., Zelina	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34	0,34

* uz prirodni distribuirani i mješoviti plin

** uz prirodni distribuirani i gradski i ispareni plin

4.1.4 Razdvajanje djelatnosti

Zakonom o tržištu plina propisane su obveze razdvajanja energetske djelatnosti, vezanih za upravljanje plinskim sustavom, od drugih energetske i neenergetske djelatnosti. Zakon o

tržištu plina u potpunosti je usklađen s odredbama Direktive Europske unije o zajedničkim pravilima unutarnjeg tržišta prirodnog plina 2003/55/EU. Temeljno načelo razdvajanja djelatnosti u sektoru plina podrazumijeva da djelatnost operatora transportnog sustava, operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladišta plina i operatora terminala za UPP, uključujući operatora koji je dio vertikalno integriranoga energetskeg subjekta, mora biti organizirana u samostalnom pravnom subjektu, neovisno od drugih djelatnosti u sektoru plina. Temeljna svrha razdvajanja je primjena načela nediskriminacije korisnika plinskog sustava, izbjegavanja međusobnog subvencioniranja reguliranih i tržišnih djelatnosti i narušavanja tržišnog natjecanja. Potrebno je naglasiti da Zakon o tržištu plina dopušta organiziranje mješovitog operatora što znači da djelatnost operatora transportnog sustava, operatora distribucijskog sustava, operatora sustava skladišta plina i operatora terminala za UPP može biti organizirana zajedno, ali odvojeno od djelatnosti proizvodnje plina i opskrbe plinom.

U dijelu zahtjeva za računovodstveno razdvajanje djelatnosti, energetske subjekti su dužni u svojim poslovnim knjigama, po pravilima internog knjigovodstva, odvojeno voditi podatke koji se odnose na djelatnost transporta plina, distribucije plina, skladištenja plina te upravljanja terminalom za UPP. Energetske subjekti su, nadalje, dužni izraditi, objaviti i dati na reviziju godišnja financijska izvješća, u skladu sa Zakonom o računovodstvu i Zakonom o reviziji. Oni energetske subjekti koji nemaju zakonsku obvezu objavljivanja godišnjih financijskih izvješća moraju omogućiti javnosti uvid u svoja financijska izvješća u mjestu svoga sjedišta. Revizija godišnjih financijskih izvješća se obavlja u skladu sa Zakonom o reviziji, a mora potvrditi da se poštovalo načelo nediskriminacije korisnika plinskog sustava i izbjegavanja međusobnog subvencioniranja reguliranih i tržišnih djelatnosti u sektoru plina.

Transport plina

U Republici Hrvatskoj u 2008. energetske djelatnost transporta plina obavljao je Plinacro d.o.o. koji je osnovan 2002. izdvajanjem iz INE d.d. Sukladno odredbama Zakona o tržištu plina Plinacro d.o.o. je 2007. određen za operatora transportnog sustava plina u Republici Hrvatskoj na rok od 30 godina. Transportni sustav, koji uključuje plinovode, ulazne mjerne stanice, primopredajne mjerne i mjerno-redukcijske stanice, sustav za daljinski nadzor, upravljanje i prikupljanje podataka te druge građevine i opremu potrebne za obavljanje energetske djelatnosti, u vlasništvu je operatora transportnog sustava. Plinacro d.o.o. zasebno se predstavlja, ima vlastiti vizualni identitet i korisnici ga jasno identificiraju kao energetske subjekt koji obavlja energetske djelatnost transporta plina.

Skladištenje prirodnog plina

Skladištenje prirodnog plina u 2008. obavljala je INA d.d. Tijekom 2008. pokrenut je postupak pravnog razdvajanja djelatnosti skladištenja prirodnog plina. Kao operator sustava skladišta plina osnovano je trgovačko društvo Podzemno skladište plina d.o.o. koje je ishodilo dozvolu za obavljanje energetske djelatnosti skladištenja prirodnog plina. U prvoj polovici 2009. Plinacro d.o.o. kupio je Podzemno skladište plina d.o.o.

Distribucija plina i opskrba plinom

Sukladno preporukama Direktive 2003/55/EU, obveza razdvajanja djelatnosti ne primjenjuje se na operatora distribucijskog sustava koji je dio vertikalno integriranoga energetskeg subjekta koji ima manje od 100.000 kupaca priključenih na distribucijski sustav. Vertikalno integrirani subjekt je energetske subjekt za plin ili više povezanih energetskeg subjekata za plin koji uz obavljanje najmanje jedne od djelatnosti vezanih uz upravljanje plinskim

sustavom (transport plina, distribucija plina, skladištenje plina i upravljanje terminalom za UPP) obavlja energetske djelatnosti proizvodnje plina, dobave plina ili opskrbe plinom.

S obzirom na povijesni razvoj obavljanja djelatnosti distribucije i opskrbe plinom, koji je u većini slučajeva u Republici Hrvatskoj bio vezan uz obavljanje komunalnih i drugih djelatnosti izvan sektora plina, u dijelu Zakona o tržištu plina koji određuje način razdvajanja djelatnosti, propisuje se obveza organiziranja energetske djelatnosti distribucije plina u samostalnom pravnom subjektu izdvojenom iz horizontalno integriranih subjekata i neovisno od djelatnosti izvan sektora plina. Za ovu obvezu ne postoji izuzeće vezano uz broj korisnika sustava.

Od ukupno 38 operatora distribucijskog sustava, njih 16 nema obvezu razdvajanja djelatnosti jer posluju kao vertikalno integrirani energetske subjekt s manje od 100.000 kupaca. Preostala 22 operatora distribucijskog sustava imaju obvezu razdvajanja djelatnosti.

Od energetskih subjekata sa obvezom razdvajanja djelatnosti, samo Gradska plinara Zagreb d.o.o. ima više od 100.000 kupaca i posluje kao vertikalno integrirani energetske subjekt. Tijekom 2008. iz tog energetskog subjekta izdvojena je djelatnost opskrbe i druge prateće djelatnosti i osnovano je trgovačko društvo Gradska plinara Zagreb-Opskrba d.o.o. Energetske djelatnosti distribucije plina na ovaj je način postala jedina djelatnost Gradske plinare Zagreb d.o.o. koja u vlasništvu ima dio distribucijskog sustava, a dio koristi temeljem ugovora s gradovima i općinama. Oba energetske subjekta, Gradska plinara Zagreb d.o.o., koja obavlja energetske djelatnosti distribucije plina, i Gradska plinara Zagreb-Opskrba d.o.o., koja obavlja energetske djelatnosti opskrbe plinom i druge djelatnosti, zasebno se predstavljaju, imaju vlastiti vizualni identitet i poduzimaju mjere da bi ih korisnici i kupci mogli jasno identificirati. Na internetskoj stranici Gradske plinare Zagreb d.o.o. postoji poveznica na posebni dio s vizualnim identitetom i sadržajima koji se odnose samo na poslovanje Gradske plinare Zagreb-Opskrba d.o.o.

Preostalih 21 energetskih subjekata, iako imaju manje od 100.000 kupaca, imaju obvezu razdvajanja djelatnosti s osnove poslovanja unutar horizontalno integriranih energetskih subjekata. Tijekom 2008. postupak razdvajanja djelatnosti pokrenula je većina energetskih subjekata, a po njegovom okončanju 12 energetskih subjekata će distribuciju plina imati organiziranu u samostalnom pravnom subjektu, neovisno od drugih djelatnosti u sektoru plina i od neenergetskih djelatnosti. Preostalih devet energetskih subjekata će distribuciju plina imati organiziranu u vertikalno integriranom pravnom subjektu koji će uz distribuciju obavljati i energetske djelatnosti opskrbe plinom. Od navedenih 12 energetskih subjekata koji će distribuciju plina imati organiziranu u samostalnom pravnom subjektu, distribucijski sustav pretežito je u vlasništvu gradova, općina ili trgovačkih društava u privatnom vlasništvu.

U tablici 4.1.4. prikazan je postupak razdvajanja djelatnosti svih energetskih subjekata koji su u trenutku stupanja na snagu Zakona o tržištu plina obavljali energetske djelatnosti distribucije plina. Iz tablice je vidljivo da će po okončanju postupka razdvajanja 25 energetskih subjekata biti ustrojeno kao vertikalno integrirani pravni subjekt s manje od 100.000 kupaca koji će uz distribuciju obavljati i energetske djelatnosti opskrbe plinom. Preostalih 13 energetskih subjekata će obavljati samo energetske djelatnosti distribucije plina i bit će organizirani kao samostalni pravni subjekti.

Tablica 4.1.4. Postupak razdvajanja djelatnosti

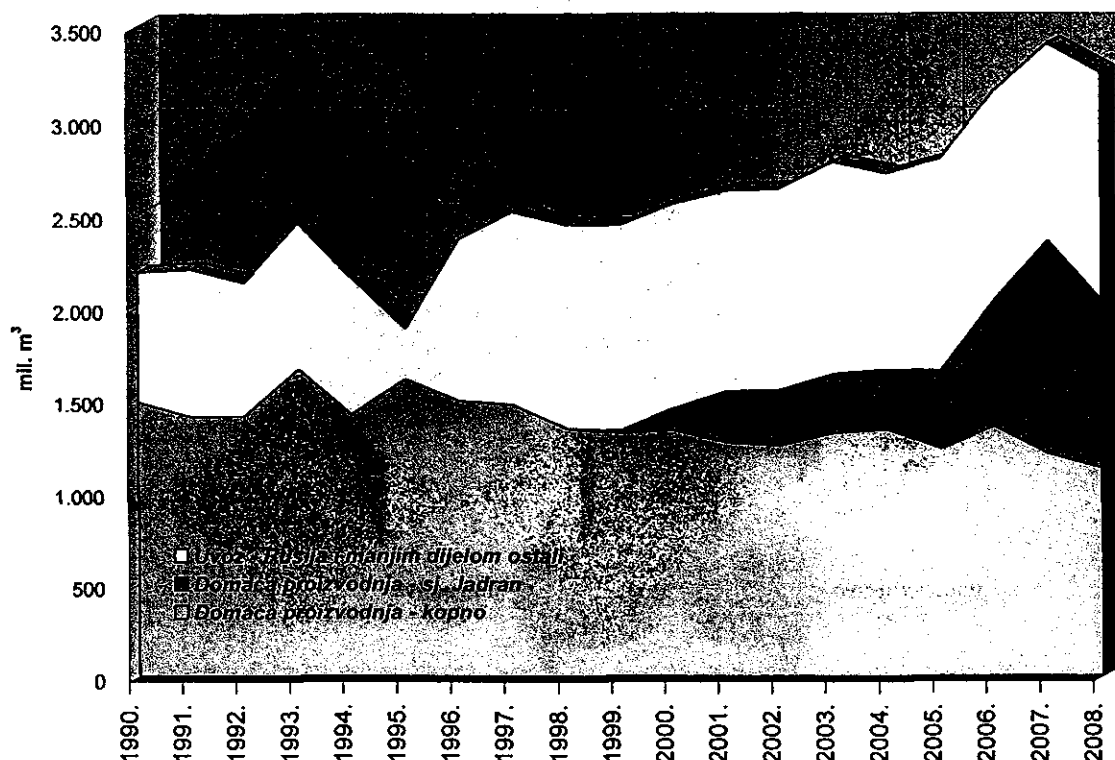
Red. br.	Naziv energetskog subjekta	Način organizacije kod stupanja na snagu ZTP	Način provođenja razdvajanja djelatnosti	Naziv novog pravnog subjekta	Način organizacije nakon provedbe razdvajanja
1	AMGA ADRIA d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
2	BROD – PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
3	DARKOM d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	podjela društva kapitala i prijenos dozvole	DARKOM DISTRIBUCIJA PLINA d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
4	DUKOM d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	DUKOM PLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
5	ELEKTROMETAL d.d.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	ELEKTROMETAL - DISTRIBUCIJA PLINA d.d.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
6	ENERGO d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
7	ENERGOMETAN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
8	GRADSKA PLINARA KRAPINA d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	podjela društva kapitala i prijenos dozvole	GRADSKA PLINARA KRAPINA d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
9	GRADSKA PLINARA ZAGREB d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s VIŠE od 100.000 kupaca		GRADSKA PLINARA ZAGREB - OPSKRBA d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
10	HEP Plin d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
11	HUMKOM d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	HUMPLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
12	IVAKOP d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt		IVAPLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
13	IVKOM d.d.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	IVKOM-PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
14	KOMUNALAC d.o.o. Garešnica	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	PLIN d.o.o. Garešnica	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
15	KOMUNALAC d.o.o. Koprivnica	horizontalno integrirani subjekt	podjela društva kapitala i prijenos dozvole	KOPRIVNICA PLIN - DISTRIBUCIJA PLINA d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
16	KOMUNALAC d.o.o. Pakrac	horizontalno integrirani subjekt		PAKRAC-PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
17	KOMUNALAC KONJŠČINA d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	podjela društva kapitala i prijenos dozvole	PLIN KONJŠČINA d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
18	KOMUNALAC VRBOVEC d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	PLIN VRBOVEC d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
19	KOMUNALICE d.o.o. Čazma	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	ČAPLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen

Red. br.	Naziv energetskog subjekta	Način organizacije kod stupanja na snagu ZTP	Način provođenja razdvajanja djelatnosti	Naziv novog pravnog subjekta	Način organizacije nakon provedbe razdvajanja
20	KOMUNALJE d.o.o. Đurđevac	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	KOMUNALJE - PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
21	KOMUNALNO PITOMAČA d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	podjela društva kapitala i prijenos dozvole	PLINKOM d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
22	KOMUS d.o.o. - u stečaju	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
23	MEĐIMURJE PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
24	METALPRODUKT d.d.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	KROPLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
25	MONTCOGIM - PLINARA d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
26	MOSLAVINA - PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
27	PAPUK d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	PAPUK PLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
28	PLINARA d.o.o. Pula	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
29	PLINARA ISTOČNE SLAVONIJE d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
30	PLIN-PROJEKT d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
31	PRVO PLINARSKO DRUŠTVO d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
32	RADNIK d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	RADNIK-PLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen
33	TERMOPLIN d.d.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
34	TERMOPLIN NOVI MAROF d.d.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca			vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
35	VIRKOM d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	podjela društva kapitala i prijenos dozvole	Plin VTC	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
36	ZAGORSKI METALAC d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca		ZAGORSKI METALAC d.o.o. za distribuciju plina i opskrbu plinom	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
37	ZELENJAK d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	ZELENJAK PLIN d.o.o.	vertikalno integrirani subjekt s MANJE od 100.000 kupaca
38	ZELINSKE KOMUNALJE d.o.o.	horizontalno integrirani subjekt	osnivanja novog pravnog subjekta i ishođenje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti	ZELINA - PLIN d.o.o.	operator distribucijskog sustava - pravno razdvojen

4.2 Razvoj tržišta prirodnog plina

4.2.1 Bilanca prirodnog plina

Ukupna nabavljena količina⁶ prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008. iznosila je 3.261 mil. m³. Prirodni plin za domaće tržište INA d.d.⁷ osigurava većim dijelom iz domaće proizvodnje s panonskih i sjevernojadranskih polja (62,4% u 2008.), dijelom uvozom iz Ruske Federacije (33,2% u 2008.) i manjim dijelom uvozom iz ostalih zemalja (u 2008. iz Republike Italije i Republike Slovenije, s ukupnim udjelom od 4,4%). Na slici 4.2.1. prikazana je struktura nabave prirodnog plina u razdoblju od 1990. do 2008.

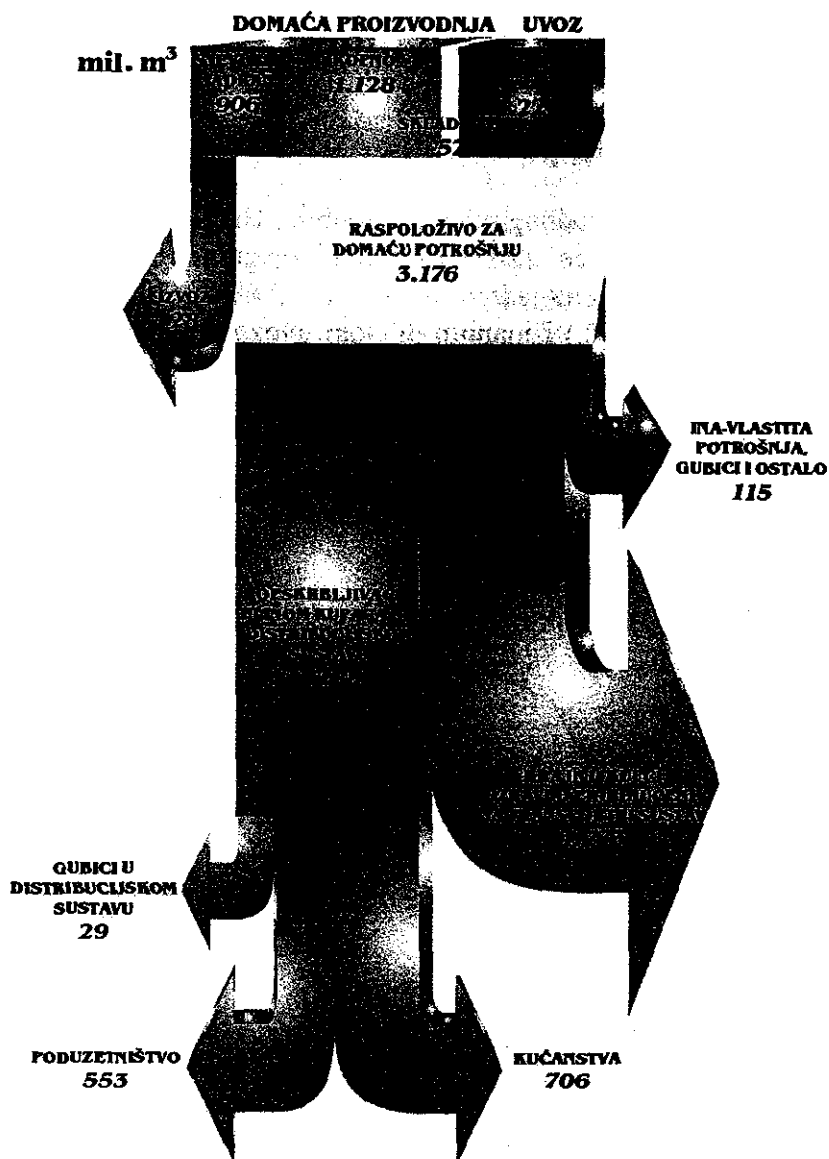

Slika 4.2.1. Struktura nabave prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2008.

U 2008. ukupna domaća proizvodnja prirodnog plina iznosila je 2.035 mil. m³. Od toga je iz sjevernojadranskih polja proizvedeno 906 mil. m³, a iz polja Panonske nizine 1.128 mil. m³. U PSP Okoli je tijekom 2008. utisnuto 365 mil. m³, a povučeno je 308 mil. m³. Na dan 1. travnja 2008. u PSP Okoli bilo je uskladišteno 193 mil. m³, a 1. listopada 547 mil. m³ prirodnog plina. Uvoz prirodnog plina ostvaren je iz Ruske Federacije - 1.083 mil. m³, Republike Italije - 109 mil. m³ i Republike Slovenije - 35 mil. m³, a ostvaren je izvoz prirodnog plina u Republiku Italiju od 28 mil. m³. Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008. prikazana je na slici 4.2.2.

⁶ Ukupna nabavljena količina predstavlja zbroj ukupne domaće proizvodnje i ukupnog uvoza prirodnog plina u Republiku Hrvatsku.

⁷ INA d.d. je jedina tvrtka koja je u Republici Hrvatskoj u 2008. obavljala djelatnost proizvodnje prirodnog plina te je među 39 opskrbljivača plinom jedina uvozila prirodni plin u Republiku Hrvatsku, kao i prirodnim plinom opskrbljivala krajnje kupce izravno priključene na transportni sustav. Osim toga, INA d.d. obavlja energetske djelatnosti dobave plina.

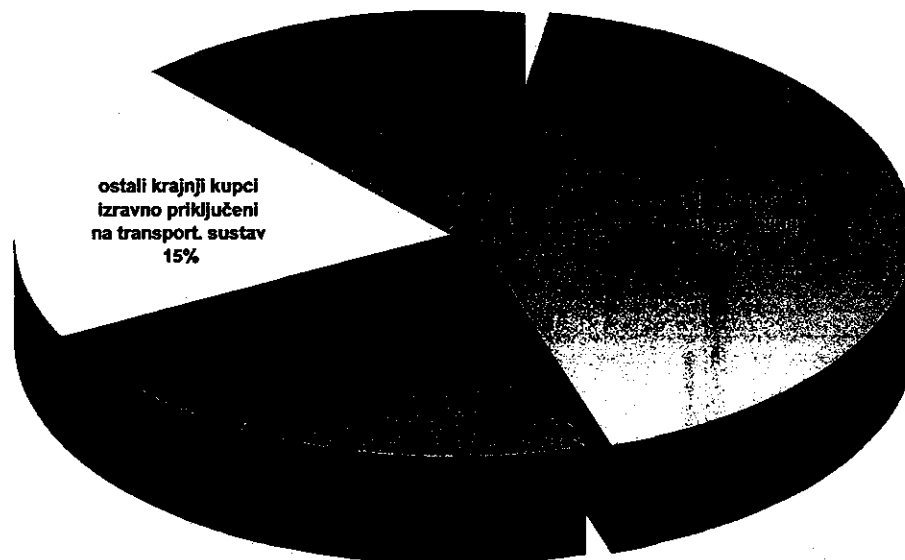

Slika 4.2.2. Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008.

4.2.2 Opskrba plinom i krajnja potrošnja plina

U 2008. INA d.d. je prirodni plin isporučivala za 38 opskrbljivača plinom i 27 krajnjih kupaca izravno priključenih na transportni sustav. Struktura isporuke prirodnog plina u 2008. bila je sljedeća: opskrbljivačima plinom isporučeno je 1.288 mil. m³, a krajnjim kupcima izravno priključenima na transportni sustav 1.773 mil. m³, od čega HEP-Proizvodnji d.d. 694 mil. m³, a Petrokemiji d.d. iz Kutine 627 mil. m³. Udio isporuke opskrbljivačima plinom u odnosu na ukupnu isporuku prirodnog plina, tj. udio trgovine na veliko INE d.d. iznosio je 42%. Struktura potrošnje prirodnog plina u 2008. prikazana je na slici 4.2.3.

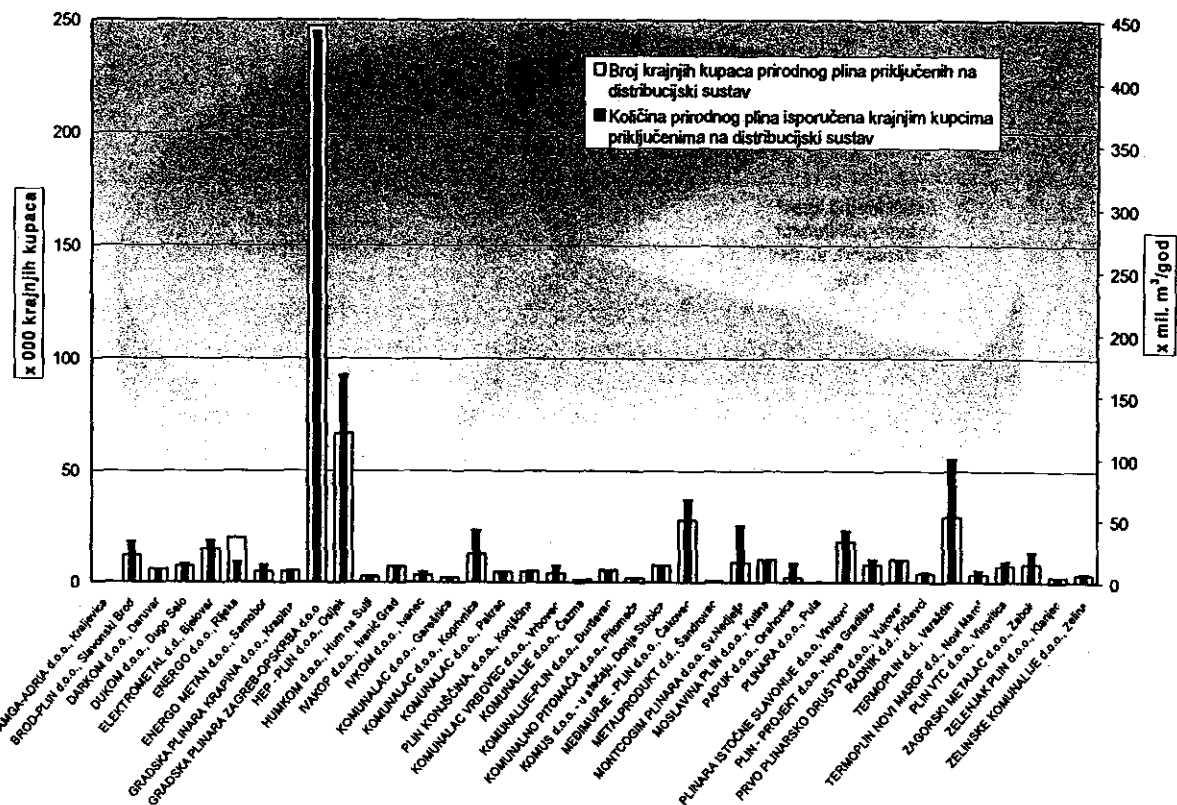

Slika 4.2.3. Struktura potrošnje prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008.

Opisrbu plinom u Republici Hrvatskoj u 2008. obavljalo je 39 energetskih subjekata. Ukupne količine prirodnog plina koje su opskrbljivači plinom u 2008. isporučili krajnjim kupcima priključenima na distribucijski sustav iznosile su 1.259 mil. m³. Od toga je krajnjim kupcima tarifne grupe kućanstvo isporučeno 706 mil. m³ prirodnog plina, što je 12,2% više u odnosu na isporučene količine krajnjim kupcima tarifne grupe kućanstvo u 2007. Krajnjim kupcima tarifne grupe poduzetništvo isporučeno je 553 mil. m³ prirodnog plina, što je 7,7% više u odnosu na isporučene količine krajnjim kupcima tarifne grupe poduzetništvo u 2007. Od ukupne isporučene količine prirodnog plina krajnjim kupcima tarifne grupe poduzetništvo u 2008., 368 mil. m³ je isporučeno kupcima s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³, a 185 mil. m³ kupcima s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³.

Ukupan broj krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav u 2008. iznosio je 586.867. Od toga je 546.753 kupaca tarifne grupe kućanstvo, što je 4,6% više u odnosu na broj krajnjih kupaca tarifne grupe kućanstvo u 2007., a 40.114 kupaca tarifne grupe poduzetništvo, što je 4,9% više u odnosu na broj krajnjih kupaca tarifne grupe poduzetništvo u 2007. Od ukupnog broja kupaca tarifne grupe poduzetništvo u 2008. bilo je 39.997 kupaca s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³ i 117 kupaca s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³.

Usporedba broja krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav i količina prirodnog plina isporučenih krajnjim kupcima po opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj tijekom 2008. prikazana je na slici 4.2.4.

Slika 4.2.4. Usporedba broja krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav i količina prirodnog plina isporučenih krajnjim kupcima po opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2008.

4.2.3 Kvaliteta opskrbe plinom

Sukladno Zakonu o energiji, jedan od sadržajnih dijelova koji se mora propisati općim uvjetima za opskrbu energijom je kvaliteta energije koju opskrbljivači prodaju svojim kupcima. Zakonom o tržištu plina i Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom definirane su obveze proizvođača plina, te operatora transportnog, distribucijskog, skladišnog i UPP sustava, u pogledu kvalitete isporuke plina, kao i obveze opskrbljivača plinom, u pogledu objavljivanja i održavanja ugovorenih parametara kvalitete opskrbe plinom kupaca. Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom propisano je da kvaliteta opskrbe plinom obuhvaća kvalitetu usluge, pouzdanost isporuke i kvalitetu plina. Kvaliteta usluge predstavlja propisanu razinu pružanja usluga koje je operator transportnog sustava, operator distribucijskog sustava i opskrbljivač plinom dužan osigurati korisnicima transportnog ili distribucijskog sustava. Pod pouzdanošću isporuke razumijeva se stalnost isporuke plina iz transportnog ili distribucijskog sustava u određenom vremenskom razdoblju iskazana pokazateljima broja i trajanja prekida isporuke. Konačno, proizvođač plina, opskrbljivač plinom i trgovac plinom bit će dužni osigurati standardnu kvalitetu plina, propisanu Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom, kojega isporučuju u transportni ili distribucijski sustav.

Također se propisuje obveza uspostave sustava prikupljanja podataka o kvaliteti usluga te objava godišnjeg izvješća o kvaliteti usluga u elektroničkom obliku, operatoru transportnog sustava, operatoru distribucijskog sustava i opskrbljivaču plinom. S obzirom da je za navedeno potrebno obaviti značajne pripremne radnje, u Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom propisano je prijelazno razdoblje za uspostavu sustava prikupljanja podataka o kvaliteti usluga.

HERA je kod izrade Godišnjeg izvješća za 2008. godinu prikupila podatke koji se mogu uzimati samo informativno budući da još nije propisan sustav za prikupljanje, obradu i pohranu podataka. Prikupljeni podaci obuhvaćaju kvalitetu opskrbe praćenu kroz nekoliko vidova:

- broj zahtjeva za priključenje na plinsku mrežu,
- prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva za priključenje na plinsku mrežu,
- broj žalbi kupaca/korisnika,
- broj planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina te
- ukupno trajanje planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina.

Podaci su prikupljeni od operatora transportnog sustava i od svih operatora distribucijskih sustava.

Tijekom 2008. operator transportnog sustava zaprimio je tri zahtjeva za priključenje na transportnu mrežu, a prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva iznosilo je 49 dana. Operatori distribucijskog sustava zaprimili su u prosjeku⁸ 816 zahtjeva za priključenje na distribucijsku mrežu što predstavlja povećanje broja zahtjeva u odnosu na 2007. za 14%. Prosječno vrijeme rješavanja zahtjeva iznosilo je 14 dana što predstavlja smanjenje u odnosu na 2007. za 12,5%.

Kvaliteta i sigurnost opskrbe plinom podrazumijeva i stalnost transporta/distribucije/ispоруke plina u određenom vremenskom razdoblju, a iskazuje se pokazateljima broja i trajanja prekida isporuke. Stoga su od operatora transportnog sustava i operatora distribucijskih sustava prikupljeni podaci o broju, kao i trajanju planiranih i neplaniranih prekida isporuke plina u 2008.

Tijekom 2008. u plinskoj transportnoj mreži bilo je 37 planiranih prekida isporuke plina što predstavlja smanjenje u broju planiranih prekida isporuke u odnosu na 2007. za 14%. Za razliku od 2007., kad neplaniranih prekida isporuke nije bilo, u 2008. zabilježena su dva neplanirana prekida isporuke. Ukupno trajanje svih prekida isporuke je bilo 283 sata što predstavlja smanjenje u odnosu na 2007. za čak 54%.

U distribucijskim mrežama bilo je u prosjeku 331 svih prekida isporuke⁹ što predstavlja smanjenje u broju svih prekida isporuke u odnosu na 2007. za 25%, s prosječnim ukupnim vremenom trajanja svih prekida isporuke od 2.718 sati, a što je smanjenje u vremenu trajanja svih prekida isporuke u odnosu na 2007. za čak 29%.

Iz navedenih pokazatelja i usporedbe s istovrsnim pokazateljima iz 2007. može se zaključiti da je kvaliteta usluga i kvaliteta opskrbe prirodnim plinom u 2008. poboljšana.

4.2.4 Zaštita kupaca

Povjerenstva za reklamacije potrošača pri operatorima distribucijskog sustava u 2008. su rješavala ukupno 127 žalbi. Od toga je 68 pozitivno riješenih, a 43 negativno riješenih žalbi, dok je 16 žalbi bilo u postupku rješavanja na dan 31. prosinca 2008.

Sukladno odredbi članka 9. stavka 5. Zakona o regulaciji energetske djelatnosti, HERA je rješavala sporove u vezi s obavljanjem reguliranih energetske djelatnosti, a posebno u vezi s:

- odbijanjem priključka na transportni sustav,
- određivanjem naknade za priključenje i za korištenje transportnog sustava,
- odbijanjem pristupa distribucijskom sustavu,
- uvjetima pristupa distribucijskom sustavu.

---

⁸ Svi prosjeci navedeni u ovom poglavlju predstavljaju aritmetičke prosjeke.

⁹ Planiranih i neplaniranih prekida isporuke.

HERA je u 2008. zaprimila ukupno tri žalbe iz područja plina, od kojih u dva predmeta nije bila nadležna za postupanje, dok je jedna žalba bila iz područja nadležnosti HERA-e, a odnosila se na naknadu za priključenje na distribucijski sustav.

4.2.5 Otvaranje tržišta plina

U srpnju 2001. započela je reforma energetskega sektora u Republici Hrvatskoj. Uz Zakon o energiji donijet je prvi paket energetskega zakona kojima se uređuje obavljanje pojedinih energetskega djelatnosti. Taj prvi paket energetskega zakona uključivao je i Zakon o tržištu plina.

Ovim zakonima uspostavljen je osnovni zakonodavni okvir za restrukturiranje i reorganizaciju energetskega sektora.

U travnju 2007. Hrvatski sabor donio je novi Zakon o tržištu plina, a u prosincu 2008. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o tržištu plina („Narodne novine“, br. 152/08), kojim je predviđena liberalizacija tržišta plina na način da se tržište otvara postupno te je propisano da status povlaštenoga kupca od 1. kolovoza 2007. stječe kupac koji ne pripada kategoriji kućanstvo, a od 1. kolovoza 2008. status povlaštenoga kupca su stekla i sva kućanstva.

Iako je zakonskim propisima tržište plina u Republici Hrvatskoj potpuno otvoreno od 1. kolovoza 2008., još se nisu stekli svi potrebni uvjeti za stvarnu otvorenost tržišta. Naime, za stvarnu otvorenost tržišta potrebna je potpuna primjena podzakonskih propisa iz područja plina kao i ostvarenje bitnih tehničkih preduvjeta samog plinskog sustava. Također je nužno ostvariti i novi dobavni pravac plina uz već postojeći preko Rogateca u Republici Sloveniji. Udio potrošnje prirodnog plina kupaca koji su stekli status povlaštenosti do 31. prosinca 2008. u ukupnoj potrošnji prirodnog plina iznosi 100%, što predstavlja deklarativnu otvorenost tržišta prirodnog plina u Republici Hrvatskoj. Stupanj otvorenosti tržišta plina prikazan je u tablici 4.2.1.

Tablica 4.2.1. *Otvorenost tržišta plina u Republici Hrvatskoj*

Država	Kriterij/prag povlaštenosti	Stupanj deklarativne otvorenosti [%]	Stupanj stvarne otvorenosti [%]		Razdvajanje transporta plina od ostalih djelatnosti	Razdvajanje distribucije plina od ostalih djelatnosti
			poduzetništvo	kućanstva		
Republika Hrvatska	Od 08/2007.: svi osim kućanstava Od 08/2008.: svi kupci	100	0	0	vlasničko	u procesu provođenja računovodstvenog i pravnog razdvajanja

4.2.6 Cijene prirodnog plina

Cijena dobave plina

Cijena dobave plina¹⁰ u 2008. bila je određena Odlukom o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine“, br. 77/07) koju je Vlada Republike Hrvatske donijela u srpnju 2007. te je bila jednaka za sve tarifne kupce i iznosila je 1,07

¹⁰ Zakonom o tržištu plina dobava plina je definirana kao opskrba opskrbljivača tarifnih kupaca i opskrbljivača koji su nositelji obveze javne usluge opskrbe plinom.

kn/m³, za kalorijsku vrijednost plina od 33.338,35 kJ¹¹. U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o cijeni za dobavu plina dobavljaču plina za opskrbljivače tarifnih kupaca („Narodne novine“, br. 142/08) koja je stupila na snagu 1. siječnja 2009., a kojom je cijena dobave plina određena u iznosu 1,32 kn/m³, za kalorijsku vrijednost plina od 33.338,35 kJ.

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u Republici Hrvatskoj do 2007. određivane su na način propisan Zakonom o komunalnom gospodarstvu („Narodne novine“, br. 26/03, 82/04 i 172/04). U ožujku 2007. HERA je, prvi put u Republici Hrvatskoj, donijela Tarifni sustav za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 34/07 i 47/07). Slijedom toga, donijeta je prva Odluka o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca, („Narodne novine“, br. 116/07) za energetski subjekt Energo d.o.o. iz Rijeke. Do kraja 2007. i u prvom dijelu 2008. zaprimljeni su prijedlozi visine tarifnih stavki za opskrbu plinom većine opskrbljivača plinom. U srpnju 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca („Narodne novine“, br. 86/08 i 90/08) kojom je određena visina tarifnih stavki za 30 opskrbljivača plinom. U prosincu 2008. Vlada Republike Hrvatske donijela je Odluku o visini tarifnih stavki za opskrbu prirodnim plinom, s iznimkom povlaštenih kupaca („Narodne novine“, br. 154/08) kojom je određena visina tarifnih stavki, tj. krajnja cijena za kupce tarifne grupe kućanstvo za svih 38 opskrbljivača plinom.

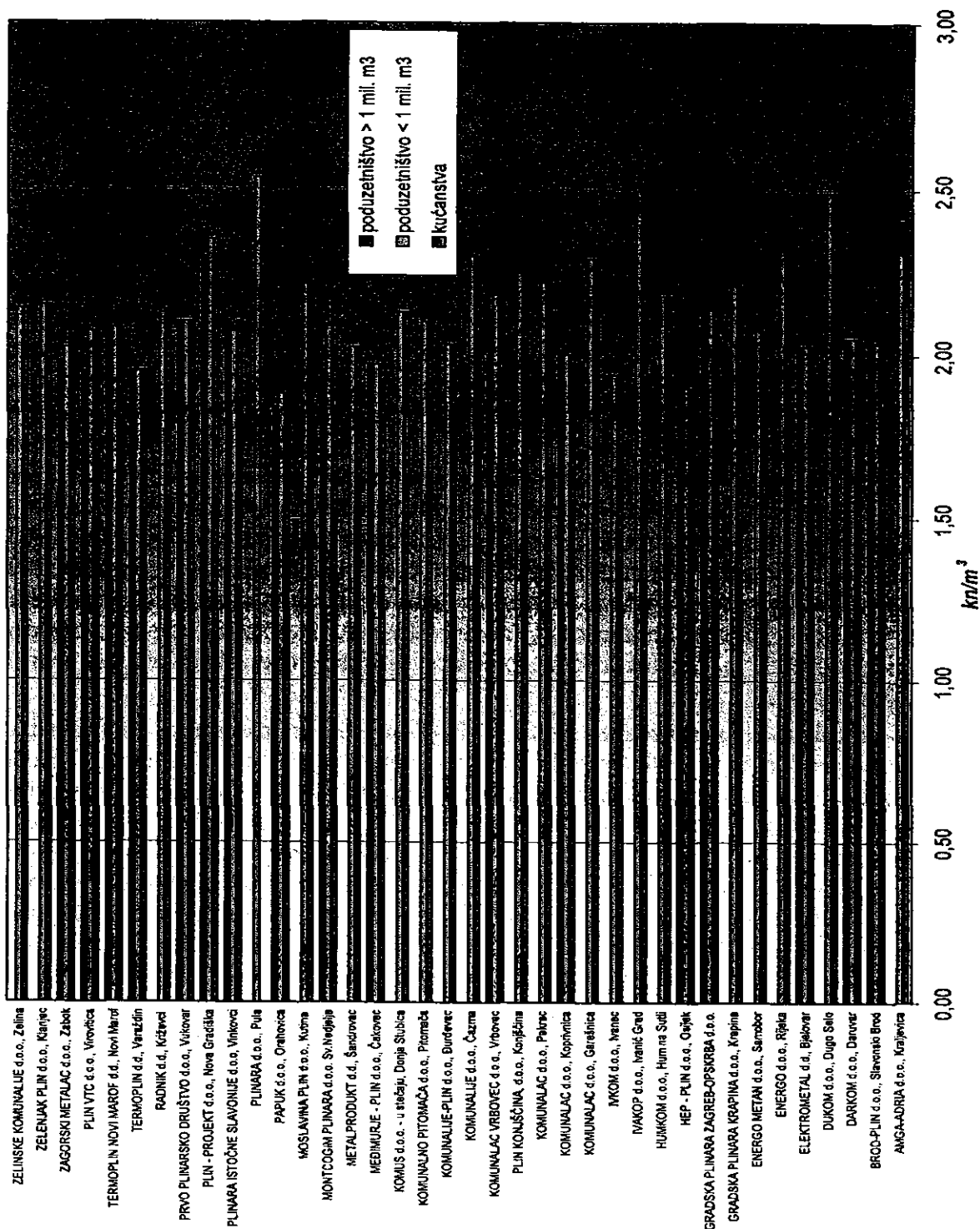
Prosječna prodajna cijena prirodnog plina s PDV-om za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom¹² u 2008. kretala se u rasponu od 1,85 do 2,53 kn/m³, a ukupna prosječna prodajna cijena za sve krajnje kupce svih opskrbljivača plinom na distribucijskom sustavu iznosila je 2,056 kn/m³ što je 0,15% više u odnosu na 2007. Pri tome je prosječna prodajna cijena prirodnog plina¹³ za tarifnu grupu kućanstvo u Republici Hrvatskoj u 2008. iznosila 2,054 kn/m³, za tarifnu grupu poduzetništvo s godišnjom potrošnjom prirodnog plina manjom ili jednakom 1 mil. m³ 2,086 kn/m³ te za tarifnu grupu poduzetništvo s godišnjom potrošnjom prirodnog plina većom od 1 mil. m³ 2,003 kn/m³. Prosječne prodajne cijene prirodnog plina za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2008. prikazane su na slici 4.2.5.

---

¹¹ Ako je prirodni plin drukčije kalorijske vrijednosti od 33.338,35 kJ, prodajna cijena plina mijenja se proporcionalno povećanju ili smanjenju stvarne donje kalorijske vrijednosti isporučenog plina.

¹² Ponderirani prosjek prema isporučenim količinama za sve tarifne modele svakog pojedinog opskrbljivača plinom.

¹³ Ponderirani prosjek prema isporučenim količinama za pojedine tarifne modele krajnjih kupaca.

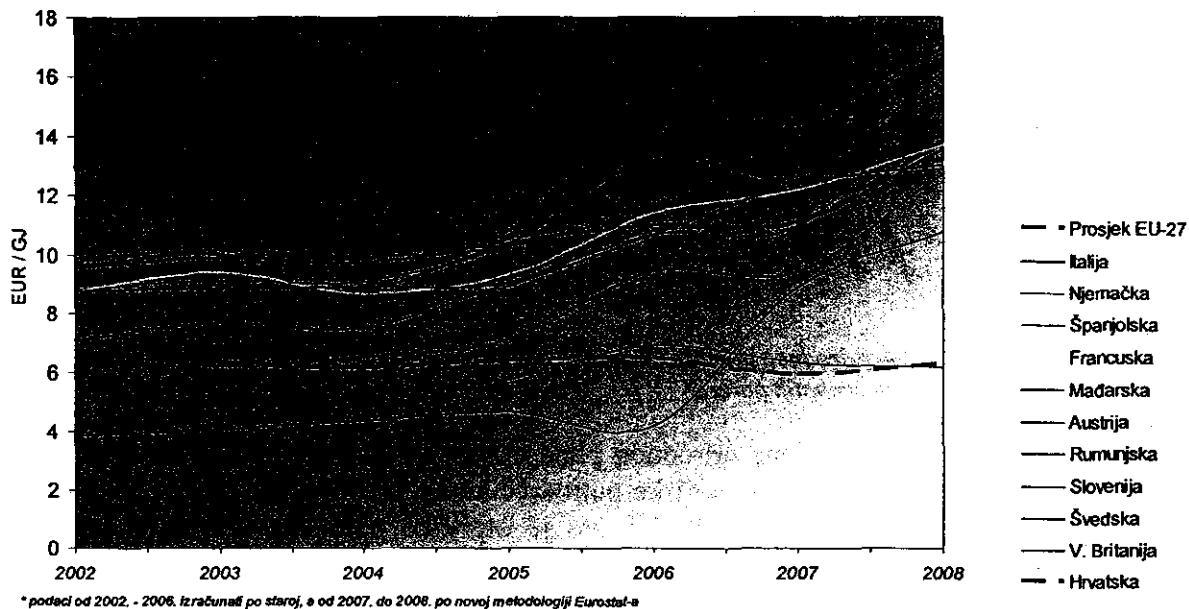

Slika 4.2.5. Prosječne prodajne cijene prirodnog plina za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2008.

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce u europskim državama

Cijene prirodnog plina za krajnje kupce kategorije kućanstva u većini europskih država bile su u stalnom porastu od 2004. do 2007. Trend porasta cijena nakratko je zaustavljen u prvjoj polovici 2007., a u pojedinim državama, kao što su Rumunjska i Republika Hrvatska, došlo je čak do smanjenja cijene prirodnog plina za kućanstva. Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂, s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 20 do 200 GJ,

što je otprilike potrošnja prirodnog plina od 600 do 6.000 m³/god, u pojedinim europskim državama od 2003. do 2008.¹⁴ prikazan je na slici 4.2.6. Značajniji porast cijene prirodnog plina za kućanstva zabilježen je u Republici Sloveniji, Saveznoj Republici Njemačkoj, Kraljevini Švedskoj i Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske. Cijene prirodnog plina za krajnje kupce kategorije kućanstva u Republici Hrvatskoj, prema podacima Eurostat-a, bile su u stalnom laganom porastu sve do početka 2007. kada je uslijedila kratka stagnacija cijene, nakon čega je opet došlo do polaganog rasta cijene.

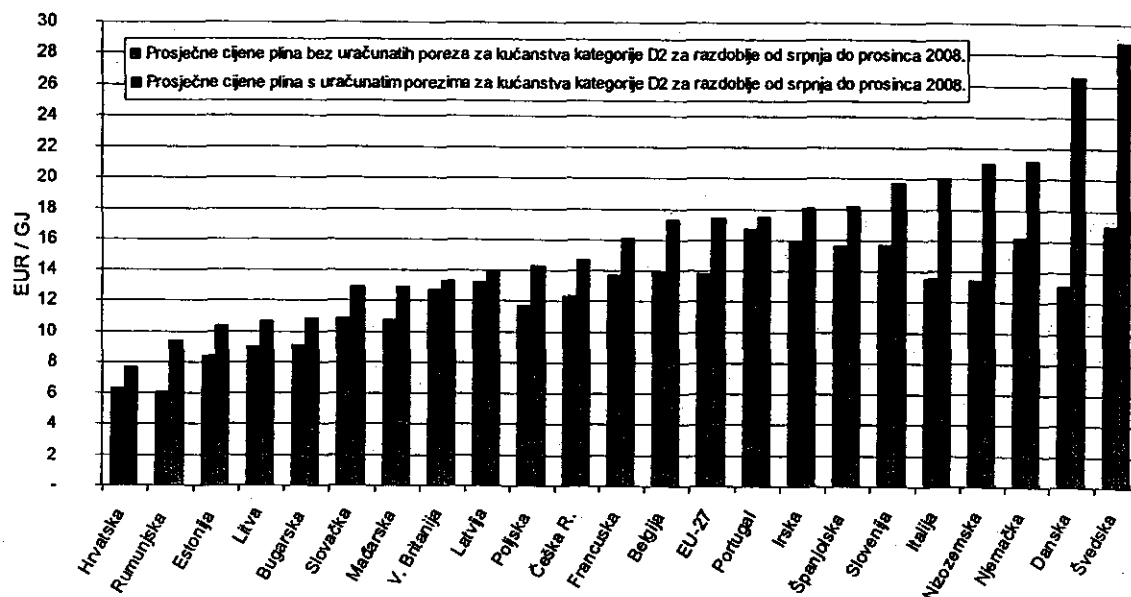
Slika 4.2.6. Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u pojedinim europskim državama od 2003. do 2008. (bez poreza) [EUR/GJ]

Prema podacima Eurostat-a, cijene prirodnog plina u Europskoj uniji porasle su u razdoblju od 2007. do 2008. za 24,1% za kućanstva kategorije D₂.

Slika 4.2.7. prikazuje prosječne cijene prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u europskim državama za razdoblje od srpnja do prosinca 2008.

Ukupna prodajna cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ najveća je u Kraljevini Švedskoj (28,82 EUR/GJ) i Kraljevini Danskoj (26,57 EUR/GJ), a najmanja u Republici Hrvatskoj (7,70 EUR/GJ), Rumunjskoj (9,33 EUR/GJ) i Republici Estoniji (10,34 EUR/GJ). Vidljivo je da se udio poreza u ukupnoj cijeni prirodnog plina za navedenu kategoriju potrošača uvelike razlikuje te je najveći u Kraljevini Danskoj (50,6%), Kraljevini Švedskoj (41,2%) i Kraljevini Nizozemskoj (36,2%), a najmanji u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske (4,2%), Republici Portugalu (4,7%) i Republici Latviji (4,9%).

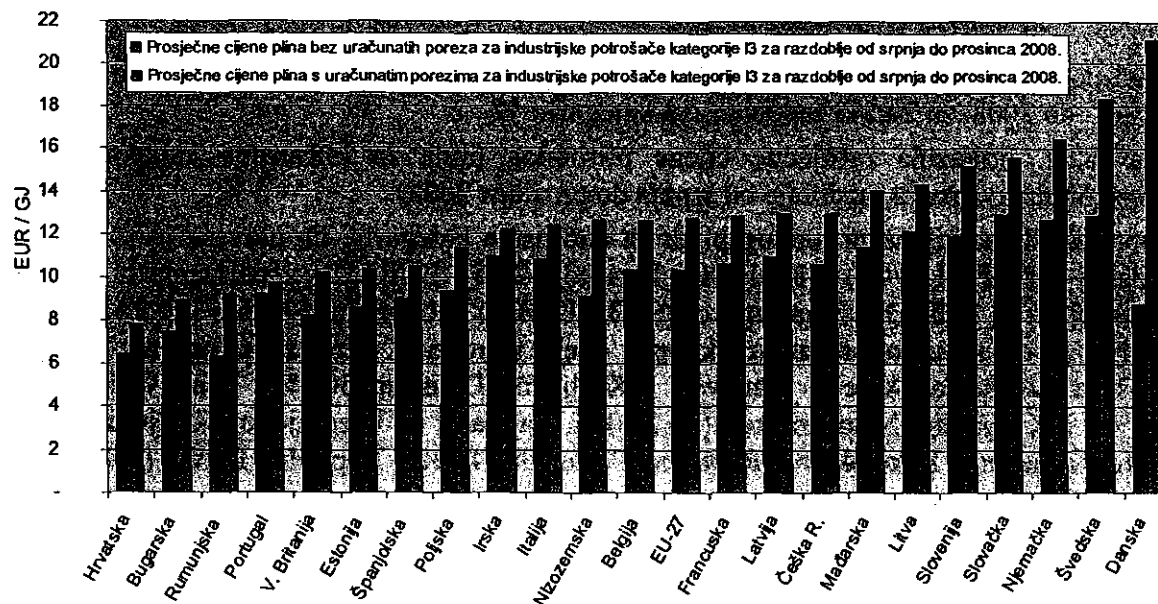
¹⁴ Cijene su izračunate kao prosjeci maloprodajnih cijena od srpnja do prosinca pojedinih godina.

Slika 4.2.7. Prosječne cijene prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. (sa i bez uračunatih poreza)

Prema podacima Eurostat-a, cijene prirodnog plina u Europskoj uniji porasle su u razdoblju od 2007. do 2008. za 29,5% za industrijske potrošače kategorije I₃, s godišnjom potrošnjom prirodnog plina od 10.000 do 100.000 GJ, što je otprilike potrošnja prirodnog plina od 300.000 do 3.000.000 m³/god.

Slika 4.2.8. prikazuje prosječne cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I₃ u europskim državama za razdoblje od srpnja do prosinca 2008.

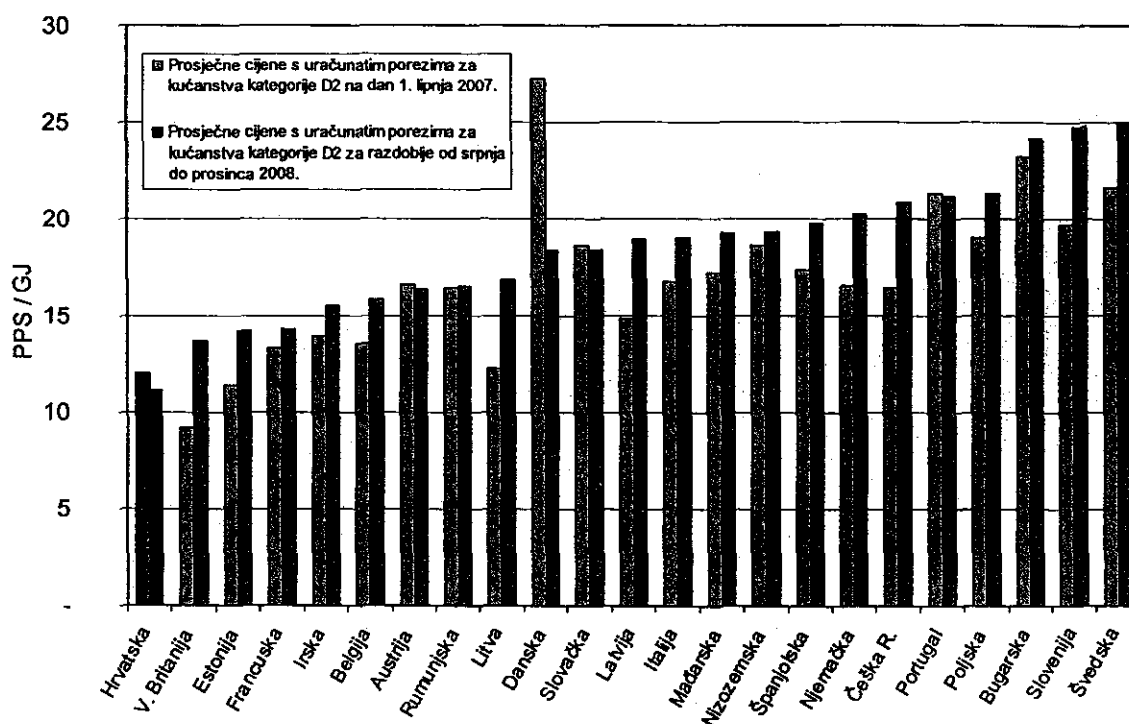
Slika 4.2.8. Prosječne cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I₃ za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. (sa i bez uračunatih poreza)

Ukupna prodajna cijena prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I₃ najveća je u Kraljevini Danskoj (21,13 EUR/GJ) i Kraljevini Švedskoj (18,37 EUR/GJ), a najmanja u Rumunjskoj (9,24 EUR/GJ), Republici Bugarskoj (8,91 EUR/GJ) i Republici Hrvatskoj (7,82 EUR/GJ). Vidljivo je da se udio poreza u ukupnoj cijeni prirodnog plina za navedenu

kategoriju potrošača uvelike razlikuje, te je najveći u Kraljevini Danskoj (58,3%), Rumunjskoj (31,2%) i Kraljevini Švedskoj (29,8%), a najmanji u Republici Portugalu (4,8%), Irskoj (9,9%) i Republici Italiji (13,1%).

Slika 4.2.9. prikazuje usporedbu europskih maloprodajnih cijena s uračunatim porezima za kućanstva kategorije D₂ za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. Kao jedinica cijene korištena je međunarodna jedinica PPS/GJ kojom se eliminira razlika u cijeni dobara/usluga u pojedinim zemljama. PPS (*purchasing power standards*) predstavlja jedinicu kojom je moguće kupiti istu količinu dobara/usluga u svim zemljama. Iz prikazane usporedbe slijedi da je, u odnosu na kupovnu moć i standard u pojedinoj zemlji, cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u drugoj polovici 2008. bila najviša u Kraljevini Švedskoj, Republici Sloveniji i Republici Bugarskoj, a najniža u Republici Hrvatskoj, Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske, Republici Estoniji i Republici Francuskoj, dok je na dan 1. lipnja 2007. bila najviša u Kraljevini Danskoj, Republici Bugarskoj i Kraljevini Švedskoj, a najniža u Ujedinjenoj Kraljevini Velike Britanije i Sjeverne Irske, Republici Estoniji i Republici Hrvatskoj.

Slika 4.2.9. Usporedba prosječnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D₂ u odnosu na cijenu dobara/usluga u europskim zemljama (s uračunatim porezima) na dan 1. lipnja 2007. i za razdoblje od srpnja do prosinca 2008.

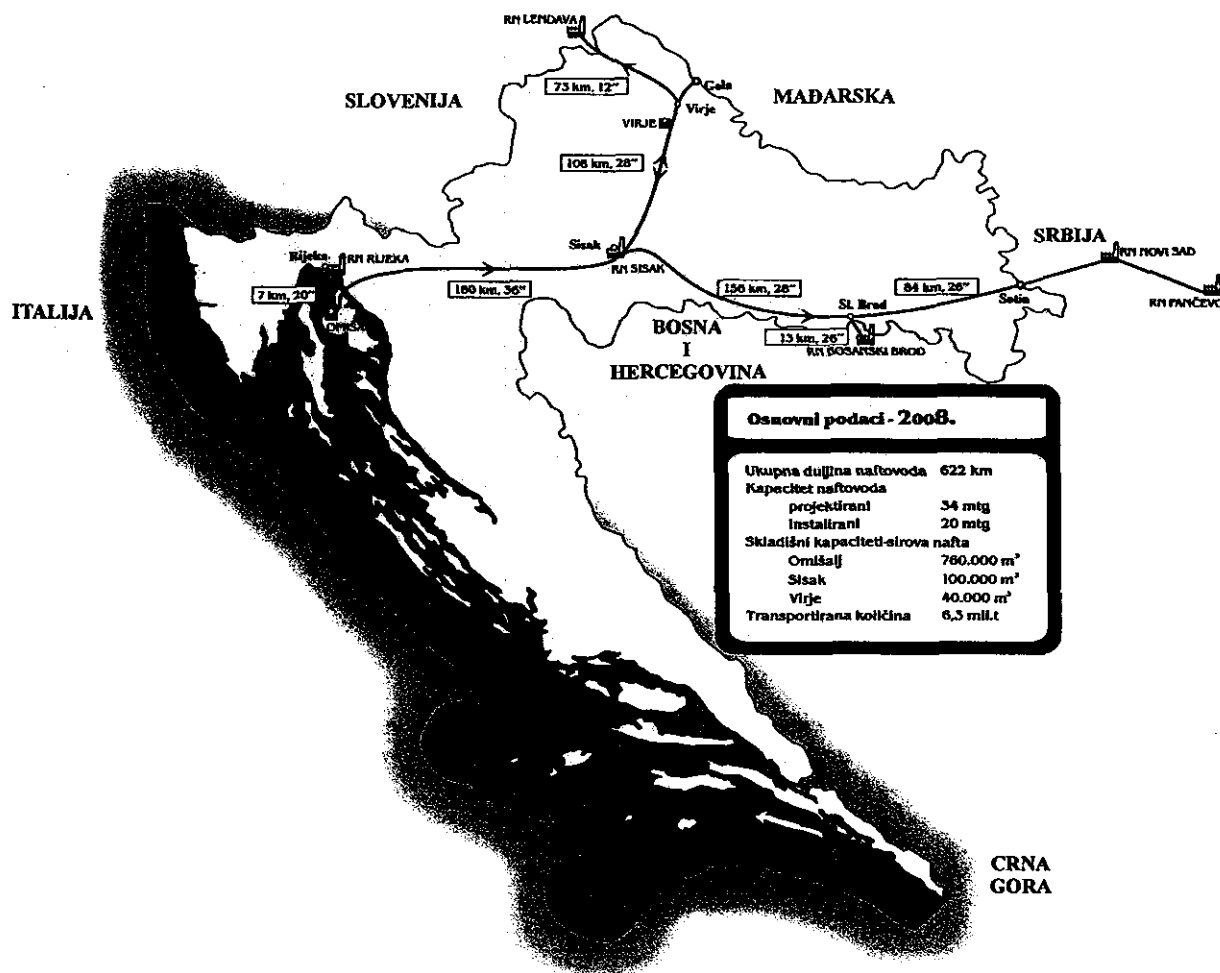
5 REGULIRANE DJELATNOSTI I RAZVOJ TRŽIŠTA NAFTE I NAFTNIH DERIVATA

5.1 Regulirane djelatnosti

5.1.1 Transport nafte naftovodom

Djelatnost transporta nafte naftovodom u Republici Hrvatskoj obavlja energetski subjekt Jadranski naftovod d.d. (u daljnjem tekstu: JANAF d.d.).

Naftovodni sustav JANAF-a d.d., prikazan na slici 5.1.1., čine prihvatno otpremni terminali i sustav cjevovoda, koji uključuje pumpne stanice, mjerne stanice i odušne stanice, a koristi se za uvoz nafte tankerima, putem terminala na Omišlju, transport cjevovodom do rafinerija nafte u Rijeci i u Sisku te tranzit sirove nafte za potrebe rafinerija u Bosni i Hercegovini, Republici Srbiji i Republici Mađarskoj. Projektirani kapacitet sustava je 34 mil. tona godišnje, a instalirani 20 mil. tona godišnje.

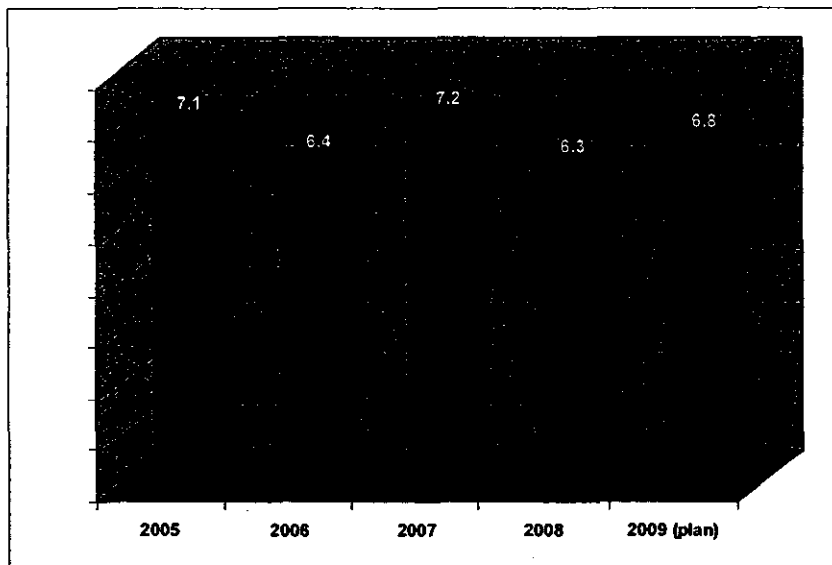

Slika 5.1.1. Naftovodni sustav JANAF-a d.d.

Tehnički uvjeti za pristup transportnim kapacitetima JANAF-a („Glasilo VRED-a“ br. 3-4/03), propisuju granične karakteristike nafte koja se može transportirati, postupak prijehvata i

predaje nafte u luci Omišalj, mjerenje količine i analizu kvalitete nafte, postupak kod predaje nafte korisnicima te dužnosti transportera odnosno korisnika.

U 2008. kroz naftovodni sustav ukupno je transportirano 6,3 mil. tona sirove nafte, što je za 13% manje nego u prethodnoj godini. Na slici 5.1.2. prikazane su transportirane količine nafte u razdoblju 2005.-2008., kao i planirane količine za 2009.

Slika 5.1.2. Naftovodni sustav JANAF-a - Transportirane količine [t]

Od ostalih aktivnosti JANAF-a d.d. u 2008. treba spomenuti da je kao nastavak realizacije projekta PEOP, u 2008. u Bukureštu potpisan sporazum dioničara, od kojih je jedan i JANAF d.d., a predstavlja temeljni dokument i prvi korak u osnivanju novog trgovačkog društva, čiji će zadatak biti promoviranje projekta PEOP.

Kao dio razvojnih planova sustava, JANAF d.d. i Konzorcij, na čelu s voditeljem konzorcija Đuro Đaković Holdingom d.d., potpisali su ugovor o rekonstrukciji-dogradnji skladišnog prostora Terminala Sisak.

Osim toga, u 2008. JANAF d.d. potpisao je ugovor o transportu nafte za potrebe Rafinerije nafte u Bosanskom Brodu, Bosna i Hercegovina.

U sklopu svoje druge temeljne energetske djelatnosti – skladištenja nafte i naftnih derivata, JANAF d.d. je u 2008., u smislu pružanja usluge skladištenja obveznih zaliha, započeo suradnju s HANDA-om.

U prosincu 2008. uspješno je obavljena recertifikacija integriranog sustava upravljanja, a prema zahtjevima međunarodnih normi ISO 9001:2008 - Sustav upravljanja kvalitetom, ISO 14001:2004 - Sustav upravljanja zaštitom okoliša i OHSAS 18001:2007 - Sustav upravljanja zaštitom zdravlja i sigurnosti.

Najviša razina cijene transporta nafte naftovodom određena je na temelju Tarifnog sustava za transport nafte naftovodom („Narodne novine“, br. 39/07) kojega je donijela HERA. Tarifni sustav određuje:

- način i kriterije za utvrđivanje tarifa za transport nafte,
- značajke metodologije izračuna gornjeg iznosa tarifa za transport nafte naftovodom,
- kategorije korisnika usluga transporta nafte naftovodom i
- podatke, dokumente i ostale podloge koje se koriste za utvrđivanje troškova transporta nafte naftovodom, ukupne prihode energetskog subjekta za transport nafte naftovodom i tarife za transport nafte naftovodom.

Metodologija izračuna gornjeg iznosa tarifa za transport nafte naftovodom podrazumijeva pokrivanje ukupnih troškova poslovanja transportera nafte, osiguranje investicije za razvoj transportnog sustava naftovoda, osiguranje prinosa na imovinu, tj. investicije u transportni sustav naftovoda i održavanje sigurnosti transportnog sustava i zaštitu okoliša.

Važećom Odlukom o iznosu tarifa za transport nafte naftovodom („Narodne novine“, br. 57/07) određuje se iznos tarifa za transport nafte naftovodom JANAF-a d.d., za pojedine kategorije korisnika.

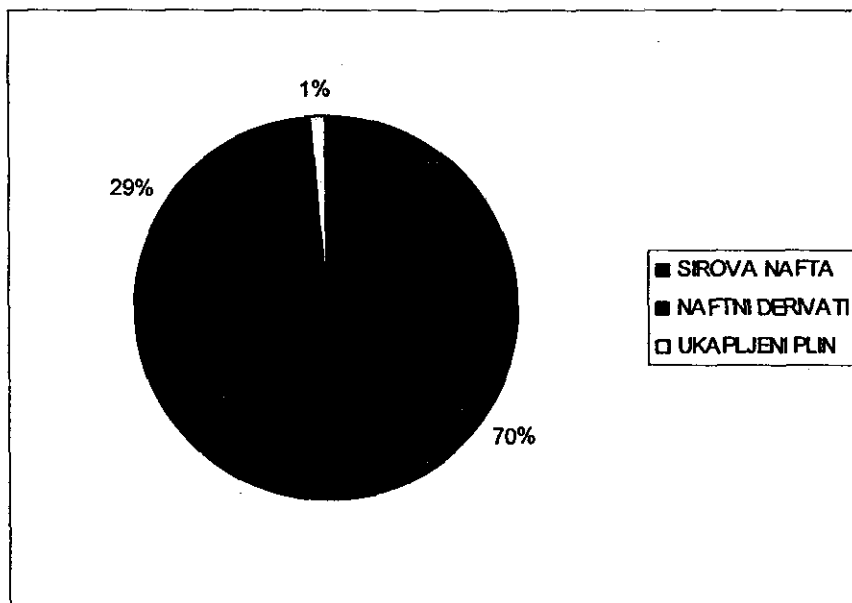
Za korisnike kategorije R1, koji za uslugu transporta nafte naftovodom koriste naftovod duljine uključivo do 20 km i obalne terminale, tarifa iznosi 19,96 kuna po toni.

Za korisnike kategorije R2, koji za usluge transporta nafte naftovodom koriste naftovod duljine iznad 20 km, obalne i kopnene terminale, tarifa iznosi 24,29 kuna po toni na 100 km.

5.2 Razvoj tržišta nafte i naftnih derivata

5.2.1 Skladištenje nafte i naftnih derivata

Djelatnost skladištenja nafte i naftnih derivata obavlja 25 energetskih subjekata. Ova djelatnost podrazumijeva skladištenje nafte i naftnih derivata na propisani način, u posebnim prostorima za vlastite potrebe (proizvođači, potrošači i transporter), u svrhu sigurnosti opskrbe i/ili sa svrhom trgovanja. Cijena skladištenja nafte i naftnih derivata nije regulirana, odnosno, određuje se na tržišnim principima. Prema dostavljenim podacima od energetskih subjekata ukupni raspoloživi skladišni kapaciteti u 2008. iznosili su 1,3 milijuna m³ (nisu uključeni skladišni kapaciteti u sklopu naftnih rafinerija INE d.d.), a na slici 5.2.1. prikazana je struktura skladišnih kapaciteta s obzirom na tip robe koja se skladišti.

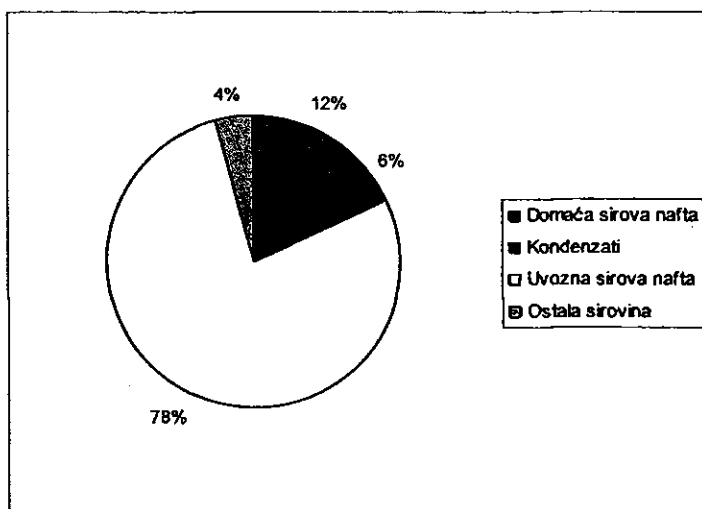

Slika 5.2.1. Struktura skladišnih kapaciteta za naftu i naftne derivate s obzirom na tip robe koja se skladišti u 2008.

5.2.2 Proizvodnja naftnih derivata i trgovina naftnim derivatima

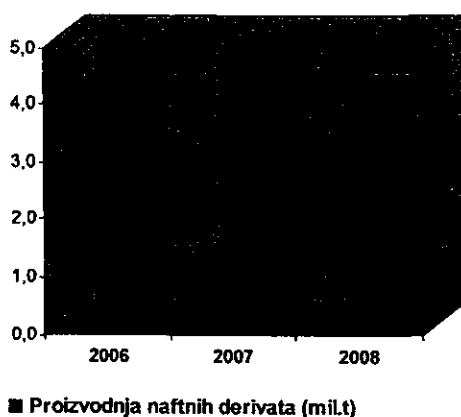
Proizvodnja naftnih derivata

Djelatnost proizvodnje naftnih derivata u Republici Hrvatskoj može se analizirati kroz rad rafinerija nafte INE d.d., u Rijeci i Sisku - ukupnog kapaciteta prerade oko 5,7 mil. tona nafte na godinu. Rafinerije nafte proizvodnim programom pokrivaju širok spektar naftnih derivata, koji uključuje motorna goriva te goriva za industriju i domaćinstvo. Osim toga, na etanskom postrojenju ETAN u Ivanić Gradu proizvode se dodatne količine ukapljenog naftnog plina te drugih petrokemijskih sirovina. Kao sirovina za proizvodnju naftnih derivata koristi se sirova nafta iz uvoza te sirova nafta i kondenzati proizvedeni na domaćim naftnim i plinskim poljima. Na slici 5.2.2. prikazana je sirovinska struktura rafinerijske prerade u 2008.

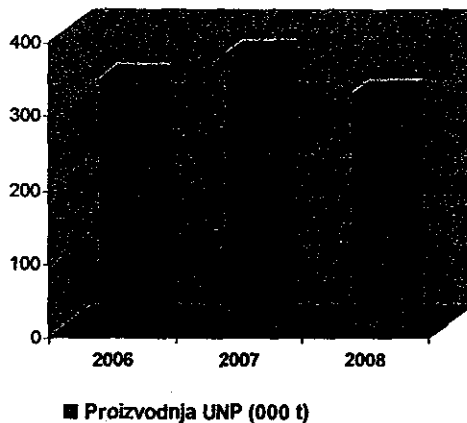
Slika 5.2.2. Sirovinska struktura rafinerijske prerade u 2008.

Ukupna proizvodnja naftnih derivata u 2008. iznosila je 4,1 milijuna tona naftnih derivata, što je za 14% manje nego u 2007. Prikaz ukupno proizvedenih količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2008. dan je na slici 5.2.3.

Slika 5.2.3. Proizvedena količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2008.

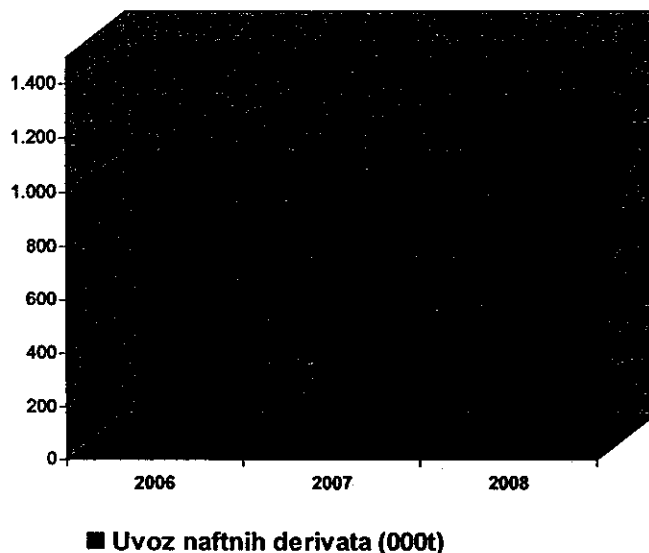
Na slici 5.2.4. posebno su prikazane proizvedene količine ukapljenog naftnog plina u razdoblju od 2006. do 2008.

Slika 5.2.4. Proizvedena količina UNP-a u razdoblju od 2006. do 2008.

Trgovina naftnim derivatima

Trgovina naftnim derivatima uključuje energetske djelatnosti trgovine na veliko naftnim derivatima, trgovine na malo naftnim derivatima, trgovine na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP) i trgovine na malo ukapljenim naftnim plinom (UNP). Dozvolu HERA-e nije potrebno ishoditi za djelatnosti trgovine na malo naftnim derivatima i trgovine na malo ukapljenim naftnim plinom. Za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko naftnim derivatima, osim dozvole HERA-e, potrebno je pribaviti i suglasnost Ministarstva na način propisan Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovina na veliko i trgovine s inozemstvom za određenu robu („Narodne novine“, br. 58/09). Trgovinu naftnim derivatima obavlja ukupno 31 energetski subjekt. Cijena naftnih derivata nije regulirana, odnosno, određuje se na tržišnim principima. Najviša razina cijena naftnih derivata propisana je Pravilnikom o utvrđivanju cijena naftnih derivata („Narodne novine“, br. 151/08), a najviša razina cijena ukapljenog naftnog plina (UNP) propisana je Pravilnikom o utvrđivanju cijena ukapljenog naftnog plina („Narodne novine“, br. 52/09). Pored naftnih derivata iz domaće proizvodnje, na tržištu Republike Hrvatske značajan udio zauzimaju naftni derivati iz uvoza. Prema dostavljenim podacima od energetskih subjekata u 2008. ukupno je uvezeno 1,25 mil. tona naftnih derivata, a na slici 5.2.5. je prikazana usporedba uvezenih količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2008.

Slika 5.2.5. Uvoz naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2008.

Proizvodnja, skladištenje i trgovina biogorivom

Tržište biogoriva u Republici Hrvatskoj je tek u fazi nastajanja. Za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje biogoriva potrebno je od HERA-e ishoditi dozvolu, osim u slučaju proizvodnje biogoriva za vlastite potrebe ili u količinama manjim od 1 TJ godišnje, što je ekvivalentno 27 tona biodizela godišnje. U postojećem zakonskom okviru u 2008. nije bila predviđena zasebna energetska djelatnost trgovine na malo i/ili trgovine na veliko biogorivom, te se za obavljanje ove djelatnosti izdavala dozvola za trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije. Budući da je u svibnju 2009. donijet Zakon o biogorivima za prijevoz („Narodne novine“, br. 65/09), od dana njegovog stupanja na snagu potrebno je ishoditi dozvolu HERA-e i za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko biogorivom i skladištenja biogoriva. Za obavljanje djelatnosti trgovine na veliko biodizelom, osim dozvole HERA-e, potrebno je pribaviti i suglasnost Ministarstva na način propisan Uredbom o uvjetima za obavljanje trgovina na veliko i trgovine s inozemstvom za određenu robu („Narodne novine“, br. 58/09). Za obavljanje djelatnosti trgovine na malo biogorivom nije potrebno ishoditi dozvolu HERA-e.

6 SEKTOR TOPLINSKE ENERGIJE

6.1 Općenito o sektoru toplinske energije

Energetski subjekti za proizvodnju, distribuciju i opskrbu toplinskom energijom u Republici Hrvatskoj pružaju usluge grijanja prostora i pripreme potrošne tople vode za oko 154 000 kupaca toplinske energije. Pri tome više od 95 posto ukupnog broja kupaca toplinske energije iz centraliziranih toplinskih sustava pripada kategoriji kućanstva.

Opskrba toplinskom energijom iz centraliziranih toplinskih sustava postoji u većim hrvatskim gradovima, a toplinska energija se proizvodi ili u kogeneracijskim termoelekttranama za veće dijelove grada ili u kotlovnica za pojedina gradska naselja, te se distribuira vrelovodnom/toplovodnom mrežom do objekata u kojima se u toplinskim stanicama predaje potrošačima.

Centralizirani toplinski sustavi s kogeneracijskim elektranama postoje samo u Zagrebu, Osijeku i Sisku pa se u tim gradovima, pored toplinske energije namijenjene grijanju, proizvodi i tehnološka para za potrebe industrije.

Godišnje se kućanstvima isporuči od 2 do 2,5 TWh toplinske energije kroz distribucijske toplinske mreže čija je ukupna duljina oko 430 kilometara.

U Republici Hrvatskoj je više od 11% ukupnog broja kućanstava priključeno na sustave daljinskog grijanja, a oko 15% ukupne energije potrošene za grijanje kućanstava i pripremu potrošne tople vode dolazi iz centraliziranih toplinskih sustava.

Osnovni tehnički podaci o sustavima daljinskog grijanja u većim hrvatskim gradovima dani su u tablici 6.1.1., a broj kupaca/potrošača toplinske energije na centraliziranom toplinskom sustavu prikazan je na slici 6.1.1.

Tablica 6.1.1. Podaci o energetskim subjektima u sektoru toplinske energije Republike Hrvatske

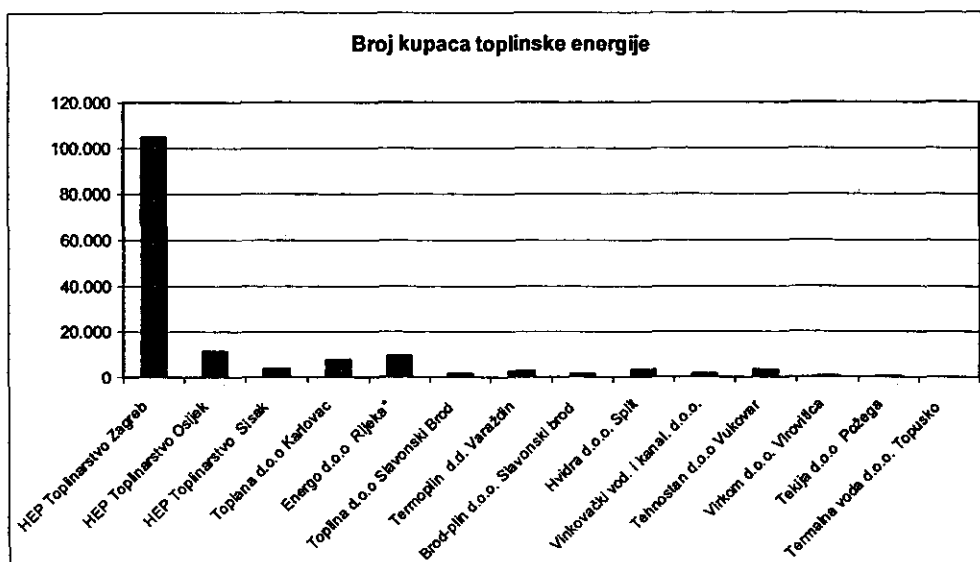
ENERGETSKI SUBJEKT	Broj potrošača	Duljina mreže km	Ukupno instalirana snaga	Isporučeno godišnje	Ogrjevna površina	Gorivo***
			MW _t	GWh/god	m ²	
1 HEP Toplinarstvo d.o.o*	121.576	380,7	2.294	1.755,6	9.458.910	PP, LUEL, LU
Zagreb	105.907	305,8	1.766	1.508,5	8.063.477	PP, LUEL, LU
Osijek	11.659	53,8	336	185,3	1.132.196	PP, LU
Sisak	4.010	21,1	192	61,8	263.237	PP, LU
2 Energo d.o.o Rijeka**	9.842	16,0	112	88,0	600.000	PP, LU, LUEL
3 Toplana d.o.o Karlovac	8.104	21,0	118	77,7	534.475	PP, LU, LUEL
4 Tehnostaan d.o.o Vukovar	3.202	7,2	35	25,7	176.666	PP, LUS-II, LUEL
5 Termoplín d.d. Varaždin	2.907	2,1	41	27,0	164.164	PP
6 Hvidra d.o.o. Split	3.300	8,5	31	14,7	222.165	LU
7 Brod-plin d.o.o. Slavonski brod	1.903	0,3	16	23,0	93.000	PP
8 Vinkovački vod. i kanal. d.o.o.	1.698	1,6	17	11,3	88.958	PP, LU, LUEL
9 Virkom d.o.o. Virovitica	481	0,9	10	6,6	30.191	PP
10 Inas-Invest d.o.o.	18			4,8	32.000	-
11 Energoremont d.d. Karlovac	5	0,0	37	6,6	28.822	0
12 Tekija d.o.o Požega	484	0,8	7	3,6	23.185	PP
13 Termalna voda d.o.o. Topusko	205	1,3	5	7,6	37.631	geo
14 Dioki d.d.	4	0,0	49	7,5	0	0
15 Zračna luka Zagreb	2	2,0	12	1,9	0	PP, LU
UKUPNO	153.731	442	2.785	2.062	11.490.167	

* Pored energije za grijanje HEP-Toplinarstvo je u 2008. proizveo i 663 618 tona tehnološke pare (dijelom korištene za grijanje)

** Podaci za 2006.

*** PP prirodni plin, MP miješani plin, LU lož ulje, LUEL ekstra lako loživo ulje, geo -geotermalna energija

Slika 6.1.1. Broj kupaca toplinske energije na centraliziranom toplinskom sustavu

Energetski subjekti koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom su u vlasništvu jedinica lokalne samouprave, državnom vlasništvu i privatnom vlasništvu. Uz toplinske djelatnosti najčešće se bave distribucijom plina, te komunalnim djelatnostima.

Isključivo toplinskom djelatnošću bavi se HEP-Toplinarstvo d.o.o. iz Zagreba, koje opskrbljuje više od 80% ukupnog broja kupaca toplinske energije, Toplana d.o.o. iz Karlovca, i Termalna voda d.o.o. iz Topuskog.

U tablici 6.1.2. navedeni se podaci o vlasništvu i djelatnosti energetskih subjekata u sektoru toplinske energije.

Tablica 6.1.2. Vlasništvo i djelatnosti energetskih subjekata u sektoru toplinske energije

Energo d.o.o. Rijeka	privatno / gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Termoplín d.d. Varaždin	privatno / gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Brod-plin d.o.o. Slavonski Brod	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Virkom d.o.o. Virovitica	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba plinom i toplinskom energijom
Tehnostan d.o.o. Vukovar	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom, dimnjačarstvo, upravljanje zgradama
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o. Vinkovci	gradsko	Sakupljanje, pročišćavanje i distribucija vode, odvodnja, izgradnja vodovodne i kanalizacijske mreže, opskrba toplinskom energijom, groblje
HVIDRA d.o.o. Split	privatno	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom, parking, pauk, garaže, autopraonica
TEKIJA d.o.o. Požega	gradsko	Sakupljanje, pročišćavanje i distribucija vode, odvodnja, prikupljanje i odvoz otpada, opskrba toplinskom energijom, groblje, parking
HEP Toplinarstvo d.o.o. Zagreb	državno	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Toplana d.o.o. Karlovac	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom
Termalna voda d.o.o. Topusko	gradsko	Proizvodnja, distribucija i opskrba toplinskom energijom

6.2 Zakonodavni okvir sektora toplinske energije

Zakonodavni okvir za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom čine: Zakon o energiji, Zakon o regulaciji energetske djelatnosti te Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom. Obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom uređeno je i podzakonskim propisima, i to: Općim uvjetima za opskrbu toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 129/06), Tarifnim sustavom za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki („Narodne novine“, br. 65/07 i 154/08), Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 115/07, 127/07 i 154/08), te Pravilnikom o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju („Narodne novine“, br. 139/08 i 18/09).

Zakonom o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom uređuju se: uvjeti i način obavljanja djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, prava i obveze subjekata koje navedene djelatnosti obavljaju, prava i obveze kupaca toplinske energije, osiguravanje sredstava za obavljanje tih djelatnosti, financiranje izgradnje objekata i uređaja za proizvodnju i distribuciju toplinske energije, nadzor nad primjenom Zakona te novčane kazne za počinitelje prekršaja utvrđene Zakonom.

Navedenim Zakonom određeno je da se proizvodnja toplinske energije za povlaštene kupce i opskrba toplinskom energijom povlaštenih kupaca obavljaju prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi. Energetske djelatnosti proizvodnja toplinske energije za tarifne kupce i opskrba toplinskom energijom tarifnih kupaca obavljaju se na regulirani način.

Energetska djelatnost distribucije toplinske energije obavlja se kao javna usluga. Jedinica lokalne samouprave, koja na svom distribucijskom području ima energetske objekte za distribuciju toplinske energije, dužna je osigurati trajno obavljanje energetske djelatnosti distribucije toplinske energije. Jedinica lokalne samouprave i energetski subjekt za distribuciju toplinske energije dužni su osigurati kvalitetno obavljanje energetske djelatnosti distribucije toplinske energije na načelima održivog razvitka, osigurati održavanje energetske djelatnosti objekata u stanju funkcionalne sposobnosti i osigurati javnost rada.

Energetska djelatnost distribucije toplinske energije obavlja se na temelju koncesije ili na temelju ugovora o obavljanju djelatnosti. Koncesijom se može steći pravo obavljanja energetske djelatnosti distribucije toplinske energije te pravo izgradnje energetske djelatnosti objekata za distribuciju toplinske energije.

Općim uvjetima za opskrbu toplinskom energijom definiraju se energetski i tehnički uvjeti, te gospodarski odnosi između distributera, opskrbljivača, proizvođača i kupaca toplinske energije. Općim uvjetima za opskrbu toplinskom energijom uređuje se: postupak izdavanja prethodne termoenergetske suglasnosti i stvaranja uvjeta za priključenje na distribucijsku mrežu, postupak izdavanja termoenergetske suglasnosti, uvjeti za priključenje, isporuku i opskrbu toplinskom energijom i korištenje distribucijske mreže, praćenje sigurnosti opskrbe i kvalitete, međusobni ugovorni odnosi između distributera toplinske energije, korisnika mreže, obveze i odgovornosti distributera toplinske energije korisnika mreže, uvjeti mjerenja, obračuna i naplate isporučene toplinske energije, uvjeti za primjenu postupaka ograničenja ili obustave isporuke toplinske energije, te postupci utvrđivanja i obračuna neovlaštene potrošnje toplinske energije.

Tarifnim sustavom za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki se za energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije, distribucije toplinske energije i opskrbe toplinskom energijom utvrđuje

metodologija za izračun tarifnih stavki za proizvodnju toplinske energije, s iznimkom povlaštenih kupaca, distribuciju toplinske energije i opskrbu toplinskom energijom, s iznimkom povlaštenih kupaca, matrica tarifnih modela i elementi za određivanje reguliranog maksimalnog prihoda, te se propisuju tablice za praćenje troškova, formula za izračun ukupnog prihoda putem tarifnih stavki, postupak podnošenja prijedloga za određivanje visine tarifnih stavki i obrazac izjave o istinitosti podataka.

Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 115/07 i 127/07) u gradovima Zagrebu, Osijeku, Sisku, Velikoj Gorici, Zaprešiću, Samoboru, Karlovcu, Slavonskom Brodu, Splitu, Varaždinu, Rijeci, Virovitici, Vinkovcima i Vukovaru, gospodarskim subjektima: HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, Toplana d.o.o., Karlovac, Toplana d.o.o., Slavonski Brod, Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod, HVIDRA d.o.o., Split, Termoplin d.d., Varaždin, Energo d.o.o., Rijeka, Virkom d.o.o., Virovitica, Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci, i Tehno stan d.o.o., Vukovar, bila je određena visina tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom koja je važila do 31. prosinaca 2008.

Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 154/08) u gradovima Zagrebu, Osijeku, Sisku, Velikoj Gorici, Zaprešiću, Samoboru, Karlovcu, Slavonskom Brodu, Splitu, Varaždinu, Rijeci, Virovitici, Vinkovcima, Vukovaru i Požegi, energetske subjektima: HEP Toplinarstvo d.o.o., Zagreb, Toplana d.o.o., Karlovac, HVIDRA d.o.o., Split, Termoplin d.d., Varaždin, Energo d.o.o., Rijeka, Virkom d.o.o., Virovitica, Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o., Vinkovci, Tehno stan d.o.o., Vukovar, Brod plin d.o.o., Slavonski Brod i Tekija d.o.o., Požega, određena je visina tarifnih stavki u Tarifnom sustavu za usluge energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, koja važi od 1. siječnja 2009.

Pravilnikom o načinu raspodjele i obračunu troškova za isporučenu toplinsku energiju, koji je stupio na snagu u studenom 2008., propisuje se ugradnja uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije, uređaja za regulaciju odavanja topline i uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije u objektima izgrađenim prije stupanja na snagu Zakona o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom. Ovim Pravilnikom propisuju se i modeli raspodjele i obračuna troškova za isporučenu toplinsku energiju na zajedničkom mjerilu toplinske energije kupcima toplinske energije koji su vlasnici posebnih dijelova objekta koji predstavljaju samostalnu uporabnu cjelinu, a toplinsku energiju registriraju putem uređaja za lokalnu razdiobu isporučene toplinske energije ili mjere putem zasebnog uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije.

6.3 Cijene toplinske energije

Cijene, odnosno tarife opskrbe toplinskom energijom koje su bile na snazi tijekom 2007. i u značajnijem dijelu tijekom 2008. određivane su prema proceduri i na način koje je propisivao Zakon o komunalnom gospodarstvu. Naime, prema odredbama toga Zakona cijenu komunalne usluge opskrbe toplinskom energijom i način plaćanja određivao je isporučitelj komunalne usluge, koji je bio dužan pri svakoj promjeni cijene, odnosno tarife svojih usluga pribaviti prethodnu suglasnost poglavarstva jedinice lokalne samouprave na području kojih se isporučuje usluga. Posljedica su bile vrlo raznolike cijene i načini obračunavanja i naplate za isporučenu toplinsku energiju u gradovima Republike Hrvatske.

Budući da se kod većine energetskih subjekata nije mjerila isporučena toplinska energija, potrošači su pretežito plaćali mjesečni fiksni iznos po kvadratnom metru stambene površine (kn/m^2). Ovakav način obračuna troška za isporučenu toplinsku energiju je trebao važiti dok novu visinu tarifnih stavki, prema jedinstvenom Tarifnom sustavu kojega je u svibnju 2006. donijela HERA, ne odredi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva.

Tijekom druge polovice 2007. skoro svi energetski subjekti su podnijeli prijedlog za promjenu visine tarifnih stavki Ministarstvu. Ministarstvo je za pristigle prijedloge pribavilo mišljenje HERA-e, te prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki uputilo Vladi Republike Hrvatske. Odlukom o visini tarifnih stavki u tarifnom sustavu za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom („Narodne novine“, br. 115/07 i 127/07) (u daljnjem tekstu: Odluka o visini tarifnih stavki iz studenog 2007.) Vlada Republike Hrvatske odredila je visinu tarifnih stavki za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, kako su navedene u tablicama 6.3.1. i 6.3.2. Ovu visinu tarifnih stavki energetski subjekti bili su obvezni primjenjivati do 31. prosinaca 2008.

Tablica 6.3.1. *Visine tarifnih stavki energetskih subjekata iz Odluke o visini tarifnih stavki iz studenog 2007. koje se temelje na mjerenju ispuštenih količina toplinske energije (bez PDV-a), iskazane prema tarifnim elementima isporučene/preuzete toplinske energije i zakupljene snage*

Energetski subjekt	Grijanje prostora			
	Energija		Snaga	
	kućanstva	gospodarstvo	kućanstva	gospodarstvo
	prema potrošnji		mjesečno	
HEP Toplinarstvo				
Zagreb	113,03 kn/MWh	197,41 kn/MWh	8.242,42 kn/MW	12.019,16 kn/MW
Osijek	108,80 kn/MWh	197,00 kn/MWh	7.910,00 kn/MW	12.016,00 kn/MW
Sisak	127,16 kn/MWh	222,08 kn/MWh	9.272,72 kn/MW	13.521,56 kn/MW
Posebne topłane (Zagreb, Samobor, Zaprješić)	176,33 kn/MWh	197,41 kn/MWh	12.858,16 kn/MW	12.019,16 kn/MW
Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod	230,00 kn/MWh	370,00 kn/MWh	21.958,33 kn/MW	34.800,83 kn/MW
Energo d.o.o., Rijeka	319,29 kn/MWh	406,98 kn/MWh	1,13 kn/m^2	1,9 kn/m^2
Tehnostan d.o.o., Vukovar		320,00 kn/MWh		33.010,00 kn/MW
Topłana d.o.o., Karlovac		773,00 kn/MWh		

Tablica 6.3.2. *Visine tarifnih stavki energetskih subjekata iz Odluke o visini tarifnih stavki iz studenog 2007. vezane za kvadratni metar stambene ili poslovne površine (kn/m²), kubni metar prostora, broj članova domaćinstva i sl. (bez PDV-a)*

Energo d.o.o., Rijeka	4,53 kn/m ²	5,86 kn/m ²	19,74 kn/m ³
Toplina d.o.o., Slavonski Brod	2,04 kn/m ²	3,23 kn/m ²	17,46 kn/m ³
Termoplina d.d., Varaždin	4,75 kn/m ²	9,5 kn/m ²	21,72 kn/čl.kuć.
Tehno stan d.o.o., Vukovar	5,20 kn/m ²		20,85 kn/m ³
Vinkovački vodovod i kanalizacija d.o.o.,	5,09 kn/m ²	6,76 kn/m ²	ne pruža uslugu
Hvidra d.o.o., Split	2,37 kn/m ²	3,08 kn/m ²	ne pruža uslugu
Virkom d.o.o., Virovitica	0,9 + 2,51 kn/m ²	2,2 + 5,02 kn/m ²	ne pruža uslugu
Toplana d.o.o., Karlovac	4,55 kn/m ²	16,45 kn/m ² u ogrjevnj sezoni	ne pruža uslugu

Zakon o proizvodnji, distribuciji i opskrbi toplinskom energijom donio je 2005. obvezu energetskim subjektima nadležnim za distribuciju toplinske energije da u roku od dvije godine od dana stupanja na snagu Zakona o svom trošku ugrade uređaje za regulaciju protoka toplinske energije i uređaje za mjerenje potrošnje toplinske energije u svim toplinskim stanicama. Dana 9. travnja 2007. istekao je rok do kada je svaki energetski subjekt u Republici Hrvatskoj nadležan za distribuciju toplinske energije bio dužan ugraditi uređaje za regulaciju protoka toplinske energije i uređaje za mjerenje potrošnje toplinske energije u svim toplinskim stanicama.

Na temelju odredbi Tarifnog sustava za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, bez visine tarifnih stavki, energetski subjekti dobili su obvezu da podnesu prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki nakon što prikupe podatke o isporučenoj toplinskoj energiji na obračunskim mjernim mjestima za 12 mjeseci računajući od dana zakonske obveze ugradnje uređaja za mjerenje potrošnje toplinske energije u toplinske stanice. Propisani rok za prikupljanje odgovarajućih podataka istekao je dana 9. travnja 2008. Zatim je uslijedio daljnji rok od šest mjeseci da energetski subjekt koji obavlja energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom podnese Ministarstvu odgovarajući prijedlog za određivanje visine tarifnih stavki. Propisani rok istekao je dana 9. listopada 2008.

Sukladno odredbama Zakona o energiji, tijekom 2008. energetski subjekti u devet slučajeva i HERA u jednom slučaju podnijeli su prijedloge za utvrđivanje, odnosno promjenu visine tarifnih stavki Ministarstvu. Ministarstvo je u vezi pristiglih prijedloga pribavilo mišljenja HERA-e, odnosno energetskog subjekta, te prijedloge za određivanje visine tarifnih stavki uputilo Vladi Republike Hrvatske. Odlukom o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. Vlada Republike Hrvatske odredila je visinu tarifnih stavki za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, kako su navedene u tablicama 6.3.3., 6.3.4 i 6.3.5. Visinu tarifnih stavki iz Odluke o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. energetski subjekti dužni su primjenjivati od 1. siječnja 2009.

Tablica 6.3.3. *Visina tarifnih stavki energetskih subjekata prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. (bez PDV-a)*

	kućanstva	gospodarstvo	kućanstva	gospodarstvo
	kn/kWh		kn/kW	
HEP-Toplinarstvo d.o.o.				
Zagreb	0,12	0,23	11,13	14,42
Osijek	0,12	0,23	11,13	14,42
Sisak	0,12	0,23	11,13	14,42
Područne toplane (zasebne kotlovnice) - Zagreb, Samobor, Zaprešić, Velika Gorica	0,20	0,23	14,42	14,42
Virkom d.o.o., Virovitica	0,22	0,23	18,00	18,00
Termoplin d.d., Varaždin	0,22	0,24	18,70	18,70
Vinkovački vod. i kanalizacija d.o.o., Vinkovci	0,22	0,24	18,70	18,70
Energo d.o.o., Rijeka	0,23	0,28	17,00	18,26
Tehno stan d.o.o., Vukovar	0,23	0,30	18,38	18,38
Brod-Plin d.o.o., Slavonski Brod	0,23	0,30	18,70	18,70
Tekija d.o.o., Požega	0,24	-	18,70	-
Hvidra d.o.o., Split	0,27	0,31	11,22	14,59

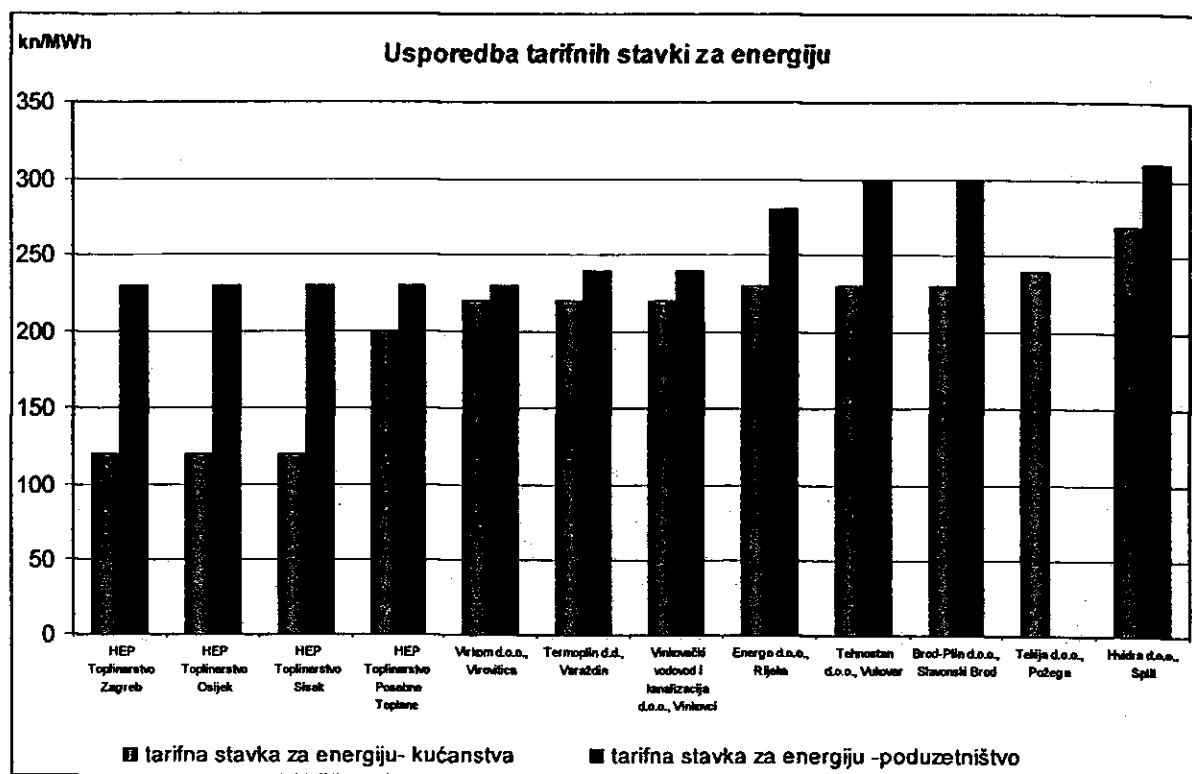
Tablica 6.3.4. *Visina tarifnih stavki za tehnološku paru energetskog subjekta HEP-Toplinarstvo d.o.o. prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. (bez PDV-a)*

HEP-Toplinarstvo d.o.o.	kn/t	kn/t/h
Zagreb	125,70	7.973,60
Osijek	125,70	7.973,60

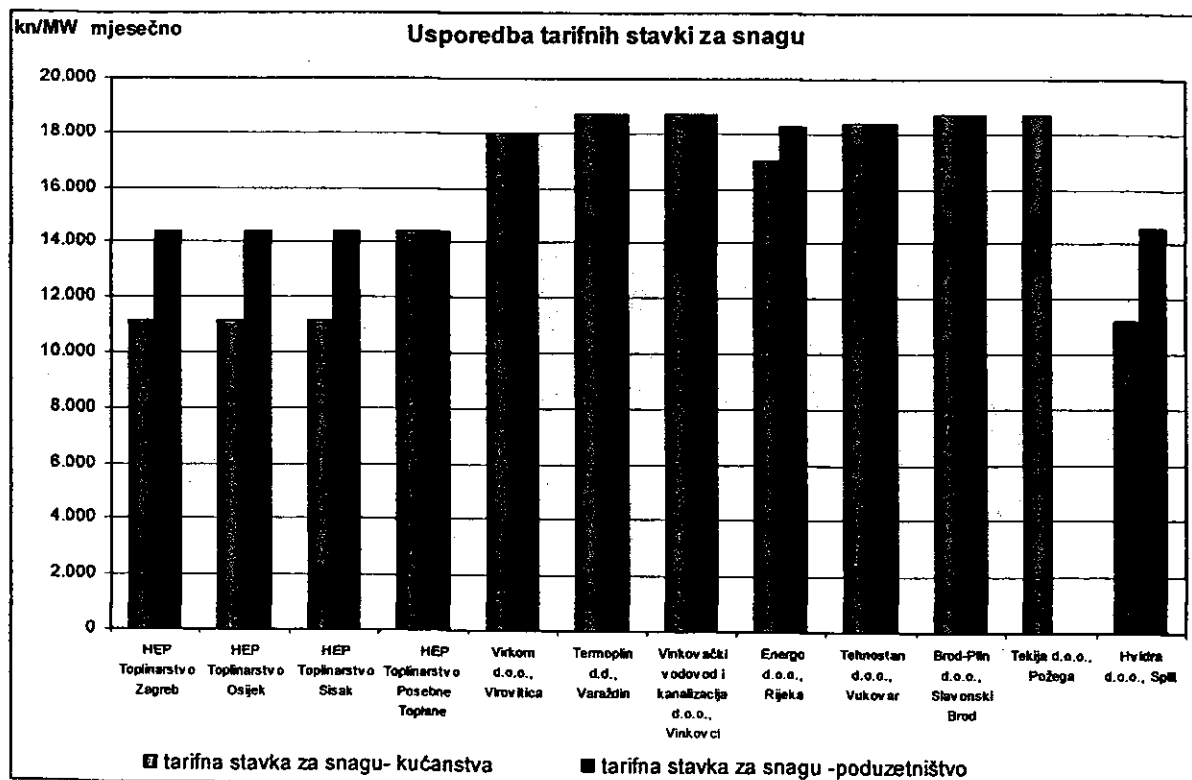
Tablica 6.3.5. *Visina tarifnih stavki za vrelu/toplu vodu energetskog subjekta Toplana d.o.o., Karlovac, prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. (bez PDV-a)*

Toplana d.o.o., Karlovac	stanovništvo	(kn/m ²)	5,51
	poslovni prostor	(kn/m ²) u ogrjevnoj sezoni	19,92
	poslovni prostor na brojilu	(kn/MWh)	773

Slike 6.3.1. i 6.3.2. prikazuju rezultate usporedbe visine tarifnih stavki energetskih subjekata u Republici Hrvatskoj koji pružaju usluge proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom za tarifne elemente isporučene/preuzete toplinske energije i zakupljene snage, prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008.

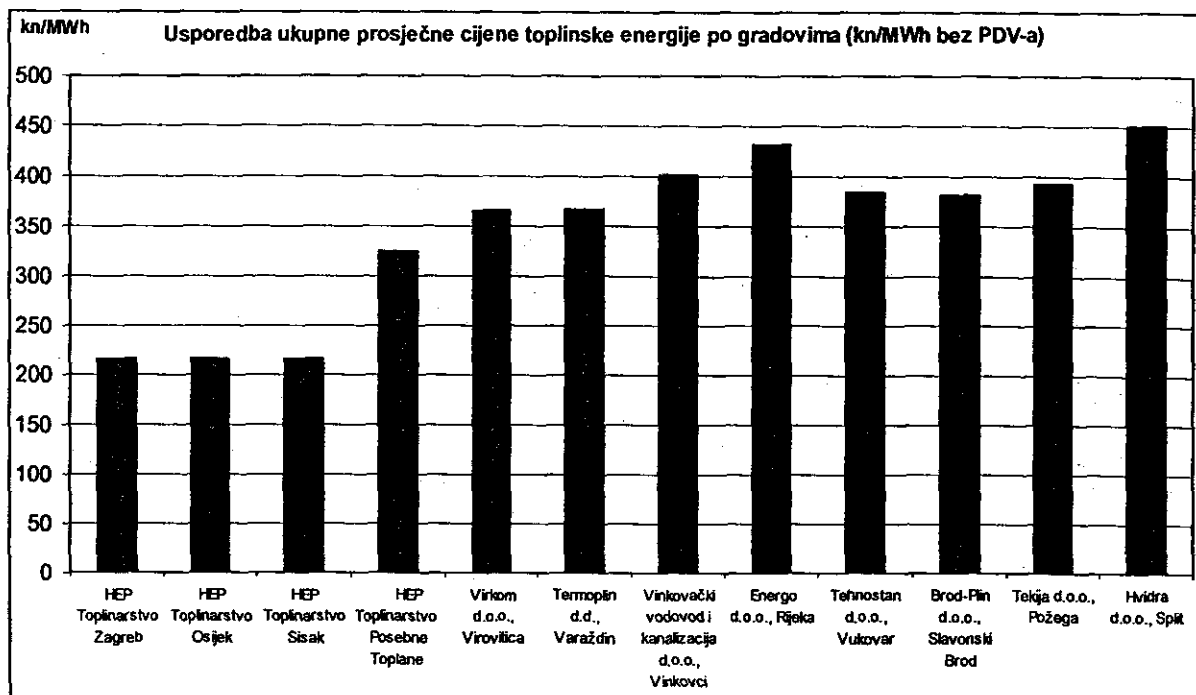
Slika 6.3.1. Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element isporučene energije, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)

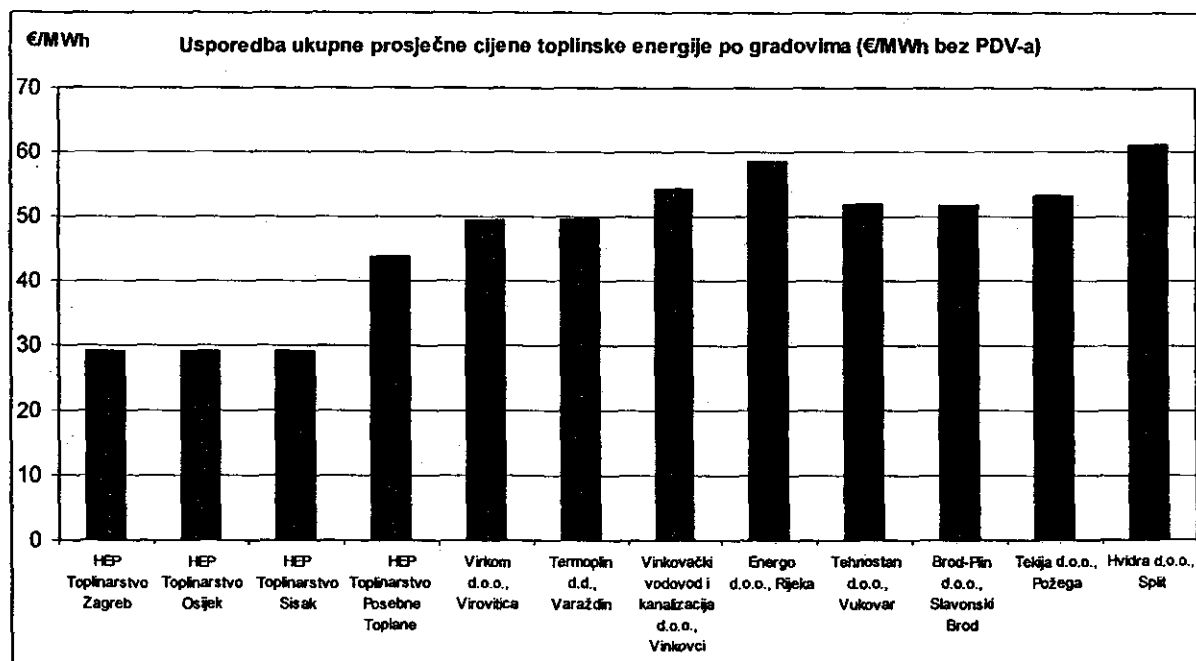
Slika 6.3.2. Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element zakupljene snage, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)

Ukupna prosječna prodajna cijena jednog MWh isporučene toplinske energije (bez PDV-a) energetskih subjekata u Republici Hrvatskoj prikazana je na slikama 6.3.3. i 6.3.4. Usporedba

je napravljena za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo uz pretpostavku pružanja iste razine usluge kupcima, a istovremeno uzimajući u obzir različita klimatska područja u kojima se gradovi u Republici Hrvatskoj nalaze.

Slika 6.3.3. Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u kn/MWh

Slika 6.3.4. Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u €/MWh

Tablica 6.3.6. u nastavku prikazuje raspon prodajnih cijena toplinske energije u Europi (bez PDV-a) i iznose poreza na dodanu vrijednost toplinske energije.

Tablica 6.3.6. Cijene toplinske energije u Europi (bez PDV-a)

Država	Minimalna cijena (€/MWh)	Maksimalna cijena (€/MWh)	Prosječna cijena (€/MWh)	Podjela (bez PDV-a)
Belgija	51	379	16%	20%
Danimarko	40	296	45%	5% za toplinsku energiju
	53	392		22% za sve ostale oblike energije
Francuska	80	592	48%	25%
Njemačka	23	170	30%	5% na toplinsku energiju
				18% za sve ostale oblike energije
Italija	30	219	49%	22%
	49	364		
Nizozemska	35	259	16%	20%
	55	407		
Poljska	60	442	12%	16%
Portugal	21	153	70%	14% na toplinsku energiju
				24% za sve ostale oblike energije
	28	207		5% za kućanstva
Španjolska	33	244	45%	18% za ostale
				5% za kućanstva (subvencija države)
Slovenija	33	242	3%	18% za sve ostale energetske sektore
Sjedinjene Države	53	396	51	377
	75	555		
Švedska	39	289		22%
Ujedinjeno Kraljevstvo	21	155	31%	19%
Slovačka	48	355	40%	19%
Švicarska	39	286	38%	25%
	44	323		
Finska	23*	170	15%	22%
	60*	440		

Izvor: E&P 2007.

* Navedene su minimalna i maksimalna prosječna cijena toplinske energije (bez PDV-a) u Republici Hrvatskoj u 2007. Odlukom o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. minimalna i maksimalna prosječna cijena toplinske energije (bez PDV-a) u Republici Hrvatskoj iznose 29, odnosno 62 EUR/MWh.

6.4 Aktivnosti u sektoru toplinske energije

Predmeti HERA-e iz područja toplinske energije tijekom 2008. prema vrstama, žalbe, prigovori i zahtjevi kupaca HERA-i, zahtjevi Ministarstva za mišljenje o prijedlozima visine

tarifnih stavki i prijedlozi visine tarifnih stavki, te zahtjevi energetskih subjekata i nadležnih državnih tijela za mišljenje i očitovanje HERA-e, prikazani su u tablici 6.4.1.

Tablica 6.4.1. *Žalbe kupaca i zahtjevi za mišljenje i očitovanje HERA-e*

Vrsta predmeta	Broj	
Žalbe i podnesci kupaca	19	49
Ostalo		
Zahtjevi Ministarstva za mišljenje HERA-e o prijedlozima visine tarifnih stavki, prijedlozi visine tarifnih stavki	11	28%
Zahtjevi energetskih subjekata i nadležnih državnih tijela za mišljenje i očitovanje HERA-e	9	23%
Ukupno	39	100%

Zakonska je obveza energetskih subjekata koji obavljaju energetske djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom da od HERA-e ishode dozvole za obavljanje svake od navedenih energetskih djelatnosti. Dozvola nije potrebna za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje toplinske energije koja se proizvodi isključivo za vlastite potrebe ili se proizvodi u proizvodnim objektima snage do 0,5 MW.

Tijekom 2008. HERA je izdala i/ili produžila ukupno 13 dozvola za obavljanje energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, i to:

- za proizvodnju toplinske energije – izdane tri i produžena jedna dozvola;
- za distribuciju toplinske energije – izdane tri i produžena jedna dozvola;
- za opskrbu toplinskom energijom – izdane četiri i produžena jedna dozvola.

Stanje izdanih i produženih dozvola sa 31. prosincem 2008. bilo je sljedeće: 20 dozvola za proizvodnju, 15 dozvola za distribuciju i 21 dozvola za opskrbu toplinskom energijom.

Tijekom 2008. HERA je donijela 10 mišljenja na prijedloge energetskih subjekata za određivanje visine tarifnih stavki za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom, te je za jedan energetski subjekt Ministarstvu podnijela prijedlog za utvrđivanje visine tarifnih stavki za usluge energetskih djelatnosti proizvodnje, distribucije i opskrbe toplinskom energijom.

Tijekom 2008. iz područja toplinske energije najveći broj zaprimljenih predmeta odnosio se na zahtjeve stranki (energetskih subjekata, kupaca, Ministarstva, državnog inspektorata, i dr.) za mišljenje HERA-e, zatim slijede žalbe kupaca.

6.5 Zaštita kupaca

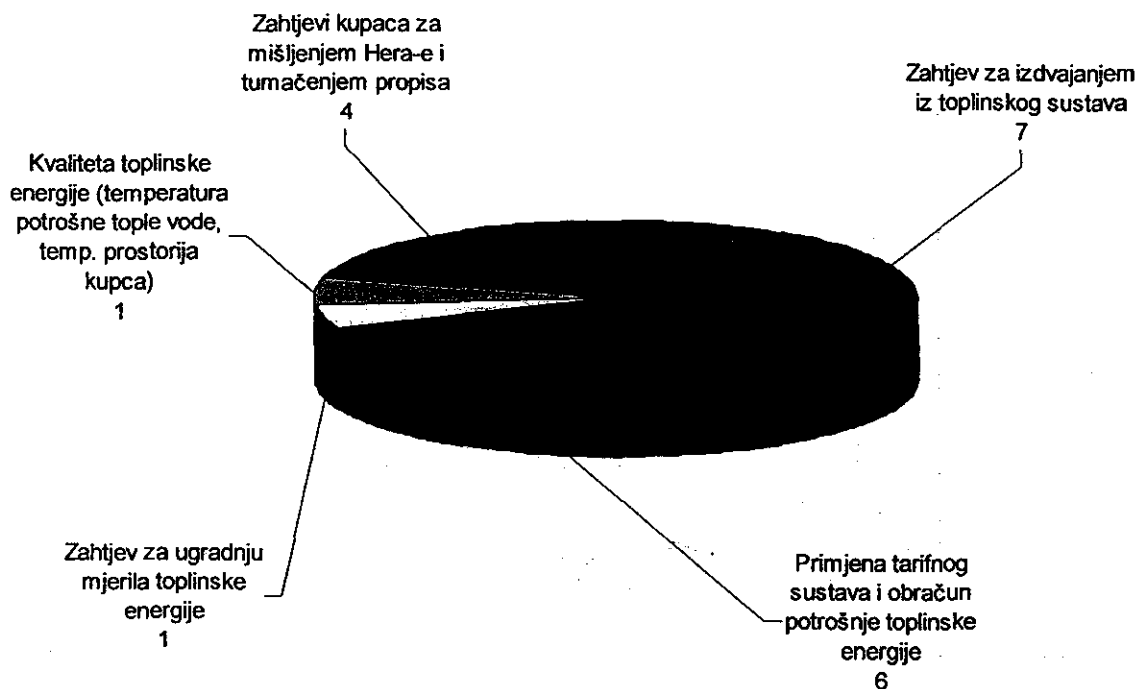
Tijekom 2008. iz područja toplinske energije žalbe i podnesci kupaca bili su u vezi sa:

- zahtjevima za izdvajanjem iz toplinskog sustava,
- primjenom tarifnog sustava i obračunom potrošnje toplinske energije,
- zahtjevima za ugradnju mjerila toplinske energije,
- kvalitetom toplinske energije (temperatura potrošne tople vode, temperatura prostorija kupca,
- zahtjevima kupaca za mišljenje HERA-e i tumačenje propisa.

Žalbe i podnesci kupaca po vrstama prikazani su u tablici 6.5.1. i na slici 6.5.1. U 2008. od zaprimljenih 19 HERA je riješila 11 žalbi i podnesaka kupaca.

Tablica 6.5.1. *Žalbe i podnesci kupaca po vrstama*

Vrsta predmeta	Broj	
Zahtjev za izdvajanjem iz toplinskog sustava	7	37%
Primjena tarifnog sustava i obračun potrošnje toplinske energije	6	32%
Zahtjev za ugradnju mjerila toplinske energije	1	5%
Kvaliteta toplinske energije (temperatura potrošne tople vode, temperatura prostorija kupca)	1	5%
Zahtjevi kupaca za mišljenje HERA-e i tumačenje propisa	4	21%
Ukupno	19	100%

Slika 6.5.1. *Žalbe i podnesci kupaca toplinske energije po vrstama*

7 SIGURNOST OPSKRBE

7.1 Sigurnost opskrbe električnom energijom

Prema članku 23.a Zakona o energiji, Vlada Republike Hrvatske, na prijedlog Ministarstva, jednom godišnje daje izvješće o stanju sigurnosti opskrbe energijom i očekivanim potrebama za energijom. Ministarstvo pri izradi prijedloga pribavlja mišljenje HERA-e.

U tablici 7.1.1. dana su maksimalna i minimalna opterećenja (P_{max} i P_{min}) hrvatskog elektroenergetskog sustava, vremena njihovog nastanka te pripadajući uvoz i izvoz električne energije. Maksimalno opterećenje elektroenergetskog sustava u 2008. dogodilo se na dan 31. prosinca u 18:00 sati i iznosilo je 3.009 MW.

Tablica 7.1.1. Maksimalno i minimalno opterećenje elektroenergetskog sustava u 2006., 2007. i 2008.

Godina	P_{max} [MW]	Vrijeme	Uvoz [MW]	Izvoz [MW]	P_{min} [MW]	Vrijeme	Uvoz [MW]	Izvoz [MW]
2006.	3036	25.01. 20:00	1960	1178	1046	11.06 03:00	1454	673
2007.	3098	17.12. 18:00	1538	734	1143	02.05 04:00	975	288
2008.	3009	31.12. 18:00	1903	892	1182	25.05. 06:00	1207	672

Izvor: HEP-OPS

Instalirana snaga elektrana na teritoriju Republike Hrvatske je 3.978 MW. Republika Hrvatska je suvlasnik nuklearne elektrane Krško u Republici Sloveniji i raspolaže s 50% snage te elektrane, odnosno 338 MW.

U 2008. HEP Proizvodnja d.o.o. zajedno s HEP d.d. je provela sljedeće aktivnosti radi povećanja instaliranih kapaciteta:

- Hidroelektrana Lešće snage 42 MW je u fazi opremanja brane i strojarnice, te su započeti radovi na rasklopnom postrojenju i razvodu elektrane;
- U dodatnom kogeneracijskom kombi plinskom postrojenju na lokaciji TE-TO Zagreb („Blok L“) električne snage 100 MW i toplinske snage 80 MW, koje zamjenjuje dotrajalo postrojenje iz 1962. (Blok „A“), nastavljena je montaža opreme svih dijelova plinske turbine, parne turbine i kotlovskog postrojenja s ciljem da se u 2009. dovrši izgradnja;
- Za novo kogeneracijsko plinsko-parno postrojenje TE „Sisak C“ električne snage 230 MW i toplinske snage 50 MW, koje se planira izgraditi uz postojeća postrojenja TE „Sisak A“ i TE „Sisak B“, tijekom 2008. radilo se na izradi projektne dokumentacije te pripremi za ugovaranje opreme;
- Investicijski projekt Hidroelektrane Dubrovnik, koja je izgrađena 1965., predviđao je i drugu fazu hidroelektrane. Stoga je 2007. izrađeno idejno rješenje nadogradnje postojećih 216 MW za dodatnih 304 MW. U 2008. privremeno su zaustavljene aktivnosti na projektu;
- Za hidroelektranu Senj II snage 342 MW privremeno su zaustavljene aktivnosti na projektu;
- U razvojnoj fazi su kombi kogeneracijsko plinsko-parno postrojenje TE „Slavonija“, električne snage 400 MW i toplinske snage 140 M, čijom izgradnjom će se osigurati

sigurnost opskrbe na području Slavonije i Baranje te plinska termoelektrana „Dalmacija“ snage 400 MW;

- Nastavljene su aktivnosti na revitalizaciji više hidroelektrana čime će se do 2011. osigurati oko 130 MW dodanih proizvodnih kapaciteta.

Od preostalih značajnijih investicija u proizvodne kapacitete, treba navesti sljedeće aktivnosti u 2008.:

- Vjetroelektrana Vrataruša snage 42 MW je u fazi izgradnje s očekivanim početkom rada u 2009.,
- Započela je gradnja vjetroelektrane Orlice snage 9,6 MW s očekivanim početkom rada u 2009.,
- Za tri vjetroelektrane ukupne snage 54 MW u zadarskom zaleđu (Vjetroelektrane ZD2, ZD3 i ZD6) ishođeni su dokumenti kojima se odobrava gradnja.

Tijekom 2008. nije bilo povećanja proizvodnih kapaciteta, ali nije bilo ni dekomisija elektrana.

Zakon o tržištu električne energije u članku 9. određuje način na koji se odobrava izgradnja proizvodnih objekata. Postrojenja za proizvodnju električne energije mogu graditi pravne ili fizičke osobe pod uvjetom da proizvodni objekti koje namjeravaju graditi zadovoljavaju kriterije utvrđene u postupku izdavanja energetske odobrenja za izgradnju proizvodnih objekata. Načela i kriterije propisuje Vlada Republike Hrvatske na prijedlog Ministarstva uz prethodno pribavljeno mišljenje HERA-e. Potrebna gradnja elektrana mora biti u skladu s propisima iz područja gradnje i prostornog uređenja, za što je nadležno Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva, a pri čemu je energetske odobrenje za izgradnju samo preduvjet u postupku ishođenja građevinske dozvole.

Nakon izgradnje postrojenja, te dobivanja uporabne dozvole, pravna ili fizička osoba koja je vlasnik (ili ima pravo korištenja) elektrane podnosi HERA-i zahtjev za izdavanje dozvole za obavljanje energetske djelatnosti proizvodnje električne energije. Takva dozvola omogućava prodaju električne energije trgovcima i opskrbljivačima ili izvoz.

Ako izgradnja proizvodnih objekata uz mjere upravljanja potrošnjom električne energije i mjere povećanja energetske učinkovitosti nije dovoljna, može se donijeti odluka o izgradnji objekta za proizvodnju električne energije putem javnog natječaja u interesu sigurnosti opskrbe, zaštite okoliša ili promicanja energetske učinkovitosti. U tom slučaju, za izgradnju proizvodnih objekata snage do 50 MW, odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi HERA, a za izgradnju elektrana snage 50 MW i veće, odluku o raspisivanju natječaja i o izboru najpovoljnijeg ponuditelja donosi Vlada Republike Hrvatske na prijedlog HERA-e. HERA je odgovorna za organizaciju i provedbu postupka natječaja za izgradnju elektrana.

Sustav poticaja proizvodnje električne energije iz obnovljivih izvora i kogeneracije odnosno Tarifni sustav za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora energije i kogeneracije predstavlja važan poticajni okvir za investiranje u proizvodne objekte električne energije, što se i vidi kroz broj projekata koji su dobili energetska odobrenja za izgradnju te broj postrojenja koja su ishodila prethodno rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača i rješenje o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača. Postrojenja za koja su izdana prethodna rješenja trebaju se izgraditi najkasnije za tri godine.

Unutar sustava poticanja, Ministarstvo vodi Registar projekata i postrojenja za korištenje obnovljivih izvora energije i kogeneracije te povlaštenih proizvođača, a prema Pravilniku o korištenju obnovljivih izvora energije i kogeneracije. Istim Pravilnikom uređeno je i izdavanje energetske odobrenja za izgradnju postrojenja koja koriste obnovljive izvore energije i kogeneracijskih postrojenja. Time se odobrava izgradnja navedenih postrojenja od strane

Ministarstva prije ishodenja građevinske dozvole. Definirano je i prethodno energetske odobrenje kojim se omogućava ispitivanje potencijala obnovljivog izvora energije na budućoj lokaciji postrojenja. Tijekom 2008. Ministarstvo je izdalo 100 prethodnih energetskih odobrenja za različite vrste proizvodnih postrojenja s ukupnom planiranom instaliranom snagom od 2089 MW. Također, u 2008. je izdano 10 energetskih odobrenja za izgradnju ukupno 77,5 MW novih proizvodnih kapaciteta različitih tehnologija. Treba istaknuti da je preko 95% planiranih kapaciteta izdanih prethodnih energetskih odobrenja i energetskih odobrenja izdano za vjetroelektrane. Prethodno odobrenje izdaje se na rok važenja od 48 mjeseci za postrojenja za koja je propisana obveza ishodenja lokacijske dozvole odnosno 18 mjeseci kada nije propisana obveza ishodenja lokacijske dozvole.

U 2008. HERA je dala suglasnost na trogodišnje planove razvoja i izgradnje operatora prijenosne mreže i operatora distribucijske mreže za razdoblje od 2008. do 2010., pri čemu je dana dužna pažnja održavanju mreže i sigurnosti pogona te razvoju u smislu pojačanja nacionalne mreže i prekograničnih kapaciteta.

Najvažnije investicije sa stanovišta sigurnosti pogona i prekograničnog trgovanja, u skladu s trogodišnjim planom razvoja i izgradnje HEP-OPS-a, obuhvaćaju:

- izgradnju 400 kV dalekovoda Ernestinovo - Pecs do 2010. za povećanje prekograničnog kapaciteta granice Hrvatska - Mađarska s regionalnim značajem radi povezivanja tržišta središnje i jugoistočne Europe,
- izgradnju prekograničnog voda 220 kV Mraclin - Prijedor na granici Hrvatska - BiH radi povećanja sigurnosti opskrbe posebno uvjetovano izgradnjom termoelektrane TE „Sisak C“,
- nastavak izgradnje 220 kV mreže u Istri s pripadajućim transformatorskim stanicama,
- izgradnja i pojačanje 220 kV mreže za prihvatanje energije iz planiranih elektrana u prijenosnom području Split (radi revitalizacija i proširenje HE Zakućac i HE Dubrovnik) te
- izgradnju i pojačanje 110 kV mreže sukladno prioritetima revitalizacije i potrebama zadovoljenja konzuma.

Od dodatnih kapitalnih investicija HEP-OPS-a, potrebno je spomenuti projekt revitalizacije ICT opreme u razdoblju 2008. - 2010. s ciljem kvalitetnijeg vođenja i upravljanja. Kroz projekt će se osigurati i tržišne funkcije koje će omogućiti kvalitetniji nastup hrvatskih energetskih subjekata na regionalnom tržištu električne energije.

7.2 Sigurnost opskrbe prirodnim plinom

Sudionici na tržištu plina odgovorni su za sigurnost opskrbe plinom u okviru svoje djelatnosti. Ministarstvo je odgovorno za:

- praćenje odnosa između ponude i potražnje na tržištu plina,
- izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude,
- planiranje izgradnje i razvoja dodatnih kapaciteta plinskog sustava i
- predlaganje i poduzimanje mjera u slučaju proglašenja kriznog stanja.

Jedinice područne (regionalne) samouprave odgovorne su za:

- praćenje odnosa između ponude i potražnje plina na svom području,
- izradu procjena buduće potrošnje i raspoložive ponude,
- planiranje izgradnje dodatnih kapaciteta i razvoj distribucijskog sustava na svom području te
- predlaganje i poduzimanje mjera u okviru svoje nadležnosti utvrđene zakonom.

Za sigurnost opskrbe prirodnim plinom nužna je potpuna primjena, kako zakonskih, tako i podzakonskih propisa iz područja plina, a što je vezano uz restrukturiranje tržišta plina.

S ciljem definiranja mjera za sigurnost opskrbe prirodnim plinom u rujnu 2008. donijeta je Uredba o sigurnosti opskrbe prirodnim plinom, a prvi put je primijenjena tijekom „plinske krize“ u siječnju 2009. Naime, uslijed potpune obustave isporuke prirodnog plina iz Ruske Federacije i nastalog poremećaja u opskrbi krajnjih kupaca, Vlada Republike Hrvatske je 7. siječnja 2009. proglasila krizno stanje, a Ministarstvo je odredilo mjere za otklanjanje kriznog stanja. Provođenjem mjera povećanja proizvodnje iz domaćih ležišta, interventnog uvoza iz država Europske unije i smanjenjem potrošnje prirodnog plina, uz provođenje mjera 4., 5. i 6. stupnja smanjenja i obustave isporuke, održana je opstojnost plinskog sustava i neprekinuta isporuka plina svim zaštićenim kupcima u Republici Hrvatskoj.

Osim zakonske regulative, vrlo bitan preduvjet za sigurnost opskrbe plinom je razvoj nove infrastrukture. Razvoj plinske infrastrukture obavlja se sustavno, na prijedlog operatora sustava. Zakonom o tržištu plina regulirano je da se razvojni planovi izrađuju na razdoblje od pet godina, uz obvezu ažuriranja svake godine. Razvojne planove odobrava Ministarstvo uz prethodno mišljenje HERA-e.

Za daljnje poboljšanje sigurnosti opskrbe i omogućavanje otvaranja tržišta prirodnim plinom, do kraja 2010. planira se uspostaviti dodatna interkonekcija s Republikom Mađarskom te povezivanje hrvatskog i mađarskog plinskoga transportnog sustava. U tu svrhu operatori transportnih sustava dviju zemalja sklopili su 31. svibnja 2007. Memorandum o razumijevanju, a nakon usklađivanja tehničkih detalja interkonekcije 3. srpnja 2008. potpisano je i Pismo namjere. Na tim osnovama 3. ožujka 2009. potpisan je Ugovor o zajedničkoj izgradnji (Joint Development Agreement) dvosmjernog interkonekcijskog plinovoda, kojim su definirane obaveze i prava partnera (Plinacro d.o.o. i FGSZ) pri izgradnji mađarske dionice Varosföld-Bata-Dravaszerdahely, duge 210 km, i hrvatske dionice Donji Miholjac–Beničanci–Slobodnica, duge 88 km, sve u jedinstvenom promjeru DN 800, maksimalnog radnog tlaka od 75 bar, te ukupnog kapaciteta 6,5 mlrd. m³ godišnje. Ugovorom je predviđen završetak izgradnje cjelokupnog interkonekcijskog plinovoda do kraja 2010. te puštanje u rad početkom 2011.

U 2008. odvijale su se i aktivnosti na razvoju projekta Jonsko-jadranskog plinovoda (Ionian-Adriatic Pipeline - IAP) Ploče-Fieri, kojim bi se omogućilo povezivanje hrvatskog plinskog sustava s najavljenim projektom Transjadranskog plinovoda (Trans Adriatic Pipeline - TAP). U cilju realizacije IAP projekta u Zagrebu je 25. rujna 2007. potpisana Ministarska deklaracija predstavnika resornih ministarstava Republike Albanije, Crne Gore i Republike Hrvatske kojom je izražena puna podrška realizaciji spomenutog plinovoda. U prosincu 2008. Ministarsku deklaraciju potpisala je i Bosna i Hercegovina. U tijeku su pripremni studijski i istražni radovi koji prethode cjelovitoj Studiji izvodljivosti, a u tijeku je i formiranje Međudržavnog povjerenstva, kao koordinacijskog i nadzornog tijela IAP projekta sastavljenog od predstavnika resornih ministarstava Republike Albanije, Crne Gore, Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske.

Veliku važnost u osiguranju energetske neovisnosti Republike Hrvatske i diversifikaciji dobavnih pravaca prirodnog plina imat će i UPP terminal¹⁵, čiji investitor bi trebao biti međunarodni konzorcij Adria LNG koji čine njemačke tvrtke E.ON Ruhrgas i RWE Transgas, austrijski OMV, francuski Total i slovenski Geoplin. Tijekom 2009. planira se ulazak u konzorcij hrvatske tvrtke LNG Hrvatska¹⁶, čiji osnivači bi trebala biti trgovačka društva INA d.d., HEP d.d. i Plinacro d.o.o. Vlada Republike Hrvatske je u rujnu 2008. donijela odluku da

---

¹⁵ Terminal za prihvata i uplinjavanje ukapljenog prirodnog plina.

¹⁶ Tvrtka LNG Hrvatska još nije osnovana.

je lokacija Dina kod Omišlja na otoku Krku najpovoljnija za izgradnju UPP terminala. Tijekom 2009. očekuje se izrada studije utjecaja na okoliš, a u tijeku je i postupak izdavanja lokacijske dozvole za UPP terminal. Gradnjom terminala za ukapljeni prirodni plin osigurale bi se dodatne količine plina iz sjeverne Afrike, Bliskog Istoka i drugih područja, a istovremeno bi se diversificirali dobavni pravci prirodnog plina. Potencijalna tržišta novih količina plina, uz hrvatsko tržište, bile bi zemlje zapadne i srednje Europe. Dinamika razvoja i ostvarenja projekta očekuje se u dvije faze, tako da se u prvoj fazi omogući kapacitet uplinjavanja prirodnog plina od 5 do 6 mlrd. m³, a u drugoj fazi do 14 mlrd. m³. Na taj bi se način osigurale nove količine prirodnog plina za hrvatsko tržište na razini oko 2 mlrd. m³ godišnje, a po potrebi i više. Osim povećanja sigurnosti opskrbe i diversifikacije dobavnih pravaca u skladu s rastućom potražnjom za prirodnim plinom, realizacijom tog projekta povećala bi se likvidnost i fleksibilnost hrvatskog plinskog tržišta i osigurala pozicija Republike Hrvatske kao važnog tranzitnog čvorišta prirodnog plina.

Osim izgradnje transportnog sustava i UPP terminala, važan preduvjet za povećanje sigurnosti opskrbe su i ulaganja u dodatne skladišne kapacitete, s obzirom na očekivani porast potrošnje prirodnog plina i velike sezonske neravnomjernosti u potrošnji prirodnog plina.

7.3 Sigurnost opskrbe naftom i naftnim derivatima

Sigurnu, redovitu i kvalitetnu opskrbu naftnim derivatima, sukladno Zakonu o tržištu nafte i naftnih derivata, nadzire Ministarstvo.

Plan intervencije u slučaju izvanrednog poremećaja opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata utvrđuje postupke i kriterije za utvrđivanje izvanrednog poremećaja opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata i postupke za normalizaciju.

Provođenje Plana intervencije u slučaju izvanrednog poremećaja opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata izvršava Stručno povjerenstvo, koje je propisano Odlukom o osnivanju Stručnog povjerenstva za praćenje redovite opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata. Predsjednik, zamjenik predsjednika i članovi Stručnog povjerenstva za praćenje redovite opskrbe tržišta nafte i naftnih derivata imenovani su Rješenjem Vlade Republike Hrvatske, od kojih je, u svojstvu člana, i predstavnik HERA-e.

Osim toga, Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata propisuje i formiranje obveznih zaliha nafte i naftnih derivata, radi osiguranja opskrbe naftom i naftnim derivatima u slučaju prijetnje energetske sigurnosti države te uslijed izvanrednih poremećaja opskrbe. HANDA je dužna formirati obvezne zalihe u visini 90-dnevne prosječne potrošnje i to do 31. srpnja 2012. Količinu i strukturu obveznih zaliha određuje Vlada Republike Hrvatske. U tom smislu je, za 2008., Vlada RH i donijela Odluku o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata („Narodne novine“, br. 46/08), a na temelju ostvarene potrošnje naftnih derivata u 2007. U travnju 2009. donijeta je Odluka o količini i strukturi obveznih zaliha nafte i naftnih derivata za 2009. godinu („Narodne novine“, br. 48/09).

Biogoriva kao dopuna ili zamjena za dizelsko gorivo ili benzin za potrebe prijevoza

Zakon o tržištu nafte i naftnih derivata prepoznaje korištenje biogoriva kao dodatak naftnim derivatima ako isti udovoljava propisu o kakvoći biogoriva.

Uredba o kakvoći biogoriva („Narodne novine“, br. 141/05) propisuje granične vrijednosti značajki kakvoće biogoriva koji predstavljaju dopunu ili zamjenu dizelskog goriva ili benzina za potrebe prijevoza.

Odluka o postotku biogoriva u ukupnom udjelu goriva u 2008. i količini biogoriva koje se mora staviti u promet na domaće tržište u 2008. („Narodne novine“, br. 52/08) propisuje 1,21% biogoriva u ukupnom udjelu energetske potrošnje goriva, što predstavlja ekvivalent od 1,13 PJ biodizela (ekvivalentno 30.000 t).

Zakon o biogorivima za prijevoz osigurava poticanje proizvodnje i potrošnje biogoriva u Republici Hrvatskoj, posebno u smislu promicanja korištenja biogoriva i drugih obnovljivih goriva za prijevoz te usklađuje hrvatsko zakonodavstvo s pravnom stečevinom Europske unije.

8 OBVEZA JAVNE USLUGE

8.1 Električna energija

HEP d.d. kao vladajuće društvo i njegova ovisna društva imaju obvezu obavljanja reguliranih djelatnosti za električnu energiju kao javne usluge.

Prijenos i distribucija električne energije su regulirane djelatnosti, dok su proizvodnja i opskrba električnom energijom tržišne djelatnosti. Međutim, kupci iz kategorije kućanstva (42% ukupne potrošnje prema podacima za 2008.), ako ne žele iskoristiti svoj status povlaštenog kupca i na tržištu slobodno ugovoriti opskrbu električnom energijom, imaju pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca. Isto pravo, ali najviše do 30 dana, imaju i svi kupci koji ostanu bez opskrbljivača ili im je opskrbljivač prestao s radom.

Opskrbljivač tarifnih kupaca je energetska subjekt koji ima dozvolu za obavljanje djelatnosti opskrbe električnom energijom i obvezu javne usluge opskrbe tarifnih kupaca električnom energijom na regulirani način i po reguliranoj cijeni. Zakonom o tržištu električne energije propisano je da je u Republici Hrvatskoj operator distribucijskog sustava dužan obavljati i poslove opskrbljivača tarifnih kupaca.

Opskrbljivač tarifnih kupaca obavlja opskrbu električnom energijom prema važećim pripadajućim iznosima tarifnih stavki iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije i tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom.

Treba istaknuti da su do 30. lipnja 2009. i tzv. mali kupci (kupci koji imaju manje od 50 zaposlenih i godišnji prihod manji od 70 milijuna kuna) imali pravo na opskrbu električnom energijom od opskrbljivača tarifnih kupaca.

Kupci koji ostanu bez opskrbljivača ili im opskrbljivač prestane s radom, a u roku od 30 dana ne pronađu novog opskrbljivača, plaćaju opskrbu električnom energijom po cijeni električne energije uravnoteženja definiranoj Metodologijom za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu.

U lipnju 2009. HERA je donijela Izmjene i dopune Metodologije za pružanje usluga uravnoteženja električne energije u elektroenergetskom sustavu kojima je propisano da povlaštene kupci koji u roku od 30 dana ne izaberu novog opskrbljivača plaćaju električnu energiju prema važećim pripadajućim iznosima tarifnih stavki iz tarifnog sustava za proizvodnju električne energije za tarifne kupce, uvećanim za 20%. Ovi kupci plaćaju i naknadu za opskrbu (troškovi obračuna potrošnje električne energije, ispostave i naplate računa) prema pripadajućim iznosima tarifnih stavki iz tarifnog sustava za opskrbu električnom energijom tarifnih kupaca.

8.2 Prirodni plin

Energetske djelatnosti utvrđene Zakonom o energiji obavljaju se prema pravilima kojima se uređuju tržišni odnosi ili kao pružanje javnih usluga.

Obveza javne usluge definirana je kao obveza energetska subjekata da određene energetske djelatnosti obavljaju kao javne usluge. Javna usluga je usluga dostupna u svako vrijeme svim kupcima i energetskim subjektima po reguliranoj cijeni i prema reguliranim uvjetima pristupa i korištenja usluge, uvažavajući sigurnost, redovitost i kvalitetu usluge, zaštitu okoliša,

učinkovitost korištenja energije i zaštitu klime, a obavlja se prema načelima javnosti rada i nadzora tijela određenih zakonom.

Kao javne usluge iz područja plina obavljaju se sljedeće energetske djelatnosti: dobava plina, skladištenje prirodnog plina, transport prirodnog plina, distribucija plina, upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (UPP), organiziranje tržišta prirodnim plinom i opskrba plinom tarifnih kupaca.

Dok opskrba plinom znači trgovinu plinom, dobava plina je opskrba plinom opskrbljivača tarifnih kupaca i opskrbljivača koji su nositelji obveze javne usluge opskrbe plinom.

Povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo koji nije izabrao opskrbljivača u roku od šest mjeseci od dana otvaranja tržišta, ima pravo na opskrbu plinom od strane opskrbljivača koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom. Pravo na javnu uslugu opskrbe plinom ima i povlašteni kupac iz kategorije kućanstvo čiji je opskrbljivač prestao s radom ili koji je nakon otvaranja tržišta odlučio promijeniti opskrbljivača, u skladu s Pravilnikom o organizaciji tržišta prirodnog plina i Općim uvjetima za opskrbu prirodnim plinom.

Za opskrbljivača koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo određen je opskrbljivač koji je na dan 31. srpnja 2008. obavljao djelatnost opskrbe plinom tarifnog kupca iz kategorije kućanstvo i to za razdoblje od pet godina. Nakon isteka razdoblja od pet godina, nositelja obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo za sljedeće razdoblje od pet godina bira se na temelju javnog natječaja.

Zakonom o tržištu plina je određen nositelj obveze javne usluge dobave plina na razdoblje do 31. srpnja 2013. Nakon isteka tog roka, nositelj obveze javne usluge dobave plina za razdoblje od pet godina bira se na temelju javnog natječaja kojega raspisuje HERA.

Što se tiče samog sadržaja obveze javne usluge opskrbe plinom i dobave plina, opskrbljivač koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom kupaca iz kategorije kućanstvo dužan je opskrbljivati plinom povlaštenoga kupca iz kategorije kućanstvo pod reguliranim uvjetima, a opskrbljivač koji je nositelj obveze javne usluge dobave plina dužan je dobavljati plin opskrbljivaču koji je nositelj obveze javne usluge opskrbe plinom povlaštenoga kupca iz kategorije kućanstvo po reguliranim uvjetima.

9 POPIS TABLICA I SLIKA

9.1 Popis tablica

Tablica 3.1.1.	Temeljni podaci o prijenosnoj mreži, stanje na dan 31. 12. 2008.....	16
Tablica 3.1.2.	Duljine vodova po naponskim razinama u 2008.....	17
Tablica 3.1.3.	Transformatorske stanice po naponskim razinama u 2008.....	17
Tablica 3.1.4.	Transformatori po naponskim razinama u 2008.....	17
Tablica 3.1.5.	Prosječne zimske i ljetne vrijednosti NTC po granicama za 2007. i 2008. [MW].....	19
Tablica 3.1.6.	Kapaciteti dodijeljeni na godišnjoj razini po granicama za 2008.....	20
Tablica 3.1.7.	Popis sudionika i dodijeljeni kapaciteti na dražbama za granice prema Republici Sloveniji, Republici Srbiji te Bosni i Hercegovini za 2008. [MW].....	22
Tablica 3.1.8.	Popis sudionika i dodijeljeni kapacitet na bilateralnim dražbama za granicu prema Republici Mađarskoj za 2008. [MW].....	22
Tablica 3.1.9.	Ostvarena prosječna cijena za prijenos i distribuciju po polugodištima za 2008.....	23
Tablica 3.1.10.	Prikaz ostvarenih investicija HEP-OPS-a u razdoblju 2005.-2008.....	23
Tablica 3.1.11.	Prikaz ostvarenih investicija HEP ODS-a u razdoblju 2005.-2008.	24
Tablica 3.1.12.	Pregled značajnijih kapitalnih objekata HEP-OPS-a puštenih u pogon 2008.....	24
Tablica 3.1.13.	Prekidi i trajanje prekida isporuke električne energije HEP-OPS-a u 2008.....	25
Tablica 3.1.14.	Izdane prethodne elektroenergetske suglasnosti i elektroenergetske suglasnosti te prosječan broj dana izdavanja u HEP ODS-u u 2008.	27
Tablica 3.1.15.	Ugovaranje opskrbe električnom energijom HEP ODS-a u 2008.	27
Tablica 3.1.16.	Obračun i izdavanje računa HEP ODS-a u 2008.	27
Tablica 3.1.17.	Naplata potraživanja redovitim postupkom HEP ODS-a u 2008.....	28
Tablica 3.1.18.	Odgovori na pitanja, zahtjeve i prigovore kupaca HEP ODS-u u 2008.....	28
Tablica 3.1.19.	Nestandardne usluge obračuna i izdavanja računa HEP ODS-a u 2008.....	28
Tablica 3.1.20.	Naplata potraživanja nestandardnim postupkom (slanjem opomene) HEP ODS-a u 2008.	29
Tablica 3.1.21.	Analiza rada Povjerenstva za reklamacije potrošača pri HEP ODS-u u 2008.	29
Tablica 3.2.1.	Elektroenergetska bilanca hrvatskog elektroenergetskog sustava za 2008. [MWh].....	32
Tablica 3.2.2.	Popis energetske subjekata za proizvodnju električne energije.....	35
Tablica 3.2.3.	Popis energetske subjekata koji su ispunili uvjete za nastupanje na tržištu električne energije, stanje na dan 31. prosinca 2008.....	36
Tablica 3.2.4.	Smjer prodane električne energije na hrvatskom tržištu u 2008., prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika.....	37
Tablica 3.2.5.	Ukupna trgovina električnom energijom u 2008., prema ugovornim rasporedima tržišnih sudionika.....	37
Tablica 3.2.6.	Cijene električne energije uravnoteženja za 2008. zaokružene na cijeli broj.....	38
Tablica 3.2.7.	Broj mjernih mjesta te prodaja, prosječna prodaja i udio prodaje električne energije po kategorijama potrošnje u 2008.....	39
Tablica 3.2.8.	Nabava, prodaja i gubici električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2008.	40
Tablica 3.2.9.	Razredi potrošnje za kućanstva.....	41

Tablica 3.2.10.	Razredi potrošnje za poduzetništvo	41
Tablica 3.2.11.	Indikativne vršne snage za poduzetništvo.....	41
Tablica 3.2.12.	Razredi potrošnje za kućanstva.....	41
Tablica 3.2.13.	Razredi potrošnje za poduzetništvo na niskom i srednjem naponu	42
Tablica 3.2.14.	Prosječne ukupne prodajne cijene za krajnje kupce u razdoblju 2005.- 2008. [kn/kWh]	43
Tablica 3.2.15.	Prosječne cijene električne energije za povlaštene kupce u 2008. [kn/kWh]	43
Tablica 3.2.16.	Značajke tipičnih kupaca električne energije u Republici Hrvatskoj.....	46
Tablica 3.2.17.	Predmeti iz područja električne energije u 2008.....	48
Tablica 3.2.18.	Skupine žalbi i prigovora iz područja električne energije u 2008.....	48
Tablica 3.2.19.	Žalbe i prigovori iz područja električne energije u 2008. za koje HERA nije bila nadležna.	49
Tablica 3.3.1.	Izdana rješenja o stjecanju statusa povlaštenog proizvođača električne energije tijekom 2008.....	50
Tablica 3.3.2.	Pregled cijena i proizvodnje iz povlaštenih postrojenja.....	51
Tablica 4.1.1.	Visine tarifnih stavki za transport prirodnog plina za 2008. i 2009.....	54
Tablica 4.1.2.	Visine tarifnih stavki za skladištenje prirodnog plina.....	55
Tablica 4.1.3.	Visine tarifnih stavki za distribuciju plina po operatorima distribucijskog sustava, za tarifne modele (bez PDV-a)	58
Tablica 4.1.4.	Postupak razdvajanja djelatnosti.....	61
Tablica 4.2.1.	Otvorenost tržišta plina u Republici Hrvatskoj.....	68
Tablica 6.1.1.	Podaci o energetske subjektima u sektoru toplinske energije Republike Hrvatske	80
Tablica 6.1.2.	Vlasništvo i djelatnosti energetskih subjekata u sektoru toplinske energije	81
Tablica 6.3.1.	Visine tarifnih stavki energetskih subjekata iz Odluke o visini tarifnih stavki iz studenog 2007. koje se temelje na mjerenju isporučenih količina toplinske energije (bez PDV-a), iskazane prema tarifnim elementima isporučene/preuzete toplinske energije i zakupljene snage	84
Tablica 6.3.2.	Visine tarifnih stavki energetskih subjekata iz Odluke o visini tarifnih stavki iz studenog 2007. vezane za kvadratni metar stambene ili poslovne površine (kn/m ²), kubni metar prostora, broj članova domaćinstva i sl. (bez PDV-a).....	85
Tablica 6.3.3.	Visina tarifnih stavki energetskih subjekata prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. (bez PDV-a).....	86
Tablica 6.3.4.	Visina tarifnih stavki za tehnološku paru energetskog subjekta HEP-Toplinarstvo d.o.o. prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. (bez PDV-a)	86
Tablica 6.3.5.	Visina tarifnih stavki za vrelu/toplu vodu energetskog subjekta Toplana d.o.o., Karlovac, prema Odluci o visini tarifnih stavki iz prosinaca 2008. (bez PDV-a)	86
Tablica 6.3.6.	Cijene toplinske energije u Europi (bez PDV-a)	89
Tablica 6.4.1.	Žalbe kupaca i zahtjevi za mišljenje i očitovanje HERA-e.....	90
Tablica 6.5.1.	Žalbe i podnesci kupaca po vrstama	91
Tablica 7.1.1.	Maksimalno i minimalno opterećenje elektroenergetskog sustava u 2006., 2007. i 2008.....	92

9.2 Popis slika

Slika 2.1.1.	Organizacijska shema HERA-e	4
Slika 3.1.1.	Shema prijenosne mreže i proizvodnih objekata hrvatskog elektroenergetskog sustava.....	15
Slika 3.1.2.	Distribucijska područja HEP ODS-a	16
Slika 3.1.3.	Načela određivanja prekograničnih prijenosnih kapaciteta	19
Slika 3.1.4.	Prihodi HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2007. i 2008.....	20
Slika 3.1.5.	Struktura prihoda HEP-OPS-a od mjesečnih dražbi za prekogranične prijenosne kapacitete po granicama tijekom 2008.	21
Slika 3.1.6.	Prosječne postignute cijene jednog MW po granicama na dražbama tijekom 2008.....	21
Slika 3.1.7.	Pokazatelji pouzdanosti napajanja u HEP ODS-u za 2008.....	25
Slika 3.1.8.	Trend kretanja pokazatelja pouzdanosti napajanja u HEP ODS-u od 2006. do 2008.....	26
Slika 3.1.9.	Prigovori na kvalitetu napona u distribucijskoj mreži HEP ODS-a u 2008.....	26
Slika 3.1.10.	Udjeli pojedinih vrsta reklamacija potrošača rješavanih na Povjerenstvu za reklamacije potrošača.....	29
Slika 3.2.1.	Model tržišta električne energije u Republici Hrvatskoj.....	31
Slika 3.2.2.	Struktura nabave električne energije za potrebe hrvatskog elektroenergetskog sustava u 2008.....	32
Slika 3.2.3.	Raspoložive snage proizvodnih objekata u 2008.....	33
Slika 3.2.4.	Prostorni raspored elektrana HEP Proizvodnje d.o.o. u 2008.....	33
Slika 3.2.5.	Proizvodnja električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u razdoblju od 2000. do 2008.	34
Slika 3.2.6.	Trajanje vršnog opterećenja elektrana na teritoriju Republike Hrvatske u 2008.....	34
Slika 3.2.7.	Udjeli proizvodnih kapaciteta i proizvodnje električne energije iz elektrana na teritoriju Republike Hrvatske po energetske subjektima u 2008.....	35
Slika 3.2.8.	Udjeli pojedine kategorije potrošnje u ukupnoj prodaji električne energije	40
Slika 3.2.9.	Nabava odnosno zbroj prodaje i gubitaka električne energije u distribuciji za razdoblje od 2000. do 2008.	40
Slika 3.2.10.	Električna energija prodana povlaštenim kupcima, po tromjesečjima 2008. [GWh].....	42
Slika 3.2.11.	Udjeli pojedinih kategorija kupaca na tržištu, u odnosu na ukupnu potrošnju i kategorije kupaca, u prosincu 2008.	43
Slika 3.2.12.	Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije kućanstva Dc, od 2001. do 2008., s porezima i naknadama	44
Slika 3.2.13.	Prikaz promjene ukupnih cijena električne energije u zemljama Europske unije za kupce kategorije poduzetništvo Id, od 2001. do 2008., s porezima i naknadama	44
Slika 3.2.14.	Ukupna cijena električne energije za kućanstva kategorije Dc, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2008.	45
Slika 3.2.15.	Ukupna cijena električne energije za poduzetništvo kategorije Id, s porezima i naknadama za drugo polugodište 2008.	45
Slika 3.2.16.	Struktura cijene za kupca iz razreda If, drugo polugodište 2008.....	46
Slika 3.2.17.	Struktura cijene za kupca iz razreda Ie, drugo polugodište 2008.....	46
Slika 3.2.18.	Struktura cijene za kupca iz razreda Id, drugo polugodište 2008.	47
Slika 3.2.19.	Struktura cijene za kupca iz razreda Ib, drugo polugodište 2008.	47

Slika 3.2.20.	Struktura cijene za kupca iz razreda Dc (kućanstva), drugo polugodište 2008.	47
Slika 3.2.21.	Udjeli žalbi i prigovora po pojedinim kategorijama iz područja električne energije u 2008.	49
Slika 4.1.1.	Postojeći i planirani plinsko-transportni sustav Republike Hrvatske	52
Slika 4.1.2.	Stanje zaliha prirodnog plina u PSP Okoli na određene dane u 2008.	55
Slika 4.1.3.	Usporedba duljine distribucijske mreže i gubitaka plina po operatorima distribucijskog sustava u Republici Hrvatskoj u 2008.	56
Slika 4.1.4.	Raspored distribucijskih područja operatora distribucijskog sustava i osnovni podaci o energetske djelatnosti distribucije plina u Republici Hrvatskoj u 2008.	57
Slika 4.2.1.	Struktura nabave prirodnog plina u Republici Hrvatskoj od 1990. do 2008.	63
Slika 4.2.2.	Bilanca prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008.	64
Slika 4.2.3.	Struktura potrošnje prirodnog plina u Republici Hrvatskoj u 2008.	65
Slika 4.2.4.	Usporedba broja krajnjih kupaca prirodnog plina priključenih na distribucijski sustav i količina prirodnog plina isporučenih krajnjim kupcima po opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2008.	66
Slika 4.2.5.	Prosječne prodajne cijene prirodnog plina za krajnje kupce po pojedinim opskrbljivačima plinom u Republici Hrvatskoj u 2008.	70
Slika 4.2.6.	Trend maloprodajnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D ₂ u pojedinim europskim državama od 2003. do 2008. (bez poreza) [EUR/GJ]	71
Slika 4.2.7.	Prosječne cijene prirodnog plina za kućanstva kategorije D ₂ za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. (sa i bez uračunatih poreza)	72
Slika 4.2.8.	Prosječne cijene prirodnog plina za industrijske potrošače kategorije I ₃ za razdoblje od srpnja do prosinca 2008. (sa i bez uračunatih poreza)	72
Slika 4.2.9.	Usporedba prosječnih cijena prirodnog plina za kućanstva kategorije D ₂ u odnosu na cijenu dobara/usluga u europskim zemljama (s uračunatim porezima) na dan 1. lipnja 2007. i za razdoblje od srpnja do prosinca 2008.	73
Slika 5.1.1.	Naftovodni sustav JANAF-a d.d.	74
Slika 5.1.2.	Naftovodni sustav JANAF-a - Transportirane količine [t]	75
Slika 5.2.1.	Struktura skladišnih kapaciteta za naftu i naftne derivate s obzirom na tip robe koja se skladišti u 2008.	76
Slika 5.2.2.	Sirovinska struktura rafinerijske prerade u 2008.	77
Slika 5.2.3.	Proizvedena količina naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2008.	77
Slika 5.2.4.	Proizvedena količina UNP-a u razdoblju od 2006. do 2008.	78
Slika 5.2.5.	Uvoz naftnih derivata u razdoblju od 2006. do 2008.	79
Slika 6.1.1.	Broj kupaca toplinske energije na centraliziranom toplinskom sustavu	81
Slika 6.3.1.	Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element isporučene energije, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)	87
Slika 6.3.2.	Usporedba visina tarifnih stavki energetskih subjekata za tarifni element zakupljene snage, za kategorije kupaca toplinske energije kućanstva i industrija i poslovni potrošači (bez PDV-a)	87
Slika 6.3.3.	Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u kn/MWh	88
Slika 6.3.4.	Usporedba ukupne prosječne cijene toplinske energije energetskih subjekata za kategoriju tarifnih kupaca kućanstvo (bez PDV-a) iskazane u €/MWh	88
Slika 6.5.1.	Žalbe i podnesci kupaca toplinske energije po vrstama	91

10 DODATAK – DOZVOLE ZA OBAVLJANJE ENERGETSKE DJELATNOSTI

Popis energetske subjekata kojima je HERA izdala, produžila ili prenijela dozvola za obavljanje energetske djelatnosti u 2008. po energetske djelatnostima:

Izdane dozvole:

- proizvodnja električne energije- jedna dozvola (TUDIĆ ELEKTRO CENTAR d.o.o., Krapljanska 8 iz Šibenika);
- skladištenje prirodnog plina- jedna dozvola (Podzemno skladište plina d.o.o., Šubićeva 29 iz Zagreba);
- distribucija plina- tri dozvole (KOMUNALIJE-PLIN d.o.o., Radnička cesta 61 iz Đurđenovca, RADNIK-PLIN d.o.o., Ulica kralja Tomislava 45 iz Križevaca i ELEKTROMETAL-DISTRIBUCIJA PLINA d.o.o., Ferde Rusana 21 iz Bjelovara);
- opskrba plinom- 15 dozvola (Dukom d.o.o., Josipa Zorića 70 iz Dugog Sela, Metalprodukt d.d., Bjelovarska 32 iz Šandrovca, Termoplin-Novi Marof d.d., Varaždinska 48 iz Novog Marofa, Elektrometal d.d., Ferde Rusana 21 iz Bjelovara, Komunalije d.o.o., Svetog Andrije 14 iz Čazme, Virkom d.o.o., Ferde Rusana 2 iz Virovitice, Komunalac d.o.o., Mate Lovraka bb iz Garešnice, Ivakop d.o.o., Savska 50 iz Ivanić-Grada, Komunalije d.o.o., Radnička c.61 iz Đurđevca, PRVO PLINARSKO DRUŠTVO d.o.o., A.Stepinca 27 iz Vukovara, Komunalac d.o.o., Mosna ulica 15 iz Koprivnice, ENERGO METAN d.o.o., Trg Matice Hrvatske 5 iz Samobora, KOMUNALNO PITOMAČA d.o.o., Vinogradska 41 iz Pitomače, KOMUNALAC KONJŠČINA d.o.o., Jertovec 150 iz Konjščine i KOMUNALIJE-PLIN d.o.o., Radnička cesta 61 iz Đurđenovca);
- proizvodnja toplinske energije- tri dozvole (Tekija d.o.o., Vodovodna 1 iz Požege, TERMALNA VODA d.o.o., Trg Josipa Bana Jelačića 16 iz Topuskog i TKT-TOPLOTA PETRINJA d.o.o., Sajmišna bb iz Petrinje);
- distribucija toplinske energije- tri dozvole (Tekija d.o.o., Vodovodna 1 iz Požege, TERMALNA VODA d.o.o., Trg Josipa Bana Jelačića 16 iz Topuskog i TKT-TOPLOTA PETRINJA d.o.o., Sajmišna bb iz Petrinje);
- opskrba toplinskom energijom- četiri dozvole (Tekija d.o.o., Vodovodna 1 iz Požege, TERMALNA VODA d.o.o., Trg Josipa Bana Jelačića 16 iz Topuskog, DIOKI Organska petrokemija d.d., Žitnjak bb iz Zagreba i TKT-TOPLOTA PETRINJA d.o.o., Sajmišna bb iz Petrinje);
- proizvodnja naftnih derivata- jedna dozvola (MODIBIT d.o.o., Karlovačka cesta 24 iz Ozlja);
- transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilom- dvadesetpet dozvola (prayne osobe: ANTUNOVIĆ TA d.o.o., Kobiljačka 102/I iz Sesevskog Kraljevca, MUŽAR AUTOPRIJEVOZ d.o.o., Gornji Dragičevac 19 iz Čazme, ALDO COMMERCE d.o.o., Molindrio 11a iz Poreča, ŽMINJ PETROL d.o.o., Matka Laginje bb iz Žminja, GRIČ PETROL d.o.o., Mirka Kleščića 7 iz Samobora, GARCOS d.o.o., Raška 10 iz Osijeka, OSOVINA d.o.o., Domovinskog rata 41 iz Dugopolja, SIROVINA BENZ d.o.o. za trgovinu, Drniška cesta 3 iz Knina, FILTOM d.o.o., Furićevo bb iz Viškova, CROBENZ d.d., Radnička cesta 228 iz Zagreba, GRŽINČIĆ d.o.o., Podstrmac 6 iz Klane, EURO-PETROL d.o.o., Martinkovac 143b iz Rijeke, VUGIP

- d.o.o., Kameniti stol 23c iz Zagreba, GLATKI d.o.o., Gradec 62 iz Gradeca, GRČIĆ SERVICE STATION d.o.o., Sv. Mare bb iz Šibenika, LOIDDA d.o.o., Vlaška 40/1 iz Zagreba, PROMAG d.o.o., Čavle 35 iz Čavla, H.M.-5 d.o.o., Gradečki Pavlovec 17 iz Gradeca i MODIBIT d.o.o., Karlovačka cesta 124 iz Ozlja,
- fizičke osobe: Autoprijevoznik Vlado Pucović, D. Budičina 83 iz Petrinje, VE-GO obrtnička, proizvodno i uslužna zadruga, Zagrebačka 6 iz Velike Gorice, ANTUNOVIĆ TA d.o.o., Kobiljačka 102/I iz Sessvetskog Kraljevca, MUŽAR AUTOPRIJEVOZ d.o.o., Gornji Dragičevac 19 iz Čazme, ALDO COMMERCE d.o.o., Molindrio 11a iz Poreča, Autoprijevoznički obrt i trgovina KUKEC, Donji Markovac 9 iz Farkaševca);
  - skladištenje nafte i naftnih derivata- pet dozvola (TERMINAL SLAVONSKI BROD d.o.o., Dr. Mile Budaka 1 iz Slavonskog Broda, DIOKI Organska petrokemija d.d., Žitnjak bb iz Zagreba, KEPOL TERMINAL d.o.o., Gaženička bb iz Zadra, PROPLIN d.o.o., Savska cesta 41/II iz Zagreba i BUTAN PLIN d.o.o., Sv. Vidal 34 iz Novigrada);
  - trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP)- jedna dozvola (BUTAN PLIN d.o.o., Sveti Vidal 34 iz Novigrada);
  - trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije- tri dozvole (MODIBIT d.o.o., Karlovačka cesta 124 iz Ozlja, Interenergo d.o.o., Kralja Držislava 3 iz Zagreba i RUDNAP energija d.o.o., Ivana Lučića 2a iz Zagreba);

Produžene dozvole

- opskrba električnom energijom- dvije dozvole (HEP Opskrba d.o.o., Ulica grada Vukovara 37 iz Zagreba, Korlea d.o.o., Josipa Marohnića 1 iz Zagreba);
- distribucija plina- dvije dozvole (ENERGOMETAN d.o.o., Trg Matice Hrvatske 5 iz Samobora i ZAGORSKI METALAC d.o.o., Celine 2 iz Zaboka);
- distribucija toplinske energije- jedna dozvola (TEHNOSTAN d.o.o., Dr.Franje Tuđmana 23 iz Vukovara);
- proizvodnja toplinske energije- jedna dozvola (TEHNOSTAN d.o.o., Dr.Franje Tuđmana 23 iz Vukovara);
- opskrba toplinske energije- dvije dozvole (TEHNOSTAN d.o.o., Dr.Franje Tuđmana 23 iz Vukovara i INAS-IVEST d.o.o.za usluge i trgovinu iz Zagreba);
- trgovina na veliko naftnim derivatima- sedam dozvola (PETROL TRGOVINA d.o.o., Oreškovićeve 3d, Otok iz Zagreba, OMV Hrvatska d.o.o., Josipa Marohnića 1 iz Zagreba, ANTUNOVIĆ TA d.o.o., Zagrebačka avenija 100A iz Zagreba, OG ADRIATIC d.o.o., Pantovčak 42/1 iz Zagreba, MODIBIT d.o.o., Karlovačka cesta 124 iz Ozlja, GRČIĆ PETROL d.o.o., Mirka Klešćića 7 iz Samobora i EURO-PETROL d.o.o., Martinkovac 143b iz Rijeke);
- skladištenje nafte i naftnih derivata- četiri dozvole (NAFTNI TERMINALI FEDERACIJE d.o.o., Neretljanskih gusara bb iz Ploča, GRČIĆ PETROL d.o.o., Mirka Klešćića 7 iz Samobora, EURO-PETROL d.o.o., Martinkovac 143 b iz Rijeke i ANTUNOVIĆ TA d.o.o., Zagrebačka avenija 100A iz Zagreba);
- trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije-šest dozvola (CROPLIN d.o.o., Šubićeva 29 iz Zagreba, ENERGOREMONT d.d., Mala Švarča 155 iz Karlovca, INAS-INVEST d.o.o., Žitnjak bb iz Zagreba, MONTMONTAŽA d.d., Rakitnica 2 iz Zagreba, Atel Hrvatska d.o.o., Vijenac 7 iz Zagreba i KORLEA d.o.o., Josipa Marohnića 1 iz Zagreba);

Prenijete dozvole

- distribucija plina - jedna dozvola
(KOMUNALAC d.o.o. iz Koprivnice na tvrtku KOPRIVNICA PLIN - distribucija plina, d.o.o. iz Koprivnice);

Nastavno se daje broj izdanih, produženih i prenesenih dozvola za obavljanje energetske djelatnosti tijekom 2008. prema vrsti energetske djelatnosti.

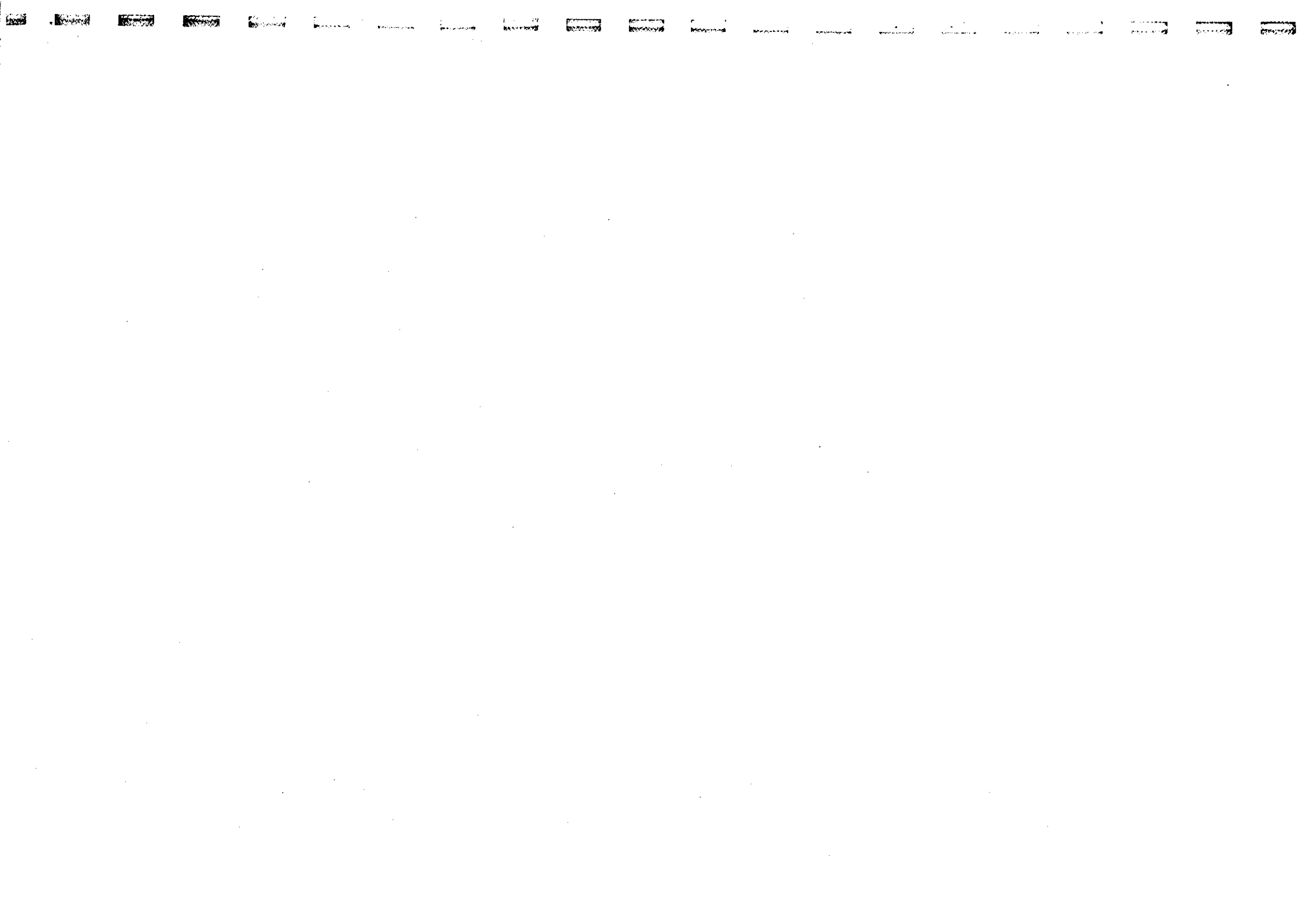
Energetska djelatnost	Vrsta dozvole
Energetska djelatnost	Produženje dozvola
Opskrba električnom energijom	
Distribucija plina	
Upravljanje velikim toplinskim centralama	
Upravljanje malim toplinskim centralama	
Distribucija toplinske energije	
Opskrba toplinskom energijom	
Upravljanje posredovanje i zastupanje na tržištu energije	
UKUPNO	1
SVUKUPNO	1

Pregled dozvola za obavljanje energetske djelatnosti na dan 31. prosinca 2008.

Energetska djelatnosti	Dozvole – stanje na dan 31.12.2008.
Proizvodnja električne energije	9
Prijenos električne energije	1
Distribucija električne energije	1
Opskrba električnom energijom	4
Organiziranje tržišta električnom energijom	1
Proizvodnja plina	0
Dobava prirodnog plina	1
Skladištenje prirodnog plina	2
Transport plina	1
Distribucija plina	42
Opskrba prirodnim plinom	38
Proizvodnja naftnih derivata	2
Proizvodnja biogoriva	1
Transport nafte naftovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta	2
Transport naftnih derivata produktovodima i drugim nespomenutim oblicima transporta	4
Transport nafte, naftnih derivata i biogoriva cestovnim vozilima	136
Trgovina na veliko naftnim derivatima	19
Skladištenje nafte i naftnih derivata	22
Proizvodnja toplinske energije	20
Distribucija toplinske energije	15
Opskrba toplinskom energijom	21
Trgovina na veliko ukapljenim naftnim plinom (UNP)	1
Trgovanje, posredovanje i zastupanje na tržištu energije	34
Trgovina na veliko i malo ukapljenim naftnim plinom (UNP)	10
UKUPNO:	387

Na dan 1. srpnja 2009. HERA je izdala ukupno 424 dozvole za obavljanje energetske djelatnosti.

Podaci o dozvolama za obavljanje energetske djelatnosti mogu se pronaći u Zbirnom pregledu registra dozvola koji vodi HERA na internetskoj stranici HERA-e <http://www.hera.hr/hrvatski/html/dozvole.html>.

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**

**Ulica grada Vukovara 14
10000 Zagreb**

Klasa: 400-05/09-01/05
Urbroj: 371-06/09-02

Zagreb, 30. travnja 2009.

Ostvarenje proračuna Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu

- u kunama -

	PLAN ZA 2008. g.	OSTVARENJE PLANA	INDEKS Ostv./Plan
	2	3	4 (3/2)
PRIHODI	21.950.000,00	25.034.115,10	114,05
1. Prihodi od naknada u iznosu 0,06% od ukupnog godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetske subjekti s osnove obavljanja energetske djelatnosti, tj. temeljem članka 2. alineja 1. Odluke o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 73/05)	21.000.000,00	23.730.234,74	113,00
1.1. Električna energija	4.500.000,00	4.488.993,13	99,76
1.2. Plin	3.180.000,00	3.807.826,08	119,74
1.3. Nafta i naftni derivati	11.400.000,00	12.840.504,96	112,64
1.4. Toplinska energija	600.000,00	620.172,68	103,36
1.5. Ostalo	1.320.000,00	1.972.737,89	149,45
2. Prihodi od naknada (jednokratnih uplata) za rad Hrvatske energetske regulatorne agencije temeljem članka 2. alineja 2. Odluke o visini naknada za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti ("Narodne novine", br. 73/05)	800.000,00	805.590,00	100,70
3. Prihodi od kamata i ostali nespomenuti prihodi	150.000,00	498.290,36	332,19
RASHODI	63.660.085,00	61.095.311,08	95,97
1. Uredski materijal	150.000,00	101.214,34	67,48
2. Materijal za čišćenje i održavanje i ostali utrošeni materijal	40.000,00	40.003,01	100,01
3. Potrošena energija	322.000,00	302.181,60	93,85
4. Sitni inventar i autogume	75.000,00	345.086,10	460,11
5. Ostali vanjski troškovi (troškovi usluga)	865.000,00	773.381,76	89,41
5.1. Usluge telefona, interneta i sl.	320.000,00	282.599,38	88,31
5.2. Poštanske usluge	60.000,00	48.485,33	80,81
5.3. Usluga prijevoza osoba	420.000,00	382.370,84	91,04
5.4. Ostale prijevozne usluge	65.000,00	59.926,21	92,19
6. Usluge održavanja i zaštite	830.000,00	808.678,16	97,43
6.1. Usluge čišćenja	210.000,00	207.414,64	98,77
6.2. Usluga tekućeg i investicijskog održavanja opreme, softvera i ostalih navedenih predmeta	200.000,00	198.005,54	99,00
6.3. Usluga održavanja prijevoznih sredstava za osobni prijevoz	80.000,00	79.550,24	99,44
6.4. Usluge zaštite na radu	340.000,00	323.707,74	95,21
7. Usluge zakupa - leasinga	830.000,00	823.157,89	99,18
7.1. Zakup poslovnog prostora i garaža	620.000,00	619.799,98	99,98
7.2. Usluga operativnog leasinga automobila	210.000,00	203.357,91	96,83
7.3. Ostale usluge zakupa	0,00	0,00	

	PLAN ZA	OSTVARENJE	INDEKS
	2008. g.	PLANA	Ostv./Plan
	2	3	4(3/2)
8. Intelektualne i osobne usluge	2.420.000,00	1.786.178,47	73,81
8.1. Troškovi drugih dohodaka (ugovora o djelu) na koje se plaćaju doprinosi	20.000,00	43.529,21	217,65
8.2. Znanstvene i stručne usluge i projekti, autorski honorari	2.000.000,00	1.383.004,91	69,15
8.3. Prijevodi i lektoriranja	250.000,00	186.282,35	74,51
8.4. Ostale intelektualne usluge	150.000,00	173.362,00	115,57
9. Komunalne usluge	330.000,00	194.275,00	58,87
10. Grafičke usluge tiska i uveza, grafička priprema	105.000,00	30.870,87	29,40
10.1. Grafičke usluge pripreme, tiskanja i uveza	100.000,00	30.870,87	30,87
10.2. Kopiranje	5.000,00	0,00	0,00
11. Oglašavanja u tisku i očitovanja Agencije	150.000,00	145.286,96	96,86
12. Ostale vanjske usluge	230.000,00	185.970,28	80,86
12.1. Usluge student servisa i sl.	50.000,00	39.911,53	79,82
12.2. Revizorske usluge	50.000,00	48.800,00	97,60
12.3. Odvjetničke i bilježničke usluge	60.000,00	12.951,70	21,59
12.4. Reklamne i promotivne aktivnosti	0,00	0,00	
12.5. Ostale vanjske usluge	70.000,00	84.307,05	120,44
13. Izdaci za zaposlene - nadnice i plaće	10.900.000,00	9.046.763,77	83,00
14. Dnevice za službena putovanja i putni izdatci	516.000,00	560.319,85	108,59
14.1. Dnevnice za službena putovanja i troškovi smještaja u Hrvatskoj	75.000,00	70.776,25	94,37
14.2. Dnevnice za službena putovanja i troškovi smještaja u inozemstvu	390.000,00	418.449,08	107,29
14.3. Troškovi uporabe vlastitog automobila na služ. putu i za lokalnu vožnju	6.000,00	16.544,00	275,73
14.4. Ostali troškovi na službenom putu	40.000,00	50.593,52	126,48
14.5. Ostali troškovi putovanja	5.000,00	3.957,00	79,14
15. Naknade, potpore i nagrade zaposlenima	415.000,00	396.320,91	95,50
15.1. Naknade zaposlenima za prijevoz na posao i s posla	240.000,00	232.868,91	97,03
15.2. Ostale naknade, potpore, nagrade i darovi	175.000,00	163.452,00	93,40
16. Naknade članovima savjeta pri HERA-i (bruto s doprinosima)	17.000,00	15.486,26	91,10
17. Izdaci za reprezentaciju	150.000,00	128.918,07	85,95
18. Premije osiguranja	135.000,00	108.629,11	80,47
18.1. Premije osiguranja imovine i osoba	60.000,00	57.012,88	95,02
18.3. Premije osiguranja prometnih sredstava	75.000,00	51.616,23	68,82
19. Bankovne usluge i izdatci platnog prometa	20.000,00	20.374,34	101,87
20. Članarine i slična davanja	50.000,00	42.011,15	84,02
21. Izvanredni izdaci (štete, kazne, penali, donacije i sl.)	21.000,00	20.100,00	95,71
22. Ostali izdaci poslovanja - nematerijalni	1.094.385,41	1.012.536,54	92,52
22.1. Izdaci za školovanje, stručno usavršavanje, seminari, učenje jezika i sl.	750.000,00	715.553,89	95,41
22.2. Izdaci za stručnu literaturu, časopise, službena glasila i priručnike	95.000,00	78.043,60	82,15
22.3. Sudski izdaci i pristojbe	3.000,00	250,00	8,33
22.4. Izdaci sistematskih kontrolnih liječničkih pregleda zaposlenika	50.000,00	47.249,85	94,50
22.5. Ostali izdaci poslovanja	196.385,41	171.439,20	87,30
23. Redoviti izdaci nematerijalne i materijalne imovine	43.994.699,59	44.207.571,54	100,48
23.1. Građevinski objekti - poslovni prostor	42.285.906,39	42.285.906,39	100,00
23.2. Uredski inventar i ostala oprema (informatička, uredska i ostala oprema)	1.207.842,38	1.464.036,61	121,21
23.3. Namještaj	400.950,82	447.709,35	111,66
23.4. Nematerijalna imovina	100.000,00	9.919,19	9,92

Napomena:

* Viškom prihoda iz 2003., 2004., 2005., 2006., 2007. i 2008. godine u ukupnom iznosu 41.412.901. kn, nadoknadić će se rashodima Hrvatske energetske regulatorne agencije za 2008. godinu u iznosu 36.061.196. kn.

BILANCA

na 31. prosinca 2008. godine

NAZIV OBVEZNIKA: HRVATSKA ENERGETSKA REGULATIVNA AGENCIJA MATIČNI BROJ: 01624682
 POŠTANSKI BROJ: 10000 ŠIFRA DJELATNOSTI: 8413
 MJESTO: ZAGREB ŠIFRA ŽUPANIJE:
 ADRESA SJEDIŠTA: ULICA GRABA VUKOVARA 14 ŠIFRA OPĆINE: 133
 ZIBO RAČUN: 2390001-1100027703 OZNAKA RAZDOBLJA: 2008. 12.
 REPUBLIKA HRVATSKA Broj: KONTROLNI BROJ:
 DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU NO 02274
 SREDIŠNJI URED

REPUBLIKA HRVATSKA
 DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU
 SREDIŠNJI URED
 prijama i izdavanja financijskih
 izvješća
 02-03-2009
 REPUBLIKA HRVATSKA
 DRŽAVNI URED ZA REVIZIJU

Datum: 02-03-2009

	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
	3	4	5	6
	001	3845932716	5658555739	147
01. Neproizvedena dugotrajna imovina (AOP 004+008-017)	003	23375190	15891377	68
011. Materijalna imovina - prirodna bogatstva (AOP 005+006+007)	004			
0111. Zemljište	005			
0112. Rudna bogatstva	006			
0113. Ostala prirodna materijalna imovina	007			
012. Nematerijalna imovina (AOP 009+010+011+012+013+014+015+016)	008	46317714	47309633	102
0121. Patenti	009			
0122. Koncesije	010			
0123. Licence	011	46317714	47309633	102
0124. Ostala prava	012			
0125. Goodwill	013			
0126. Osnivački izdaci	014			
0127. Izdaci za razvoj	015			
0128. Ostala nematerijalna imovina	016			
019. Ispravak vrijednosti neproizvedene dugotrajne imovine	017	22942524	31418256	137
02. Proizvedena dugotrajna imovina (AOP 019+023+031+034+039+042-046)	018	131095103	438868556	334
021. Građevinski objekti (AOP 020+021+022)	019		4228590639	
0211. Stambeni objekti	020			
0212. Poslovni objekti	021		4228590639	
0213. Ostali građevinski objekti	022			
022. Postrojenja i oprema (AOP 024+025+026+027+028+029+030)	023	271569537	379646269	140
0221. Uredska oprema i namještaj	024	246769791	258726797	105
0222. Komunikacijska oprema	025	12290902	54011769	439
0223. Oprema za održavanje i zaštitu	026	2480756	67069538	1897
0224. Medicinska i laboratorijska oprema	027			
0225. Instrumenti, uređaji i strojevi	028	89900	89900	100
0226. Sportska i glazbena oprema	029			
0227. Uređaji, strojevi i oprema za ostale namjene	030	10229188	1972222	193
023. Prijevozna sredstva (AOP 032+033)	031			
0231. Prijevozna sredstva u cestovnom prometu	032			
0232. Ostala prijevozna sredstva	033			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
024	Knjige, umjetnička djela i ostale izložbene vrijednosti (AOP 035+036+037+038)	034		11408,00	
0241	Knjige u knjižnicama	035			
0242	Umjetnička djela (izložena u galerijama, muzejima i slično)	036			
0243	Muzejski izlošci i predmeti prirodnih rijetkosti	037			
0244	Ostale naspomenute izložbene vrijednosti	038		11408,00	
025	Višegodišnji nasadi i osnovno stado (AOP 040+041)	039			
0251	Višegodišnji nasadi	040			
0252	Osnovno stado	041			
026	Nematerijalna proizvedena imovina (AOP 043+044+045)	042	65338,32	65338,32	100
0261	Ulaganja u računalne programe	043	65338,32	65338,32	100
0262	Umjetnička, literarna i znanstvena djela	044			
0263	Ostala nematerijalna proizvedena imovina	045			
029	Ispravak vrijednosti proizvedene dugotrajne imovine	046	11470292,66	2272218,56	163
03	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 048)	047	17017,50	94708,69	557
031	Plemeniti metali i ostale pohranjene vrijednosti (AOP 049+050)	048	17017,50	94708,69	557
0311	Plemeniti metali i drago kamenje	049			
0312	Pohranjene knjige, umjetnička djela i slične vrijednosti	050	17017,50	94708,69	557
04	Sitni inventar (AOP 052+053+054)	051			
041	Zalihe sitnog inventara	052			
042	Sitni inventar u uporabi	053		343911,99	
049	Ispravak vrijednosti sitnog inventara	054		343911,99	
05	Nefinancijska imovina u pripremi (AOP 056+057+058+059+062+063)	055			
051	Građevinski objekti u pripremi	056			
052	Postrojenja i oprema u pripremi	057			
053	Prijevozna sredstva u pripremi	058			
054	Višegodišnji nasadi i osnovno stado u pripremi (AOP 060+061)	059			
0541	Višegodišnji nasadi u pripremi	060			
0542	Osnovno stado u pripremi	061			
055	Ostala nematerijalna proizvedena imovina u pripremi	062			
056	Ostala nefinancijska imovina u pripremi	063			
06	Proizvedena kratkotrajna imovina (AOP 065+070+073)	064			
061	Zalihe za obavljanje djelatnosti (AOP 066+067+068+069)	065			
0611	Zalihe za preraspodjelu drugima	066			
0612	Zalihe materijala za redovne potrebe	067			
0613	Zalihe rezervnih dijelova	068			
0614	Zalihe materijala za posebne potrebe	069			
062	Proizvodnja i proizvodi (AOP 071+072)	070			
0621	Proizvodnja u tijeku	071			
0622	Gotovi proizvodi	072			
063	Roba za daljnju prodaju	073			
	Financijska imovina (AOP 074+075+076+077+078+079)	074			
11	Novac u banci i blagajni (AOP 076+080+081+082)	075	31723548,51	1476837,20	5
111	Novac u banci (AOP 077+078+079)	076	31693931,40	1469402,80	5
1111	Novac na računu kod tuzemnih poslovnih banaka	077	31693931,40	1469402,80	5
1112	Novac na računu kod inozemnih poslovnih banaka	078			
1113	Prijelazni račun	079			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
112	Izdvojena novčana sredstva	080			
113	Novac u blagajni	081	29917,11	7434,40	25
114	Vrijednosnice u blagajni	082			
12	Depoziti, jamčevni polozi i potraživanja od zaposlenih te za više plaćene poreze i ostalo (AOP 084+087+088+089+095)	083	55257,84	55230,25	99
121	Depoziti u bankama i ostalim financijskim institucijama (AOP 085+086)	084			
1211	Depoziti u tuzemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	085			
1212	Depoziti u inozemnim bankama i ostalim financijskim institucijama	086			
122	Jamčevni polozi	087			
123	Potraživanja od zaposlenih	088	5250,89	20284,68	387
124	Potraživanja za više plaćene poreze i doprinose (AOP 090+091+092+093+094)	089			
1241	Potraživanje za više plaćene poreze	090			
1242	Potraživanja za porez na dodanu vrijednost kod obveznika	091			
1243	Potraživanja za više plaćene carine i carinske pristojbe	092			
1244	Potraživanja za više plaćene ostale poreze	093			
1245	Potraživanja za više plaćene doprinose	094			
129	Ostala potraživanja (AOP 096+097+098+099)	095	50006,95	34945,57	70
1291	Potraživanja za naknade koje se refundiraju	096		6811,60	
1292	Potraživanja za naknade štete	097			
1293	Potraživanja za predujmove	098	21146,14	17429,54	83
1294	Ostala nespomenuta potraživanja	099	28860,81	10712,43	37
13	Zajmovi (AOP 101+102+103-104)	100			
131	Zajmovi građanima i kućanstvima	101			
132	Zajmovi poduzetnicima	102			
133	Zajmovi ostalim subjektima	103			
139	Ispravak vrijednosti danih zajmova	104			
14	Vrijednosni papiri (AOP 106+109+112+115+118+121-124)	105			
141	Čekovi (AOP 107+108)	106			
1411	Čekovi-tuzemni	107			
1412	Čekovi-inozemni	108			
142	Komercijalni i blagajnički zapisi (AOP 110+111)	109			
1421	Komercijalni i blagajnički zapisi - tuzemni	110			
1422	Komercijalni i blagajnički zapisi - inozemni	111			
143	Mjenice (AOP 113+114)	112			
1431	Mjenice - tuzemne	113			
1432	Mjenice - inozemne	114			
144	Obveznice (AOP 116+117)	115			
1441	Obveznice - tuzemne	116			
1442	Obveznice - inozemne	117			
145	Opcije i drugi financijski derivati (AOP 119+120)	118			
1451	Opcije i drugi financijski derivati - tuzemni	119			
1452	Opcije i drugi financijski derivati - inozemni	120			
146	Ostali vrijednosni papiri (AOP 122+123)	121			
1461	Ostali tuzemni vrijednosni papiri	122			
1462	Ostali inozemni vrijednosni papiri	123			
149	Ispravak vrijednosti vrijednosnih papira	124			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
15	Dionice i udjeli u glavnici (AOP 126+129-132)	125			
151	Dionice i udjeli u glavnici banaka i ostalih financijskih institucija (AOP 127+128)	126			
1511	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih banaka i ostalih financijskih institucija	127			
1512	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih banaka i ostalih financijskih institucija	128			
152	Dionice i udjeli u glavnici trgovačkih društava (AOP 130+131)	129			
1521	Dionice i udjeli u glavnici tuzemnih trgovačkih društava	130			
1522	Dionice i udjeli u glavnici inozemnih trgovačkih društava	131			
159	Ispravak vrijednosti dionica i udjela u glavnici	132			
16	Potraživanja za prihode poslovanja (AOP 134+135+136+137+140-141)	133	4901111413	1090778499	223
161	Potraživanja od kupaca	134	4901111413	1090778499	223
162	Potraživanja za članarine i članske doprinose	135			
163	Potraživanja za prihode po posetnim propisima	136			
164	Potraživanja za prihode od imovine (AOP 138+139)	137			
1641	Potraživanja za prihode od financijske imovine	138			
1642	Potraživanja za prihode od nefinancijske imovine	139			
165	Ostala nespomenuta potraživanja	140			
169	Ispravak vrijednosti potraživanja	141			
19	Rashodi budućih razdoblja i nedospjela naplata prihoda (AOP 143+144)	142	20898595	522685	3
191	Rashodi budućih razdoblja	143	20898595	522685	3
192	Nedospjela naplata prihoda	144			
	OBVEZE I VLASTITI IZVORI (AOP 146+194)	145	3845032716	5458531739	163
24	Obveze za rashode poslovanja (AOP 148+156+163+167+168+169)	147	128782568	1354240681	1053
241	Obveze za zaposlene (AOP 149+150+151+152+153+154+155)	148	69856645	77540752	111
2411	Obveze za plaće – neto	149	36123577	41351625	115
2412	Obveze za naknade plaća – neto	150			
2413	Obveze za plaće u naravi	151	338128	266093	78
2414	Obveze za porez i prerez na dohodak iz plaća	152	11176241	11752669	105
2415	Obveze za doprinose iz plaća	153	11491049	12838085	112
2416	Obveze za doprinose na plaće	154	977551	11083281	111
2417	Ostale obveze za zaposlene	155	750600	250900	33
242	Obveze za materijalne rashode (ACP 157+158+159+160-161+162)	156	35529838	1272115408	3580
2421	Naknade troškova zaposlenima	157			
2422	Naknade troškova članovima predstavničkih i izvršnih tijela, povjerenstava i slično	158		912684	
2423	Naknade troškova volonterima	159			
2424	Obveze prema dobavljačima u zemlji	160	35529838	1271202926	3578
2425	Obveze prema dobavljačima u inozemstvu	161			
2429	Ostale obveze za financiranje rashoda poslovanja	152			
244	Obveze za financijske rashode (AOP 164+165+166)	163			
2441	Obveze za kamate za izdane vrijednosne papire	164			
2442	Obveze za kamate za primljene kredite i zajmove	165			
2443	Obveze za ostale financijske rashode	166			
245	Obveze za prikupljena sredstva pomoći	167			
246	Obveze za kazne, penale i naknade šteta	168			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Stanje 1. siječnja	Stanje 31. prosinca	Index (5/4)
1	2	3	4	5	6
249	Ostale tekuće obveze (AOP 170+171+172)	169	233 966 83	21 643 21	28
2491	Obveze za poreze	170			
2492	Obveze za porez na dodanu vrijednost	171	116 869 77	29 581 28	25
2493	Obveze za predujmove, depozite, primljene jamčevine i ostale nespomenute obveze	172	117 097 06	26 061 93	31
25	Obveze za vrijednosne papire (AOP 174+177-180)	173			
251	Obveze za čekove (AOP 175+176)	174			
2511	Obveze za čekove – tuzemne	175			
2512	Obveze za čekove – inozemne	176			
252	Obveze za mjenice (AOP 178+179)	177			
2521	Obveze za mjenice – tuzemne	178			
2522	Obveze za mjenice – inozemne	179			
259	Ispravak vrijednosti obveza za vrijednosne papire	180			
26	Obveze za kredite i zajmove (AOP 182+185-188)	181			
261	Obveze za kredite banaka i ostalih kreditora (AOP 183+184)	182			
2611	Obveze za kredite banaka u zemlji	183			
2612	Obveze za kredite iz inozemstva	184			
262	Obveze za robne i ostale zajmove (AOP 186+187)	185			
2621	Obveze za zajmove u zemlji	186			
2622	Obveze za zajmove iz inozemstva	187			
269	Ispravak vrijednosti obveza za kredite i zajmove	188			
29	Odgodeno plaćanje rashoda i prihodi budućih razdoblja (AOP 190+191)	189	1758 071 26	524 576 69	30
291	Odgodeno plaćanje rashoda	190			
292	Naplaćeni prihodi budućih razdoblja (AOP 192+193)	191	1758 071 26	524 576 69	30
2921	Unaprijed plaćeni prihodi	192			
2922	Odgodeno priznavanje prihoda	193	1758 071 26	524 576 69	30
Vlastiti izvori (AOP 196-201)					
51	Vlastiti izvori (AOP 196+197)	195	4561 420 43	1085 874 86	70
511	Vlastiti izvori	196	4561 420 43	1085 874 86	70
512	Revalorizacijska rezerva	197			
52	Rezultat poslovanja (AOP 199)	198	33 843 009 82	414 129 01 23	123
522	Višak/manjak prihoda (AOP 200 ili 201)	199	33 843 009 82	414 129 01 23	123
5221	Višak prihoda	200	33 843 009 82	414 129 01 23	123
5222	Manjak prihoda	201			
Izvanbilančni zapisi (20)					
6	Izvanbilančni zapisi – aktiva (AOP 204)	203			
62	Izvanbilančni zapisi – pasiva	204			

Mjesto: ZAGREB Datum: 19. 02. 08

Osoba za kontaktiranje: SUJEZANA KOZINJAK
 Telefon: 6323-767
 Zakonski predstavnik: TOMO GALIC

Pečat primitka	Datum primitka

- 1) U retke »ŠIFRA ŽUPANIJE« i »ŠIFRA OPĆINE« iz zaglavlja upisuje se statistička oznaka županije i općine
- 2) U redak »OZNAKA RAZDOBLJA« iz zaglavlja upisuje se godina i mjesec kojim završava razdoblje za koje se obrazac predaje u formatu GGGG-MM
- 3) Obveznik ne popunjava redak »KONTROLNI BROJ« iz zaglavlja

IZVJEŠTAJ O PRIHODIMA I RASHODIMA

za razdoblje 01. siječnja do 31. listopada 2008.

Naziv obveznika: HRVATSKA ENERGETIKA REGULATORNA AGENCIJA Matični broj: 01624482
 Poštanski broj: 10000 Šifra djelatnosti: 8413
 Mjesto: ZAGREB Šifra županije:
 Adresa sjedišta: ULICA GRADA SUKOLJARA 14 Šifra općine: 133
 Proračun: 2390001-110002703 Oznaka razdoblja: 2008.12
 Kontrolni broj:

u kunama bez lp

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno tekuće razdoblje	Index (5/4 * 100)
1	2	3	4	5	6
PRIHODI					
00	PRIHODI (AOP 002+006+010+014+027+039)	001		24034115	
01	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 003)	002			
011	Prihodi od prodaje roba i pružanja usluga (AOP 004+005)	003			
0111	Prihodi od prodaje roba	004			
0112	Prihodi od pružanja usluga	005			
02	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 007)	006			
021	Prihodi od članarina i članskih doprinosa (AOP 008+009)	007			
0211	Članarine	008			
0212	Članski doprinosi	009			
03	Prihodi po posebnim propisima (AOP 011)	010		24535825	
031	Prihodi po posebnim propisima (AOP 012+013)	011		24535825	
0311	Prihodi po posebnim propisima iz proračuna	012			
0312	Prihodi po posebnim propisima iz ostalih izvora	013		24535825	
04	Prihodi od imovine (AOP 015+024)	014		72324	
041	Prihodi od financijske imovine (AOP 016+017+018+019+020+021+022+023)	015		42866	
0411	Prihodi od kamata za dane zajmove	016			
0412	Prihodi od kamata po vrijednosnim papirima	017			
0413	Kamate na oročena sredstva i depozite po viđenju	018		41438	
0414	Prihodi od zateznih kamata	019			
0415	Prihodi od pozitivnih tečajnih razlika	020		1428	
0416	Prihodi od dividendi	021			
0417	Prihodi od dobiti trgovačkih društava, banaka i ostalih financijskih institucija po posebnim propisima	022			
0418	Ostali prihodi od financijske imovine	023			
042	Prihodi od nefinancijske imovine (AOP 025+026)	024		29858	
0421	Prihodi od zakupa i iznajmljivanja imovine	025		29858	
0422	Ostali prihodi od nefinancijske imovine	026			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno u tekuće razdoblje
1	2	3	4	5
35	Prihodi od donacija (AOP 028+031+033+035+037)	027		
351	Prihodi od donacija iz proračuna (AOP 029+030)	028		
3511	Prihodi od donacija iz državnog proračuna	029		
3512	Prihodi od donacija iz proračuna jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave	030		
352	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija (AOP 032)	031		
3521	Prihodi od inozemnih vlada i međunarodnih organizacija	032		
353	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba (AOP 034)	033		
3531	Prihodi od trgovačkih društava i ostalih pravnih osoba	034		
354	Prihodi od građana i kućanstava (AOP 036)	035		
3541	Prihodi od građana i kućanstava	036		
355	Ostali prihodi od donacija (AOP 038)	037		
3551	Ostali prihodi od donacija	038		
36	Ostali prihodi (AOP 040+043+045)	039		428500
361	Prihodi od naknade štete i refundacija (AOP 041+042)	040		381301
3611	Prihodi od naknade šteta	041		3250
3612	Prihod od refundacija	042		378051
362	Prihodi od prodaje dugotrajne imovine (AOP 044)	043		
3621	Prihodi od prodaje dugotrajne nematerijalne i materijalne imovine	044		
363	Ostali nespomenuti prihodi (AOP 046+047+048)	045		44260
3631	Otpis obveza	046		
3632	Naplaćena otpisana potraživanja	047		
3633	Ostali nespomenuti prihodi	048		44260
RASHODI				
4	RASHODI (AOP 050+051+052+053+054+055)	049		17763226
41	Rashodi za zaposlene (AOP 051+052+053)	050		9210216
411	Plaće (AOP 052+053+054+055)	051		7712306
4111	Plaće za redovan rad	052		788808
4112	Plaće u naravi	053		49698
4113	Plaće za prekovremeni rad	054		
4114	Plaće za posebne uvjete rada	055		
412	Ostali rashodi za zaposlene (AOP 057)	056		193652
4121	Ostali rashodi za zaposlene	057		163652
413	Doprinosi na plaće (AOP 059+060)	058		133658
4131	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	059		1203379
4132	Doprinosi za zapošljavanje	060		131109
42	Materijalni rashodi (AOP 062+063+064+065+066)	061		7600660
421	Naknade troškova zaposlenima (AOP 063+064+065)	062		1504786
4211	Službena putovanja	063		256383
4212	Naknade za prijevoz, za rad na terenu i odvojeni život	064		232869
4213	Stručno usavršavanje zaposlenika	065		715554
422	Naknade troškova članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstima i slično (AOP 066)	066		41955

račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno tekuće razdoblje	Index (5/4 * 100)
1	2	3	4	5	6
4221	Naknade troškova članovima u predstavničkim i izvršnim tijelima, povjerenstvima i slično	067		411965	
423	Naknade troškova volonterima (AOP 069)	068			
4231	Naknade troškova volonterima	069			
424	Rashodi za materijal i energiju (AOP 071+072+073+074)	070		866529	
4241	Uredski materijal i ostali materijalni rashodi	071		219261	
4242	Materijal i sirovine	072			
4243	Energija	073		302182	
4244	Sitni inventar i auto gume	074		365086	
425	Rashodi za usluge (AOP 076+077+078+079+080+081+082+083+084)	075		696335	
4251	Usluge telefona, pošte i prijevoza	076		770332	
4252	Usluge tekućeg i investicijskog održavanja	077		636822	
4253	Usluge promidžbe i informiranja	078		11296	
4254	Komunalne usluge	079		706392	
4255	Zakupnine i najamnine	080		826203	
4256	Zdravstvene i veterinarske usluge	081		47250	
4257	Intelektualne i osobne usluge	082		1889812	
4258	Računalne usluge	083			
4259	Ostale usluge	084		257268	
426	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja (AOP 086+087+088+089)	085		274065	
4261	Premije osiguranja	086		108629	
4262	Reprezentacija	087		117622	
4263	Članarine	088		42011	
4264	Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	089		5783	
427	Rashodi amortizacije (AOP 091)	090		576686	
4271	Amortizacija (AOP 092)	091		576686	
4272	Amortizacija	092		576686	
428	Financijski rashodi (AOP 094+096+100)	093		21696	
4281	Kamate za izdane vrijednosne papire (AOP 095)	094			
4282	Kamate za primljene kredite i zajmove (AOP 097+098+099)	096			
42821	Kamate za primljene kredite banaka i ostalih kreditora	097			
42822	Kamate za primljene robne i ostale zajmove	098			
42823	Kamate za odobrene, a nerealizirane kredite i zajmove	099			
4283	Ostali financijski rashodi (AOP 101+102+103+104)	100		21696	
42831	Bankarske usluge i usluge platnog prometa	101		18682	
42832	Negativne tečajne razlike i valutna klauzula	102		1892	
42833	Zatezne kamate	103		880	
42834	Ostali nespomenuti financijski rashodi	104		1710	
429	Donacije (AOP 106+109)	105			
4291	Tekuće donacije (AOP 107+108)	106			
42911	Tekuće donacije	107			
4292	Stipendije	108			

Račun iz rač. plana	OPIS	AOP	Ostvareno prethodne godine	Ostvareno tekuće razdoblje	Ukupno (5+6)
1	2	3	4	5	6
452	Kapitalne donacije (AOP 110)	109			
4521	Kapitalne donacije	110			
46	Ostali rashodi (AOP 112+117)	111		25170	
461	Kazne, penali i naknade štete (AOP:113+114+115+116)	112		20100	
4611	Naknade šteta pravnim i fizičkim osobama	113		20100	
4612	Penali, ležarine i drugo	114			
4613	Naknade šteta zaposlenicima	115			
4614	Ugovorene kazne i ostale naknade šteta	116			
462	Ostali nespomenuti rashodi (AOP 118+119+120)	117		5070	
4621	Neotpisana vrijednost i drugi rashodi otuđene i rashodovane dugotrajne imovine	118			
4622	Otpisana potraživanja	119			
4623	Ostali nespomenuti rashodi	120		5070	
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na početku razdoblja	121			
	Stanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda na kraju razdoblja	122			
	Povećanje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 122-121)	123			
	Smanjenje zaliha proizvodnje i gotovih proizvoda (AOP 121-122)	124			
	UKUPNI RASHODI POSLOVANJA (AOP 049-123 ili 049+124)	125		17464226	
	VIŠAK PRIHODA POSLOVANJA (AOP 001-125)	126		7569891	
	MANJAK PRIHODA POSLOVANJA (AOP 125-001)	127			
5221	Višak prihoda — preneseni	128		3084000	
5222	Manjak prihoda — preneseni	129			
	Višak prihoda i primitaka raspoloživ u sjedećem razdoblju (AOP 126+128-127-129)	130		61412901	
	Manjak prihoda i primitaka za pokriće u sljedećem razdoblju (AOP 127+129-126-128)	131			
DODATNI PODACI					
11	Stanje novčanih sredstava na početku godine	132		31723548	
11-dugovno	Ukupni prijavi na novčane račune i blagajne	133		19131656	
11-potražno	Ukupni odljevi s novčanih računa i blagajni	134		19378165	
11	Stanje novčanih sredstava na kraju razdoblja (AOP 132+133-134)	135		1476807	
	Prosječan broj zaposlenih na osnovi stanja krajem izvještajnog razdoblja (cijeli broj)	136		63	
	Prosječan broj zaposlenih na osnovi sati rada (cijeli broj)	137		38	
	Kontrolni zbroj (AOP 132 do AOP 137)	138		101710085	

Mjesto: ZAGREB Datum: 19.02.06

Osoba za kontaktiranje: SNJEŽANA KOZLOVIĆ

Telefon: 0323-767

Zakonski predstavnik: TONI GALIĆ

Pečat primitka	Datum primitka

- 1) U retke »ŠIFRA ŽUPANIJE« i »ŠIFRA OPĆINE« iz zaglavlja upisuje se statistička oznaka županije ili općine.
- 2) U redak »OZNAKA RAZDOBLJA« iz zaglavlja upisuje se godina i mjesec kojim završava razdoblje za koje se obrazac predaje u formatu GGGG-MM.
- 3) Obveznik ne popunjava redak »KONTROLNI BROJ« iz zaglavlja.

**HRVATSKA ENERGETSKA
REGULATORNA AGENCIJA**

Ulica grada Vukovara 14, 10000 Zagreb

Klasa: 400-05/09-01/02
Ur.br.: 371-06/09-01

Zagreb, 24. veljače 2009.

B I L J E Š K E

1. UVODNE NAPOMENE

Hrvatska energetska regulatorna agencija (skraćeno HERA), u daljnjem tekstu Agencija je javna ustanova s javnim ovlastima koja djeluje kao samostalna neovisna neprofitna organizacija. Osnovana je temeljem Zakona o regulaciji energetske djelatnosti („Narodne novine“, broj 177/04 i 76/07), Odlukom Vlade Republike Hrvatske od 09. lipnja 2005. godine, kojoj pripadaju osnivačka prava i kojoj je Agencija odgovorna za obavljanje poslova određenih Zakonom odnosno usvojenim Statutom Agencije („Narodne novine“, broj 86/05 i 99/07).

Agencija je upisana u sudski registar kod Trgovačkog suda u Zagrebu, dana 19. srpnja 2005. godine pod brojem upisa Tt-05/7043-2 i MBS: 080425911T s adresom poslovanja Koturaška 51, koja je 08. travnja 2008. godine promijenjena u Ulicu grada Vukovara 14.

Djelokrug rada Agencije određen je Zakonom o regulaciji energetske djelatnosti i od posebnog je interesa za Republiku Hrvatsku. Način financiranja Agencije utvrđen je Odlukom Vlade Republike Hrvatske o visini naknade za obavljanje poslova regulacije energetske djelatnosti od 09. lipnja 2005. godine temeljem:

- * prihoda od obavljanja vlastite djelatnosti (naplaćenih jednokratnih naknada od izdavanja dozvola energetskim subjektima za obavljanje jedne ili više energetske djelatnosti) i
- * prihoda od 0,06% od ukupnog godišnjeg prihoda od prodaje roba i/ili usluga koji su u prethodnoj godini ostvarili energetski subjekti temeljem dozvole za obavljanje energetske djelatnosti koju izdaje Hrvatska energetska regulatorna agencija.

Prijedlog Godišnjeg financijskog plana (proračuna) Agencije za 2008. godinu, donesen je 13. prosinca 2007. godine, dok je suglasnost i prihvaćanje istog dala Vlada RH dana 18. prosinca 2007. godine. Prijedlog Rebalansa godišnjeg financijskog plana (povećanje pozicije rashoda u iznosu od 10.559.000,00 kn) prihvaćen je na sjednici Vlade RH dana 14. studenog 2008. godine.

U okviru Bilješki planirane veličine prihoda i rashoda za 2008. godinu usporedive su sa ostvarenim veličinama prihoda i rashoda za 2007. i 2008. godinu a dan je i analitički prikaz Bilance stanja za 2007. i 2008. godinu.

Izviješće vezano uz Račun prihoda i rashoda za 2008. godinu i Bilancu na dan 31. prosinca 2008. godine sukladno je novoj Uredbi o računovodstvu neprofitnih organizacija („Narodne novine“, broj 10/08) koja je stupila na snagu s 01. siječnja 2008. godine.

3

RAČUN PRIHODA I RASHODA

RED. BR.	VRSTA PRIHODA I RASHODA	REBALANS PLANA 2008.	OSTVARENJE 2007.	OSTVARENJE 2008.	INDEKS 5/3
1	2	3	4	5	7
1.	Prihodi od doprinosa	21.000.000,00	16.284.928,35	23.747.074,74	113
2.	Prihodi od vlastite djelatnosti	800.000,00	625.480,00	788.750,00	99
3.	Ostali prihodi	150.000,00	75.722,48	498.290,36	333
4.	UKUPNI PRIHODI	21.950.000,00	16.986.130,83	25.034.115,10	114
5.	RASHODI	63.660.085,00	9.611.743,16	17.464.223,69	28
6.	REZULTAT-SALDO FONDA	-	7.374.387,67	7.569.891,41	-

2.1. PRIHODI

Prihodi su iskazani prema računovodstvenom načelu nastanka događaja neovisno o naplati odnosno plaćanju uz izuzetak kod nereguliranih prihoda koji se priznaju pod uvjetom da su naplaćeni do trenutka predočavanja financijskih izvještaja (čl. 20 st. 1. al. 2. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija).

Ukupni prihodi za 2008. godinu iznose 25.034. tisuća kn i za 47% veći su od prihoda 2007. godine.

U odnosu na planirane prihode Agencija je ostvarila pozitivno odstupanje od 14% zbog većih prihoda energetske subjekata od obavljanja jedne ili više energetske djelatnosti iskazanih u njihovim financijskim izvješćima za 2007. godinu.

Viškom prihoda nad rashodima iz 2003., 2004., 2005., 2006. i 2007. godine u iznosu od 41.710.085,00 kn nadoknadit će se manjak planiranih prihoda 2008. godine.

U strukturi ukupnih prihoda 2008. godine, prihodi od doprinosa odnosno naknada 0,06% su najznačajniji jer sudjeluju s 95% prihoda. Zatim slijede prihodi od vlastite djelatnosti (izdavanja dozvola, suglasnosti i mišljenja energetske subjektima) s 3%, te ostali prihodi s 2% prihoda od kamata, tečajnih razlika, najma poslovnog prostora, uporabe službenih vozila u privatne svrhe, refundiranih prihoda HZZO-a za 2007. godine, otkupa police životnog osiguranja i dr.

Od ukupno fakturiranih potraživanja od energetske subjekata i dr. u 2008. godini u iznosu od 23.512.278,43 kn, nenaplaćeno je 10.380.700,96 kn.

7

2.2. RASHODI

Rashodi su iskazani prema računovodstvenom načelu nastanka događaja neovisno o plaćanju čl. 20. al. 2. Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija.

Ukupni rashodi u 2008. godini iznose 17.464. tisuća kn i za 82% su veći su od rashoda u 2007. godini.

U odnosu na planirane rashode u 2008. godini od 63.660. tisuća kn, Agencija je ostvarila negativno odstupanje od 72% odnosno ukupni rashodi manji su od planiranih za 46.196 tisuća kn.

Odstupanje od planiranih rashoda vezano je uz trošak nabave dugotrajne nefinancijske imovine (poslovne zgrade) koja se stupanjem na snagu nove Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija ne iskazuje kao rashod već kao trošak amortizacije kroz korisni vijek uporabe.

U strukturi ukupnih rashoda 2008. godine glavninu rashoda čine rashodi za plaće i naknade radnika, najma poslovnog prostora u Koturaškoj, rashodi za materijal i energiju, leasinga automobila, telefona i mobitela, avio prijevoza, službenog puta, čišćenja, čuvanja i održavanja poslovnog prostora, znanstvene i stručne usluge, rashodi za školovanje i stručno obrazovanje te amortizacije nefinancijske imovine.

3. BILANCA

RED. BROJ	NAZIV	STANJE 31.12.2007	STANJE 31.12.2008	INDEKS 4/3
1	2	3	4	5
	AKTIVA			
1.	Vrijednost opreme po nabavnoj cijeni	3.261.138,33	47.070.871,21	1444
	1.1.Otpis opreme	1.699.717,90	2.930.393,11	173
	1.2.Vrijednost opreme po sadašnjoj cijeni	1.561.420,43	44.140.478,10	2827
2.	Potraživanja od energetskih subjekata	4.901.114,43	10.907.784,99	223
3.	Potraživanja za PDV	0,00	0,00	-
4.	Novčana sredstva na žiro računu i blagajna	31.723.548,51	1.476.837,20	5
5.	Potraživanja za predujmove i dr.	55.257,84	55.230,25	100
6.	Plaćeni troškovi budućeg razdoblja	114.424,31	5.226,85	5
7.	Odgođeno priznavanje rashoda-nepł.obveze dobavljačima iz 2007	94.561,64	0,00	-
	UKUPNO AKTIVA	38.450.327,16	56.585.557,39	148

RED. BROJ	NAZIV	STANJE 31.12.2007	STANJE 31.12.2008	INDEKS 4/3
1	2	3	4	5
	PASIVA			
1.	Obveze za primljene predajmone	117.097,06	36.061,93	31
2.	Obveze za neto plaću	358.733,88	407.330,01	114
3.	Obveze za kredite iz neto plaće	13.378,17	11.337,16	85
4.	Ostale kratkoročne obveze	-	9.124,82	-
5.	Obveze prema dobavljačima	260.736,74	12.712.029,26	4876
6.	Obveze za poreze i doprinose iz i na plaću	443.318,18	386.321,63	88
7.	Odgođeno priznavanje prihoda - nenapl. potraž.od kupaca iz 2007. i ranijih godina	1.758.071,24	524.576,49	30
8.	Neplaćene obveze prema dobavljačima iz 2007.	94.561,64	0,00	-
	Ukupno obveze	3.045.896,91	14.086.781,30	463
7.	Izvori financiranja - saldo fonda tekuće god. - saldo fonda prethodne god. Ukupno saldo fonda	12.723.579,57 21.119.430,25 33.843.009,82	7.569.891,41 33.843.009,82 41.412.901,23	123
8.	Izvori financiranja oprema	1.561.420,43	1.085.874,86	70
	UKUPNO PASIVA	38.450.297,16	56.585.557,39	148

Aktiva i pasiva su na dan 31. prosinca 2008. godine u ravnoteži s imovinom i potraživanjima te obvezama i izvorima financiranja Agencije.

Ukupna aktiva Agencije na dan 31. prosinca 2008. godine iznosi 56.585 tisuća kn te je u odnosu na prethodno razdoblje veća za 48%.

U strukturi aktive, dugotrajna nefinancijska imovina sudjeluje sa 78%, a kratkotrajna financijska imovina sa 22%.

U čl.17.Uredbe o računovodstvu neprofitnih organizacija dugotrajnom nefinancijskom imovinom smatra se svaka imovina čiji je vijek trajanja duži od jedne godine, a pojedinačna vrijednost nabave veća ili jednaka iznosu od 2.000,00 kn.

Za imovinu za koju je iskazan rashod nabave, provodi se ispravak vrijednosti dugotrajne imovine na način da se za svote ispravka umanjuje imovina i terete izvori financiranja. Kod imovine gdje nije priznat rashod provodi se amortizacija u vijeku uporabe prema popisanim stopama amortizacije dugotrajne imovine koja je sastavni dio Uredbe.

Osim poslovne zgrade, u dugotrajnoj nefinancijskoj imovini najzastupljenija je računalna oprema, licence, oprema za grijanje, ventilaciju i hlađenje, sitan inventar u uporabi, telefonske centrale i ostala uredska oprema.

Tijekom 2008. godine nabavljena je imovina u vrijednosti od 43.631.087,39 kn.

Sredstva na žiro računu i blagajni u iznosu od 1.476. tisuća kn odgovaraju stanju istih na dan 31. prosinca 2008. godine.

Ukupna pasiva Agencije na dan 31. prosinca 2008. godine iznosi 56.585 tisuća kn i u odnosu na prethodno razdoblje veća je za 48%.

Agencija je u 2008. godini ostvarila višak prihoda nad rashodima u iznosu od 7.569.891,41 kn.

Saldo fonda iz prethodnih godina (2004., 2005., 2006. i 2007.) u iznosu od 33.843.009,82 kn Agencija je uz suglasnost Ministarstva financija od 31. ožujka 2005. godine i 01. kolovoza 2006. godine i Odlukom Vlade RH zadržala na žiro računu za kupovinu poslovnog prostora u Ulici grada Vukovara 14.

4. BROJ RADNIKA NA POČETKU I NA KRAJU RAZDOBLJA

Agencija je početkom 2008. godine pored pet članova Upravnog vijeća imenovanih od strane Hrvatskog sabora imala 33 radnika u odjelima stručnih i drugih službi. Tijekom godine iz Agencije je otišlo 3 a pristiglo 8 radnika u odjelima stručnih službi, pa ukupan broj radnika krajem 2008. godine iznosi 43 (4 člana Upravnog Vijeća i 39 radnika u odjelima stručnih službi Agencije).

